

Lõpparuanne

Sotsiaalhoolekande andmepõhise aruandluse mudeli loomine

Tellija Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus
Pärnu mnt. 132, 11317 Tallinn

Täitja Trinidad Wiseman OÜ
Meistri 14, 13517 Tallinn
sales@twn.ee

2026-

Sisukord

1	Kasutatud lühendid.....	5
2	Sissejuhatus	6
2.1	Projekti eesmärk	6
2.2	Projekti tegevuskava ja metoodika	7
2.3	Projekti tulemid.....	8
3	Hetkeolukorra kaardistus.....	12
3.1	Aruannete andmemudel	12
3.1.1	Aruannete nimetused	12
3.1.2	Aruannete osad.....	14
3.1.3	Teenuse saajate andmed	16
3.1.4	Teenust osutavate isikute andmed	24
3.1.5	Kulude ja rahastamise andmed.....	29
3.1.6	Muud andmed	36
3.2	Küsitlus sotsiaalhoolekandevalaste statistiliste aruannete esitajatele	38
3.3	Aruannete kasutamise kirjeldus ja hinnang andmete vajalikkusele	50
3.3.1	Sissejuhatus	50
3.3.2	Aruannete kasutamise kirjeldus	50
3.3.3	Hinnang andmete vajalikkusele	57
3.4	Andmete kogumise protsessi mudel.....	75
3.4.1	Aruandlusprotsessi etappide kirjeldused	78
3.4.2	Aruandlusele eelnev protsess	92
3.5	Probleemide kirjeldus	96
3.5.1	Tulemi vajadustele vastavuse probleemid	96
3.5.2	Korralduse optimaalsuse ja toimepidevuse probleemid	97
3.5.3	Probleemide kokkuvõte	101
3.6	Kogutavaid andmeid sisaldavate süsteemide kirjeldus.....	101
3.6.1	Varasemalt kaardistatud võimalikud andmeallikad	101
3.6.2	Teenuse saajate andmete allikad.....	104
3.6.3	Teenust osutavate isikute andmete allikad.....	119
3.6.4	Kulude ja rahastamise andmete allikad	128
3.6.5	Muude andmete allikad.....	137
4	Sotsiaalhoolekande andmepõhise aruandluse tulevikuvision	139
4.1	Lahendusvariandi ettepanek ja selle põhjendus.....	139

4.1.1	Tulevikulahenduse ettepanek	139
4.1.2	Lahenduse põhjendus.....	145
4.2	Õigusraamistiku analüüs ja võimalikud ettepanekud selle muutmiseks (piirangud ja muudatusvajadused)	147
4.2.1	Õiguslike aluste sobivus statistika kogumiseks STARi	148
4.2.2	Muud olulised aspektid millega arvestada	154
4.3	Hinnang võimalikele andmeallikatele	157
4.3.1	Andmeallikate kasutamise võimalikkuse kokkuvõtlik hinnang	157
4.3.2	Andmeallikate kasutamise võimalused.....	158
4.3.3	Kulude ja rahastamise andmete allikad	174
4.4	Tulevane andmete kogumise, aruannete koostamise ja esitamise protsessi mudel	178
4.5	Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel.....	184
4.5.1	Sissejuhatus	184
4.5.2	Süsteemi kasutajad	184
4.5.3	Süsteemi kasutajatekonnad	188
4.5.4	Süsteemi kasutuslood - aruannete kogumine	191
4.5.5	Süsteemi kasutuslood - statistika kasutamine ("Tugisilm")	204
4.6	Kasutajaliidese prototüüp ja kasutatavuse testimised.....	205
4.6.1	Prototüüp.....	205
4.6.2	Kasutatavuse testimine.....	206
4.6.3	Kasutatavuse testimistel osalenud kasutajad:	206
4.6.4	Stsenaarium 1: KOV / TO töötaja (aruannete esitaja).....	207
4.6.5	Stsenaarium 2: Peakasutaja ja aruannete sisu ülevaataja (aruandlusperioodil toe pakkumine, aruannete sisu kontrollimine ja esitajate motiveerimine).....	207
4.6.6	Kasutatavuse testimise tulemid.....	208
4.7	Tulevase süsteemi arhitektuuri visioon.....	211
4.7.1	Süsteemi arhitektuuri visiooni skeem.....	211
4.7.2	Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) ja STAR2 tarkvara seosed.....	212
4.7.3	Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) ja andmelao seosed	216
4.7.4	Mikroteenused.....	218
4.7.5	Statistika avaldamise portaal („Tugisilm“).....	219
4.7.6	Tehnoloogiline platvorm ja mittefunktsionaalsed nõuded.....	220
5	Tulevasele lahendusele ülemineku visioon	221

5.1	Üldine ajakava raamistik	221
5.2	Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahenduse loomine.....	222
5.3	S- ja H-veebi andmete migratsioon.....	228
6	Lisad.....	229
6.1	Lisa 1: Realisatsiooni esmane mahuhinnang	229
6.2	Lisa 2: SHK realisatsiooni mahuhinnangu arvutus	236

1 Kasutatud lühendid

Analüüsi tulemites kasutatud lühendid

Lühend	Selgitus
ADS	Aadressiandmete süsteem
APA	Andmepõhine aruandlus
AvTS	Avaliku teabe seadus
BI	Business intelligence – Suuremahuliste äriandmete baasil ärianalüüsi teostamise tehnoloogiate üldmõiste. Võib hõlmata mitmedimensionaalsete andmevaadete tegemist, juhupäringute tegemist, aruannete koostamist ja andmekaevandamist.
DHS	Dokumendihaldussüsteem
EHAK	Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaator
EHIS	Eesti hariduse infosüsteem
EhS	Ehitusseadustik
EIS	Eelnõude infosüsteem
EL	Euroopa Liit
EMTAK	Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator
IKÜM	Isikuandmete kaitse üldmäärus (GDPR)
JWT	JSON Web Token - info JSON kujul turvalise edastamise standard
KMD	Käibedeklaratsiooni ja aruannete esitamine – analüüsis viidatakse nii käibemaksudeklaratsiooni aruandele kui ka infosüsteemile, mis on spetsiifiliselt selleks loodud.
KOV	Kohalik omavalitsus
KÜTS	Küberturvalisuse seadus
LasteKS	Lastekaitse seadus
MKS	Maksukorralduse seadus
MTR	Majandustegevuse register
POC	<i>proof of concept</i> - väikesemahuline projekt või töötav prototüüp
PS	<i>Põhiseadus</i>
REST	<i>representational state transfer</i> - on tarkvaraarhitektuuri laad
RFK	Rahvusvaheline funktsioneerimisvõime klassifikaator
RIHA	Riigi infosüsteemi haldussüsteem
SHS	Sotsiaalhoolekande seadus
SKA	Sotsiaalkindlustusamet
SKAIS	Sotsiaalkaitse infosüsteem
SoM	Sotsiaalministeerium
STAR	Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister
STAR1	Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris andmete töötlemiseks praeguseni kasutusel olnud tarkvara.

STAR2	Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris uus tarkvara, mis on asendamas STAR1 tarkvara.
SÜS	Sotsiaalseadustiku üldosa seadus
SVS	Sotsiaalvaldkonna statistikarakendus (projekti käigus välja pakutud süsteemi nimetus)
TARVIK	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) infosüsteem
TEHIK	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus
TIS	Tervise infosüsteem
TKindIS	Töötuskindlustuse seadus
TKT	Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused määrus
TO	Teenuseosutaja
TSD	Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioon
TTKS	Tervishoiuteenuste korraldamise seadus
TÖR	Töötamise register
TTJA	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
TTKS	Tervishoiuteenuste korraldamise seadus
VÕS	Võlaõigusseadus
WCAG	Veebi sisu juurdepääsetavussuunised

2 Sissejuhatus

2.1 Projekti eesmärk

Projekti eesmärgiks oli luua sotsiaalhoolekande andmepõhise aruandluse mudel, mis panustab riigi pikemaajalise bürokraatia vähendamise strateegiasse. Projekti suunaks on aruandluse ja sellele kulutatava aja vähendamine ettevõtete jaoks. Ideaalis võiksid andmete esitajad saada sisestada masinloetavaid andmeid ühe korra infosüsteemi, täites sellega automaatselt oma aruandluskohustuse.

Äriliselt võib tuua välja järgmised eesmärgid:

- Vähendada teenuseosutajate ja KOVide halduskoormust andmete koondamisel ja esitamisel.
- Vähendada riigiasutuste koormust aruannete kogumisel (aruandevormide ettevalmistamine, aruannete kontrollimine ning koondamine, mitme erineva aruandluskeskkonna tehniline ülevahoidmine ning tugi).
- Tagada parema info kättesaadavuse ettevõtjatele, kodanikele, riigile ja KOVidele.

Projekti fookuses oli:

- S-veebi aruandlus, mille esitajaks on KOVid ja kus on 8 aruande vormi, milles kokku sisaldub 32 tabelit.
- H-veebi aruandlus, mille esitajateks on sotsiaalhoolekande teenuse osutajad ja kus on 5 aruande vormi, milles kokku sisaldub 32 tabelit.

2.2 Projekti tegevuskava ja metoodika

Projekti viisime läbi järgmistes etappides:

- **0 - Tööde käivitamine** - Vastastikune ootuste ja vajaduste läbirääkimine ja projekti sisuline ettevalmistamine.
- **I - AS-IS kaardistamine** - Hetkeolukorra kaardistamise raames töötasime läbi h- ja s-veebis olevad aruanded, et kaardistada andmekoosseisud. Lisaks korraldasime kliendi võtmeosapooltega fookusgrupi intervjuud. Kogutud info põhjal viisime läbi aruandluse subjektide (sotsiaalhoolekandeesutused ja KOVid) seas küsitluse. Hetkeolukorra kaardistuse tulemusena tekkis ülevaade erinevate aruannete andmekoosseisudest ja võimalustest nende kogumist automatiseerida või manuaalsest kogumisest üleüldse loobuda.
- **II - TO-BE kavandamine** - Tulevase lahenduse väljatöötamine toimus ajurünnakuna, et tiimis teadmised konsolideerida. Pärast esialgse visiooni kokkuleppimist toimusid kohtumised, mille eesmärgiks oli valideerida ning täiendada esialgset visiooni. Visioonile tuginedes koostasime õigusliku analüüsi. Andmepõhise aruandluse osas töötati välja üks visioon, kuna andmete allikate hulk oli piiratud, kust neid saaks masinloetavalt pärida. Lahendusvariantide alternatiivid peitusid eelkõige tehnilises ülesehituses.
- **III - UI prototüüp** - Kasutajaliidese prototüübi koostamine algas pärast tulevase lahenduse visiooni väljatöötamist ja toimus sellega paralleelselt. Kasutajaliidese prototüüpi testiti lõppkasutajate peal.

Dokumentatsiooni analüüsi sisendina projekti ettevalmistamiseks oli võimalik kasutada nii varasemaid küsimusi, S- ja H-veebi andmete kaardistust ja esialgset aruannete kogumise protsessi kirjeldust. Olemasolevate dokumentide põhjalik ettevalmistus võimaldas kiiresti liikuda fookusgrupikohtumiste ja küsitluse läbiviimise juurde.

Fookusgrupikohtumised olid teemapõhised, kohtumisi toimus 7 ja ühel kohtumisel võis olla teemaks mitu aruandevormi. Fookusgrupi kohtumistele oli kaasatud:

- Sotsiaalministeeriumist 4 analüütikut
- Sotsiaalministeeriumist 5 poliitikajuhti
- Sotsiaalkindlustusametist 5 teenuse omanikku

Lisaks toimusid analüüsikoosolekud juhtrühma osalusel ja kohtumised s- ja h-veebi haldajatega, et aruandlusprotsessi kaardistada.

Küsitlus saadeti aruannete esitajatele. Küsitlus koosnes mitmest osast. Esimeses osas paluti vastajatel esmalt märkida, milliste aruande liikidega nad kokku on puutunud ja seejärel iga liigi puhul täpsustada, kust nad aruande tabeli jaoks andmeid saavad. Teises osas adresseeriti aruandekohuslase tööprotsessi, ajakulu, andmete usaldusvärsust ja andmete sisemist kasutust. Kolmandas osas koguti parendusettepanekuid aruandlusprotsessile.

Küsitlus saadeti järgmistele adreessaatidele:

- S-veebi aruannete esitajatele – 90 e-posti aadressi
- H-veebi aruannete esitajatele – 339 e-posti aadressi
- KOV sotsiaalvaldkonna juhtidele – 87 e-posti aadressi

Küsimustikule vastas 125 sotsiaalhoolekandealaste statistiliste aruannete esitajat, kellest:

- Kohaliku omavalitsuste esindajaid oli 45.
- Sotsiaalteenuseid osutavate asutuste esindajaid oli 80.

2.3 Projekti tulemid

Hetkeolukorra analüüs

Andmekogumise tulemusel, mis sisaldas nii kohtumisi, küsitlust, olemasoleva dokumentatsiooni analüüsi ja infosüsteemidega tutvumist, tuvastasime probleemeid.

- S- ja H-veebide kaudu kogutav statistika ei võimalda analüüsida inimeste teekonda teenuselt teenusele, ei anna infot abivajaduste analüüsi jaoks ja ei võimalda analüüsida abivajaduse ning teenuste osutamise seoseid.
- S- ja H-veebide kaudu ei saa oluliste reformide (nt hooldereform) mõju hindamise jaoks piisavalt operatiivset infot.
- S- ja H-veebide kõrval tehakse palju käsitööd Exceli vms personaalse tarkvara abil ja isegi paberil aruannete kogumise korraldamise, aruannete esitamise jaoks andmete kogumise ja andmete analüüsi osas.
- S- ja H-veebide veerandsaja aasta vanune tarkvara kasutajaliides ja tehniline lahendus on täiesti aegunud.
- koolitus on korraldamata, nõustamise koormuse saab kasutajatugi ja andmekvaliteet võib kannatada
- andmekvaliteedi tagamise vastutus ja protsessid ei ole piisavalt korraldatud

Hetkeolukorra analüüsi käigus kaardistasime ka süsteemid, kust on võimalik tulevikulahenduses vajalikke andmed pärida.

Tulevikulahenduse ettepanek

Tulevikulahenduse eesmärk on luua ühtne ja tõenduspõhine aruandlussüsteem, mis põhineb eelkõige STAR2-s tekkivatel andmetel ning vajaduspõhiselt teistest riiklikest registritest hangitaval infol. Süsteemi keskseks osaks saab uus Sotsiaalvaldkonna statistika moodul (SVS), mis hakkab olema STARi osa ja integreeritakse STAR2-ga, STARi andmelaoga ja väliste süsteemidega andmete kogumiseks. Aruandlus muutub suurel määral automaatseks, vähendades käsitsi sisestamist ning parandades andmekvaliteeti ja aruannete võrreldavust. Aruandlusest ei kao manuaalne osa täielikult, sest aruannetes on osa informatsiooni selline, mida ei ole võimalik hõivata riiklikest registritest.

Andmepõhisele aruandlusele liikumiseks on oluliseks aluseks ja infoallikaks STAR2-is toimuma hakkav sotsiaalteenuste osutamise protsess, mille käigus kogutakse STARi andmed abivajaduse hindamise, teenusele määramise, teenuse osutamise ja teenusjuhtumite kulude kohta. Eeldame, et kõik teenusesaajad ja teenuse osutamise juhtumid on tulevikus kirjeldatud STAR2-s ning STAR2 hakkab olema vastavasisulise statistika jaoks vajalike andmete allikaks. STAR2-s tuleb standardiseerida teenused ning ühtlustada aruandluseks vajalikud andmeväljad. Senisest palju rohkem tuleb hakata panustama STARi andmekvaliteedi tagamisse ja kontrollimisse.

Lisaks teenusesaajate ja teenuseosutamise juhtumite alasele statistikale kogutakse statistikat ka teenuseid osutatavate töötajate, teenuse osutamise rahastamise allikate ja osade teenuste korral ka muude ressursside (näiteks eluruumi tagamise teenuse osutamiseks kasutada olevate eluruumide) kohta. Need andmeid ei hakka olema STAR2-s, vaid neid andmeid tuleb hakata osaliselt koguma kombineerides erinevatest riiklikest registritest ja infosüsteemidest (näiteks TÖR, MTR, TSD, EHIS, Kutseregister) saadavaid andmeid ja osaliselt jääda „käsitsi“ aruannete teel koguma, sest kõiki statistikaks vajalikke andmeid ei ole riiklikes registrites ja infosüsteemides.

Aruandlusprotsess koosneb aruandekoosseisu määratlemisest, aruandekohuslaste teavitamisest, aruannete eeltäitmisest registriandmetega, puuduoleva info sisestamisest, valideerimisest ja aruannete vastuvõtmisest. Andmed koondatakse STAR andmelattu, mida kasutatakse kolme peamise väljundi kaudu: BI-analüütikas (Tableau), statistika avaldamise portaalil (esialgne töönimetus „Tugisilm“) ja avaandmete liideses. Statistika avaldamise portaali praegu ei eksisteeri, kuid see tuleks luua, sest kogutud statistika kasutamine on praegu väga keeruline.

Lahenduse peamised eelised on väiksem halduskoormus teenuseosutajatele, kõrgem andmekvaliteet, aruandluse läbipaistvus, ühtne töö- ja aruandluskeskkond ning süsteemi

laiendatavus. Nõrkustena jäävad alles manuaalne sisestus teatud juhtudel, sõltuvus teiste registrite teenustest ning võimalikud andmete erinevused registrite vahel. Kokkuvõttes loob lahendus tugeva aluse tõenduspõhisele poliitikakujundamisele ja süsteemsele ülevaatele sotsiaalhoolekande toimimisest.

Õiguslikud muudatused visiooni realiseerimisel

Õiguslikus mõistes tähendab uuele lahendusele liikumine, et väiksemaid täiendusi tuleb teha Sotsiaalhoolekande seaduse täpsustamisel. Eelkõige on vaja STARi põhimäärust täiendada järgnevalt:

- Kogutavate andmekoosseisude täpsustamine.
- STARi eesmärgi täpsustamine.
- Säilitustähtaegade täpsustamine.
- Sätestada SKA-le täiendavad õigused andmete kvaliteedikontrolli õigustega.

Andmeallikad

Aruandluse automatiseerimiseks tuginetakse järgnevatele süsteemidele:

- STAR andmeladu - teeb aruandlusele kättesaadavaks STARi menetlusprotsessides kasutatavad andmed. Registrisse talletatakse abivajaduse hindamise käigus kogutud isiku taustainfo, teenusele suunamise otsused, teenuse saamise algus ja lõpp, teenuse mahud, teenuseosutaja andmed, teenusekoht ning teenusjuhtumi kulud. STAR2 võimaldab alates kasutuselevõtust koguda statistikas vajalikke andmeid jooksva teenustöö käigus ning edastada need andmelattu operatiivselt. Abivajaduse hindamise käigus kogutakse STAR2-s isiku taustainfot kuni kümnest riiklikust registrist, mida siinkohal ei hakka eraldi loetlema.
- Töötamise register - sisaldab töötajate ametikohti, töölepingu liike, töökoormust ja töötamise perioode. Statistikas kasutatakse TÖRi eelkõige teenuseosutajate töötajate arvu, ametite ja töötamise mustrite analüüsiks.
- Tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaks deklaratsioonid - sisaldab andmeid hõlmatud töötajate tööjõukulude ja tasude kohta.
- Majandustegevuse register - sisaldab kõigi sotsiaalteenuste osutamise tegevuslubade, tegevuskohtade ja teenuskohtade arvu andmeid. Lisaks saab MTRist teatud juhtudel andmeid teenust osutavate isikute täiendkoolituste kohta.
- Kutseregister - sisaldab andmeid kutsetunnistuste ja erialase pädevuse kohta.
- KMD - sisaldab andmeid kulude ja rahastamise allikate kohta. Seda eeldusel, et raamatupidamisaruandlust täiendatakse ja neid andmeid hakatakse sinna koguma.

Tulevikulahenduse arhitektuur

Projekti käigus töötasime välja ja valideerisime tulevikulahenduse arhitektuuri. Ettepanek on luua Sotsiaalvaldkonna statistika moodul, mille esmane ülesanne on STARi välistest andmeallikatest andmete kogumine, mis hakkab olema STARi üks osa ja hakkab kasutama STAR2 menetlustarkvaraga sama tehnoloogilist lahendust. Arhitektuuri osas oli Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli osas kaks olulisemat alternatiivi, kas paigaldada see STAR2-ga samasse või eraldi paigalduskeskkonda. Pärast alternatiivide eeliste ja puuduste kaalumist on kokkuvõttes soovitatav luua kaks eraldi paigalduskeskkonda, sest pikas perspektiivis suuremast lahususest tulenev arenduse paindlikkuse kasu kaalub üles esialgse andmevahetuse ja automatiseeritud regressioontestimise suurema kulu. Spetsiaalsete REST liideste loomine võib pikas perspektiivis osutada isegi eeliseks, sest selgemalt piiritletud andmevahetus aitab paremini piiritleda erinevate osade vastutusi ja vältida lubamatut andmete kasutamist.

Tulevikulahendusele ülemineku plaan

Meie hinnangul ei ole otstarbekas kohe terviklahendust realiseerima minna, vaid otstarbekam on seda teha samm-sammult:

- Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika esmase lahenduse loomine - sisaldab lastekaitse aruandlust ja hädavajalikku süsteemi funktsionaalsust sellises ulatuses, et saab hakata valideerima lahenduse elujõulisust. Tegevus võiks aset leida 2026 aasta jooksul.
- Õigusaktide muutmine - Sotsiaalhoolekande aruandluse aluseks oleva määruse ja seotud õigusaktide kohandamine, et tagada muudatuste õiguspärasus. Tegevus võiks olla lõpuni jõudnud 2026. aasta lõpuks.
- Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lõpliku lahenduse loomine - Pärast esialgset lahendust, selle täiustamine ja täiendavate aruandevormide lisamine. Lahenduse lõplike funktsioonide välja arendamine. Tegevus võiks olla lõpuni jõudnud 2027. aasta keskpaigaks.
- Andmekvaliteedi kontrollimine ja parandamine - Tegu on järjepideva protsessiga. See tähendab andmekvaliteediga tegelemist nii Sotsiaalvaldkonna statistika moodulis, kui ka alusandmete kvaliteediga tegelemist (nt STAR2 andmestik).
- Registripõhise statistika tegemine - hinnanguliselt alates aastast 2028 on võimalik minna üle andmepõhisele aruandlusele sotsiaalhoolekande valdkonnas.

3 Hetkeolukorra kaardistus

3.1 Aruannete andmemudel

3.1.1 Aruannete nimetused

Järgnevas tabelis on loetletud käesoleva analüüsi skoobis olevad aruanded. Iga aruandele on lisatud edasistes andmemudeli tabelites kasutatav lühinimetus.

Käesoleva analüüsi skoobis olevad teenused kolme erandiga kattuvad [SHS 2.](#) jaos "**Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused**" nimetatud teenustega. Erandid on:

- Lastekaitse - tegemist ei ole otseselt ühe sotsiaalteenusega, aruandes küsitakse andmeid lastekaitse juhtumite arvu, lastekaitsetööd tegevate ametnike koormuse ja kvalifikatsiooni ning perest eraldatud laste kohta.
- Erihoolekanne - tegemist on riikliku teenusega, mida rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalkindlustusamet eelarve kaudu ja kuhu teenusele suunamist ja teenuse eest tasumist korraldab Sotsiaalkindlustusamet. Mõningatel juhtudel võib teenust rahastada 100% kohalik omavalitsus või isik ise. Nendel juhtudel ei suuna isikut teenusele SKA, vaid isik läheb teenusele ise või kohaliku omavalitsuse kaudu. Kohalik omavalitsus võib enda rahastamise vormistada hoopis toetusena.
- Vaimse tervise teenused - tegemist ei ole otseselt ühe sotsiaalteenusega, vaid kohalikud omavalitsused saavad pakkuda erinevaid teenuseid ja küsida nende osutamiseks toetust riigieelarvest. Praegu vaimse tervise teenuste kohta S- või H-veebis aruande vormi ei ole. Oli kavas teha toetuse raha kasutamise kohta S-veebi aruanne, kuid sellest kavast loobuti.

Nr	Teenuse lühinimetus	Teenuse täisnimetus aruande vormil	S-veeb KOV	H-veeb TO	Õigusakt
2	Eluruum	Eluruumi tagamise teenus	+		SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 9. jaotis
3	Isiklik abistaja	Isikliku abistaja teenus	+		SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 5. jaotis
4	Koduteenus	Koduteenus	+		SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 1. jaotis
5	Lastekaitse	Lastekaitse kohaliku omavalitsuse üksuses	+		LasteKS
8	Transport	Sotsiaaltransporditeenus	+		SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 8. jaotis
9	Tugiisik	Tugiisikuteenus	+		SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 3. jaotis
10	Võlanõustamine	Võlanõustamisteenus	+		SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 10. jaotis
11	Asendushooldus	Asendushooldusteenuse osutamine perekodus ja asenduskodus ning järelhooldusteenuse osutamine samas asutuses		+	SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 12. jaotis ja 13. jaotis
12	Erihoolekanne	Erihoolekandeteenused		+	SHS 3. jagu Erihoolekandeteenused 12. jaotis ja 13. jaotis
14	Turvakodu	Turvakoduteenus		+	SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 7. jaotis
15	Varjupaik	Varjupaigateenus		+	SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 6. jaotis
16	Üldhooldus	Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus		+	SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 2. jaotis

17	Lasteteenused	Hoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muud sotsiaalteenused suure hooldus- ja abivajadusega lastele	+	SHS 2. jagu Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused 11. jaotis
18	Vaimne tervis	Vaimse tervise teenuste toetusfondi kasutus	oli mõte s-veebi	SHS § 156. Riigieelarvest finantseeritavad sotsiaaltoetused

3.1.2 Aruannete osad

S- ja H-veebide aruannetes olevad tabelid on jaotatavad sisu alusel kolme peamisesse gruppi:

Nr	Aruande lühinimetus	Teenuse saajate andmed	Teenust osutavate isikute (töötajate) andmed	Kulude ja rahastamise andmed	Muud andmed
2	Eluruum	+		+	Teenuse osutamise kohtade (ruumide) andmed
3	Isiklik abistaja	+	+	+	
4	Koduteenus	+	+	+	
5	Lastekaitse	+	+		
8	Transport	+		+	Teenuse osutamise viisi või lisateenuste andmed
9	Tugiisik	+	+	+	
10	Võlanõustamine	+		+	
11	Asendushooldus	+	+	+	
12	Erihoolekanne	+ vt märkust	+	+	
14	Turvakodu	+	+	+	

15	Varjupaik	+	+	+	Teenuse osutamise kohtade (ruumide) , osutamise viisi või lisateenuste andmed
16	Üldhooldus	+	+	+	
17	Lasteteenused	+		+	
18	Vaimne tervis	+		+	

Märkus erihoolekande osas: Teenuse saajate ja kulude ning rahastamise osas esitatakse andmed ainult riigieelarveväliselt rahastatud (kohaliku omavalituse või isiku enda rahastatud) teenuse osutamise kohta. Teenust osutavate isikute (töötajate) osas esitatakse andmed kõigi teenust osutavate töötajate kohta.

3.1.3 Teenuse saajate andmed

Kõige universaalsem näitaja on **teenust saanud isikute arv**. Seda küsitakse kõikides aruannetes. Üldiselt mõeldakse selle all unikaalsete isikute arvu. Näiteks varjupaigateenuse aruande vormil on seda väga hästi selgitatud: *"Täidetakse kõigi varjupaigateenust kasutanud isikute kohta, kusjuures ühte ja sama isikut näidatakse aruandeperioodi jooksul üks kord. Kui isik sai varjupaigateenust aruandeaasta jooksul mitu korda, näidatakse teda selles vanuserühmas, millesse ta kuulus teenuse saamise esimesel korral."* Paljudel aruande vormidel sellist täpsustust ei ole või see on sõnastatud mitmeti mõistetavamalt, näiteks *"Täidetakse kõikide aruandeaasta jooksul teenust saanud isikute kohta (üks kord)"*.

Teine peaaegu kõikides aruande vormides esinev näitaja on **teenuse osutamise maht**. Seda küsitakse erinevate teenuste korral erinevates ühikutes (kuu, ööpäev, tund või kord). Erinevate ühikute kasutamine on põhjendatud seepärast, et erinevaid teenuseid ongi loomulik mõõta erinevates ühikutes, kuivõrd ka teenuste korraldamine ja nende eest tasumine on erineva ühiku põhine. Teenuse osutamise mahtu ei küsita sotsiaaltransporditeenuse, erihoolekandeteenuse ja lastekaitse korral. Sotsiaaltransporditeenuse mahtu kohalikud omavalitsused arvestavad erinevates ühikutes (nt kord, tund, kilomeeter). Lastekaitse erineb sisult teistest S- ja H-veebides kajastavatest teenustest, sest lastekaitse statistikas ei kajastata otseselt ühe sotsiaalteenuse osutamiste arvu või mahtu, vaid mitmekülgse sisuga lastekaitse juhtumite arvu. Lastekaitse juhtumid võivad kesta aastaid, sest lastekaitse juhtum peab olema avatud iga asendushooldusel oleva lapse kohta.

Asendushoolduse, eluruumi tagamise teenuse, erihoolekandeteenuse ja üldhooldusteenuse kohta küsitav näitaja on ka **teenusel olevate isikute arv aruandeaasta lõpu seisuga**. Nimetatud teenused eristuvad teistest käesoleva analüüsi skoobis olevatest teenustest sellega, et nende teenuste korral teenuse saaja isik elab/viibib alaliselt teenuse osutamise kohas ja teenuse osutamise oluline ressurss on teenuskoht (eluruum või voodikoht).

Eluruumi tagamise teenuse, üldhooldusteenuse, turvakoduteenuse ja lastekaitsejuhtumite kohta küsitavad näitajad on ka aruandeaasta jooksul teenusele saabunud või teenuselt lahkunud isikute arv (lastekaitse korral alustatud ja lõpetatud juhtumimenetluste arv, vt täpsemalt allpool olevast tabelist).

Erihoolekandeteenuse kohta esitatakse aruande selles osas andmeid ainult riigieelarveväliselt teenust saanud inimeste kohta ehk inimeste kohta, kellele teenuse osutamise eest ei esitatud arvet Sotsiaalkindlustusametile. Erihoolekandeteenuse ja väljaspool kodu osutatava üldhoolduse teenuse korral küsitakse ka aruandeaastale eelneval aastal teenust saanud isikute arvu või aruandeaastale eelneva aasta lõpu seisuga teenusel olevate isikute kohta (kordab eelmise aasta kohta esitatud aruandes olevaid andmeid, andmed kantakse uue aasta tabelitesse eelmise aasta tabelitest automaatselt).

Nende näitajate väärtusi küsitakse erinevates aruannetes erinevate tunnuste (dimensioonide) lõikes. Kõige rohkem kasutatavad tunnused on näiteks teenuse saaja vanus ja sugu. Mingit aruandevormide ülest süsteemsust ja korrapära ei ole dimensioonide osas näha (vt ka allpool olevat tabelit). Kui sama dimensioon kordub erinevates aruannetes, siis võimalikud väärtused igas aruandes erinevad (vt allpool oleva tabeli järel olevaid näiteid). Peaaegu igas aruandes on erinevad vanusevahemikud, ainult kahes aruandes on samad vanusevahemikud. Mõnel juhul on erinevused põhjendatud, sest eelkõige lastele mõeldud teenuste või rohkem eakatele suunatud teenuste korral on loomulik, et soovitakse täpsemalt jaotada vastavalt väiksemaid või suuremaid vanusevahemikke.

Näitaja		Ainult kokku	Tüüp, teenuse liik	Eesmärk	Vanus	Sugu	Pere suurus	Puue või erivajadus	Rahvusvaheline kaitse	Sotsiaalne seisund	Selle teenuse eriline tunnus	Lähte- või sihtkoht (teenus)	Tasumine	Teenusel viibimise kestus või korduvus	Aruanne, aruande osa
Eelmine aruandeaasta															
Teenust saanud isikute arv							+								12 Erihoolekanne.2
			+												12 Erihoolekanne.2
Teenusel olevate isikute arv		+													2 Eluruum.2 (s-veeb täidab automatiseeritult)
				+											12 Erihoolekanne.1
							+								12 Erihoolekanne.1
													+		16.Üldhooldus.2 (s-veeb täidab automatiseeritult)
Aruandeaasta jooksul saajate arv															
Teenust saanud isikute (teenuse saajate) arv					+	+		+							3 Isiklik abistaja.1
				+	+	+									3 Isiklik abistaja.2
			+					+							4 Koduteenus.1
					+	+									4 Koduteenus.2

		+		+		2 Eluruum.1
Teenusel olevate isikute arv		+		+		2 Eluruum.1
		+			+	2 Eluruum.1
		+		+		11 Asendushooldus.1
				+	+	12 Erihoolekanne.1
		+		+		12 Erihoolekanne.1
						16.Üldhooldus.2

Lastekaitse korral muud näitajad:

1. *Lõpetati, sest abivajadus rahuldati*
2. *Perest eraldatud laste arv*
3. *Perest eraldatud lapse paigutus aasta lõpuks: eestkosteperre, hooldusperre, asenduskodusse, turvakodusse, perekonda naasmine, muu*

Tüüp, teenuse liik

- Eluruum - eluruumi tüüp (Kogukonnapõhine toetatud eluase, Sotsiaalmajutusüksused, Teised kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevad eluruumid, Eraelamispinnad)
- Koduteenus - kohaliku omavalitsuse üksuse tagatavas eluruumis elavaid (ristviide eluruumi tagamise teenusele)
- Transport - kohandatud transpordivahendi kasutamine
- Asendushooldus - perekodus (1 perevanemaga, 2 perevanemaga, 3 perevanemaga), asenduskodus (kuni 3 kasvatajaga, 4 või enama kasvatajaga), järelhooldusel; (sulgudes olev jaotus on aruande 3 tabelis)
- Erihoolekanne - sh igapäevaelu toetamise teenus, igapäevaelu toetamise teenus autismspektriga täisealisele inimesele jne
- Üldhooldus - intervallhooldus (ajutine ööpäevaringne hooldus), päevahoiuteenus
- Lasteteenused - hoiuteenus, rehabilitatsiooniteenus, nõustamisteenus, muud sotsiaalteenused
- Vaimne tervis - psühholoogiline nõustamine, vaimse tervise kriisinõustamine, leinanõustamine jne

Eesmärk:

- Isiklik abistaja - Õppimine ja õppimisega seotud tegevused, Töötamine, Kodu ja perega seotud tegevused, Avalikud teenused
- Transport - Hariduse omandamine, Töötamine, Avalik teenuste kasutamine, Muu (sh huvitegevus, vaba aja veetmine)
- Tugiisik - Kodus, Haridusasutuses, Vaba aja veetmisel ja huvitegevuses ja terviseasutuses, Transpordis ja liikluses

Vanus:

- Eluruum.1 (perede arv) - alla 18 aastaste lastega pered

- Eluruum.1 (elanike ehk isikute arv) - pensioniealised
- Isiklik abistaja - 18-49, 50-64, 65+
- Koduteenus - 18-64, 65-74, 75-84, 85+
- Transport, Tugiisik - 0-17, 18-64, 65+; (tugiisik kulude osas olev tundide arv jaotub laps, täiskasvanu)
- Asendushooldus - 0-2, 3-17, 18+
- Erihoolekandeteenus - 18-24, 25-64, 65-79, 80+
- Turvakodu - 0-2, 3-6, 7-14, 15-17, 18-24, 25-49, 50-64, 65+ (turvakodu.3 - lapsed, täisealised)
- Varjupaik - 18-24, 25-49, 50-64, 65+
- Üldhooldus - 18-64, 65-79, 80-84, 85+
- Vaimne tervis - 0-6, 7-12, 13-17, 18-64, 65+

Puue, erivajadus:

- Eluruum.1 - üldiselt "Puudest või east tingitud erivajadusega"
- Isiklik abistaja - liikumispiirang, nägemispiirang, muud piirang või erivajadus
- Transport - suure hooldusvajadusega lapsed, raske puudega lapsed, sügava puudega lapsed (ainult laste ehk 0-17 osas on puude alusel jaotus)
- Tugiisik.2 - suure hooldusvajadusega lapsed, raske puudega lapsed, sügava puudega lapsed, muu vajaduse tõttu abi vajavad lapsed (ainult laste ehk 0-17 osas on puude alusel jaotus)
- Tugiisik.1 - suure hoolduskoormusega pere / suure hooldusvajadusega lapsed / suure hooldusvajadusega isikud, muu vajaduse tõttu abi vajav isik
- Lasteenused - sügava puudega, raske puudega

Sotsiaalne seisund:

- Võlanõustamine.3 - töötav, ema- või vanema-puhkusel olev, kodune, õpilane (üliõpilane), registreeritud töötu, mitte-registreeritud töötu, riiklikku pensioni saav isik, teised pöördujad

Pere suurus:

- Eluruum - üheliikmelised pered
- Koduteenus - üksi elavad, perede koosseisus elavad isikud

Tasumine:

- Üldhooldus: Tasus KOV, Tasus ise

Aruandevormi spetsiifiline tunnus:

- Võlanõustamine.1 - Teenuse osutamise variant: Saanud esmast võlanõustamist sotsiaaltöõspetsialisti poolt, Saanud teenust kohaliku omavalitsuse üksuses vastava täiendkoolituse läbinud või kutsetunnistusega sotsiaaltöõspetsialisti poolt, Saanud teenust kohaliku omavalitsuse üksuse palgal oleva võlanõustaja poolt, Suunatud lepingulise võlanõustaja poole
- Võlanõustamine.2 - Pöördumise põhjus: Eluasemelaen, Üüri- ja kommunaalmaksete võlg, Laen pangalt või eraisikult, Liising ja/või järelmaks, SMS-laen, Trahv, Elatise võlgnevus, Muud võlad või kohustused
- Turvakodu.1 - Pöördumise põhjus: Lähisuhtevägivald, Muu vägivald, Hulkurlus, Kodune hoolimatus, Alkoholi tarvitamine jne
- Turvakodu.2c - Lapsed, kes said teenust ilma vanema, eestkostja või muu täisealise pereliikmeta
- Varjupaik.1 ja 2 - Kodutud, Teises varjupaigateenuse saajad
- Üldhooldus.1 ja 6 - Dementsuse diagnoosiga

3.1.4 Teenust osutavate isikute andmed

Teenuste osutavate isikute kohta aruannetes küsitavate andmete osas paistab silma S- ja H-veebide vaheline erinevus.

Kohalike omavalitsuste esitatavates S-veebi aruannetes küsitav näitaja on **teenust osutanud töötajate arv aruandeaasta lõpus**. Isikliku abistaja, koduteenuse ja tugiisikuteenuse korral küsitakse vastava teenuse alase koolituse läbinud töötajate arvu. Isikliku abistaja ja tugiisiku teenuse korral jääb ebamääraseks, mis koolituse läbimine läheb arvesse (nt "... näidatakse isikud, kes on läbinud koolituse või koolitusi, mille kaudu omandati teadmised ja oskused töötamiseks isikliku abistajana"). Koduteenuse korral on viidatud kutsestandardile vastavatele koolitustele. Lastekaitse töötajate korral küsitakse andmeid ka sotsiaalvaldkonna kõrghariduse kohta, kusjuures sotsiaalvaldkonna kõrgharidus on määratletud õpetatavate erialade tekstiliste nimetustega.

Teenuse osutajate esitatavates H-veebi aruannetes küsitavad näitajad on **täidetud ametikohtade arv aruandeaasta lõpus, täitmata ametikohtade arv aruandeaasta lõpus, töötajate arv aruandeaasta lõpus ja töötasu oktoobris**. Oktoobri töötasu küsimine on põhjendatud sellega, et asutustel on oluliselt lihtsam arvutada ühe kuu keskmist, kui aasta keskmist. Oktoober osutus valikuks seepärast, et tegemist on aastalõpu lisatasudest vähem mõjutatud nii-öelda tavalise kuuga. Sarnaselt toimitakse ka tervishoiutöötajate statistikaga a-

veebis. Andmeid küsitakse ametite lõikes. Aruandevormides on ametinimetusi, mida ei ole Statistikaametis ja [Töötamiste registris \(TÖR\)](#) kasutatavas ametite klassifikaatoris (täpsemalt vt [Teenust osutavate isikute andmete allikad](#)). Turvakoduteenuse ja varjupaigateenuse kohta küsitakse ka **vabatahtlike töötajate arvu aasta jooksul kokku**.

Näitaja / dimensioon	Ainult kokku	Koolituse läbinud või erialase ettevalmistusega	Haridus	Täisaja / osaajaga	Selle teenuse eriline tunnus	Amet, roll	Aruanne, aruande osa
Aasta lõpu seisuga							
Töötajate (isikute) arv	+						3 Isiklik abistaja.3 (isiklike abistajate arv)
	+						4 Koduteenus.3 (koduteenust vahetult osutavate isikute arv)
				+			5 Lastekaitse.2
	+		+				5 Lastekaitse.2
					+		9 Tugiisik.3 (tugiisikute arv)
	+						9 Tugiisik.3 (tugiisikute arv)
					+		11 Asendushooldus.3 (teenust pakkunud perevanemad/kasvatajad)
						+	11 Asendushooldus.4 (töötajate arv aasta lõpus (isikute arv))
						+	12 Erihoolekanne.3 (töötajate arv aasta lõpus (isikute arv))
						+	14 Turvakodu.4 (töötajate arv aasta lõpus (isikute arv))
						+	15 Varjupaik.5 (tegelik töötajate arv)
						+	16 Üldhooldus.4 (töötajate arv aasta lõpus (isikute arv))

Perede arv		+	11 Asendushooldus.3 (teenus pakkunud pered)
Ametnike täidetud koormus	+		5 Lastekaitse.2
Ametnike ettenähtud koormus	+		5 Lastekaitse.2
Täidetud ametikohtade arv (koormused)		+	11 Asendushooldus.4
		+	12 Erihoolekanne.3
		+	14 Turvakodu.4
		+	15 Varjupaik.5
Täitmata ametikohtade arv (koormused)		+	16 Üldhooldus.4
		+	11 Asendushooldus.4
		+	12 Erihoolekanne.3
		+	14 Turvakodu.4
Keskmine töötajate arv oktoobris , taandatud täistööajale		+	16 Üldhooldus.4
		+	11 Asendushooldus.4
		+	12 Erihoolekanne.3
		+	14 Turvakodu.4
Brutotöötasu oktoobris kokku, eurot		+	16 Üldhooldus.4
		+	11 Asendushooldus.4
		+	12 Erihoolekanne.3
		+	14 Turvakodu.4
		+	16 Üldhooldus.4

Koolitus, erialane ettevalmistus, haridus:

- Isiklik abistaja - "läbinud isikliku abistaja koolituse"
- Koduteenus - "erialase väljaõppe läbinud"
- Lastekaitse -
 - sotsiaaltöölase kõrgharidusega, muu kõrgharidusega, muu haridusega
 - neist erialase ettevalmistusega (vastab LasteKS §-le 19)
- Tugiisik - "läbinud tugiisiku koolituse"

Teenuse spetsiifiline tunnus:

- Tugiisik - pere tugiisik, lapse tugiisik, täiskasvanu tugiisik
- Asendushooldus - perekodus (1 perevanemaga, 2 perevanemaga, 3 perevanemaga), asenduskodus (kuni 3 kasvatajaga, 4 või enama kasvatajaga), järelhooldusel; (sulgudes olev jaotus on aruande 3 tabelis)

Amet:

- Asendushooldus - Kasvataja, Kasvataja abiline, Perevanem, Perevanema abiline, Sotsiaaltöötaja, Muud teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad (tekstiliselt täpsustatavad)
- Erihoolekanne - Hooldustöötaja, Tegevusjuhendaja, Abihooldustöötaja, Õde, Sotsiaaltöötaja, Huvijuht, Muud teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad (tekstiliselt täpsustatavad)
- Turvakodu - Vahetult teenust osutav töötaja, sh lapsele teenust vahetult osutav töötaja, Vabatahtlikud töötajad (**aasta jooksul kokku**), sh asutuse poolt osaliselt tasustatud
- Varjupaik - Juhataja, Sotsiaaltöötaja, Hooldustöötaja, Valvetöötaja, Õde, Muud, Vabatahtlikud töötajad (**aasta jooksul kokku**)
- Üldhooldus - Hooldustöötaja, Abihooldustöötaja, Huvijuht, Tegevusjuhendaja, Sotsiaaltöötaja, Õde, Muud teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad (tekstiliselt täpsustatavad)

Vabatahtlike töötajate korral ei ole töötasude andmeid.

"Koolitus, erialane ettevalmistus, haridus" (all tabelis "k") kasutatakse S-veebi aruannetes ja "amet, roll" (all tabelis "a") kasutatakse H veebi aruannetes:

3	Isiklik abistaja	S	k
4	Koduteenus	S	k

5	Lastekaitse	S	k
9	Tugiisik	S	k
11	Asendushooldus	H	a
12	Erihoolekanne	H	a
14	Turvakodu	H	a
15	Varjupaik	H	a
16	Üldhooldus	H	a
2	Eluruum	S	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
8	Transport	S	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
10	Võlanõustamine	S	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
17	Lasteteenused	S	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
18	Vaimne tervis	-	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>

3.1.5 Kulude ja rahastamise andmed

Kulude ja rahastamise andmete juures võib leida ülevaate aruannetes nõutavatest andmetest hinnangu iga teenuse aruandevormi kulude ning rahastust kajastavale osale.

Praegustes aruandevormides kulude ja rahastuse andmed

Andmed kulude ja rahastamise kohta puudutavad rahastusallikaid. Valdavalt tuleb tulpadesse sisestada numbreid, mis puudutavad erinevate sihtrühmadega seotud kulutusi. Ridadel on tavaliselt defineeritud sihtrühmad või teenused. Näiteks ridadel on sihtrühmadena määratletud mehed, naised, puudega ja ilma jne. Allolev tabel annab aruandevormide lõieks infot, milliseid rahastusallikaid on vaja kajastada ja milliste muude tunnuste lõikes kulusid tuleb kajastada.

Näitaja / dimensioon	Kulutuste rahastusallikad, eurot (tulbad aruannetes)								Atribuudid kulutuste eristamisel (read aruannetes)					
	Süsteem	Ainult kokku	KOV	Riik	Välisvahendid	Muu	Omaosalus	Meditsiini kulud	Teenuse liik	Vanus	Puue või erivajadus	Rahvusvaheline kaitse	Selle teenuse eriline tunnus	Aruanne, aruande osa
Eluruumi tagamise teenus	S-veeb		+	+	+	+							+	2 Eluruum.6
Isikliku abistaja teenus	S-veeb		+	+	+	+	+							3 Isiklik abistaja.4
Koduteenus	S-veeb		+	+	+	+	+							4 Koduteenus.4
Sotsiaaltransporditeenus	S-veeb		+	+	+	+	+			+	+			8 Transport.4
Tugiisikuteenus	S-veeb		+	+	+	+	+			+	+	+		9 Tugiisik.4
Võlanõustamisteenus	S-veeb	+												10 Võlanõustamine.1
Asendushooldus	H-veeb		+	+	+	+	+	+	+				+	11 Asendushooldus.2

Erihoolekandeteenused	H-veeb	+	+	+	+	+	+	12	Erihoolekanne.4
Erihoolekandeteenused	H-veeb	+					+	12	Erihoolekanne.4.1
Turvakoduteenus	H-veeb	+	+	+	+	+		14	Turvakodu.5
Varjupaigateenus	H-veeb	+	+	+	+	+		15	Varjupaik.6
Üldhooldus	H-veeb	+	+	+	+	+	+	16	Üldhooldus.5
Päevahoiuteenus	H-veeb	+	+	+	+	+		16	Üldhooldus.8 päevahoiuteenus
Lasteteenused	S-veeb	+		+	+	+	+	17	Lasteteenused.1
							+	18	Vaimne tervis.2
Toetusfondi saadud raha ja jääk									
Eelnevate perioodide toetusfondist saadud rahaliste vahendite jääk		+						18	Vaimne tervis.1
Aruandeaastal vaimse tervise teenuse rahastamiseks saadud toetusfondi vahendid		+						18	Vaimne tervis.1
Vahendite jääk aruandeaasta lõpus		+						18	Vaimne tervis.1

Alljärgnevalt on detailsemalt selgitused üleval olevale jaotusele.

Rahastusallika liik:

- Eluruum, Erihoolekanne: kohalik omavalitsus, riik, välisvahendid, muu
- Isiklik abistaja, Koduteenus, Transport, Tugiisik, Turvakodu, Varjupaik, Üldhooldus, Lasteteenused: isiku omaosalus, kohalik omavalitsus, riik, välisvahendid, muu

Teenuse liik:

- Asendushooldus - perekodus, asenduskodus, järelhooldusel
- Erihoolekanne - sh igapäevaelu toetamise teenus, igapäevaelu toetamise teenus autismi-spektriga täisealisele inimesele jne
- Lasteteenused - Hoiuteenus, Rehabilitatsiooniteenus, Nõustamisteenus, Muud sotsiaalteenused
- Vaimne tervis - Psühholoogiline nõustamine, Vaimse tervise kriisinõustamine, Leinanõustamine jne

Vanus:

- Transport, Tugiisik: lapsed, täisealised

Puue või erivajadus:

- Transport, Tugiisik: suure hooldusvajadusega lapsed

Teenuse eriline tunnus:

- Eluruum - Kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevad eluruumid, sh eluruumide kohandamine puudest või east tingitud erivajadusega inimestele; Eraelamispind, sh eluruumide kohandamine puudest või east tingitud erivajadusega inimestele
- Asendushooldus, Erihoolekanne, Üldhooldus - Meditsiini- ja hügieenikulud (konto 5522)

Tähelepanekud aruannete osas

Tähelepanekud on koostatud lähtudes Riigiraamatupidamise põhimõtetest ja avalikustatud andmetest. Põhjalikum ülevaade Sotsiaalhoolekande teenustest ja seostest riigiraamatupidamisega on peatükis [Kulude ja rahastamise andmete allikad](#).

Teenus	Tähelepanek	Selgitus
Eluruumi tagamise teenus	Teenuse kulutustes ei tohi näidata ka seda osa, mida tasus üürnik igakuiste üüri- või muude maksetena, ega üürivõlgnevust, mida tasuti ajutiselt kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest, kuid nõutakse üürnikult hiljem sisse.	Sarnaselt, mitmete teiste teenustega on üür käsitletav isiku omaosalusena. Seega selle mitte kajastamine siin teenuse juures kallutab tervikpilti teenusele. Kui on palju abivajajaid, kes üüri tasumisega hakkama saavad, tunduvad kulutused oluliselt väiksemad, kui neil aastatel, kus ruumid seisavad jõude.
Eluruumi tagamise teenus	Eraelamispind - näidatakse kohaliku omavalitsuse üksuse kulutused vabaturult eluruumi üürimiseks või eluruumi üürimisel esmase sisse makse tegemiseks ning puudega inimese või tema pereliikme omandis oleva või vabaturul üüritava eluruumi kohandamiseks.	Riigiraamatupidamises on võimalik mööndustega tuvastada kulutused, mis tehti üürile antud ja välja üürimata elamispindadega. Samas eraelamispinna puhul jääb mõneti selgusetuks, et kui KOV on rentinud vabaturult eluruumid ja siis need omakorda inimesele edasi rentinud, siis kas siin peaks kajastama omaosalust.
Eluruumi tagamise teenus	Eluruumide kohandamine puudest või east tingitud erivajadusega inimestele	Riigiraamatupidamisest ei ole võimalik seda tuvastada. Heal juhul kogub KOV oma raamatupidamises või dokumendihalduses sellist infot, et panna kokku need tehtud kulutustega.
Isikliku abistaja teenus	N/A	Juhised kulude jaotumisele on selged, pole sihtrühmade mõistes eristamist.
Koduteenus	N/A	Juhised kulude jaotumisele on selged, pole sihtrühmade mõistes eristamist.
Sotsiaaltransporditeenus	Aruanne eeldab kulude jaotumist isiku vanuse ja hooldusvajaduse baasil.	Riigiraamatupidamises puudub info sellisel tasemel eristamiseks.
Sotsiaaltransporditeenus	Kulutuste rahastusallikate all on suunis, et Riigi all näida raha, mis on eraldatud KOVile riigieelarvest toetusfondi kaudu.	KOVid kajastavad seda raha sissetulekuna, kuid ei seo seda tegevusalaga. Väljaminekute juures ei ole riigiraamatupidamises see kuidagi eristatav. Seega

		väljaminekute alla kajastub see õigesti KOVi kuluna, nagu aruanne ka nõuab.
Tugiisikuteenus	Riigiraamatupidamises jaguneb see kaheks tegevusalaks: 1) Lapse tugiisikuteenus ja 2) Puudega inimese tugiisikuteenus. Aruanne kasutab kolmest jaotust: Pere, Laps ja Täisealine. Lisaks eristatakse suurt hooldusvajadust ja rahvusvahelise kaitse saajaid. Lisaks kehtib sama tähelepanek, mis Sotsiaaltransporditeenuse juures.	Riigiraamatupidamine ei erista andmeid sellise detailsusega. Kontoplaani juhendit vaadates võib oletada, et pere kajastub lapse tugiisikuteenuse kulude all.
Võlanõustamisteenus	Kulud seostuvad KOV palgal oleva võlanõustaja või teenuse osutamisega otse seostuvate kuludega. Ei tohi kajastada sotsiaaltöötaja või sotsiaaltöötaja või sotsiaaltöö spetsialisti poolt osutatud teenuse kulu.	Eeldusel, et raamatupidamises pannakse tõesti ainult võlanõustaja kulud või teenuseosutaja kulud tegevusalale, saab kasutada aruandeks. Teisalt, kui teenuse pakkumiseks on mingi keerulisem kulumudel, kus tegevusalale pannakse ka toetavate spetsialistide kulu, ei pruugi koondnumber olla kasutatav aruandes.
Asendushooldus	Aruanne eeldab kulude rahastusallikate eristamist teenuse viiside järgi (Perekodu, Asenduskodu, Järelhooldus).	Riigiraamatupidamine ei kajasta teenuse viisi detailsust. Samas KOVi koondkulusid riigiraamatupidamisest on võimalik võrrelda aruannetega.
Erihoolekandeteenused	Aruanne eeldab kulude rahastusallikate eristamist teenuse liikide järgi	Riigiraamatupidamine ei kajasta teenuse viisi detailsust.
Erihoolekandeteenused	Teine aruandevorm eeldab meditsiini- ja hügieenikulude ning õendusabiteenuse kulude eristamist.	KOVi vaates on võimalik meditsiini- ja hügieenikulud kätte saada, eeldusel, et makseteks kasutati õiget kontot. Õendusabiteenuse jaoks omaette kontot ei ole, küll aga õendusabiteenuse kontekstis peaks kasutama tegevusala 10110 - Haigete sotsiaalne

		kaitse (Kontoplaani kasutusjuhend). Seega õendusabiteenuse kogukulud on kaetud osana hoopis teisest teenusest.
Turvakoduteenus	N/A	Juhised kulude jaotumisele on selged, pole sihtrühmade mõistes eristamist.
Varjupaigateenus	N/A	Juhised kulude jaotumisele on selged, pole sihtrühmade mõistes eristamist.
Üldhooldus	Omaosaluse kontekstis tuleb kajastada ka vahendid, mida KOV isikult edastab teenusepakkujale (nt pension laekub KOVi ja seda kantakse edasi). KOVi kuludes ei peaks kajastama seda omaosalust, mis KOVi laekub ja siis edastatakse hoolekandeesutusele.	19 KOVi kajastab teenuse all sissetulekut, neist umbes pooled kajastavad seda kui raha, mis laekunud füüsilistelt isikutelt, ja pooled rahana, mis on laekunud erinevatelt riigiasutustelt (Tervisekassa, Töötukassa, ministereeriumid). Mõneti lahtiseks jääb asjaolu, et kui KOVile laekub inimese pension, millest rahastatakse tema Üldhoolduse teenust, siis kuidas seda kajastatakse. Teiseks jääb lahtiseks, et kui üldhoolduse kulud on kaetud ja pensionist raha üle jääb siis see makstakse välja kontolt (Klientide raha 203630).
Päevahoiuteenus	Päevahoiuteenus on riigiraamatupidamise mõistes üldhoolduse all.	Teenust ei ole võimalik riigiraamatupidamise kontekstis eristada. Juhised kulude jaotumisele on selged, pole sihtrühmade mõistes eristamist.
Lasteteenused	Teenuse täispikk nimetus: Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele. Aruanne eeldab andmete eristamist teenuste lõikes.	Riigiraamatupidamises ei ole aruannet ja ka neid teenuseid võimalik üheselt eristada.

3.1.6 Muud andmed

Praegustes aruandevormides andmed.

Ruumide andmed

Näitaja / dimensioon	Ainult kokku			Selle teenuse eriline tunnus	Aruanne, aruande osa
	Ruumi tüüp	Korter või tuba	Kohandamine puudest või east tingitud erivajadusega inimestele		
Ruumid ja voodikohad aasta lõpu seisuga					
Ruumide arv	+	+		2 Eluruum.3 (KOV omandis olevad eluruumid)	
		+	+	2 Eluruum.3 (KOV omandis olevad eluruumid)	
Kohtade / voodikohtade arv	+			2 Eluruum.3 (sotsiaalmajutusüksused)	
				15 Varjupaik.3	
Hõivatud ruumide arv		+	+	2 Eluruum.4 (KOV omandis olevad hõivatud eluruumid)	
Hõivatud voodikohtade arv	+			2 Eluruum.4 (sotsiaalmajutusüksused)	
Täiendavate ruumide vajadus aasta lõpu seisuga					
Ruumide taotluste arv			+	2 Eluruum.5 (täiendav eluasemete vajadus)	
Ruumi vajavate inimeste arv	+			2 Eluruum.5 (täiendav eluasemete vajadus)	

Ruumi tüüp:

- Eluruum: Kogukonnapõhine toetatud eluase (teenusmaja), Teised kohaliku omavalitsuse omandis olevad eluruumid (samas loetelus on Sotsiaalmajutusüksused, aga selle kohta on täiesti teised näitajad)

Kohandamine puudest või eest tingitud erivajadusega inimestele:

- Eluruum: on kohandatud, vajab kohandamist

Lisateenuste andmed

15 Varjupaik (variantide valik):

- Lisateenused: Riiete ja esmatarbevahendite andmine, Valmistoidu pakkumine, Sotsiaalnoustamine, Psühholoogiline nõustamine, Resotsialiseerimisteenus, Meditsiiniline abi

Transpordi korraldamise andmed

- Teenuse korraldamise viis: Liiniveona, Juhuveona, Taksoteenusena
- Teenuse korraldamine: Teenust osutab KOVi koduteenuse hooldustöötaja, Teenust osutab KOVi sotsiaal- või lastekaitsetöötaja, Teenust osutab KOVi muu töötaja (nt KOVi palgal olev autojuht/bussijuht), Teenust osutab KOVi allasutus (nt allasutuse bussijuht või muu töötaja), Teenust osutab sotsiaaltransporditeenuse osutaja (nt busi- või taksovedu teostav vedaja), kellega on sõlmitud leping teenuse osutamiseks, Teenust korraldab piirkondlik ühistranspordikeskus (ÜTK), kes on riigihankega leidnud sotsiaaltransporditeenuse osutaja (nt busi- või taksovedu teostava vedaja), KOV hüvitab sotsiaaltransporditeenust saama õigustatud isikule teenuse esitatud arvete alusel

Varasemalt kaardistatud võimalikud andmeallikad

Eluruumide andmed

Nr	Lühinimetus	Võimalikud andmeallikad
2	Eluruum	<p>SKA varasem kaardistus: Ruumide arvu saamise osas on mainitud Kinnistusraamatu ja Ehitisregistri andmete kasutamist.</p> <p>Märkus: Kinnistusraamatu ja Ehitisregistri andmete kasutamist takistab see, et nendes andmeallikates:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ei ole üheselt tuvastav, kas eluruumi kasutatakse eluruumi tagamise teenuse osutamiseks • ei ole andmeid ruumide erivajadusega inimestele kohandamise kohta <p>Lahendus oleks keskmisest keerukam, sest tuleks kombineerida Kinnistusraamatu (omand) ja Ehitisregistri (tehnilised andmed, sh ruumide arv) andmeid.</p> <p>Sotsiaalmajutusüksuste kohtade arvu kohta andmeid andvaid muid riiklikke süsteeme ei ole teada.</p>

SKA varasem kaardistus: Hõivatud ruumide arvu ja täiendavate ruumide vajadust oleks võimalik saada STARist, kui andmeid süstemaatiliselt sisestataks.

3.2 Küsitlus sotsiaalhoolekandele statistiliste aruannete esitajatele

Küsitlus viidi läbi **perioodil 01.09.25 - 12.09.25** Surveymonkey platvormil. Valimisse kuulusid S-veebi ja H-veebi sotsiaalhoolekandele statistiliste aruannete esitajad ning küsitlusel osalemise kutse said:

- **90** S-veebi esitajat
- **339** H-veebi esitajat
- **87** KOV sotsiaalhoolekande osakonna juhti

Küsitluse eesmärk oli saada põhjalik ülevaade sellest, kuidas sotsiaalhoolekande valdkonnas statistilisi aruandeid käesolevalt esitatakse. Milliseid andmeid kogutakse, kuidas neid koondatakse ning millisel viisil kasutatakse neid riikliku statistika tarbeks. Uuringuga sooviti mõista olulisi kitsaskohti ja toimivaid praktikaid, et leida võimalusi andmeedastuse automatiseerimiseks, vältida topelt andmete kogumist ning koguda sisendit kaasaegsema ja kestlikuma lahenduse visiooni loomiseks. Küsitlus võimaldas kujundada tervikliku pildi aruandlusest.

Küsitluse käigus kogutud teave on alljärgnevalt esitatud kokkuvõtval kujul, lähtudes vastajate poolt edastatud algsest sõnastusest ja sisust. Vastused on esitatud kujul, nagu küsitluse vastaja need andis. Sellest tulenevalt võivad vastused olla mitmeti mõistetavad.

Antud küsitlusega täiendati 2025.aasta jaanuaris läbiviidud STARi andmete kasutamise analüüsi, eesmärgiga kujundada terviklik pilt aruandlusest ja selgitada välja sekkumise kohad protsessi parendamiseks. Küsimused loodi tihedas koostöös tellijaga.

Vastajad

Küsitlusele vastas kokku 125 sotsiaalhoolekandele statistiliste aruannete esitajat. Nende seas oli:

- 45 KOV esindajat
- 80 TO esindajat

Kõige rohkem oli vastajaid Harju maakonnast ning vastajaid ei tuvastatud Hiiu, Järva, Rapla ja Valga maakondadest. 80st 73 TOd esindava vastaja puhul oli võimalik tuvastada, millises maakonnas asutus sotsiaalteenuseid vaatamise hetkel osutas. 73st 5 vastajat esindasid mitmes maakonnas teenust osutavat asutust.

KOVide esindatus maakonniti jagunes järgmiselt:

- Harju maakond: Tallinna linn (3), Raasiku vald (3), Anija vald, Kiili vald, Kose vald, Kuusalu vald, Maardu vald
- Ida-Viru maakond: Lüganuse vald, Narva-Jõesuu linn
- Jõgeva maakond: Jõgeva vald (3)
- Lääne maakond: Haapsalu linn, Lääne-Nigula vald
- Lääne-Viru maakond: Vinni vald (2), Haljala vald, Kadrina vald, Rakvere linn, Rakvere vald, Väike-Maarja vald
- Põlva maakond: Põlva vald
- Pärnu maakond: Tori vald (2), Pärnu linn, Põhja-Pärnumaa vald, Lääneranna vald, Häädemeeste vald
- Saare maakond: Muhu vald, Saaremaa vald
- Tartu maakond: Tartu linn (2), Tartu vald, Nõo vald
- Viljandi maakond: Viljandi linn (2), Viljandi vald, Mulgi vald
- Võru maakond: Antsla vald, Setomaa vald, Võru linn

Tuvastatud sotsiaalteenuseid pakkuvate asutuste tüübid neid esindavate vastajate arvu järgi reastatult:

- Hooldekodud, hooldusraviasutused (35)
- Perekeskused, turvakodud, tugikeskused, asenduskodud (10)
- Haiglad, tervisekeskused, rehabilitatsiooni keskused (10)
- Sotsiaalkeskused (8)
- Nõustamis- ja toimetuleku teenuseid pakkuvad keskused (4)
- Päevakeskused (4)
- Maakondlikud puuetega inimeste kojad (2)

Enim esindatud ametikohad küsitlusele vastanud KOVide esindajate seas olid sotsiaalosakonna juhataja, sotsiaalnõunik, sotsiaalkeskuse juhataja, sotsiaaltöö spetsialist ning sotsiaalteenistuse juht. Populaarseimad ametikohad TO esindajate seas olid juhataja, raamatupidaja, juhatuse liige, tegevusjuhendaja ning sotsiaaltöötaja.

Aruandluse kogemus

Küsitluse käigus kogusime tagasisidet kõikide küsitud aruandevormide kohta. Kõige rohkem erinevaid aruandevorme (kuni 8) tagasisidestati sotsiaalkeskuste esindajate poolt. Esirinnas anti tagasiside üldhooldus- / päevahoiuteenuse aruandevormile. Kokku 57 küsitlusele vastanutest. Kõige vähem vastuseid kogusime varjupaiga- ja turvakoduteenuse aruandevormidele, vastavalt 7 ja 8 vastust. TO esindajate seas osutus enim täidetuks üldhoolduse- ja päevahoiuteenuse aruandevorm (50 vastajat) ning KOV esindajate seas eluruumi tagamise teenuse aruandevorm (28 vastajat). KOV esindajate seas omati kogemusi kõikide aruandevormide täitmisel ning TO esindajate seas polnud esindatud ainult võlanõustamisteenuse ja lastekaitse KOVi üksuses aruanded. Viimane tuleneb sellest, et neid teenuseid osutatakse ainult KOV poolt.

Küsitluses küsiti kuidas ja millistest allikatest koondatakse valitud aruannetes esitatavaid andmeid ning iga aruandevormi puhul esitati kogutavate ja koondatavate andmete jaoks andmeallikad vastusevariantidena:

- STAR
- STAR (läbi SKA)
- SKAIS
- Statistikaamet
- TO süsteemid
- SKA, SoM, TEHIK lehed
- SKA päringud
- SoM päringud
- Excel vm personaalne süsteem
- Paber kandjal
- DHS
- Raamatupidamisprogramm
- Muu

Viimase kolme valiku puhul paluti oma vastust täpsustada.

Teenuse saaja andmed

KOVide vaates algab teenuse saajate andmete koondamise protsess STARist infot koondades. Lisaks kogutakse andmeid igakuiselt Excelisse. Exceli dokumente luuakse andmete paremaks hoomamiseks, teenuse jaoks hea ülevaate saamiseks ja aruannete täitmise lihtsustamiseks. DHS-s toimub lisaks andmete kontroll lepingute põhjal. Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Merit Aktiva; Veera eelarvestamise tarkvara

- DHS: GoPro / Casera; Amphora; WebDesktop
- Muu: asutusesisesed andmekogumid ja programmid

Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Standard Books; NOOM; Merit Aktiva; Business Central
- DHS: Amphora; Postipoiss
- Muu: personalihalduse programm Virosoft; Tervishoiuinfosüsteem HEDA; personaalsed lahendused: välja arendatud süsteem andmete kogumiseks (teenusele sisenejate andmete sisestamiseks); Google sheet; isikliku registri pidamine; igakuised aruanded SKA-le; SKA suunamine.

Teenuse osutaja andmed

KOV pärib vajalikud andmed otse TOdelt. TO arv on esitatud tööajatabelites, mis on allkirjastatud isiklike abistajate ja abistatavate poolt. Töötajate liikumise tõttu päritakse erialase väljaõppe (nt võlanõustajate kvalifikatsioon) kohta teavet TOlt eraldi. Lepingud talletatakse DHS-s. Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Amphora; WebDesktop; GoPro / SPOKU liidestus
- Muu: päringud TOle, personalispetsialistile; isiklike abistajate esitatud tööajatabelid (allkirjastatud ka abistatava poolt), asutusesisesed andmekogumid ja programmid

TO esindajad töid välja, et oma töötajate üle peetakse ise arvestust ning nende palgaandmed koondatakse raamatupidamisprogrammides. Andmed kogunevad aasta jooksul täidetud tabelitesse (sh kvaliteedijuhtimissüsteemi tabelid) ja raamatupidamise kokkuvõtetesse (sh eelarvestus). Mainiti, et asjakohased dokumendid koondatakse ühte kausta. Ilmnes, et aruandlusega kaasneva ajakulu vähendamiseks, otsitakse pidevalt maandavaid lahendusi. Näiteks, suuremad TOd arendavad oma majas paremaid meetmeid ja süsteeme. Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Merit Palk/Aktiva; Pmen; Standard Books; Persona; Veera
- DHS: Amphora; SAPPortal
- Muu: TÖR; personalihalduse programmid: IS SAPPortal, Virosoft; haigla infosüsteem LIISA; kvaliteedijuhtimis-süsteemi kuuluvad pädevuse tabelid; personaalsed lahendused: arendatud välja oma süsteem andmete kogumiseks (S-, H-veebi kogutavad andmed); dokumendid koondatud ühte kausta; enda loodud tabelid.

Teenuse osutamise kohtade (ruumide) andmed

Ruumide andmed saadakse näiteks majandusosakonnast / majandushaldurilt ja teenuse osutajalt. KOVi osutatud teenuse korral on alusandmed ruumide kohta olemas. Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Amphora; WebDesktop
- DHS: GoPro / Casera; Amphora; WebDesktop; Delta
- Muu: päring majandushaldurile (majandusosakonnale), teenuse osutajale; asutusesisesed andmekogumid ja programmid

Sotsiaaleluruumi üürilepingu pikendamine eeldab uut abivajaduse hindamist. Teenuse saajale määratud puudest ja erivajadustest lähtuvalt tuleb arvestada kehtestatud nõuetega ja eluruumi vastavalt kohandada. Eluruumide tagamise teenuse aruande andmed:

- STARi TO vaate info
- DHS-i kaudu liikuv abivajaduse hindamise info (pdf formaadis paberinfo)
- Kliendi enda info, mis edastatakse hooldustöötajale

Lisaks mainiti DHS-i Veera.

Teenuse osutamise viisid või lisateenuste andmed

KOV esitab päringu TOle. Teenuse osutaja esitab kuupõhiseid arveid ja sõitude tabeleid läbi SPOKU (GoPro, Amphora jt liidestus), kust KOV need koondab. TOd esitavad kuupõhiseid arveid (SPOKU) ja sõitude tabeleid Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: GoPro / Casera; Amphora; Delta; SPOKU; Envoice kuluaruannete liidestus
- Muu: transpordisüsteemide infosüsteem Ridango; logistikalahendus Fleet Complete; koostatud sotsiaaltranspordi bussigraafik-kalender

Koduteenus, sotsiaaltransporditeenus, tugiisikuteenus puhul koguvad hooldustöötajad andmeid Fleet Complete rakendusega. Lisaks pakub see neile tuge tegevuste planeerimiseks ja lisaks ka sõidukite liikumise jälgimiseks (GPS). Lisaks mainiti logistikalahendust Fleet Complete ning Google Sheets'i.

Teenuse osutamise kulud ja rahastus

KOV esitab päringu TOle. TO esitab kuupõhiseid arveid ja sõitude tabeleid läbi SPOKU (GoPro, Amphora jt liidestus), kust KOV need koondab. Peetakse eraldi tabeleid, mis koondavad iga isikuga seotud kulusid aasta lõikes, mida kasutatakse vajadusel andmete üle kontrollimiseks. Kuigi enamasti isikutel omaosalust pole, võimaldab linnavalitsuse tehtav rahastamisotsus saada iga teenuse saaja kohta täiendavat teavet ka DHS-st. Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Merit Aktiva; Veera eelarvestamise tarkvara
- DHS: GoPro / Casera; Delta; Amphora; WebDesktop

- Muu: päring majandushaldurile (majandusosakonnale) / TOle; asutusesisesed andmekogumid ja programmid

TOD kasutavad erinevaid majandustarkvarade liidestusi, milles lepatakse eelnevalt kokku kulude jaotuse loogika osutatava teenuse järgi. Teenuse omaosaluse infot kogutakse läbi makselahenduste, arvesisenditest raamatupidamisele ning Excel formaadis vahearuannetes. Koduteenus, sotsiaaltransporditeenus, tugiisikuteenuse puhul koguvad hooldustöötajad andmeid näiteks Fleet Complete rakendusega. Lisaks pakub see neile tuge tegevuste planeerimiseks ja lisaks ka sõidukite liikumise jälgimiseks (GPS).

Lisaks mainiti:

- Raamatupidamisprogrammid: Merit Aktiva; PMEN; Standard Books; Agresso; Business Central; Veera; Rapid
- DHS: Amphora; Postipoiss
- Muu: äritarkvara FIS SAP; personalihalduse süsteem SAP veeb; makselahendus SumUp; sotsiaalministeeriumi kalkulaatorid; valla raamatupidamise andmed, päringud KOV raamatupidajale; enda loodud lahendused

Kitsaskohtadena toodi välja, et teave pensionisuuruste kohta on puudulik, kuna kõik KOVid ei edasta andmeid. Mainiti, et ilma isiklikult koostatud toetava Exceli tabelita on aruande esitajal märksa keerulisem andmeid S- ja H-veebis esitada. Aruandevormi ülesehitusega seoses ilmnes, et kulukomponendid pole selgelt määratletud, mistõttu pole esitatud andmed võrreldavad.

Statistilise aruandluse jaoks kogutud andmete kasutamine

Suurem osa KOVidest kasutab koondatud statistilise aruandluse jaoks kogutud andmeid ka muul otstarbel. Soovitakse teada näiteks teenuse saajate hulka kulude planeerimiseks ning koguda sisendinformatsiooni teenuste arendamiseks ning arengukava eesmärkide täitmise jälgimiseks.

TODE seas pigem kasutatakse statistilise aruandluse jaoks kogutud andmeid. Seda tehakse näiteks, arengukava koostamiseks, paikkondade võrdlemiseks (eakate ja erivajadustega inimeste osakaal rahvastikust, teenuse saajate arv 1000 elaniku kohta, koduteenuse klientide arv 1 hooldustöötajate kohta). Neid andmeid kasutatakse teadlike otsuste tegemiseks oma asutuse juhtimisel.

Probleemid aruannete täitmisel

KOVid märkisid kõige tülikamaks eluruumi tagamise teenuse ning sotsiaaltransporditeenuse aruandevormid. TOD märkisid enim probleeme seoses üldhooldus- ja päevahoiuteenuse

aruandevormi täitmisega, mis tuleneb osaliselt sellest, et selle vormi täitjaid osales küsitlusel kõige rohkem. Peamised probleemid, mida vastajad välja tõid:

- Avaldati soovi vältida dubleerimist ning liigset ajakulu. Sellega seoses mainiti, et lähteandmed võiksid aruandlusesse koonduda STARi kaudu. Täna süsteemi hinnatakse aeganõudvaks, aegunuks ja liigset käsitööd nõudvaks.
- Positiivsena tõid kogenud täitjad välja aruannetes täidetava osa vähenemist 15-20 aasta lõikes. Seevastu, esmakordsetele täitjatele on tänane aruandluse süsteem keeruline ning pika õppimiskurviga.
- Andmete sisestamise tehniline pool on keeruline. Tabelite vahelistest sisemistest valemitest arusaamine, ebakõlade leidmine ja lahendamine on aeganõudvad ja vaevalised tegevused. Platvorme nimetati ebamugavaks ja aegunuks süsteemideks, mis pole kasutajasõbralikud.
- Seoses ebaselgusega andmete sisestamisel mainiti järgmiseid murekohti: rahastuse arvestamisel puuduvad üheselt mõistetavad kulukomponendid, teenuse saajate ja surnute lisamise loogika on arusaamatu, osalise tööajaga töökohtade ümber arvutamine täiskohtadeks on keeruline.
- Tõd näevad aruandlust osaliselt andmete dubleerimisena, kuna teenuse saaja andmeid saab STARist ja riigiinfosüsteemidest.
- S- ja H-veebi andmekvaliteeti ei usaldata, kuna puudub veebide omanike poolt seire ja koolitused, mida kõik vallad täidaksid ühtse loogika põhised.
- Hooldekodud koguvad andmeid KOVIDelt ning teenuse saaja lähedastelt, mis ei pruugi olla tõesed.
- Küsitakse andmeid, mis TOI puuduvad või mida on väga keeruline koguda. Näiteks, teenused mida saadi enne TO juurde tulemist, teenuse saaja diagnoos, teenuse saaja liikumine peale TO juurest lahkumist.
- Aasta alguses pole teada, milliseid tabelleid aasta kohta täitma peab ja milliseid andmeid ning millisel kujul koguma peab.
- Eluruumi tagamise teenuse aruandlust hinnati liialt suuremahuliseks ning sotsiaaltransporditeenuse puhul mainiti, et kulukomponente on tegelikult rohkem kui ainult kilomeetri hind. Isikliku abistaja teenuse puhul toodi välja, et keeruline on eristada puude liike erinevate vanuserühmade kaupa.

Hinnang aruandlusega seonduvale ajakulule

Pigem hindasid KOVIDe esindajad aruandevormide täitmist liiga aeganõudvaks. Vastajate seas oli nii neid, kes panustavad ajas andmete tõesuse tagamiseks, aga ka neid kelle sõnul pole sisestatud andmed erinevatel põhjustel paraku alati tõesed. KOVIDe vaatest suurima ajakuluga tegevused:

- Tõeste andmete sisestamiseks eeldabki suuremahulist panustamist.
- Kulude ja rahastamise arvestamine.
- Andmete kontrollimine ja täpsustamine.
- Numbrite klappima saamine tabelites.

Keerukamateks vormideks peetakse KOV esindajate poolt:

- Eluruumi tagamise teenus (mitmeti mõistetavad küsimused);
- Koduteenus;
- Sotsiaaltransporditeenus
- Üldhooldus.

Keerukamateks vormide osadeks peetakse KOV esindajate poolt:

- Kulude ja rahastamise arvestamise kulukomponentide mõistmine (võib erineda, mida keegi sinna sisse arvestab)
- Lapsehoiuteenuse vormis teenuse saajate soopõhine eraldi arvestus, vanus, teenusel olemise aeg

TO esindajad jagunesid oma hinnangus aruandevormide täitmise ajakulule pooleks. Ajakulu minimeerimiseks on loonud aruandluse lihtsustamiseks asutusesiseseid süsteeme. TO esindajate vaatest suurima ajakuluga tegevused:

- Algandmete kogumine, kontrollimine ja võrdlemine.
- Andmete süstematiseerimine ja arvutamine etteantud kriteeriumitele vastavalt (sugu, vanuserühmad, liikumine, päevade kaupa loendamine, keskmised näitajad).
- Kulude ja rahastamise arvestamine.
- Vigade otsimine ja valemite mõistmine.

Keerukamateks vormide osadeks peetakse:

- Teenuse saamise peamine põhjus (mitmekordsed teenuse saajad, tegelikult komplekspõhjused)
- Puude raskusaste, diagnoos (dementsus). Piiratud ligipääs infole, info kaheldav tõesus
- Vanusevahemike ja tuleku aegade päevade kaupa arvestamine
- Teenused, mida saadi enne teenusele tulemist
- Teenusesaajatega tegelevate põhitöötajate keskmine töötasu

Hinnang S- ja H-veebi andmestiku usaldusväärsele

71 vastajat hindasid usaldusvärsust rahuldavaks. küllaltki suur hulk vastajatest (ca 40) ei osanud andmete usaldusvärsust hinnata, kuna ei ole teadlikud, milleks neid kasutatakse. Usaldusvärsust mõjutavad negatiivselt: andmete puudulikkus ja ebatäpsus, probleemid valemitega, andmete dubleerimine, kahtlused seoses andmete kogumise vajalikkusega. Süsteemi usaldavad need esitajad, kes ise tõeseid andmeid esitavad.

Oma vastuseid põhjendati järgmiselt:

- Algandmete kogumise praktikad on täna asutuste vahel varieeruvad.
- Andmete esitamiseks puuduvad täpsustavad komponendid (nt kulude jaotust selgitavad kulukomponendid), mis aitaksid üheselt määratleda, mida konkreetsete andmete all silmas peetakse, ning toetaksid sisestajaid andmete ühtsel, korrektsel ja võrreldaval esitamisel.
- Andmete usaldusvärsust mõjutab oluliselt see, et teenuse osutajalt küsitakse andmeid, millele neil puudub ligipääs (või teadlikkus kust neid hankida). See loob olukorra, kus aruandluse esitamiseks esitatakse andmeid hinnanguliselt.
- Asutusi esindanud vastajate seas toodi korduvalt välja, et puudub teadmine mida kogutud andmetega edasi tehakse.
- Avaldati nõrdimust, et puudub ligipääs varasematel aastatel esitatud andmetele. (Vastaja ei täpsustanud, millistele andmetele)

Esitatud andmete kasutamine

KOV esindajate seast märkisid vastajad andmete kasutuse kohta:

- 17 vastajat ei kasuta esitatud andmeid,
- 21 ei omanud seisukohta
- 7 kasutavad esitatud andmeid

KOVides kasutatakse andmeid strateegiliste otsuste tegemisel: nt tööjõu- jm ressursside planeerimisel ja suunamisel.

Kasutatakse ka mujalt saadavat statistikat, nt Statistikaameti andmebaas, minuomavalitsus süsteemid. Lisaks kasutatakse andmeid ka allasutuste ja muu teenuseosutajate andmete võrdluseks, aastaaruannetes ja eelarve koostamisel.

TO esindajate seast märkisid vastajad andmete kasutuse kohta:

- 87 vastajat ei kasuta esitatud andmeid,
- 19 ei omanud seisukohta
- 4 kasutavad esitatud andmeid

TO esindajad täpsustasid, et kasutavad andmeid osutatava teenuse hinnakujunduseks ning töötajate palkade võrdlemiseks ja õiglase palga maksmiseks.

Andmed, mis on täna puudu

KOV esindajate poolt mainiti, et nende hinnangul pole kättesaadavad või on puudu järgmised andmed:

- Teatud riiklike teenuste (sisulised) andmed (KOV-i täpsusega)
- Teenuse hinna sisaldumine
- Eestkostega seotud statistika (KOV-i täpsusega), sh KOV-i ajaline ning rahaline kulu eestkostja ametiülesannete täitmisel
- Ühtne vabade kohtade andmebaas (üldhooldusteenus)
- Tervikülevaade sotsiaalvaldkonna abimeetmete kohta.
- Teenuse saajate andmed: pensioni suurus (statistika, hoolduslepingute sõlmimine), puuete tuvastamise andmed,
- Töötukassa andmed nagu töövõime (kui klient keeldub andmeid andmast)
- Omaste hooldajad

TO esindajad tõid aga välja:

- Üleriigiliselt teiste asutuste kohamaksumus.
- Broneeritud ja vabad kohad riiklikul tasandil.
- Teenuskohtade vajaduse analüüs (ligipääs selle planeerimiseks vajalikele andmetele).
- Rahastusmudelid (projektid, kulustruktuur).
- Personal ja tööjõuturg. Riiklik palkade ja töötingimuste statistika.
- Uuringud, mis analüüsivad kogutud andmeid (kui palju abivajajaid on KOVdes potentsiaalselt abita jäänud, sh teenuste vähesuse tõttu).
- Abivajaduse hindamisotsused. Info liikumine KOVde sots.töötajatelt hooldekodudesse.
- Teenuse saaja andmed (elukoht, teovõime, abivajaduse raskusaste, puuded, sots. toetused, diagnoos, pension), eakate ja noorte toimetuleku info. Isikupõhine teenuste saamise ajajoon.
- Teised teenuse osutajad: millised asutused/eraisikud vabariigis veel pakuvad turvakoduteenust lastele. Kui palju ja kellele KOVid teenuseid osutavad.

Mis toimib täna hästi ja tasub säilitada

Andmete säilitamine ja vajadus:

- Vajalik on aruandluse jätkumine, küll aga lihtsas, kaasaegses formaadis

- Statistikat on vaja teenuste planeerimiseks ja sotsiaalpoliitilisteks analüüsideks
- Vajalik on säilitada registripõhisus ja ühtne andmekogu (nt STAR)

Info mida peetakse oluliseks koguda:

- Teenuse saajate info: arv, vanus, sugu, asukoht, teenusel viibimise aeg.
- Teenuste maksumus ja kulud.
- Töötajate arv, töökohtade jaotus (hooldaja, tegevusjuhendaja jms), töötasud.
- Dementsuse või muude diagnooside osakaal.
- Regulaarne ja perioodiline statistika, mis võimaldaks võrdlevaid analüüse ajas.

Hinnang pakutavale abile

Juhendid ja arusaadavus:

- Juhised on arusaadavad kogenumatele, aga alustajatele keerulised.
- Mõnikord ei ole juhised piisavalt selged, ei vasta tekkinud murele või infot pole esitatud täielikult.
- Juhendid on tihti liiga pikad ja segased; parem oleks, kui selgitused oleksid aruandevormi sees (nt infokast väljal).
- Kui kirjalik juhend jääb arusaamatuks, on võimalik küsida telefoni teel.

Kasutajatugi:

- Telefoni teel on üldjuhul vajalikku abi saadud.
- Kliendituge hinnatakse abivalmina, ent spetsiifilised kogemused sõltuvad konkreetsest töötajast. SOM kasutajatoe töötajaid kiidetakse.
- On olnud juhtumeid, kus vastused on ebapiisavad.
- Vahel suunatakse keeruliste küsimuste korral abi küsijad mujale, lahenduse leidmine võtab aega.

Aruannete esitamine ja tööprotsess:

- Kuigi aruandluse ajakulu on aastatega vähenenud, hinnatakse seda siiski ajamahukana; osaliselt andmete dubleeriv kogumine (STAR) ja topelt sisestamine.
- Vormid pole alati õigel ajal "avatud", mis takistab täitmist.
- Aruandlusveebis saab tabelites liikuda vaid hiirega; andmeid ei saa mugavalt Excelist üle kanda.
- Süsteem on jäänud muutumatuks ligi 20 aastat.
- Kui ei teata, kuidas kogutud andmeid kasutatakse, on ka motivatsioon madalam.

Esitatud ettepanekud

Andmete kogumise põhimõtted:

- Andmeid tuleb koguda ainult siis, kui sellel on selge eesmärk ja praktiline vajadus. Liigne või lihtsalt "kogumise pärast" kogumine on ressursi raiskamine.
- Vajalik pidev hindamine, milliseid andmeid tegelikult vaja läheb; mittevajalike kogumine lõpetada.
- Küsida tuleb ainult konkreetseid ja vajalikke andmeid, mitte dubleerivat infot.

Aruandluse maht ja ajastus:

- Aruandluse maht peaks olema väiksem (positiivselt märgiti, et mõnes osas on juba vähendatud).
- Tähtajad aasta alguses on liiga varased, mis tekitab töökoormuse kuhjumise (nt kattuvad audiitori, majandusaasta aruande ja eelarve koostamisega).
- Väikestel asutustel ei ole eraldi inimesi aruandluseks, seega peaks süsteem olema lihtsam ja vähem ajamahukas.

Olemasolevate süsteemide parem kasutamine:

- Paljud andmed on juba olemas riiklikes registrites (STAR, SKA, RR, terviseinfosüsteem jne).
- Teenuste puhul, kus inimene on riigi või KOVi otsusega teenusel, ei tohiks nõuda eraldi dubleerivat aruandlust.
- Vajalik on erinevate andmebaaside parem ühildamine ja andmete automaatne liikumine süsteemide vahel.
- Eelmise aasta andmete automaatne ülekandmine vähendaks korduvat sisestamist.
- Vajalik ühtne üleriigiline platvorm, kus andmeid kogutakse ja kust statistikutele on need kergesti kättesaadavad.

Tehnilised lahendused ja kasutajakogemus:

- Aruandluse protsess peab olema lihtsam ja vormid kergemini täidetavad.
- Tehnilised lahendused peaksid võimaldama andmete automaatset kogumist ja ristkasutust, vältimaks liigset käsitsi sisestamist.
- STARi toimivus on probleemne – teenuseosutajad ei saa alati andmeid muuta, KOVide täitmine on puudulik.
- Vajalik on kasutajasõbralik süsteem, mis ei nõua topelt sisestust ega liigset ajakulu.

Motiveeritus ja teadlikkus:

- Kui teenuse osutajad teaksid, kuidas andmeid kasutatakse, oleks nad rohkem motiveeritud.
- Eesmärgistatud kasuliku tegevuse asemel nähakse aruandlust lihtsalt kohustusena.

3.3 Aruannete kasutamise kirjeldus ja hinnang andmete vajalikkusele

3.3.1 Sissejuhatus

Käesoleva alajaotuse esimeses peatükis (aruannete kasutamise kirjeldus) anname ülevaate sellest, millised erinevad osapooled täna S- ja H-veebi aruannetega esitatud andmete vastu huvi tunnevad, milliseid andmeid nad soovivad ning milliste eesmärkide täitmiseks neid andmeid kasutatakse. Arutelude põhjal on välja on toodud ka erinevad andmete saamise viisid (S- ja H-veeb, kombineeritud andmestikud jms).

Alajaotuse teise peatükki (hinnang andmete vajalikkusele) on koondatud andmete esitajate ja kogujate poolt antud hinnangud aruannetega kogutavate andmete vajalikkusele. Keskendume peamiselt sellele, milliste andmete esitamist ei peeta vajalikuks, millistest andmetest puudust tuntakse ning milliste andmete esitamine on keeruline või andmekvaliteet hinnanguliselt madal, näiteks seetõttu, et aruande esitajatel vastavaid andmeid ei ole või on nende kogumine manuaalne (kaustikusse, Excelisse).

Andmete kasutamise ja andmete vajalikkuse analüüsid on peamiselt koostatud andmete kogujatega (SoM poliitikakujundajad ja analüütikud, SKA teenuseomanikud) läbi viidud intervjuude, andmete esitajatega (teenust osutavad ettevõtted, KOVID) läbi viidud küsitluse ning varasemalt koostatud analüüside baasil.

3.3.2 Aruannete kasutamise kirjeldus

Aruannete kasutajad

S- ja H-veebi aruannetega kogutavaid andmeid kasutavad andmete kogujad (SoM, SKA) ja andmete esitajad ise, aga ka muud osapooled, sh nii avalik- kui erasektor. Peamised andmete kasutajad võib jagada järgmistesse gruppidesse:

- **Andmete esitajad** ehk KOV üksused (lisaks ka Tallinna Haridusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet), kes esitavad aruandeid S-veebi ning hoolekandeesutused, kes esitavad andmeid H-veebi.

- Märkus: S-veebi võivad andmeid esitada ka asutused ja ettevõtted, kes osutavad S-veebi teenuseid ning kellele KOV on delegeerinud aruannete andmete esitamise. Aruannete esitaja on siiski KOV, kes peab enne esitamist andmed üle vaatama ja kinnitama.
- **Andmete koguja ja kogumise korraldaja** ehk Sotsiaalkindlustusamet.
- **Aruandevormide kinnitamise ja sotsiaalhoolekandevalaste statistiliste aruannete määruse koostamise eest vastutaja** ehk Sotsiaalministeerium.
- **Teised asutused** ehk muud Eesti valitsus-, riigi- ja ametiasutused, kes on aruannetega esitatud andmetest huvitatud.
- **Välisriikide huvipooled** ehk välisriikide asutused ja rahvusvahelised organisatsioonid, kes on aruannetega esitatud andmetest huvitatud.
- **Avalikkus**, peamiselt haridusasutused ja ajakirjandus, aga ka ettevõtted, üliõpilased jt.

Peamised probleemid

Andmete kasutamise kontekstis on hea teada ka peamisi üldiseid probleeme seoses tänaste aruannete kasutamisega. Intervjuudel ja küsitlustes toodi välja järgmised olulisemad puudujäägid seoses andmete kasutamisega (pikem ja detailsem ülevaade asub - Probleemide kirjeldus (AS-IS)):

- Aruannetes on **isikuseoseta koondandmed**, mistõttu:
 - ei tule välja, milliseid erinevaid teenuseid teenuste kasutajaid koos kasutavad ehk millised on peamised nn **teenuste komplektid**,
 - ei tule välja, milline on ühtede teenuste määramise/kasutamise mõju teistele teenustele (nt võlanõustamise teenuse määramise mõju eluruumi tagamise teenuse vajadusele) ehk nn **teenuste koostoime**
 - aruannetes esitatud koondandmeid ja nende korrektsust ei ole võimalik kontrollida lähteandmete vastu.
- Andmed ei ole piisavalt "värsked" ehk selleks hetkeks kui aruannete andmed avalikustatakse, on tegu juba eelmise aasta andmetega.
- Osad teenuspakkujad ei ole üldse teadlikud, et esitatud aruandeid on võimalik S/H-veebis vaadata.

Aruannete kasutamise vajadused

Aruannete andmeid saavad andmete esitajad ja kogujad vaadata S- ja H-veebist, sealjuures aruande esitajad saavad vaadata enda esitatud aruannete andmeid ning S- ja H-veebi avalikust vaatest üldisi andmeid maakonna tasemel.

Lisaks aruannete vaatamisele on S- ja H-veebis **andmete kogujatele** erinevad väljundite võtmise võimalused. Detailsemaks analüüsiks kasutavad SoM/SKA analüütikud S- ja H-veebi SPSS väljundit või aruannete otsingut perioodi alusel aruandekataloogist. Sageli on vajalike aruannete ja raportite kokku panemiseks vaja kasutada nii S/H-veebi väljundeid kui teiste registrite andmeid (peamiselt STAR), kuna vajalikud andmed on mitmes rakenduses.

Andmete esitajatele saadetud küsitlusest tuli välja, et **andmete esitajad** kasutavad täna S- ja H-veebi aruandeid erinevate ülesannete täitmiseks, kuid seda teevad umbes pooled küsitlusele vastajatest. S-veebi aruannete kasutajate osakaal jäi sõltuvalt aruande liigist 50-60% vahele, erandiks on sotsiaaltranspordi teenuse aruanded, mida kasutab 72% küsitlusele vastajatest ja lasteteenused, mida kasutab 81% küsitlusele vastajatest.

H-veebi **aruannete esitajad** kasutavad esitatud aruannete andmeid tagasihoidlikumalt - üldhooldus-, asendushooldus- ja erihoolekandeteenuste aruannete andmeid kasutavad 30-40% küsitlusele vastajatest, turvakoduteenuse aruande andmetest on täna huvitunud 50% ja varjupaigateenuse aruande andmetest 57% küsitlusele vastajatest.

Teiste teenuseosutajate andmed küsitlusele vastajaid eriti ei huvita - küsitluses pidas teiste teenusepakkujate andmeid huvipakkuvaks 19% vastanud **aruannete esitajatest**. Samas, teiste andmeesitajate andmeid kasutavad hetkel vaid 9% vastanud andmeesitajatest, seega vaid pooled huvilistest oskavad andmeteni jõuda või neid küsida.

Kasutajagrupp	Kasutaja	Eesmärk	Täpsustused ja kommentaarid
Andmete kogujad	Sotsiaalkindlustusamet (SKA)	Aruandluse koondandmete esitamine	SKA koostab maakondade ja riigi koondaruanded teenuseliikide kaupa ning esitab need S-veebi kaudu 1. märtsiks Sotsiaalministeeriumile.
	Sotsiaalministeerium (SoM)	Sotsiaalministeeriumile	SKA koostab maakondade ja riigi koondaruanded teenuseliikide kaupa ning esitab need H-veebi kaudu 15. märtsiks Sotsiaalministeeriumile.
		Teenusepakkujate seire (SKA)	
		Poliitikakujundus, Seadusloome, Arengukavade koostamine	Riiklike poliitikate kujundamine, mh riikliku majandusliku toimetuleku poliitika korraldamine. Andmete alusel koostatakse arengukavade indikaatoreid, nt toetavate ja institutsionaalsete (väljapool kodu) pakutavate teenuste suhe.
		Eelarve koostamine (eelarve läbirääkimised)	Peamiselt kasutatakse: teenuse osutamise kulud, keskmine palk, teenuse rahastamisallikad, teenuse saajate koondandmed ning teenuse saajate arvu muutumised.
	Teenuse kvaliteedi ja sisu hindamine ja analüüs, Teenuse kaetavuse analüüsid, Teenusevajaduste hindamine järgmisteks perioodideks, Teenuste parendamine	Aruannetega esitatavad andmed on sisendiks teenuse kvaliteedi ja sisu hindamisele riigiüleselt ja omavalitsuste kaupa. Andmete analüüsi tulemusel tuvastatakse muudatusvajadusi teenusete pakkumises ning kaardistatakse uusi teenusvajadusi. Aruannete alusel hinnatakse teenuste (ja lisateenuste) vajadust järgmisteks perioodideks. Analüüsitakse: Millistel omavalitsustes on vaja vähem/rohkem teenust pakkuda, kus on puudu/üle spetsialiste (nt lastekaitse spetsialistide arvu suhestumine teenust vajavate laste arvuga), milliseid teenuseid ja lisateenuseid kasutatakse ja milliseid võiks olla juurde vaja, millised on kliendibaasi	

			<p>muutumise trendid, kuidas muutub vajadus teenuse järele ajas, millised on ja kuidas muutuvad teenuse osutamise kulud maakonniti/omavalitsuste kaupa ja üle riigi, kaua on inimesed keskmiselt teenusel. Lisaks annavad aruanded võimaluse analüüsida teenusesaaja või - vajaja profiili ja tausta. Eluruumi tagamise teenuse korral hinnatakse, milline on omavalitsustes ruumide arv ja seisukord ja nende muutumise trendid (aruande osa 5). Aruande andmete abil hinnatakse ruumide olukorda ja remontimise/täiendamise vajadust. Samuti hinnatakse ruumide täituvust/teenuse soovijate arvu ja nende muutumisi. Samuti on oluline teenuseülestest seostest analüüs: Millised on erinevate teenuste vahelised seosed, milliseid teenuseid võiks pakkuda koos, kuidas ühe teenuse pakkumine mõjutab (nt vähendab) teiste teenuste kasutamist. Näiteks: majanduslikku raskusesse sattunud isiku abistamiseks teenuste kombineerimine ja nende koostoime parendamine.</p>
Muud eesmärgid			<p>Aruande andmeid kasutatakse sisendina toetusfondide rahade jagamisel. Aruannete andmeid kasutatakse sisendina uuringute ja analüüside läbi viimisel. Kulumudeli koostamine (SKA).</p>
Andmete esitajad	Kohalikud omavalitsused	Kohaliku omavalitsuse poliitikakujundamine	<p>KOVID kasutavad andmeid hindamiseks, kas teenuse pakkumine on piisav ehk kas peaks teenust rohkem või vähem pakkuma.</p>
		Teenuste planeerimine ja parendamine	<p>KOVID soovivad võrrelda oma teenusemahte ja teenuse pakkumise kulusid teiste KOVIDega, teenuste planeerimise ja</p>

			teenuste parendamise (sh lisateenuste välja töötamise) eesmärgil.
		Majandusaasta eelarve koostamine	KOVid kasutavad aruannete andmeid eelarve planeerimisel (palju on teenuse saajaid, kuidas nende arvud muutuvad). ja teenuse kulude põhjendamisel. Mh vaadatakse töötasusid ehk kas töötasud on õiglased. Andmeid kasutatakse ka teenuse hinna kujundamiseks.
		Tegevusplaanide/arengukava koostamine, Arengukava eesmärkide täitmise jälgimine	KOVid soovivad võrrelda omi teenusemahte ja teenuse pakkumise kulusid teiste KOVidega, nt teenuse saajate arv 1000 elaniku kohta või hooldustöötaja kohta.
		Muud eesmärgid	Avalikkuse päringutele vastamine Asutust tutvustavate materjalide koostamine Projektide kirjutamine
	Teenuseosutajad (hoolekandeadasutused)	Teenuste planeerimine	Teenuseosutajad soovivad võrrelda omi teenusemahte ja teenuse pakkumise kulusid teiste teenuseosutajatega. Samuti võrreldakse palkasid. Andmeid kasutatakse teenusepakkumise planeerimiseks ja teenuste parendamiseks (sh lisateenuste välja töötamiseks).
		Majandusaasta eelarve koostamine	Andmeid kasutatakse eelarve planeerimisel, sh teenuse hinna kujundamiseks.
Teised asutused	Statistikaamet	Riikliku statistika koostamine ja avalikustamine	Statistikaametit huvitavad kõik aruannete andmed teenuse osutamise ja selle kulude kohta. Eluruumide aruannete andmeid Statistikaametile täna ei esitata.

	Tervise Arengu Instituut (TAI)	Erineva aruandluse koostamine	TAI koostab ise erinevaid aruandeid ja analüüse, samuti edastab andmeid OECD-le, nt hügieeni- ja meditsiinikulud teenuste osutamisel.
	Kliimaministerium	Eluruumide olukorra hindamine	Kliimaministerium soovib teada eluruumide arvu ja seisukorda, et näiteks hinnata ruumide olukorda ja remontimise/täiendamise vajadust.
	Muud asutused	Uuringute ja aruannete koostamine	Aruannete andmeid kasutatakse riikliku ja rahvusvahelise aruandluse või uuringute koostamiseks. Riigikontroll kasutab andmeid riikliku ülevaate koostamiseks.
Rahvusvahelised organisatsioonid	Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD)	OECD raportite koostamine	Andmeid esitatakse OECD-le erinevatesse raportitesse, nt tervishoiu kogukulude raportisse teenuste saajate arvud, töötajate arvud, kulud (sh rahastusallikas).
	Maailma Terviseorganisatsioon (WHO)	WHO aruannete, analüüside ja raportite koostamine	
	Euroopa Liit	Aruanne: EU House planning (eluruumide aruanne)	Eluruumide kontekstis soovib EL andmeid oma poliitikate kujundamiseks, kuna EL eesmärgiks on kaotada kodutus. Seetõttu tuleb koguda kodutute andmeid, sh soolises lõikes.
		Vältimatu sotsiaalabi teenuste rahastamine	Aruandes kogutavaid andmeid tuleb edastada EL sotsiaalfondi aruandluses.
Avalikkus	Teadus- ja õppeasutused, sh üliõpilased	Uuringute ja analüüside tegemine	Aruannete andmeid kasutatakse erinevate uuringute, analüüside ja lõputööde tegemisel.
	Ajakirjandus	Uuringute läbi viimine, uudised	
	Muud	Päringud	Päringud eraisikutelt, eraettevõtetelt (sh uuringufirmadelt), perearstidelt jm. Era-ärisektor küsib andmeid näiteks annetuste tegemiseks.

3.3.3 Hinnang andmete vajalikkusele

Hinnangu ulatus ja eesmärk

Käesolevas peatükis hindame aruannetega kogutavate andmete vajalikkust andmete esitajate ja kogujate vaatest, otsides vastuseid järgmisele küsimustele:

- Milliste andmete kogumist ei peeta aruannete esitajate ja/või kogujate poolt vajalikuks?
- Milliste andmete esitamise/kvaliteediga on probleeme - nt andmete kättesaadavuse või nõutavate andmete sisust aru saamise tõttu?
- Millistest andmetest tuntakse puudust, ehk milliste andmete lisamist aruannetele võiks kaaluda?
- Milliseid aruannete üleselt kogutavaid andmeelemente ja klassifikaatoreid võiks ühtlustada?

Kokkuvõtte on koondatud andmevormide kaupa - iga aruandevormi juures on välja toodud andmete esitajate ja kogujate olulisemad kommentaarid ja ettepanekud seoses vastava aruandevormiga.

Käesoleva analüüsi üheks **olulisemaks eesmärgiks** oli teha ettepanekuid, milliseid andmeid ei peaks või ei saa aruannetega koguda, sh kas juba 2026 aastal (S/H-veeb) või uues aruanderakenduses. Vastav info (kui eksisteerib) on iga tabelirea juures välja toodud märkega "Ettepanek:" Kuna konkreetseid kohe rakendatavaid ettepanekuid tuli aruannete esitajatelt ja kogujatelt pigem vähe ning enamus ettepanekuid vajavad edasisi arutelusid ja analüüsi, on paljud ettepanekud tinglikud (tuleb uurida, tuleb analüüsida jne) ja ilma märketa "Ettepanek".

Oluline on märkida, et aruande kogujatega (SKA, SoM) läbi viidud intervjuude aluseks olid [2025 aasta aruandevormid](#), andmete esitajad võtsid aluseks vormid, millega nad viimati andmeid esitasid ehk 2024 aasta aruande vormid. Järgmistes alajaotustes on tabelite read ning veerud viidatud vastavalt [2025 aasta aruannete vormidele](#).

Kuna aruannete esitajatelt tuli palju üldiseid kommentaare, milles ei mainitud konkreetset aruande vormi, on sellised üldised kommentaarid koondatud eraldi alajaotusesse. Samasse üldisesse jaotusesse on pandud ka need ettepanekud, mis puudutavad mitut aruandevormi.

Eluruumi tagamise teenus (lisa 2, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
2.1	Osa 1, veerg 6	<p>Veerg "Puudest või east tingitud erivajadusega". Andmete koguja soovib eristada, kas tegu on puudega või east põhjustatud erivajadusega. Samas toodi välja, et erivajadus on aruannetes hinnanguline ehk iga andmete esitaja määrab täna neid vastavalt südametunnistusele.</p> <p>Ettepanek: Otsustada, kas eristada puudega ja east tulenevad erivajadused aruandevormil, loobuda andmete kogumisest erivajaduste lõikes või viia liigitus kokku STAR abivajaduse hindamise käigus kasutatavate RFK koodidega.</p>
2.2	Osa 2	<p>Andmete kogujad sooviks täiendavalt infot selle kohta, millise pinna pealt teenuse saaja tuleb (oma elupinnalt, üüripinnalt, KOV toetatud pinnalt) ja millisel põhjusel (elupind majanduslikult mittesobiv, elamiskõlbmatuks muutunud).</p> <p>Märkus: 2024 aruandevormil oli eelmise elupinna info olemas, kuid 2025 vormidelt see eemaldati, sest teenusepakkujal puudub tihti info eelmise pinna kohta.</p> <p>On lootus neid andmeid alates 2027/28 hakata saama STAR2-st, kuid STAR2-s hakkavad andmed olema ainult siis, kui klient tuleb teiselt teenuselt, vastasel juhul neid andmeid STAR2-e hetkel planeeritud pole.</p> <p>Ettepanek:</p> <ul style="list-style-type: none"> Otsustada, kas küsitavad andmed osaliselt S-veebi vormile tagasi tuua - näiteks eristada KOV pinda, erapinda ja üüripinda. Samuti soovisid aruande esitajad teada, kas isik tuleb turvakodust või kinnipidamisasutusest. Kuna kõikide klientide ja kõikide asukohtade jaoks ei saa teha automaatset lahendust ka tulevikulahendusse ning andmete kogumine jääks manuaalseks, on alternatiiviks andmete kogumisest loobuda.
2.3	Osa 6	<p>Aruandlus ei sisalda investeeringuid. Siin on mõtlemist väärt, kas võimalike populaarsust koguvate rahastamismudelite, nt PPP (<i>public-private-partnership</i>) jaoks on tulevikuaruandlusesse vaja täiendusi (sh STAR2-te).</p>

Isikliku abistaja teenus (lisa 3, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
3.1	-	KOVIDel on aeg-ajalt raske eristada isikliku abistaja ja tugiisiku teenust.
3.2	Osa 1	Osas 1 kasutatavad piirangud on täna hinnangulised ehk ei ole kindlat määramise viisi või klassifikaatorit. Teenuse saamise liigitamise aluseks ei ole tingimata määratud puue, vaid piisab kõrvalekaldest. KOVID töid küsitluste vastustes välja, et tegevuspiirangute määramine on keeruline ja neist ei saada üheselt aru. Ettepanek: Viia aruannetes tänane piirangute liigitus kokku STAR abivajaduse hindamisega ehk liigitus võiks kokku minna rahvusvaheline funktsioneerimisvõime klassifikatsiooniga (RFK).
3.3	Osa 2, veerg A	Teenuse saamise eesmärgid aruande osas 2 on ajalooliselt välja kujunenud ning ei põhine konkreetsetel klassifikaatoril. Ettepanek: Ühtlustada teenuse saamise eesmärkide loend üle kõikide aruandevormide, kus teenuse saamise eesmärke küsitakse.
3.4	Osa 3, rida 02	Ei ole üheselt aru saada, millise koolituse läbinu võib/tuleb lugeda isikliku abistaja koolituse läbinuks. Koolitusi pakuvad näiteks Töötukassa, ametikoolid jm.
3.5	Osa 3	Isikliku abistaja teenust pakutakse tihti tunnitasu alusel võlaõigusliku lepinguga ehk teenust pakutakse lühiajaliselt vastavalt vajadusele. Seega isiklike abistajate arv ei tarvitse palju sisulist infot anda. Vajab täiendavat analüüsi, milleks andmeid kasutatakse ja kas on vajalik andmeid sellisel kujul koguda.
3.6	Osa 4	Kulude tabeli alusel arvutatakse isiklike abistajate keskmist töötasu (EUR/h). Erinevate KOVIDe poolt esitatud numbrite alusel arvutatud keskmised töötasud erinevad oluliselt. Sotsiaalministeerium on teinud ka vastavasisulise analüüsi, mille pealt saaks analüüsida suuremaid anomaaliaid (odavamad ja kalleimad KOVID).

Koduteenus (lisa 4, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
4.1	Osa 2	Kasutatavad vanusevahemikud on kujunenud aastate jooksul, ei ühti teiste aruannetega. Ettepanek: S-veebis kaaluda vanusevahemike ühtlustamist aruannete üleselt, siis on ka aruannete esitajatel neid lihtsam koguda. Tulevikulahenduse jaoks on teenuse saaja vanus STAR2-s teenuse kasutamise hetkel teada ja andmete kogumine pole vajalik.

4.2	Osa 4	<p>Aruannete esitajad tõid välja, et ei ole selge, milliseid kulusid tuleb arvestada ja avaldasid kahtlust, kas kõik arvestavad kulusid samadel alustel. Kululiikidena mainiti näiteks isikliku sõiduauto kompensatsiooni, tööauto rendimakseid, kindlustust, kütusekulu, töötajate telefoniarveid. Samuti toodi välja, et kõik kulud ei ole koduteenuse korral otseselt jälgitavad/mõõdetavad.</p> <p>Ettepanek: Andmete kogumine kulude liigiti oleks liiga keeruline nii esitajale kui kogujale. Veidi lahendaks segadust aruandevormi selgituste juures "teenuse osutamisega seotud ettevalmistavate ja kõrvaltegevuste kulu" sisu täpsustamine.</p>
4.3	Osa 4	<p>Koduteenuse puhul tõid mõned aruande esitajad välja, et panevad küll kirja teenuse osutamise arvud, kuid tunnimahud on "tuletatavad" ning ei pruugi alati olla täpsed.</p>

Lastekaitse kohaliku omavalitsuse üksuses (lisa 5, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
5.1	Osa 1	<p>Aruande andmetest võiks välja tulla ka korduvad perest eraldamised ehk juhud, kus laps eraldati pere(de)st mitu korda. Huvitab nn lapse teekond ehk milliseid teenuseid laps saab ning milline on tema liikumine.</p>
5.2	Osa 1	<p>Teenust saav laps võib olla mitme KOVi huvisfääris, nt juhul kui ta vanemad elavad mitmes KOVis ning sellisel juhul võib üks laps sattuda mitmele aruandele.</p>
5.3	Osa 2	<p>Ametinimetuste alusel on lastekaitsetöötajate kokku viimine keeruline, kuna lastekaitsetöötajad on küll "ametlikud ametnikud", kuid nende ametinimetused ei ole üheselt määratud.</p>
5.4	Osa 2	<p>Lastekaitsetöötajate osas oleks vaja saada infot ka nende kogemuse ja roteerumise kohta. Täna peab SKA oma Excelit lastekaitsetöötajate kontaktide, KOVides töötamise ja nende koolituste kohta, lisaks tehakse vajadusel täiendavaid uuringuid. Excelit kasutatakse peamiselt kontaktide haldamiseks, et saata teavitusi, koolituste kutseid jms.</p> <p>Ettepanek: Lastekaitsetöötajate andmed tulevikulahenduse jaoks STAR2-s hallatavateks.</p>
5.5	Osa 2, read 6 - 9	<p>Lastekaitsetöötajate eristamine sotsiaaltöö alase kõrghariduse ja muu kõrghariduse alusel on arvatavasti liiga detailne, kuna seadus nõuab lihtsalt kõrghariduse olemasolu.</p> <p>Ettepanek: Koguda andmeid ainult kõrghariduse olemasolu kohta.</p>

Sotsiaaltransporditeenus (lisa 8, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
8.1	-	<p>Ükski aruande osa ei näita osutatud teenuse mahte. Osa 2 annab küll ülevaate kui palju oli unikaalseid teenuse kasutajaid (või teenusele määratud isikuid?), kuid teenuse kasutamise mahte seal ei ole ning seetõttu ei saa kulude tabelisse (Osa 4) sisestatud kogukulude pealt ka arvutada, kas KOV on tehtud kulude eest mõistlikus koguses teenust pakkunud. Arvutada saab ühe teenuse saaja kohta aasta jooksul kulutatud raha, kuid kui palju teenuse saaja selle eest teenust sai, ei tule välja.</p> <p>Ettepanek: Koguda andmeid ka teenuse osutamise mahtude kohta. Kuna teenuse osutamine võib koosneda erinevatest komponentidest (korrad, kilomeetrid, aeg jm), siis S-veebis seda teha pole mõistlik, kuid uues lahenduses saaks teenuseosutajad teenuse osutamisi detailsemalt registreerida.</p>
8.2	Osa 1, veerud 2 - 5	<p>Sotsiaaltranspordi teenuse pakkumise eesmärkide määramine tekitab KOVides tihti segadust - sageli ei osata seda määrata, tihti võib inimesel olla teenuse saamiseks ka mitu eesmärki. Aruande vorm siiski selgitab, et veerus 1 tuleb isik kajastada korra ning veergudes 2 - 5 võib isikut kajastada mitu korda, sõltuvalt sellest, mitmel erineval põhjusel ta teenust sai.</p> <p>Ettepanek: Eesmärkide alane andmestik võiks olla eraldi tehtavate uuringute skoobis ning seda sotsiaaltranspordi teenuse aruandega ei koguta.</p>
8.3	Osa 1	<p>Andmete esitajatel ei ole alati selge, kas loetlema peaks isikud, kes on teenuse saamisele registreerunud, isikuid kes realselt teenust said või midagi kolmandat.</p> <p>Samas on aruande vormi kirjelduses kirjas, et tuleb kajastada isikud, kes said sotsiaaltransporditeenust.</p>
8.4	Osa 2	<p>Ei ole selge, milleks andmete kogujad esitatud andmeid kasutavad ja kas neid on üldse vaja. Kommentaarina toodi välja, et mõnikord on küsitud, näiteks kui paljud KOVID pakuvad taksoteenust.</p> <p>Kuna aruandel ei teenuste osutamise mahte, siis ei saa osas 2 esitatud andmete pealt mingeid erilisi järeldusi teha - ei tea kui palju ja millises proportsioonist teenust osutatakse ning kas aruande esitaja märgib teenuse osutamise ka siis, kui see on kodulehel kirjas, aga keegi seda ei kasuta.</p> <p>Ettepanek: Koguda infot selle kohta, kui palju mingi liigiga teenust osutati. Kuna teenuse osutamine võib koosneda erinevatest komponentidest (korrad, kilomeetrid, aeg jm), siis S-veebis seda teha pole mõistlik, kuid uues lahenduses saaks teenuseosutajad teenuse osutamisi detailsemalt registreerida.</p>

8.5	Osa 3, veerg A	<p>Peamine soov on teada saada, kas teenust pakub KOV ise või mõni teine teenusepakkuja - seega ei ole aruandel sellist "killustatust" vaja.</p> <p>Ettepanek: Mitte eristada KOV töötajaid ametipõhiselt. Samas toodi välja, et mõnikord huvitab info, kas sotsiaaltransporditeenust pakub KOVis inimene, kes peaks muud teenust pakkuma (hooldustöötaja, lastekaitsetöötaja) või kui palju KOV sotsiaaltöötajad (sotsiaaltöö kõrgharidusega KOV ametnikud) oma tööajast tegelevad sotsiaaltranspordi teenuse pakkumisega.</p> <p>Kuna aruandel pole mahte, siis ei ole osas 3 olevate andmete pealt võimalik aru saada, kui palju erinevas ametis olevad isikud teenust pakuvad.</p> <p>Ettepanek: Koguda infot selle kohta, kui palju eri variantides teenust osutati. Kuna teenuse osutamine võib koosneda erinevatest komponentidest (korrad, kilomeetrid, aeg jm), siis S-veebis seda teha pole mõistlik, kuid uues lahenduses saaks teenuseosutajad teenuse osutamisi detailsemalt registreerida.</p>
8.6	Osa 4	<p>Märkus: Osas 4 peavad olema teenuse osutamise otsesed kulud - kütus, palk, sh kaasas olevad inimese abistajad, kuid see ei tohi sisaldada investeeringuid (nt sõiduki ost või remont). KOVidel on selles osas täitmisega mõnikord veidi segadust kuna nad ei tea kas ja kus tuleks investeeringuid kajastada.</p>
8.7	Osa 4	<p>Aruandes ei kajastu tasuta sõiduõiguse andmed ehk teenuse pakkumise tõttu KOVi jaoks saamata jäänud ühistranspordi tulu (suuremates KOVides). Nt Tartu linn paneb kõik erinevad sõidusoodustused eelarves saamata jäänud tulu reale.</p> <p>Pole täpselt selge, kas tasuta sõiduõiguse andmete esitamine aruandes oleks vajalik. Seega vajab see teema täpsemalt arutamist.</p>

Tugiisikuteenus (lisa 9, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
9.1	-	KOVidel on aeg-ajalt raske eristada isikliku abistaja ja tugiisiku teenust.
9.2	Osa 1	<p>Terminid "suur hooldusvajadus" ja "muu hooldusvajadus" on hinnangulised ehk iga andmete esitaja võib neid mõista omamoodi.</p> <p>Ettepanek: Sarnaselt isikliku abistaja teenusega viia liigitused kokku STAR abivajaduse hindamisega ehk liigitused võiks kokku minna rahvusvaheline funktsioneerimisvõime klassifikatsiooniga (RFK).</p>

9.3 Osa 3 See, kuidas teenust osutav isik jagada täiskasvanu, pere või lapse tugisikuks on täna andmete esitaja poolse tunnetuse küsimus ehk sõltub arvatavasti sellest, kas isik tegeleb KOVis pigem peredega, lastega või täiskasvanutega. Seega nende andmete kvaliteet on küsitav.

Võlanõustamisteenus (lisa 10, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
10.1	Osa 2	<p>Makseraskuste põhjuste liigitus tekitab nii sisestajates kui andmete kogujates küsimusi ja ei ole selge. Makseraskuste põhjuste liigituse probleem on ka selles, et teenuse taotlemisel ei tea teenusepakkuja tihti võlgnevusse sattumise põhjust ning see selgub alles hilisema nõustamise käigus. Seega on kogu osa 2 <i>nice-to-have</i> ning tuleb otsustada, kas sellisel kujul andmeid on üldse vaja.</p> <p>Ettepanek: Võtta kasutusele Statistikaameti makseraskuste põhjuste klassifikaator (LES86 tabel) või loobuda S-veebis andmete sellisel kujul kogumisest. Uues aruandelahenduses saaks andmeid koguda teenuseosutajatele jooksvalt, kuigi makseraskuse põhjus selguks ikkagi tihti pärast teenusele määramist ja oleks manuaalne.</p>
10.2	Osa 3	<p>Sotsiaalse seisundi (üliõpilane, töetu jne) määramise lähteandmed peaks saama teistest riiklikest registritest (TÖR, Töötukassa, EHIS, SKAIS jne) STAR2-te ning selliste andmete topelt esitamine ei tohi olla tulevikus nõutud. Kaaluda selle osa aruandest ära jätmist (sh S-veebi aruandest).</p> <p>Ettepanek: Liigitus ise peaks kokku minema toimetulekutoetuse juures kasutatava sotsiaalse seisundi loeteluga. Uues aruandelahenduses saab andmeid koguda välistest registritest automaatselt, kuid on vaja selget algoritmilist definitsiooni sotsiaalse seisundi määramiseks.</p>

Lasteteenused (lisa 17, S-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
17.1	Osa 1, Osa 2	<p>Arutelus olevate teenuste definitsioonid on üsna hägused ning seetõttu ei ole selge, mis teenused mingi teenuste ploki all on. Samuti ei ole ploki "Muud teenused" esitatud andmed klassifitseeritavad ja seetõttu on nende kasutamine edasistes analüüsid ja aruannetes raskendatud.</p>

Samas toodi välja, et üksikute teenuste lõikes andmete kogumine eriti olegi oluline - andmete kogujaid huvitab peamiselt sihtrühmale osutatavate teenuste summa. Sihtrühmad vajaks paremat defineerimist (sihtrühmad ei ole ka STARis defineeritud).

Ettepanek: Loobuda S-veebis andmete kogumisest teenuste lõikes. Koguda andmeid sihtrühmade lõikes, kuid see töö jääks aruannete esitajatele arvatavasti manuaalseks ka tulevikus.

Asendushooldusteenus (lisa 11, H-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
11.1	Osa 1	Andmete kogujal on soov saada teenuse saajaid ka puuete lõikes, täna selliseid andmeid ei küsita ega esitata. Ettepanek: Uude aruandelahendusse saab lisada ka puude dimensiooni, H-veebis küsitav. STARi saab võtta määratud puuete andmed SKAISist.
11.2	Osa 1	Andmete kogujad täna sisuliselt andmeid ei kasuta, kuna andmed on STARis olemas. Andmeid kasutatakse STARis esitatud andmete kontrollimiseks/võrdlemiseks.
11.3	Osa 2	Andmete kogujad täna sisuliselt andmeid ei kasuta, kuna andmed on STARis olemas. Andmeid kasutatakse STARis esitatud andmete kontrollimiseks/võrdlemiseks.
11.4	Osa 4	Andmete kogujale pakub analüüsiks huvi nn asutuse "profiil" ehk kas asutuses on keskmisest rohkem nt puudega lapsi, väikelapsi ning kas asutuse eripäradest tulenevalt on asutuse kulud keskmisest erinevad. Ettepanek: Saab uude aruandelahendusse lisada vastavad analüüsivõimalused. Andmeallikatena saab kasutada STARi ja SKAISi.
11.5	Osa 4	Teenust võib pakkuda ka selliste lepingutüüpidega, millel pole koormust (nt VÕS alusel) - seega ei saa tabelis koormuseid alati korrektselt/lihtsalt arvutada.

Erihoolekandeteenus (lisa 12, H-veeb)

Erihoolekannet osutatakse Eestis suures osas riigieelarvest ning andmed RE teenuste osutamise kohta on täna SKAISis. H-veebi aruande 1 ja 2 osas kogutakse KOV poolt riigieelarvevälistest (REV) vahenditest pakutavat erihoolekande kohta - 2024 oli selliseid teenusepakkujaid näiteks 6 ja teenusesaajaid 36. Samas täidavad aruandeid ka RE teenusepakkujaid, kuna teenust osutavate isikute

andmeid (osa 3) ja kulude andmed (osa 4) esitatakse ka RE teenuse pakkumise kohta. Osa 1 ja 2 täidavad ainult eelpool mainitud 6 teenuseosutajat.

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
12.1	Osa 1 ja Osa 2, read 1 - 3	<u>Märkus:</u> ridadele 1 - 3 läheb üks teenuse saaja ühe korra, järgnevatele ridadele võib üks teenuse saaja minna mitu korda (üks inimene võib aastas saada kuni 3 erinevat teenust).
12.2	Osa 3, veerg A.	Töötaja ametite klassifikaator ei lähe üks-ühele kokku Statistikaameti riikliku ametite klassifikaatoriga. Näiteks ei ole ametite klassifikaatoris abihooldajaid, samuti ei ole ühest vastet ametile hooldaja - sama teema üldhoolekandeteenuse aruande osas 4 kasutatava ametite loendiga. Täpsem kaardistus asub siin . Ettepanek: Korrastada riiklikku ametite loendit, et see vastaks paremini aruande eesmärkidele ja sotsiaalhoolekande valdkonna spetsiifikale (nt on MKM APA projekti raames lisatud 5.tasemele abihooldustöötaja). Tulevikulahenduses tuleb ametid vastavusse viia riikliku klassifikaatoriga. Peamiselt sooviks andmete kogujad saada andmeid tegevusjuhendajate ja hooldustöötajate lõikes, muude ametite osas ei ole töötajate arvude jagamine nii oluline. Ettepanek: Koguda H-veebis andmeid ainult tegevusjuhendajate ja hooldustöötajate lõikes.
12.3	Osa 4, veerg 4	Välisvahendite veergu pannakse läbisegi nii annetusi kui eurorahasid. Selle veeru täitmine on täna andmete esitajate jaoks segane ning kontrollimine andmete kogujate jaoks keeruline. Õnneks on summad võrreldes kogukuludega tühised (välisrahade veergu pannakse ca 0.1% kogukuludest).
12.4	-	Aruandel ei ole enam erihoolekandeteenuse saajate töötamise andmeid (varasemalt on andmed aruandel olnud) ning SKA peab neid kokku arvutama sotsiaalmaksu laekumise pealt. Tulevikus selliste arvutuste tegemise võimalus kaob, kuid andmete saamiseks on alustatud eraldi liidestumise projekti Statistikaametist andmete saamiseks.
12.5	-	Aruande vormiga on varasemalt kogutud ka isikute teenusele/teenuselt liikumiste andmeid, kuid sellest on lõpuks loobutud, kuna andmekvaliteet oli halb. Isikute liikumise info kokku kogumise keerukuse üle kurtsid ka paljud küsimustikule vastanud teenusepakkujad. Ettepanek: Analüüsida, kas isikute teenusele/teenuselt liikumiste andmete kogumine H-veebi teistel aruannetel (turvakodu teenus, üldhooldusteenus) on otstarbekas, kuna andmed ei ole kvaliteetsed. Tuleviku aruandelahenduses peaks STAR2-s olema registreeritud kõik teenuse osutamised ning teenuselt teenuste

liikumise andmed tuleks STARist automaatselt. Kuid riigieelarvest rahastatava erihoolekande teenuste osutamiste andmed on SKAISis.

Turvakoduteenus (lisa 14, H-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
14.1	Osa 1	Pöördumise peamise põhjuse määramise viis ja alused ei ole üheselt arusaadavad ja seetõttu on esitatud andmete kvaliteet kaheldava väärtusega. Pöördumise peamisi põhjuseid võib olla mitu ja teenusepakkujatel ei ole selge, kuidas nende hulgast see peamine määrata. Eriti keeruline on pöördumise põhjuse määramine korduva teenuse kasutamise korral. Probleem laheneks suures osas uue aruandlusrakendusega, kui isiku teenusele tulekul saab STAR2-s põhjused määratakse.
14.2	Osad 2a, 2b, 3	Teenusel viibitud päevade arvutamine on suures osas käsitöö ning siin esineb tihti inimlikke vigu.
14.3	Osa 4, veerud 1 ja 4	Veergude 1 (Täidetud ametikohtade arv aasta lõpus) ja 4 (Keskmise töötajate arv oktoobris, taandatud täistööajale) on oma sisult sarnased ning kuigi esitatavad andmed ei ole sisult päris samad, tekitab nende kahe veeru täitmine aruannete esitajates kõige rohkem küsimusi.
14.4	Osa 4	Küsitakse asutuse põhitöötajaid. Seega situatsioonis, kus näiteks linnavalitsusel on kaks turvakodu, kuid töötaja on linnavalitsuse palgal, ei tule esitatud andmetest välja, kui palju inimesi tegelikult teenust pakub.

Varjupaigateenus (lisa 15, H-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
15.1	Osa 1, veerud 1-4.	Andmete kogumine sellistes vanuselistes lõigetes on küsitav ja vanusevahemike andmeid täna aruande koguja otseselt ei kasuta. Siiski, andmete kogujad ei soovi vanuselist jaotust täiesti ära ei kaotada. Ettepanek: Tehti ettepanek koguda näiteks ainult töö- ja pensioniealisi kliente eraldi. Märkus: Isik loetakse Eestis toimetulekutoetuse mõttes päritoluperekonna hulka, kui ta on kuni 24-aastane, lisaks loetakse Eestis nooreks kuni 26-aastane isik ning EL-s on noor kuni 29-aastane. Igaks juhuks tuleb täpsustada, kas

		andmetest huvituvad Eesti asutused ning EU soovivad oma aruandluses noori (või mingeid muid kindlaid vanusevahemikke) eraldi.
15.2	Osa 1, veerg A	EL poolt on täiendav soov eristada varjupaigateenust saavaid põgenikke ja romasid. Ettepanek: Analüüsida, kas vastavad read aruande osasse 1 lisada. Romade andmeid STARi ei koguta, seega oleks nende lisamine täiendav koormus aruande esitajatele.
15.3	Osa 2, veerg A	EL poolt on täiendav soov eristada varjupaigateenust saavaid põgenikke ja romasid. Tuleb analüüsida, kas vastavad read aruande osasse 2 lisada. Ettepanek: Analüüsida, kas vastavad read aruande osasse 1 lisada. Romade andmeid STARi ei koguta, seega oleks nende lisamine täiendav koormus aruande esitajatele.
15.4	Osa 6	Ettepanek: Eristada põhiteenuse (varjupaik) ja lisateenuste osutamisele kulunud summasid. Vajab täiendavat arutamist.

Üldhooldusteenus (lisa 16, H-veeb)

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
16.1	-	Andmete kogujatel on soov andmeid koguda ka teenuse voodikohtade kohta ja voodikesksete klientide arvu kohta. Selliseid andmeid on vajadus saada tihedamini kui kord aastas. Huvi informatsiooni vastu avaldasid küsitluste vastustes ka andmeid esitavad asutused. Neil on soov näha voodikohtade arvu ja broneeritud voodikohtade arvu, et muuta teenusepakkumine kiiremaks. Ettepanek: Koguda H-veebis andmeid ka voodikohtade arvu, broneeritud voodikohtade arvu ja voodikesksete klientide kohta. Tulevikurakenduse jaoks saab planeerida teenusepakkujate voodikohtade haldamise STAR2-te.
16.2	Osa 1	Teenuseosutajad ei tea ja neil pole tavaliselt kusagilt saada andmeid kliendi dementsuse kohta, sest need andmed pole avalikud. Seetõttu on aruandes märgitud dementsuse korral üldjuhul tegemist KOV hinnanguga. Infot dementsuse kohta võivad anda ka abivajaja lähedased, kuid üldjuhul seda ei tehta. Andmete kogumise keerukuse üle kurtsid ka küsitlusele vastanud teenusepakkujad. Ettepanek: Dementsuse küsimisest sellisel kujul loobuda. Soovitatav on hakata kasutama STAR2-s tehtava abivajaduse hindamise tulemusi, kus on RFK koodide alusel hinnatud isiku kognitiivseid võimeid (orienteerumine ruumis, ajas, inimestes). Praegu STAR abivajaduse hindamise instrument ei ole veel KOVdes

		kasutusel, kuid eesmärk on see kasutusele võtta ja selle kasutamine muutub tulevikus teenusele määramise eelduseks.
16.3	Osa 1	<p>Vanusevahemikke on aastate jooksul vähendatud ning hetkel on need sobivad. soov on saada pensioniealised kliendid eraldi, muu tükeldamine pole eriti oluline.</p> <p>Ettepanek: Võib kaaluda andmete küsimist ainult kahes lõikes - pensioniealised ja muud.</p>
16.4	Osa 2	<p>Informatsioon selle kohta, kuskohast klient tuli teenusele või kuhu ta teenuselt edasi liikus ei ole andmete kogujate sõnul kvaliteetne, kuna andmete esitajad seda sageli ei tea ning kliendilt seda infot ka ei saa või ei koguta.</p> <p>Klientide liikumise andmete kogumise keerukuse üle kurtsid ka paljud küsitlusele vastanud andmete esitajad. Lisaks tõid nad välja, et neil ei ole andmeid selle kohta, milliseid teenuseid on isik eelnevalt saanud ning andmeid selle kohta ei saa ka isikult või tema lähedastelt. Teenuselt lahkumisel on ainus kindel info surmainfo, kõik muu võib olla puudulik. Kuigi ka siin oli ühel küsitlusele vastajal märkus, et kui klient liigub haiglasse ja sureb seal, märgivad nad aruandele, et klient suri.</p> <p>Teenusepakkujate poolt pakuti välja kliendi sihtkoha klassifikaatori täiendamist väärtustega "aktiivravi" ja "õendushaigla".</p> <p>Ettepanek: Analüüsida, kas isikute teenusele/teenuselt liikumiste andmete H-veebis kogumine on otstarbekas, kuna andmed ei ole kvaliteetsed. Tuleviku aruandelahenduses saab teenuselt teenusele liikumise andmed STAR2 rakendusest ning andmed tuleks aruandele automaatselt.</p>
16.5	Osa 2a	<p>Osas 2a kogutav informatsioon teenusesaajate jaotuse kohta hooldusteenuse eest tasumise alusel oli oluline hooldusreformi ajal.</p> <p>Ettepanek: Täna tuleks uuesti hinnata, kas selliste andmete kogumine on vajalik ja kuidas neid andmeid kasutatakse.</p>
16.6	Osa 3, veerud 2 - 8	<p>Üldhooldusteenusel viibitavate päevade vahemikud arvutatakse teenuse osutajate poolt tihti käsitsi kokku ning seetõttu on esitatud andmetes palju inimlikest eksimustest tulnud vigu.</p> <p>Ettepanek: Andmeid H-veebis sellisel kujul mitte koguda. Tulevikulahenduses tuleks andmed automaatselt, sh ka mitmeaastaste perioodide kohta STAR2-st.</p>

16.7	Osa 4, veerg A	<p>Osas 4 kasutatavad ametid ei lähe üksüheselt kokku Statistikaameti riikliku ametite klassifikaatoriga. Näiteks ei ole ametite klassifikaatoris abihooldajaid, samuti ei ole ühest vastet ametile hooldaja, täpsem sobiv vaste on näiteks "Tervishoiu hooldustöötaja" hulga alamametitega. Täpsem kaardistus asub siin.</p> <p>Ettepanek: Korrastada H-veebis ametite loendit, tulevikulahenduses tuleb ametid vastavusse viia riikliku klassifikaatoriga.</p> <p>Märkus: H-veebist 2024 aastal esitatud üldhooldusteenuse aruannetest on näha, et umbes 5% töötajatest kantakse väljale "Muud teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad" (rida 07) ning kirjeldatud ametid on näiteks "Koristaja", "Perenaine", "Kokk", "Remondimees", "Abikokk", "Juuksur" jne. Seega mitte kõigil teenuseosutajatel ei ole selge, mida antud väljal raporteerima peaks.</p>
16.8	Osa 5	<p>Igal KOVil on teenuse osutamisel oma piirmäärad selle kohta, kui palju KOV teenuse osutamise kuludest hüvitab. Infot piirmäärade kohta ei ole täna aruandes ning SKA kogub ise andmeid KOVide veebilehtedelt eraldi Excelisse.</p> <p>Ettepanek: Tulevikulahenduse jaoks on STAR2-s teenuse pakkumise juures piirmäärad kirjeldatud.</p>

Vaimse tervise teenus (lisa 18)

NB! Vaimse tervise aruannet on Sotsiaalministeeriumi poolt planeeritud kasutusele võtta, kuid seni loobutud ning see aruanne ei ole erinevalt teistest siin käsitletud aruannetes S- või H-veebis kunagi olnud.

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
18.1	Osa 1	<p>Osas 1 esitatavad andmeid ei ole enam vaja aruandega esitada - need andmed saab riigi raamatupidamisest, sest toetusfondi kaudu rahastatavale vaimse tervise teenusele anti riigi raamatupidamisest oma kood ning seetõttu saab riigi raamatupidamisest kasutatud summad ja jäägi. Riigi raamatupidamisest ei saa teenuste lõikes rahade kasutamist ning selle jaoks ongi vaja aruande osa 2.</p> <p>Ettepanek: Osa 1 H-veebis mitte esitada.</p>
18.2	Osa 2	<p>Osa 2 andmeid saadi kuni 2024 aastani Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) Struktuuritoetuste registrist (SFOS), kuid alates 2025 aastast neid sealt ei saa ning hetkel ametlikku alternatiivi pole ning loodetakse heale koostööle andmete esitajatega. Milline on reaalsuses esitavate andmete kvaliteet, selgub pärast aruannete esitamist.</p>

18.3	Osa 2, veerud 18 ja 19	Andmete esitamise kontekstis vajab täpsustamist kuidas sisestada teenust saanud isikute arvu ning teenusekohtade arvu, Näide: Kui neljaliikmeline perekond käib üheskoos ühe korra nõustamisel, siis kas teenust saanud isikute arv on 4 ning teenuskordade arv on 1.
18.4	Osa 2, veerg 20	Oleks vaja võimalust eristada rahastamise allikaid. Aruannete esitajatelt: kasutatud vahendite veerg sisaldab ainult riigi rahastamisest kasutatud raha - seega kui KOV maksab teenuse kasutaja eest oma eelarvest või maksab teenuse kasutaja omaosalust, siis need allikad täna aruandes ei kajastu. Seega ei anna ka teenuse osutamiseks kulutatud summa jagamine teenuskordade arvuga objektiivset infot ühe teenuskorra keskmise maksumuse kohta.
18.5	Osa 2, veerg A	Puudub üldine osutatavate teenuste liikide klassifikaator. On olemas soovituslik juhend, milliseid teenuseid KOVid võiks toetusfondi rahastuse eest osutada, kuid selle loendi kasutamine ei ole kohustuslik. Aruande veerus A on ridadena välja toodud peamised teenused, mida KOVid osutavad, kuid kui andmete esitaja ei soovi loetletud teenuste nimekirja kasutada, paneb ta osutatud teenused reale A12 (Muu) ning kirjeldab teenuse nimed vabatekstina. Vabatekstina kirjeldatud teenused ei ole statistikas mõistlikult eristatavad, kuid aitavad samas aru saada, kuhu poole teenused arenevad. Ettepanek: Luua üleriigiline klassifikaator osutatavate teenuste jaoks.
18.6	Osa 2, veerg A	Teenusepakujatelt saadud andmete osas toodi veel välja järgmised murekohad: <ul style="list-style-type: none"> • Ei ole võimalik kontrollida, kas kirja pannakse õige teenus, või sarnane kallim teenus. • Ei ole võimalik kontrollida, kas sama teenuseosutamise kohta küsitakse raha mitmest allikast (nt Töötukassa rahastus) ehk puudub rahastajate vaheline kontroll.
18.7	Täiendavad andmed	Võimalike täiendavate andmetena, mida võiks aruandega küsida, toodi välja: <ul style="list-style-type: none"> • Aruandes ei eristada individuaalset nõustamist ja grupitegevusi (tugigrupid) - ei ole kriitilise tähtsusega. • Aruandes ei ole andmeid teenust osutavate isikute kvalifikatsiooni kohta. Soovitavad kvalifikatsioonid on KOVidele esitatud soovituslikus juhendis olemas ning KOV võiks neid teenust osutavaid isikuid otsides arvesse võtta, kuid hetkel nende arvesse võtmine ja kontrollimine KOV otsustada ning aruandes neid andmeid ei küsita.

Ettepanek: Koguda andmeid ka teenust osutavate isikute ja nende kvalifikatsioonide kohta (uue aruandelahenduse jaoks STAR2-s). Vajab põhjalikumat analüüsi.

Üldised kommentaarid

Nr	Aruande osa	Hinnang, kommentaar, puudus
19.1	Teenuse saajad	<p>Kuna täna esitatakse aruannetega agregeeritud andmeid, siis puudub ülevaade sellest, milliseid nn "teenuste ja toetuste kombosid" inimesed kasutavad.</p> <p>Tulevikus tuleb teenuste ja toetuste kasutajaid käsitleda isikupõhiselt ning analüüsida raskustesse sattunud inimesi ja nende teenuste ja toetuste kasutamise dünaamikat teenuste- ja toetuste üleselt. Isikupõhisus ei tähenda siinkohal isikustatust ehk teenuste ja toetuste kombinatsioonide kasutamise loogikad klientide poolt on analüüsimiseks vajalikud, kuid isikustatud andmeid ei tohi kasutada.</p> <p>Teenuseülesusel põhinev andmestik saaks näiteks toetada riiklikku majandusliku toimetuleku poliitikat ehk probleemide tekkimisel ei saa kodanik ainult toetusi, vaid ka muud (sh nõustamisalast) abi. Teenuste isikupõhisemal analüüsimisel saaks jälgida, kuidas võlanõustamine toimetulekutoetust saavaid inimesi tegelikult aitab. Täna näeb ainult teenusepõhiseid tendentse, kuna esitatakse koondnumbreid.</p> <p>Ettepanek: Kuna täna ei tule agregeeritud andmete esitamise tõttu soovitud seosed S- ja H-veebist välja, siis oleks mõistlik aruandlusega liikuda STAR2-i andmete peale ning tulevikulahendus luua selle osana või kõrvale.</p>
19.2	Vanusevahemikud aruannetel	<p>Kuigi näiteks osad teenused on mõeldud ainult alaealistele ning osad teenused ainult pensionäridele, on hulk teenuseid, mis on mõeldud erinevatele vanusegruppidele. Aruannetes kasutatavad vanusevahemikud pahatihti ei ühti ning tasub kaaluda nende ühtsustamist. Erinevates aruannetes kasutatakse järgmisi vanusevahemikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eluruum.1 (perede arv) - alla 18 aastaste lastega pered • Eluruum.1 (elanike ehk isikute arv) - pensioniealised • Isiklik abistaja - 18-49, 50-64, 65+ • Koduteenus - 18-64, 65-74, 75-84, 85+

- Transport, Tugiisik - 0-17, 18-64, 65+; (tugiisik kulude osas olev tundide arv jaotub laps, täiskasvanu)
- Asendushooldus - 0-2, 3-17, 18+
- Erihoolekandeteenus - 18-24, 25-64, 65-79, 80+
- Turvakodu - 0-2, 3-6, 7-14, 15-17, 18-24, 25-49, 50-64, 65+ (turvakodu.3 - lapsed, täisealised)
- Varjupaik - 18-24, 25-49, 50-64, 65+
- Üldhooldus - 18-64, 65-79, 80-84, 85+
- Vaimne tervis - 0-6, 7-12, 13-17, 18-64, 65+

Ettepanek: Ühtlustada S/H-veebis vanusevahemikke. Uues aruandelahenduses selleks andmete esitamise kontekstis vajadust pole, andmete analüüsimisel on vanusevahemikud vajalikud, kuid nende kasutamine analüüsis saab olla ka paindlik ehk kasutaja saab vanusevahemikke ise valida/määrata.

Lisaks töid andmete esitajad välja, et nad peavad vanusevahemike andmeid isikute vanuste pealt enne aruande esitamist käsitsi kokku lööma ning seetõttu tekib vigu.

19.3 Isikute liikumine

Turvakodu teenuse ja üldhooldusteenuse aruannetel kogutakse teenuse saajate teenusele/teenuselt liikumise andmeid. Küsitlustele vastanud andmete esitajad kurtsid, et liikumise andmed mõnikord ei saada või kui saadakse, siis ei ole need tõesed. Seetõttu on andmete kvaliteet väga kõikuv. Erihoolekandeteenus aruandelt teenuse saajate teenusele/teenuselt liikumise andmete kogumisest sellelt põhjusel ka juba loobuti.

Teenuseosutajad vastasid küsitluses, et neid endid huvitab ainult, kas klient saabus kodust või meditsiinasutusest ning kas klient suri või liikus mujale.

Ettepanek (toodud välja ka konkreetsete aruannete juures): Analüüsida, kas isikute teenusele/teenuselt liikumise andmete kogumine H-veebi aruannetel on otstarbekas, kuna andmed ei ole kvaliteetsed. Tuleviku aruandelahenduses peavad teenuselt teenusele liikumise andmed tulema STARist.

19.4 Isikute teenusel viibimise aeg	<p>Andmete esitajad tõid küsitluses välja, et isikute teenusel viibimise kestuse kokku arvutamine on väga ajamahukas (turvakodu-, varjupaiga ja üldhooldusteenus). Seda probleemi tõid välja paarkümmend küsitlusele vastajat ning see oli kõige sagedamini mainitud.</p> <p>Lisaks tõid aruannete esitajad välja, et nende hinnangul ei anna selline andmete kogumine tõepärasest statistikat, kuna küsitakse isiku viibimist teenusel ühe aasta jooksul, kuid kui isik viibib teenusel mitu aastat järjest, ei tule see keskmise arvutamisel välja. Toodi näide, et kui klient sureb jaanuaris, siis statistiliselt oli ta teenusel kuni 30 päeva, kuigi tegelikult elas hooldekodus võib-olla 10 aastat.</p> <p>Ettepanek: Andmeid H-veebis sellisel kujul mitte koguda. Tulevikulahenduses tuleks andmed automaatselt, sh ka mitmeaastaste perioodide kohta STAR2-st.</p>
19.5 Teenust pakkuvate isikute töötasu ja tööaeg	<p>H-Veebi täitjad tõid küsitluses välja, et teenusesaajatega tegelevate põhitöötajate keskmise töötasu välja arvutamine on nende jaoks ebaproportsionaalselt suur töö, kuna ise nad neid numbreid ei vaja ning peavad neid kokku arvutama (asendushooldus, erihoolekandeteenused, turvakoduteenus, üldhooldusteenus).</p> <p>Toodi välja, et on asutusi, kus ei osuta ainult erihoolekandeteenuseid vaid ka Tervisekassa omi - ning nende asutuste palgad aruandes on seetõttu ilmselt mõnevõrra suuremad kui muidu keskmiselt valdkonnas.</p> <p>Toodi välja, et ühes asutuses pakutakse nii üldhooldusteenust kui statsionaarset õendusabi, aga teenust pakkuvad töötajad on samad ehk ei ole kindlaid töötajaid ainult ühele või teisele teenusele. Seega tuleb teha umbmäärane valik, et kes kui palju mingit teenust pakkus.</p> <p>Mõned teenusepakkujad tõid välja, et neil on kõik töötajad osalise tööajaga ning aruande täitmine on seetõttu ajakulukas.</p> <p>Ettepanek: Tulevikulahenduse jaoks saaks teenuseosutajate jaoks vastavad andmed riiklikest infosüsteemidest TÖR, TSD, MTR. H-veebi jaoks eriti rohtu pole peale andmete mitte kogumise.</p>
19.6 Teenusesaajate sugu ja vanus	<p>Mitmed aruannete esitajad tõid välja, et tabelite täitmine teenusesaajate soo ja vanuse lõikes on ajakulukas, kuna andmed sellisel kujul ei ole lihtsalt kätte saadavad ning tuleb käsitsi kokku arvutada. Samuti ütlesid nad, et neid endid isikute eristamine soo või vanuse alusel ei huvita.</p>

	<p>On oluline märkida, et küsitluse küsimusele "milliseid aruandega esitatavaid andmeid peaks aruandes säilitama?" töid mitmed vastajad välja isikute soo ja vanuse. Seega on huvi andmete vastu olemas ning küsimus taandub peamiselt sellele, kuidas neid andmeid saada nii, et see ei oleks andmete esitajate jaoks nii töömahukas.</p> <p>Ettepanek: Tulevikulahenduse jaoks saab teenuse saajate andmed STAR2-st, sh soo ja vanuse. S/H-veebis jääb andmete kogumine alles, kuna need on vajalikud.</p>
<p>19.7 Dementsus/ puude aste/ tegevuspiirangud</p>	<p>Aruannete esitajad töid välja, et selliseid andmeid ei ole neil kusagilt võtta (nt üldhooldusteenus, isikliku abistaja teenus, tugiisikuteenus) ning need ei ole kindlasti 100% õiged.</p> <p>Ettepanek: Dementsuse andmete kogumise asemel hakata kasutama STARis kasutusele võetavast hindamisinstrumentidist saadavad RFK koodide alusel esitatud andmeid. Muud ettepanekud on vastavate aruannete juures.</p>
<p>19.8 Teenuseosutajatele huvipakkuvad andmed</p>	<p>Teenuseosutajad töid küsitluste vastustes välja hulga andmeid, mis ei ole otseselt aruannete esitamisega seotud, kuid on oluline arvesse võtta TO-BE analüüsis ja STAR2 arendustes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kui palju on KOVis mingi teenuse vajajaid ja kui palju neist on hetkel veel abita (nt teenusejärjekorras)? Saaks lahendada ka regulaarsete uuringutega. Tulevikus võib olla võimalik lahendada kas STAR2 andmete alusel (võrrelda abivajaduse hindamist, teenuse saamise õigustatuse otsuse, teenusele suunamise otsuse ja teenusele saabumise aegasid) • Millised on nende inimeste sissetulekud (sh pension), kulud, vajadused? • Teenusele saabuva isiku esmase abivajaduse hindamise teevad KOV töötajad, kuid see info ei jõua sageli teenuseosutajani ning hindamist tuleb korrata. On vaja, et info oleks üheselt kättesaadav. Abivajaduse hindamine peab hakkama toimuma STAR2-s ja seal tehtud hindamise tulemused tuleb teha teenuseosutajatele kättesaadavaks. • Kui palju on KOVis vabu teenuskohti, nt hooldekodude vabu kohti? • Kui palju ja kui pika aja vältel on kliendid saanud erinevaid teenuseid? • Huvitab valdkonnas töötavate inimeste palkade ja töötingimuste statistika, et mõista, miks ühes piirkonnas on töötajaid rohkem ja teises tekib krooniline puudus.

3.4 Andmete kogumise protsessi mudel

Aruandlusprotsess

Sotsiaalhoolekandevalaste teenuste osutamise aruandlusprotsess toetub:

- **Õigusraamistikule:** [sotsiaalhoolekande seadus](#) (edaspidi SHS) §11, §144, määrused, üleminekusätted. SHS sätestab sotsiaalhoolekande (edaspidi SHK) organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud alused ning reguleerib sotsiaalhoolekandes tekkivaid suhteid. Muu hulgas on SHK abi osutamine reguleeritud, [sotsiaalseadusliku üldosa seaduse](#) (SÜS) ning KOV üksuste tasandil [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) poolt. Eesmärk on toetada inimese igapäevast iseseisvat toimetulekut ja töötamist ning ennetada sotsiaalsete probleemide tekkimist või süvenemist.
- **Tehnilisele raamistikule:** aruandlussüsteemid S- ja H-veeb, TEHIKu hallatavad infosüsteemid, riiklikud andmeregistrid nagu STAR, SKAIS, TÖR, EHIS, Statistikaameti andmekogud.
- **Aruannete esitamise ja koondamise juhenditele:** iga teenuse aruandevormi tehnilised kontrollid, aruandlussüsteemide ning aruandevormide põhised juhendid andmete sisestajatele, koondamis- ja kvaliteedikontrolli protseduurid.
- **Koostöö- ja kooskõlastusmehhanismidele:** pidev ja reglementeeritud vastastikune kommunikatsioon SoMi, SKA, TEHIKu, KOVide ja teenuseosutajate vahel, riikliku statistika vajaduste ja poliitika kujundamise sisendiks

Peamised osapooled

Aruandlusprotsess on mitme osapoole koordineeritud tegevus, kus igaüks täidab selgelt määratletud rolli ja vastutust:

- **SoM** - loob õigusraamistiku ja kinnitab koostöös SKAga aruandlusvormid ning toetab vastavalt vajadusel SKAd juhendite loomisel, lähtudes SHS ja määrustest, kooskõlastab muudatused partneritega ja otsustab andmevajadused.
- **SKA** - määrab esitamiskohustused KOVidele ja teenuse osutajatele, koondab ja kontrollib andmeid, suhtleb esitajatega vigade ja täpsustuste osas, valmistab ette koondaruanded ning edastab need SoMile ja statistikaasutustele. Aruandevormide koostamine ja muutmine (Wordis, arenduse tellimine TEHIKult). Kasutajatoe pakkumine S- ja H-veebis aruannete esitajatele süsteemi kasutajaks saamise, aruande täitmise ning sisuliste probleemide korral.
- **TEHIK** - aruandluskeskkondade tehniline haldus. S- ja H-veebi tehnilise võimekuse, vajalike uuenduste ja arenduste tagamine ning kogutud andmete turve ja säilitamine. IT-

tehniliste probleemide (tabelite mittesalvestumine, tõrked sisselogimisel) lahendamine (infoliin, e-mail).

- **KOV:** andmete koondaja, vastavalt sotsiaalhoolekandevalase aruandluse kohta koostatud määrusele, oma hallatavate teenuste ja elanikke teenindavate partnerite järelevalve ja sisestavad teenuste osutamise kohta kogutud statistiliste andmete esitamine aruandlussüsteemidesse (S-/H-veebid), kommunikatsioon teenuseosutajatega ja andmete tõesuse eest vastutamine.
- **Teenuseosutajad:** KOVid, ettevõtted ja MTÜd, kes osutavad sotsiaalhoolekandevalaseid teenuseid ning koguvad ja esitavad statistilisi andmeid teenuse saajate, osutatavate teenuste mahu, kulude ja rahastamise kohta, kasutades oma sisemisi süsteeme, raamatupidamisprogramme, dokumendihaldussüsteeme ning vajadusel STARi ja muid riiklikke registreid.
- Lisaks kasutatakse erinevates allikates ja dokumentides ka järgmisi termineid:
 - **Hoolekandeesutused:** SHS kohaselt nimetatud sotsiaalteenust osutavaks asutuseks.
 - **Aruandekohuslased:** andmeid koondavad KOVid ja hoolekandeesutused, kes on saanud esitamiskohustuse statistiliste andmete esitamiseks S- ja/või H-veebi.

Aruandlusplatvormid

S-veeb ja H-veeb on mõlemad Eesti sotsiaalvaldkonna aruannete esitamise ja koondamise veebipõhised süsteemid. **S-veeb** on platvorm KOVide sotsiaalhoolekande aruannete esitamiseks ja koondamiseks. KOV üksused sisestavad statistilisi andmeid aruandevormidesse (kinnitamisel lähtearuanded), mis maakonna tasandil (vastavalt S-/H-veebide ülesehitusele) koondatakse (SKA) ning ministeeriumi tasandil (SKA, SoM) kinnitatakse ning koondaruannetena avaldatakse. **H-veeb** on platvorm hoolekandeesutuste statistika kogumiseks ja koondamiseks koondaruanneteks. Sotsiaalteenuseid osutanud asutused sisestavad andmed küsitud kujul aruandevormidesse, SKA (maakonna tasandi õigused, varasemalt maavalitsustele loodud tasand aruandlusplatvormi kasutamiseks) koondab ning koostöös SoMiga (ministeeriumi tasandil) need kontrollitakse ja kinnitatakse. Mõlema platvormi aruandluse põhjal koondatakse aruanded riiklikuks statistikaks.

S- ja H-veebid on jaotatud tasanditeks, millega kaasnevad erinevad ligipääsud ja õigused. Tasandite alla on lisatud eraldi katusorganisatsioonid (KOVid, SoM, SKA, hoolekandeesutused ehk toimlad) ning nende alla kuuluvad kasutajad:

1. Ministeeriumi tasand: riikliku tasandi statistiliste andmete koondamine (SKA, SoM)
2. Maakondlik tasand: maakondliku tasandi statistiliste andmete koondamine (varasemalt maavalitsused, tänase seisuga SKA peakasutaja vastutusalas)

3. Omavalitsuse tasand: omavalitsuse tasandi statistiliste andmete koondamine; lähtearuannete esitamine ja/või delegeerimine asutusele
4. Asutuse tasand: hoolekandeasutuse; lähtearuannete esitamine (H-veeb)

S- ja H-veebide kasutajateks on ka:

- **Peakasutaja** - vastavalt S-ja H-veebide juhenditele nimetatud ministeeriumi tasandi kasutajaks (siseneb isikustatud sisenemisega), kes korraldab aruannete esitamist, delegeerib esitamiskohustused, kontrollib aruandlust ja kinnitab aruanded. Teatud ülesannete puhul logib sisse maakondliku tasandi kasutajana. Kontrollib aruannete laekumist ja õigsust ning koostab lähtearuannete põhjal koondaruanded. Varasemalt täitis peakasutaja ministeeriumi tasandi ülesandeid, täna on tema kohustuste all ka maakonna tasandi ülesanded (nt kasutajate lisamine hoolekandeasutustele ja KOVidele, koondaruannete tegemine, aruandluskohustuse täitmise jälgimine jne). Käesolevalt on see roll täidetud SKA töötaja poolt.
- **Paroolita kasutaja** - sellel kasutajal on H-veebis maakonna vaade (asutusi ei näe) ja S-veebis maakonna tase (KOV-i ega asutuse taset see kasutaja ei näe). Vastavalt sellele on tal ligipääs esitatud ja SoMi poolt kinnitatud aruannetele.

S-ja H-veebides eristatakse kasutajatele lisaks ka aruandlusprotsessi tegevustest tulenevalt iseloomulikke rolle:

- **Esitaja** - aruandeid esitav teenuseosutaja, sh ettevõtted, MTÜd, KOVid
- **Koondaja** - koostab lähtearuannete põhjal koondaruandeid. Juhul kui aruannete tegelikeks täitjateks on allasutused, saab aruande täitmise delegeerida neile. Koondajateks on esmajoones KOVid. Maakondlikud ja riiklikud koondaruanded koondab SKA.
- **Esitamise kohustaja** - käesolevalt ministeeriumi tasandi S-/H-veebide peakasutaja. Aruanne on erinevatel tasemetel käsitletud erinevas tähenduses (ministeeriumi ja maakonna tasemel koondaruanne, omavalitsuse tasemel sisestatav aruanne).
- **Esitamiskohustus** - käsitleb SHK aruande esitamise kohustuse määramist teenuseosutajatele.
- **Toimla** - H-veebis sotsiaalteenuseid osutavad **asutused/allasutused** (ettevõtted, MTÜd), mille alla kuuluvad eraldi aruandeid esitavad kasutajad ehk esitajad. Toimlate andmed koonduvad vastava maakonna alla. Iga toimla peab olema seotud konkreetse maakonnaga, kuhu tema andmed liidetakse. Toimla võib olla tavaline sotsiaalteenust osutav asutus, mille andmed automaatselt koonduvad maakonna tasandile, või **koondav asutus** (nt AS Hoolekandeteenused), millel on oma alajaotused ning seetõttu eraldi toimla märkimise võimalus.

Aruannete esitajateks võivad olla:

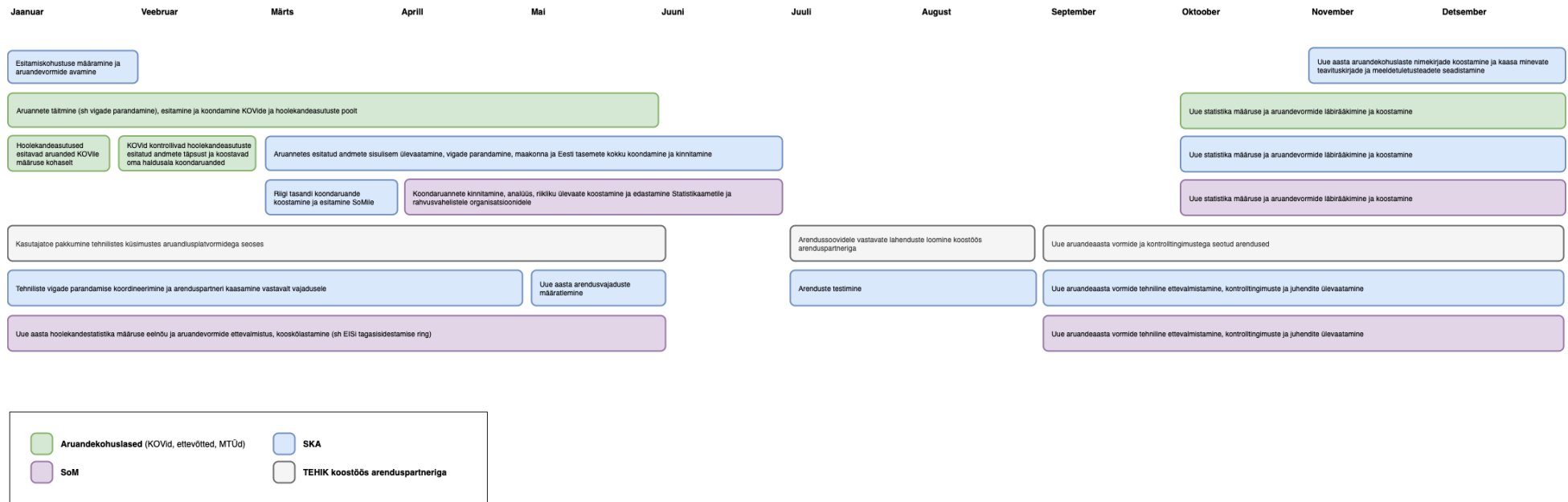
- **Hoolekandeesutuse töötaja** - täidab aruanded H-veebis (isikustatud sisenemisega). Mitmetes maakondades teenuseid osutavad asutused võivad olla kasutajana lisatud maakonna tasemele (mis tähendab, et neil on võimalik näiteks ise kasutajaid asutuse alla lisada)
- **Omavalitsuse töötaja** - täidab aruanded S-veebis (isikustatud sisenemisega); võib delegerida aruande täitmist teenust tegelikult osutavale asutusele.

S-veeb	H-veeb
Statistilisi andmeid koondatakse erinevatel tasanditel ning vastavalt sellele on igal aruandlusaastal võimalik koostada koondaruandeid järgmiste tasandite lõikes:	
<ul style="list-style-type: none"> • Eesti kokku: 4 vaadet (Eesti; maakonnad; omavalitsused; asutused); • Maakond: 3 vaadet (maakond; omavalitsused; asutused); • Omavalitsus: 2 vaadet (omavalitsus; asutused); • Asutus: 1 vaade (asutus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti kokku: 3 vaadet (Eesti; maakonnad; asutused); • Maakond: 2 vaadet (maakond; asutused); • Asutus: 1 vaade (asutus).
Lühijuhendid kasutajatele (andmete sisestajad ja koondajad):	
S-veeb_andmete_sisestaja_lyhijuhend.pdf (2025)	H-veeb_andmete_sisestaja_lyhijuhend.pdf (2025)
S-veeb_andmete_koondaja_lyhijuhend.pdf (2025)	H-veeb_andmete_koondaja_lyhijuhend.pdf (2025)
Platvormide loomisel koostatud tehnilised juhendid:	
S-veebi_kasutusjuhend.pdf (2001)	H-Veebi_kasutusjuhend.pdf (2004)

PS! Kuigi suures osas on platvormide toimivus jäänud samaks tuleb silmas pidada, et aastate jooksul on tehtud muudatusi (jooksvad arendused, Maavalitsuste kaotamine jms).

3.4.1 Aruandlusprotsessi etappide kirjeldused

Skemaatiline visualisatsioon ühest aruandlusaastast

Järgmises tabelis on kirjeldatud **AS-IS ehk kehtivat SHK teenuste osutamise aruandluse protsessi**, mis hõlmab kogu tegevusahelat alates **SHK määruse jõustumisest ja aruandevormide ettevalmistusest** kuni **andmete kogumise, aruannete esitamise, kontrollimise ning koondaruannete koostamiseni**.

3.4.1.1 SHK määruse jõustumine

Osapooled

- SoM
 - Poliitikajuhid
- Poliitikavaldkondade osakonnad
 - laste ja perede osakond,
 - hüvitiste ja pensionipoliitika osakond
 - hoolekande osakond
- SKA
- Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
- HTM
- Statistikaamet
- Hoolekandeteenused AS
- Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
- Eesti Linnade ja Valdade Liit
- Avalikkus

Süsteemid

- EIS: määruse eelnõu avalik tagasisidestamine
- Riigi Teataja: Eesti õigusaktide andmebaas SHK määruse avaldamiseks

Tegevused

Samm 1. Uue statistika määruse ja aruandevormide läbirääkimised.

Samm 2. SoM määratleb andmete kogumise viisid ja kogutava teabe vastavalt poliitikakujundajate vajadustele. Koostab määruse eelnõu.

Samm 3. Eelnõu avalik kooskõlastamisring EISis ja selle kinnitamine. Määruse eelnõu esitatakse tavapäraselt kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja HTMile ning arvamus avaldamiseks SKAle, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Statistikaametile, Hoolekandeteenused ASile ja Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametile. EISis on võimalik eelnõud tagasisidestada ka laiemal avalikkusel.

Samm 4. Eelnõu täiendamine ja lõplik redaktsioon. Ministri poolt allkirjastamine. Eelnõu avaldamine Riigi Teatajas. Avaldamise hetkest saab määrusest ametlik õigusakt.

3.4.1.2 Arendused uueks aastaks

Osapooled:

- SKA
- TEHIK
 - Projektijuht
- Arenduspartner

Süsteemid

- Microsoft Word: prototüüpimine
- S-/H-veeb: aruandevormid, juhendid, kontrolltingimused

Tegevused

Samm 1. Aruandevorme muudetakse igal aastal vajaduspõhiselt. Muutmisettepanekuid võivad teha kõik valdkonnaga kokkupuutuvad osapooled. Muudatuste vajadust küsitakse alati SoMi poliitikavaldkondadelt ja SKA-lt, aeg-ajalt ka aruannete esitajatelt. Kõik muudatused kooskõlastatakse esitajatega enne EISi ringi, kui see on asjakohane. Muudatused tulenevad:

- võimalusest vähendada andmekorjet, sh loobutakse vähekasutatud andmetest;
- poliitikakujundajate, korraldajate ja andmeesitajate muutunud vajadustest;
- seadusemuudatustest, mis mõjutavad vormide andmeid või lõikeid.

Samm 2. Projektijuht võtab arenduspartnerilt esmase kulude arvestuse ja kinnitab töösse võetavad arendused.

Samm 3. Arendussoovidele vastavate lahenduste loomine TEHIKu arenduspartneri poolt.

Samm 4. Loodud arenduste testimine SKA poolt. Tagasiside andmine arendajale (vajadusel korduvalt).

Tähelepanek: Oluline ajastada uue aasta arendused nii, et need ei satuks aruandevormide ja kontrolltingimustega seotud arendustega samale ajale

3.4.1.3 Aruandevormide uuendamine

Osapooled

- SoM

- SKA
- TEHIK
 - Projektijuht
- Arenduspartner

Süsteemid

- Microsoft Word: aruandevormide prototüüpimine
- S-/H-veeb: aruandevormid, juhendid, kontrolltingimused

Tegevused

Samm 1. Uue aasta aruandevormide koostamine (Wordis). Aruandevormide muudatusettepanekuid saavad teha kõik valdkonnaga kokku puutujad. Muutuste vajaduse kaardistamisele on alati kaasatud SoM ja SKA, ning aegajalt ka esitajad. Muutused kooskõlastatakse alati esitajatega (enne EIS ringi kui muutuse puhul on asjakohane esitaja seisukoht).

Samm 2. SKA peakasutaja defineerib Wordi failide põhjal kontrolltingimused. Koostatakse aruandepõhised juhendid.

Samm 3. Täiendatud failid saadetakse TEHIKu arenduspartnerile.

Samm 4. IT-ettevõtte loob S- ja H-veebi vormid (või teeb olemasolevates vastavad muudatused) + vastavad kontrolltingimused.

Samm 5. Uue perioodi aruannete ja kontrolltingimuste testimine. SKA testib, kas vormid töötavad. Kui esineb vigu, edastatakse muudatuste sisse viimiseks arendajale. Uue aasta aruandevormide juhendite ülevaatamine ja kooskõlastamine.

3.4.1.4 Andmete kogumine

Osapooled

- Kohalikud omavalitsused
- Teenuseosutaja
- Teenuse saaja
 - Eestkostjad
- SKA

Süsteemid

- Kaustapuu: dokumentide hoiustamine

- Microsoft Excel/Google Sheets: jooksev andmete talletamine; kuupõhine aruandlus
- DHS:
 - SPOKU: KOVIDes rakendusel taotluste vastuvõtuks, menetlemiseks, aruandluseks
 - Postipoiss
 - WebDesktop
 - Delta
 - GoPro / Casera
 - Amphora
 - GoPro / Casera
- Raamatupidamisprogrammid:
 - Merit Palk/Aktiva
 - Business Central
 - Standard Books
 - NOOM
 - Veera
 - PMEN
 - Persona
 - Agresso
 - Rapid
- TIS: epikriisid
 - HEDA
 - LIISA
- Logistika infosüsteemid:
 - Fleet Complete: isiku hooldusplaan; sotsiaaltranspordi andmed
 - Ridango: sotsiaaltranspordi andmed
- Makselahendus SumUp: isiku omaosalus
- Riiklikud registrid:
 - STAR

Tegevused

Samm 1. Hoolekandeasutused talletavad jooksvalt teenuse osutamisega seotud statistilisi andmeid. SHS ja viimati jõustunud määruse kohaselt koguvad kohalikud omavalitused ja teenuseosutajad sotsiaalteenuste osutamise kohta andmeid. Peamiselt kogutakse teenuse osutamisega seotud andmeid igakuiselt Excelisse. Võimaldab andmeid paremini hoomata ja lihtsustab aruandlust (andmed kohandatakse Excelis vastavalt sellele kujule kuidas neid aruandesse sisestama peab).

Tähelepanek: Lisaks spetsiaalselt aruandluse andmete kogumiseks loodud Exceli tabelitele on teenuseosutajate poolt arendatud välja ka komplekssemaid personaalseid lahendusi andmete kogumiseks (teenusele sisenejate andmete sisestamine ja hilisem väljavõtete tegemine aruandluse tarvis)

Samm 2. KOVid teevad määruse kohaselt päringuid hoolekandeesutustele. Omavalitsused võivad aruandluse täitmist delegerida ka teenust osutavatele hoolekandeesutustele. Hoolekandeesutused koguvad jooksvalt aruandluse tarvis määruses ettenähtud viisil ja formaadis andmeid.

Tähelepanek: Kui ei teata, milleks kogutud andmeid hiljem kasutatakse, on ka motivatsioon nende korrektseks kogumiseks madalam. Seetõttu ei esineb ka ebakorreksete andmete esitamist.

Teenuse saajate andmed: Peamisteks andmeallikateks on STAR; Exceli dokumendid; teenuseosutajate süsteemid. Lisaks ka paberkandjale talletatud andmed ja DHS. DHSis toimub andmete kontroll, mis otsused ja lepingud tehtud on. SKAle esitatakse igakuiselt aruandeid.

Teenust osutavate isikute andmed: Peamisteks andmeallikateks on Exceli dokumendid, raamatupidamisprogrammid ja erinevad teenuseosutajate süsteemid. Lisaks ka paberkandjale talletatud andmed, STAR ja DHS. Tööaja- ja palgaarvestus personalisüsteemides ja raamatupidamisprogrammides.

Kulude ja rahastamise andmed: Peamisteks andmeallikateks on Exceli dokumendid, raamatupidamisprogrammid ja STAR. Lisaks ka teenuseosutajate süsteemid, paberkandjale talletatud andmed ja DHS. Isikuga seonduvate kulude kokku arvutamiseks peetakse KOVides sageli eraldi just sell eesmärgil loodud Exceli tabelleid ning vajadusel kontrollitakse arvetelt summad üle. Rahastamise otsuse teeb KOV ja seeläbi saab iga teenuse saaja kohta info ka DHSist. Teenuse omaosaluse info koguvad hoolekandeesutused makselahendustest, arveisenditest raamatupidamisele ja Exceli formaadis koostatud vahearuanneid.

Muud andmed:

- **Sotsiaaltranspordi** teenuse aruande andmeid kogutakse logistikasüsteemidest Ridango ja Fleet Complete. Hoolekandeesutused esitavad kuupõhiseid arveid ja sõitude tabelleid KOVile. Hooldustöötajad kasutavad sageli Fleet Complete rakendust andmete kogumiseks, tegevuste planeerimiseks ja lisaks ka GPSiga sõidukite liikumise jälgimiseks. Fleet Complete rakenduses on olemas ka teenuse saaja hooldusplaan (koduteenus, sots.transporditeenus, tugiisikuteenus).
- **Eluruumide** tagamise teenuse aruande andmete kogumisel kasutavad hoolekandeesutused STARi, DHSi abivajaduse hindamise (pdf formaadis paberinfo) info

saamiseks ja teenuse saaja ehk kliendi enda poolt jagatud infot, mis on edastatud teenust osutavatele isikutele (nt hooldustöötajale).

Tähelepanek: Hoolekandeesutustelt küsitakse andmeid, millele neil kas puudub ametlik ligipääs, on piiratud ligipääs või mille hankimisel esineb kõrge andmekvaliteedi risk (näiteks suusõnaliselt jagatud info teenuse saaja või tema eestkostjate poolt).

Samm 3. Hoolekandeesutused esitavad aruanded KOVile määruse kohaselt. Teenuseosutajad koguvad kokku statistilised andmed, kohandades need määruses ja aruandlusvormides nõutud kujule. Näiteks kasutatakse selleks spetsiaalselt loodud Exceli ja Google Sheets'i tabeleid, kus tehakse vastavad arvutused (määruse, aruandevormi kohaselt). Esineb ka hoolekandeesutusepõhiselt loodud süsteeme andmete talletamiseks ja töötlemiseks, vastavalt sotsiaalhoolekandevalase aruandluse nõuetele.

Tähelepanekud:

- Aruande esitajaks on tihti hoolekandeesutuse juht ning kulude ja rahastamise osa kohta küsib ta andmed raamatupidajalt või täidab raamatupidaja selle osa ise.
- Kulude arvestamiseks kasutatakse tihti sotsiaalministeeriumi kalkulaatoreid.

3.4.1.5 Esitamiskohustuse andmine

Osapooled:

- Peakasutaja, SKA
- KOVid
- Hoolekandeesutused

Süsteemid

- S- ja H-veeb: aruandlusplatvormid
- MTR: majandustegevuse register, mis sisaldab andmeid kehtiva tegevusloa või majandustegevusteatega ettevõtjate kohta

Tegevused

Esitamiskohustused antakse hoolekandeesutustele, kes on teenuseid osutanud. Lisaks on vastavalt SHS määrusele KOVid kohustatud esitatud aruannetes andmete kvaliteeti kontrollida

Samm 1. Peakasutaja/koondaja logib ID-kaardi/mobiil-IDga süsteemi.

Samm 2. Esitamiskohustusega hoolekandeesutuste kontode ja kasutajate haldamine.

Peakasutaja avab selleks:

- Menüüst **[Kohustused]** → eelmise aasta kohustuste kontroll.
- Uute hoolekandeesutuste lisamine → MTRis tegevuslubade alusel või Excelisse koondatud andmetest → vajaliku informatsiooni lisamine → e-maili teel kontaktide küsimine kasutajate lisamiseks toimla alla (tuleb lisada vähemalt 1 kasutaja)
- Olemasolevatele toimlatele kasutajate lisamine hoolekandeesutuse taotluse alusel. Maakonna tasandile (varasemalt maavalitsuste koondaruannete tegemise õigustega kasutajatele; täna on see kohustus SKA-l) on teatud juhtudel lisatud laiemalt, erinevates maakondades, teenuseid osutavad hoolekandeesutused. 2. tasandi (maakonna tasand) kasutajad saavad ise kasutajaid lisada. Üldjuhul teeb seda siiski SKA kuna enamasti on asutused/allasutused lisatud 3. tasandile.

Tähelepanek: MTRist saadud tegevusluba omava asutuse aadress ei võrdu teenust osutava hoolekandeesutuse aadressiga ja tuleb seega alati üle kontrollida.

Samm 3. Esitamiskohustuse määramine. Esitamiskohustus esitatakse kõikidele sotsiaalteenuseid osutanud asutustele.

Kui aruande esitaja delegeerib nt Haapsalu linn → Haapsalu Hoolekandekeskus, märgib õiguse 4. taseme delegeeritud esitaja.

- Peakasutaja valib ühe kaupa vormid ja seob need esitamisperioodi ja esitamiskohustusega. esitamiskohustus on vajalik avada iga aruande ja maakonna puhul eraldi. Kohustuste haldus võtab detsembris kogu peakasutaja tööaja.
- KOVIDel on võimalik delegeerida esitamiskohustus teenust osutanud hoolekandeesutusele.
 - Peamenüü [Kohustused] → [Lisa]
 - Aruandevormide nimekiri → [Aruande nimetus]
 - Aruandevormi veerg Tegevused → tüüp → koondaruanne → lisandub tüübi tunnus (k)
 - Aktiivsete kohustuste tabel → koondaruanne → esitamiskohustuste nimekiri/uue kohuslase lisamine

Samm 4. Automaatsed teavitused. Uue aasta kohustustega kaasa minevate teavituskirjade ja meeldetuletusteadete ülevaatamine. Tekste saab muuta S- ja H-veebi live keskkondades sisselogituna:

- [E-mailid] ja [Seaded] alt
- Kui esitamiskohustused on aktiveeritud, saadab süsteem automaatselt välja e-maili teavitused (6h ja 12h pärast)

3.4.1.6 Esitamiskohustuse saamine

Osapooled:

- Esitajad (teenuseosutajad ja kohalikud omavalitsused)

Süsteemid

- E-mail
- S-/H-veeb

Tegevused

Samm 1. Esitamiskohustuse teavituse saamine. Aruandluskooslased ehk esitajad (S-/H-veebis), saavad asjakohased teavitused ning intervalliga meeldetuletused oma esitamiskohustusest ametlikule e-mailile.

Samm 2. Esitaja logib ID-kaardi/mobiil-IDga süsteemi. KOVi/hoolekandeasutuse valik, juhul kui kasutaja on seotud mitmega. Ideaalis uuendab kasutaja enda ja toimla kasutajaprofiilide andmeid.

3.4.1.7 Aruandevormi täitmine

Osapooled

- Esitajad (teenuseosutajad ja kohalikud omavalitsused)

Süsteemid

- Microsoft Excel: aruandluseks ettevalmistatud andmete tabel
- Teenuseosutajate süsteemid sotsiaalhoolekandevalase aruandluse tarvis andmete kogumiseks
- S-/H-veeb

Tegevused

Samm 1. Aruandevormi avamine ja andmete sisestamine.

- Esitaja avab aruande täitmiseks ettevalmistatud andmete Exceli tabeli.
- Esitaja klikib **[Kohustused]** → **Vastav aruanne** → **tabelite nimistu**. Sisestab andmed tabelite valgetesse lahtritesse. Tabelite lahtrite värvikood:
 - Rohelised: veeru/rea päised
 - Valged: andmelahtrid numbrite sisestamiseks
 - Hallid: kinnised lahtrid, kuhu numbreid ei sisestata

- Lillad: lahtri väärtus rehkendatakse andmelahtrite baasil (täpsemat valemi nägemiseks **Vormid** → **Vastav vorm** → **Vastav tabel**)

Tähelepanek: Kuigi aruandluse ajakulu on aastatega vähenenud, hinnatakse seda siiski ajamahukana; osaliselt andmete dubleeriv kogumine (STAR) ja topelt sisestamine.

Samm 2. Sisestatud andmete kontrollimine.

- **Seoste ja valemite põhjal automatiseeritud kontroll:** kohustuslikud väljad, loogilised seosed (nt summad; erinevad tabelid on omavahel seotud; tabelid sisaldavad valemid).
- **Veateate kuvamine:** tuvastatud viga tuleb parandada enne kinnitamist.

Samm 3. Andmete salvestamine.

- Kui andmed on tabelisse sisestatud [**Salvesta**]
- Tabel sulgub - tagasi eelmisele lehele tabeli nimistusse (kui andmeid on sisestatud ilmub tabelis nime järele *Muudetud* linnuke)

3.4.1.8 Probleemide esinemine ja abi otsimine

Osapooled

- Esitajad (teenuseosutajad ja kohalikud omavalitsused)
- SKA
 - Peakasutaja
- SoM
- TEHIK
 - Tehniline tugi
 - Arenduspartner

Süsteemid

- S-/H-veeb
- E-mail

Tegevused

Samm 1. Probleemide esinemine aruandlusplatvormide kasutamisel. Näiteks, kasutajal ei õnnestu sisse logida või aruande tabelite valemid/kontrolltingimused ei tööta.

Samm 2. Juhendite kasutamine tekkinud tõrgete iseseisvaks lahendamiseks.

- **Aruandlusplatvormide lühijuhendid:** S- ja H- veebide avalehel lühijuhendid sisestajale ja koondajale.
- **Vormispetsiifilised juhendid:** kuuluvad iga vormi juurde ning avanevad eraldi aknas. Sisaldavad informatsiooni kogutavate andmete kohta, kasutatud terminite definitsioone ja aruandevormi täitmise reegleid/juhiseid (nt lähteandmete põhjal arvutuste tegemine vormis nõutud kujule viimiseks).

Tähelepanekud:

- Esitajate hinnangul oleks praktilisem, kui selgitused oleksid aruandevormi sees (nt infokast väljal).
- Juhendeid peavad arusaadavaks kogenenumad esitajad. Algajad peavad neid keerulisteks ja leiavad, et need pole piisavalt selged ning tihti ei vasta tekkinud küsimustele.

Samm 3. Kasutajatoega ühendust võtmine. Vajadusel võtab esitaja ühendust peakasutaja, SoMi/SKA kasutajatuge või TEHIKu tuge, kas läbi e-maili või helistades. Kasutajatoe kontakt on olemas S- ja H-veebi esilehtedel.

Tähelepanek: Vahel suunatakse keeruliste küsimuste korral abi küsijad mujale, lahenduse leidmine võtab aega.

Samm 4. Kasutajate küsimustele vastamine ja probleemide lahendamine. Peakasutaja saab e-maili küsimusi (ca 1500 aastas), mida peab aitama lahendada. (nt kuidas andmeid vormi sisestada; miks kontrolltingimused sisestatud andmeid ei aktsepteeri; miks kohustus vale hoolekandeasutuse alla määratud; kuidas esitatud aruannet tühistada/muuta).

Samm 5. Vajadusel aruannete kogumise perioodil tehniliste vigade parandamise koordineerimine. Aruandeaasta jooksul võib tekkida esitajatel tehnilisi probleeme (sh kontrolltingimustest tulenevalt) ning SKA poolt jooksvalt avastatud probleemid, mis uue perioodi aruannete testimisel välja ei tulnud. TEHIKu arenduspartneri poole pöördumine tehniliste küsimuste lahendamiseks.

3.4.1.9 Aruande esitamine

Osapooled

- Esitajad
- SKA
 - Peakasutaja

Süsteemid

- S-/H-veeb

Tegevused

Samm 1. Esitaja vajutab **[Kontrolli]** → **[Kinnita]**.

Samm 2. Kui aruandes viga, süsteem lubab siiski esitada, aga peab lisama selgituse.

Samm 3. Vigade korral tühistab SKA aruande → esitamata aruanne ilmub **Aktiivsed kohustused** tabelisse märkusega *tühistatud*, millele klikates näeb tühistamise põhjust.

Samm 4. Aruande uuesti esitamiseks tuleb vead parandada, aruanne kontrollida ja uuesti esitada. Kui SKA kontrollib ja leiab vea → tühistab aruande, läheb tagasi **Aktiivsed kohustused** alla.

Samm 5. Pärast kinnitamist liigub aruanne **Täidetud kohustuste** alla.

Samm 6. Aruande muutmiseks peab esitaja taotlema aruande kinnituse tühistamist SKA poolt.

Kui aruanne jääb esitamata saadab peakasutaja aruandluskohuslastele meeldetuletusi, aga puudub reaalne sanktsioneerimise mehhanism.

3.4.1.10 Esitamiste jälgimine ja esitatud aruannete kontrollimine

Osapooled

- SKA
 - Peakasutaja
- **Tähelepanek:** vajalik ka sisuosakondade tugi teenuste kaupa, kuna see eeldab sisuteadmisi

Süsteemid

- S-/H-veeb
- STAR
- SKAIS

Tegevused

Samm 1. Esitatud aruannete kontrollimine

- **[Kohustused]** → tabelid *Aktiivsed kohustused* ja *Täidetud kohustused*, milles on toodud täidetavate ja täidetud aruandevormide loetelu.
 - Võimalik sorteerida aruande nimetuse, esitamisperioodi ja esitamistähtaja järgi.

- Vastava aruandevormi nimetus → Vastava aruande esitamise seisu vaheleht → Vastav aruandetabel → veerus *Tingimused* on vigade arv → **[Veateade]** kuvab, milliseid tingimusi kontrolliti

Samm 2. Aruannetes esitatud andmete sisulisem ülevaatamine. Andmeid võrreldakse STARi ja SKAISI andmetega, eelmise aasta samade andmetega ja tuvastatakse näpuvigu. STARis ja veebides peaks kajastuma võimalikult sarnased andmed, mis võimaldaks lõpuks veebidega kogutavast loobuda.

3.4.1.11 Aruannete koondamine

Osapooled:

- SKA
 - Peakasutaja
- KOVID
- SoM
- Statistikaamet
- Rahvusvahelised organisatsioonid

Süsteemid

- S-/H-veeb

Tegevused

Samm 1. Lähtearuannete kontroll. Kui kõik esitamiskohuslased on aruanded esitanud kontrollib peakasutaja kontrollib kõiki aruandega seotud loogilisi kontrolltingimusi nupuga [Kontrolli]

- kas esitajad kattuvad EHAKiga,
- kas delegeerimised õigesti seotud (nt Haapsalu linn vs Haapsalu Hoolekandekeskus),
- kas kulud jaotuvad õigesti KOVI.

Samm 2. Riiklike ja maakondlike koondite koostamine ja kinnitamine. KOVID kontrollivad hoolekandeesutuste esitatud andmete täpsust ja koostavad oma haldusala koondaruanded. SKA koondab riigi tasandi koondaruanded ja esitab need SoMile kinnitamiseks.

Samm 3. Koondaruannete kinnitamine ja edastamine statistikat koguvatele organisatsioonidele. SoM analüüsib ja kinnitab SKA poolt esitatud koondaruanded. Koostab riikliku ülevaate.

3.4.1.12 Koondaruannete väljavõtted

Osapooled:

- KOVid
- Teenuseosutajad
- SKA
- SOM
- Avalikkus

Süsteemid

- S-/H-veeb

Tegevused

SoM edastab riikliku tasandi koondaruanded Statistikaametile ja rahvusvahelistele organisatsioonidele. Sh andmete esitamine riiklikusse statistikasse.

Samm 1. Aruannete väljatrükk. Aruanded trükitakse välja kasutades pdf-formaati. Aruannete väljatrükk toimub nupuga **[Pdf]** peamenüü valikust **[Aruanded]** või **[Kohustused]**.

Samm 2. Kinnitatud koondaruannete väljavõtete tegemine. Tavakasutajatel on võimalik teha väljavõtteid SoMi poolt kinnitatud riiklike koondaruannete kohta:

- **[Aruanded]** → Kinnitatud aruannete tabel →
 - Eksportimine **[Excel]**
 - **Vastav aruanne** → Vastava aruande vaheleht → Vastav andmete kategooria **[Vaade 1/2]** → Vastav tabeli vaate vaheleht

Samm 3. Juurdepääs andmetele. Ministeeriumi tasandi kasutaja näeb ja korraldab aruandeid kogu Eesti ulatuses. Hoolekandeasutusel on juurdepääs oma asutuse aruannetele.

3.4.2 Aruandlusele eelnev protsess

Allpool on esitatud SHK aruandlusprotsessile eelnevate tegevuste etapid, mis kirjeldavad **AS-IS SHK teenusele suunamise protsessi**. Need etapid – **taotluse esitamine, abivajaduse hindamine ja otsuse tegemine** – on olulised, kuna nende käigus kogutakse ja fikseeritakse teenuse määramiseks vajalikud andmed, mis moodustavad aluse hilisemale aruandlusele ja statistilistele koondandmetele.

SHK teenused ja toetused Eestis määratakse KOVi kaudu SHS ning alaealiste puhul lastekaitseasutustes sätestatud korra alusel. Protsess algab abivajadusest teavitamisega,

millele järgneb abivajaduse hindamine ja otsuse tegemine kindlaksmääratud tähtaja jooksul. Abi andmisest keeldutakse, kui seadusest tulenevalt nii toimida tuleb.

3.4.2.1 Abivajadusest teatamine

Osapooled

- Isik, kes taotleb abivajaduse hindamist
- Laps, kelle abivajadust hinnatakse
- Lapse eestkostjad
- KOVi sotsiaalosakond
- Lastekaitsetöötaja või tingimustele vastav muu lapsega töötav isik
- SKA
- teenuseosutaja (hoolekandeadus)

Süsteemid

- STAR: taotlus

Tegevused

Protsess algab abivajaduse ilmnemisega:

- Abivajadusega isik pöördub oma elukoha järgse KOVi üksusesse. Pöördumine võib toimuda isiklikult, telefoni teel, kirjalikult või elektrooniliselt, sõltuvalt KOVis kehtestatud korrale.
- KOV võib alustada abivajaduse väljaselgitamist ka omal algatusel, kui KOV avastab abivajadusega isiku muul moel. Abivajadusest on kohustatud teavitama abi vajava isiku perekonnaliikmed, kohtunik, politsei, prokurör, hoolekandeadususe, tervishoiu- ja haridusasutuse töötaja ning teised isikud.
- Kui abivajadusega isik saabub otse hoolekandeadususse, näiteks turvakodu-, varjupaiga-, asendushooldusteenusele või teatud erihoolekandeteenustele:
 - Hoolekandeadusutus võtab isiku vastu
 - kogub vajaliku teabe, dokumenteerib
 - teavitab vastavat KOVi üksust või vajadusel SKAd (isik ei pruugi pöörduda elukohajärgse KOVi haldusalasse jäävasse hoolekandeadususse ning puudub vastav informatsioon)
 - teenuse osutamise alustamisel teavitab asutus abivajajat talle arusaadaval viisil tema õigustest, piirangutest ja sisekorraeeskirjadest

3.4.2.2 Abivajaduse hindamine

Osapooled

- Kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või lastekaitsetöötaja
- Abivajaja

Süsteemid

- SKAIS: isikule määratud puude ja hüvitiste andmed
- TETRIS: isiku töövõimega seotud andmed
- Excel: hindamise instrument
- STAR: RFK koodil põhinev hindamise instrument, juhtumiplaan
- ELIIS/EHIS: individuaalse arengu kaart
- TIS: epikriisid tervishoiutöötajatele
- TÖR: tööhõive
- Liiklusregister: isikule kuuluvate sõidukite andmed saab kätte päringute abil
- E-Kinnistusraamat: isikule kuuluva kinnisvara andmeid saab kätte päringute abil
- RR: isiku teovõime ja eestkostja andmed
- EHIS: isiku hariduse andmed
- KIRST: isiku tervisekindlustus ja perearsti andmed
- TSD: isiku maksustatava sissetuleku andmed
- TÖR: isiku töötamise andmed
- Töötukassa: isiku töötuna arvel oleku andmed koos individuaalse töötamise kava ja töötukassa konsultandi andmetega

Praeguseni hindamise instrument Excelitest (igal KOVil oma). Sellest aastast olemas STARis RFK koodile põhinev hindamise instrument (peamiselt kasutab SKA, vaikselt levib KOVidesse).

STARis saab teha juhtumiplaani (tegevuskava), ei pole olema rehabilitatsiooni plaan (reha plaani teevad SKAs, see nagu juhtumiplaan ikka, oma spetsiifilisema sisuga)

Tegevused

Kui abivajadusest on KOV üksusele teatatud, peab KOV selgitama välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse

KOV määratleb hindamisinstrumendi abil inimese abivajaduse taseme eri eluvaldkondades. Pärast taotluse saamist hindab sotsiaaltöötaja inimese toimetulekut ning ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid terviklikult ja vajaduspõhisel (sh abivajaduse taseme määratlemine). Abivajaduse hindamisel tuleb koondada kokku info, mis on saadud abivajaduse

märkamise faasis ning paigutada olemasolev info (nt töövõime hindamine, tuvastatud puue, rehabilitatsiooniplaan, individuaalse arengu kaart, inimese või muu isiku/ametkonna poolt varasemalt esitatud andmed nt epikriisid, pöördumised jms andmed, mis kirjeldavad inimese hakkama saamist ühe või teise eluvaldkonnaga) hindamisinstrumendi struktuuri.

Eestis tuvastatakse abivajadus vastavalt olukorrale kas KOVi või SKA poolt, hinnates inimese toimetulekut, tegevus- ja osalusvõimet ning terviseseisundit ning arvestades nii isiku kui tema keskkonna tegureid.

Hinnangu põhjal koostatakse vajadusel juhtumiplaan või määratakse abi, kui varasemad meetmed pole olnud piisavad või nende kasutamine pole võimalik.

Laste puhul viib abivajaduse hindamise tavaliselt läbi lastekaitsetöötaja, kes teeb koostööd teiste spetsialistidega.

Abivajaduse hindamine on reguleeritud SHS §15 ning LasteKS §28.

3.4.2.3 Otsuse tegemine

Osapooled

- Kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või lastekaitsetöötaja
- Teenuseosutaja

Süsteemid

- STAR: teenusvajaduse hindamine, juhtumikorralduse andmed

Tegevused

Otsus toetuse või teenuse määramiseks / määramata jätmiseks tehakse 10 tööpäeva jooksul alates vajalike dokumentide saamisest. KOV teeb teenuse või toetuse määramise otsuse ja teenuse määramise korral suunab isiku sobiva teenuseosutaja juurde.

3.5 Probleemide kirjeldus

Selles osas analüüsitakse praeguste S- ja H-veebide kaudu andmete kogumise ja kasutamise protsesside jätkusuutlikust. S- ja H-veebide praegune tarkvara on olnud kasutusel alates 2001. aastast ehk peaaegu veerand sajandit. Ühe tarkvara kohta on see üsna väärikas kasutusiga. Küsimus on, kas lahendus vastab praegustele vajadustele ja oleks ka edaspidi jätkusuutlik. Sellele küsimusele vastamiseks on esmalt kirjeldatud praeguse lahenduse probleeme ja lõpus on esitatud kokkuvõtte. Küsimust on käsitletud ja probleeme on kirjeldatud kahes osas:

- tulemi vastavus vajadustele: kas praeguse protsessi tulemusena kogutavad andmed annavad sotsiaalvaldkonnas juhtimisotsuste tegemiseks piisavalt infot
- korralduse optimaalsus ja toimepidevus: kas praeguse protsessi ressursikulu on optimaalne ja toimepidevus vastab ootustele

Siin osas ei analüüsita konkreetsete aruandevormide asjakohasust. Seda on kirjeldatud peatükis "Aruannete kasutamise kirjeldus ja hinnang andmete vajalikkusele".

3.5.1 Tulemi vajadustele vastavuse probleemid

Nr	Kirjeldus
1.	Praegu kogutakse S- ja H-veebide kaudu andmeid agregeeritult (aasta koondarvud) ja teenusepõhiselt (iga teenuse kohta eraldi aruanne). Selline lahendus ei võimalda aru saada inimeste teenuste saamise teekonnast: mis teenuselt mis teenusele inimene liigub, kuidas erinevaid teenuseid inimese abistamiseks kombineeritakse.
2.	Praegu kogutakse S- ja H-veebide kaudu andmeid sotsiaalteenuste osutamise kohta. Tegelik eesmärk ei ole teenuste osutamine. Tegelik eesmärk on inimeste abivajaduse rahuldamine. Sotsiaaltöötajad kasutavad inimeste abivajaduste hindamise jaoks struktureeritud andmeid andvaid hindamisinstrumente, kuid nendest ei jõua aruandlusesse mingit infot.
3.	Praegune andmete kogumise tsükkel on mitu aastat: näiteks 2026. aasta planeerimine (sh eelarve kavandamine) toimub 2025. aasta teisel poolel 2025. aasta esimesel poolel 2024. aasta kohta kogutud andmete alusel, kusjuures 2024. aasta kohta andmete kogumise vormid on kavandatud 2023. aasta lõpus. Käesoleva analüüsi raames toimunud fookusgruppides ei peetud aruandluse pikka tsüklit oluliseks probleemiks, kuid tegelikku probleemi olemust näitab kasvõi see, et hooldereformi käigus koguti KOVidest lisaks H-veebile kvartaalseid aruandeid Exceli tabelitena.

3.5.2 Korralduse optimaalsuse ja toimepidevuse probleemid

Nr	Kirjeldus
1. Aruannete kogumise peamised probleemid	
1.a	<p>Aruannete esitamise kohustuste määramine on ajakulukas. SKA-s S- ja H-veebide peakasutaja võtab Majandustegevuse registrist (MTR) välja sotsiaalvaldkonna kehtivad tegevusload (selgituseks: H-veebi aruannete sotsiaalteenused, välja arvatud varjupaigateenus, on tegevusloa kohustusega tegevusalad) ja võrdleb neid andmeid H-veebis olevate aruannete esitajate andmetega, et leida H-veebis aruannete esitajate hulgast puuduvad tegevusloa omanikud. Peakasutaja sisestab puuduvad aruannete esitajad H-veebi. See on Exceli tabelite abil tehtav käsitöö.</p>
1.b	<p>Aruannete esitajate nõustamine ja esitamise kohustuste jälgimine on ajakulukas. SKAs S- ja H-veebide peakasutaja jälgib S- ja H-veebis aruannete esitamise kohustuse täitmist. S- ja H-veebi funktsionaalsus võimaldab saata automatiseeritult aruannete esitajatele meeldetuletusi ja näha täitmata aruannete esitamise kohustusi. Sellest hoolimata kulub peakasutajal aruannete esitajate nõustamisele, aruannete esitamise kohtuste täitmise jälgimisele ja täitmata kohustuste meelde tuletamisele suur osa tööajast. Töö mahtu iseloomustab vastavasisuliste e-kirjade arv aastas suurusjärgus 1000. Töömahul on kaks põhjust: 1) osad aruannete esitajad vajavad nõustamist vigade parandamiseks, 2) osad aruannete esitajad lihtsalt ignoreerivad aruannete esitamise kohustusi ja aruannete saamiseks tuleb teha justkui võlgade sissenõudja tööd (kirjutada ja helistada erinevatele kontaktidele).</p>
1.c	<p>Aruannetes esitatud andmete sisuline kvaliteedikontroll on nõrk. S- ja H-veebis on aruannete väljade vahel aritmeetiliste valemitega formaalsed kontrollid (näiteks, kui mingi välja väärtus on suurem kui 0, siis peab olema ka mingi teise välja väärtus suurem kui null). Need valemid tagavad formaalse andmete kvaliteedi, kuid ei anna sisulist kvaliteedi kontrolli. Näiteks ei saa nende valemitega kontrollida, kas teenuse saajate arvud, teenuse saajatega tegelevate töötajate arvud, teenuse osutamise kulud ja nende alusel arvutatavad suhtarvud (nt kulu ühe saaja kohta) on realistlikud. Sisulise kontrolli jaoks puuduvad head vahendid. Näiteks pole analüüsipäringuid normaalsest statistiliselt jaotusest oluliselt hälbivate suhtarvude välja toomiseks. Kui sisulist kontrolli tehakse, siis seda tehakse pigem aruandeid ühe kaupa üle vaadates. SOM on varasemalt kontrollinud nii, et on teenuste lõikes süsteemist kõik andmed Excelisse alla tõmmanud, Excelis arvutanud keskmised ja iga esitajat keskmistega võrrelnud. Teine probleem on sisulise kontrolli tegemine vähesel määral (vt ka allpool vastutuse probleeme).</p>
1.d	<p>Aruannete koondajate ja esitajate andmestruktuur S- ja H-veebi andmete esitajate andmestruktuur põhineb viimati 2017. aastal kehtinud riigivalitsemise mudelil, kus olid olemas veel maavalitsused. Riigi tasemel aruannete esitamist korraldavast 1. taseme asutusest (varem Sotsiaalministeerium, praegu Sotsiaalkindlustusamet) antakse aruannete esitamise kohustused 2. tasemele maavalitsustele, mis annavad esitamise kohustuse edasi 3. tasemele S-veebis kohalike omavalitsustele ja H-veebis teenuseosutajatele. S-veebis on lisaks võimalus esitamise</p>

kohustus edasi anda ka 4. tasemele ehk asutustele. Sarnaselt toimub vastupidises suunas aruannete esitamine: maakondade tasemel koondatakse kohalike omavalitsuste ja teenuseosutajate aruanded ja esitatakse need riigi tasemele. Praegu täidab maavalitsuste rolli SKAs S- ja H-veebide peakasutaja, kes töötab süsteemis mitmes rollis (1. riigi tasemel ja 2. tasemel iga maakonna-maavalitsuse rollis).

2. Aruannete esitajate peamised probleemid

2.a Aruannete jaoks andmete kogumise käsitöö.

Aruannete esitajad mainisid käesoleva analüüsi käigus tehtud küsitluse vastustes korduvalt, et aruannete täitmine on aeganõudev. Probleem ei ole mitte otseselt aruandevormi täitmisel, vaid peamine ajakulu on seotud andmete kogumisega. Aruannete esitajad võtavad andmeid erinevatest allikatest, näiteks asutuse siseselt dokumendihaldusesüsteemist, raamatupidamise süsteemist või teenuse osutamist kajastavatest spetsiaalsüsteemidest. Üllatavalt palju kogutakse aruannete jaoks andmeid Excelis (vms personaalses programmis) või isegi paberil. Näiteks üldhooldusteenuse osas oli küsitlusele vastajaid 57 ja nendest 42 (74%) märkis teenuse saajate andmete kogumist Excelis ning 14 (25%) märkis teenuse saajate andmete kogumist paberil. Üle kõigi teenuste märkis andmete kogumist Excelis 37% ja paberil 10% vastajatest. Excelis ja paberil kogutakse aruandluse andmeid seepärast, et osa aruannetes küsitavaid andmeid pole vaja jooksva töö jaoks ja neid andmeid pole jooksvalt kasutatavates infosüsteemides. Lisaks ajakulule põhjustab selline andmete kogumise käsitöö inimlikke eksimusi.

2.b Aruandluse nõuded selguvad liiga hilja.

Aruande vormid (kinnitatakse määrusega "Sotsiaalhoolekandevalaste statistiliste aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord") peaksid olema selgunud aruande aastale eelneva aasta lõpus, kuid on selgunud alles aasta alguses. Seepärast ei ole veel aruandeaasta alguses täpselt teada, mis andmeid tuleb aasta jooksul aruannete esitamiseks koguda.

3. Aruannete kasutamisega seotud probleemid

3.a Andmete kasutamisevõimaluste puudused.

S- ja H-veebi kasutajaliidesest saab vaadata esitatud aruandeid, kusjuures saab vaadata ka summeeritud arvused (näiteks 1. tase ehk kogu Eesti kokku, 2. tase ehk maakondade lõikes kokku). 2. taseme ja sellest madalamate tasemete lõikes andmete summeerimise probleemi on kirjeldatud järgmisel tabeli real 3.b. S- ja H-veebis ei ole andmete visualiseerimise võimalusi. S- ja H-veebis ei saa vaadata aegridu (nt ühe näitaja muutumist aastate lõikes). Andmete analüüsi jaoks on vaja aruannete andmed ekspordida tekstifaili ja seda töödelda näiteks Excelis. Eksporditavas failis on andmeveergude nimetustena kasutatud süsteemiseseid koode, millele inimkeelsete vastete leidmiseks tuleb kasutada abifaili. S- ja H-veeb on pigem vahend andmete kogumiseks, aga mitte kasutamiseks. S- ja H-veebis kontekstis ei ole mõtet rääkida võtmeindikaatoreid (*KPI*) näitavatest juhtimislaudadest (*dashboard'd*). Seepärast andmeid vajavad poliitikakujundajad ise pigem ei kasuta S- ja H-veebi, vaid tellivaid andmeid SKA või SoMi analüütikutelt.

Avalikkus ja andmete esitajad saavad S- ja H-veebist näha andmeid 1. ja 2. taseme ehk üleriigilise ning maakonna taseme detailsusega, ei saa näha andmeid kohalike omavalitsuste ja teenuseosutajate taseme detailsusega. See piirang on osaliselt põhjendatav andmekaitse vajadusega, kuid võtab andmete esitajatelt ära võimaluse võrrelda ennast teiste asutustega.

3.b Aruannete esitajate struktuur on keeruline ja ei ole seotud EHAK (Eesti Haldusüksuste) klassifikaatoriga.

Punktis 1.d on juba mainitud, et S- ja H-veebi andmete esitajate andmestruktuur põhineb aegunud riigivalitsemise mudelil. Selle mudeli 2. maakondade taseme objektidena on kirjeldatud ka Tallinna linn ja mõned üleriigiliselt tegutsevad teenuseosutajad (nt SOS Lasteküla Eesti Ühing, AS Hoolekandeteenused). Asukoha kirjeldamiseks ei kasutata EHAK klassifikaatorit. Aruannete esitajal võib kõrgema tasemega olla täiendav "toimla" seos. Näiteks 3. tasemel asuv Harjumaa SOS Lasteküla kuulub ühtepidi SOS Lasteküla Eesti Ühingu alla ja teise seosega Harjumaa alla. Andmete kasutaja peab neid seoseid hästi teadma. Näiteks, kui võtta asendushooldusteenuse 2024. aasta aruanne Harju maakonna kohta, siis aasta lõpu seisuga on perekodus olevaid 3-17 aastasi lapsi 53, kellest 6 on Kehra Sotsiaalkeskuses ja 5 on MTÜ Viimsi perekodus, aga 42 last on justkui kadunud. Need 42 leiab üles siis, kui võtta sama aruanne SOS Lasteküla Eesti Ühingu kohta. Seal on Harjumaa SOS Lastekülas perekodus 3-17 aastaseid lapsi 42 last. Sama keerukus on alumistel tasemetel, näiteks kui Saue vald on aruannete sisestamise delegeerinud Saue sotsiaalkeskusele, siis on vaja väljundisse valida just Saue sotsiaalkeskus.

4. Tarkvaraga seotud peamised probleemid

4.1 S- ja H-veebis on oma andmete esitajate ja neid esindavate kasutajate haldus. Andmete esitajad ja neid esindavaid kasutajaid haldab käsitsi S- ja H-veebide peakasutaja. Pärast aruannete esitaja lisamist (vt 1.a) peakasutaja otsib avalikest allikatest asutuse kontaktandmed ja küsib e-posti teel kasutaja(te) andmeid. Selline kasutajate lisamine on ajakulukas ja tekitab aruannete esitamise alustamise ette täiendava lävepaku. Pärast esimese kasutaja lisamist saab asutus ise lisada täiendavaid kasutajad. Puuduvad esindajate andmete saamise liidesed esindusõiguste haldamise üleriigiliste süsteemidega (Äriregister, Pääsuke) ja sotsiaalvaldkonna infosüsteemidega (nt STAR). Seega S- ja H-veebid on andmete esitajate jaoks veel üks täiendav riiklik keskkond, kus on vaja töötajate kasutusõigusi hallata. Sageli jäävad töölt lahkunud töötajate kasutusõigused süsteemi alles ja kontaktandmed aeguvad.

4.2 S- ja H-veebide kasutajaliides on tänapäevaks aegunud. Käesoleva analüüsi raames tehtud küsitlusele vastanud kasutajad mainisid probleeme aruannete tabelite ekraanile mahtumisega ja andmete kontrolli valemite aru saamisega. Kasutajaliides ei vasta digiligipääsetavuse WCAG AA nõuetele (esmise kiire hindamise tulemusena jäid silma kontrastsuse puudused, klikitavate elementide liiga tihe paigutus, ekraanilugeritele arusaadavate semantiliste tag'de puudumine). Kasutajaliidese kujundus ei vasta Eesti avaliku sektori infosüsteemide disainisüsteemile (Veera) ja selle alusel loodud TEHIKu disainisüsteemile (TEDI). Arvestades tehnilisi lahendusi (näiteks stiilid on serveris genereeritavas HTML'is, mitte CSS'is) oleks

olemasoleva kasutajaliidese tänapäevastele nõuetele vastavusse viimise töömaht samaväärne uue kasutajaliidese loomise töömahuga.

4.3 S- ja H-veebide tarkvara tehniline dokumentatsioon on äärmiselt napp. Dokumentatsiooni on mõned leheküljed, millel on kirjeldatud tehniline platvorm ja poolik andmemudel. Puuduvad süsteemi funktsionaalsuse tehnilised dokumendid. See muudab keeruliseks süsteemi täienduste tegemise, sest muudatusi ei ole võimalik millegi alusel spetsifitseerida (ainus tõe allikas on programmikood ise). Samuti on keeruline süsteemi kvaliteedi tagamine, sest tarkvara vastavust nõuetele ei saa testida, kui lihtsalt ei ole kirjalikke nõudeid ja/või funktsionaalsuse spetsifikatsioone, millele vastavust testida.

4.4 S- ja H-veebide tehniline lahendus on aegunud. Tehnilises dokumentatsioonis kirjeldatud platvorm on PHP 5.3 ja PostgreSQL versioon 9. PHP versioon 5.3 juba üle 10 aasta tagasi saanud *end-of-life* märke. Praegu on PostgreSQL viimane versioon 18. Olemasolev lahendus on serveripoolse kasutajaliidese genereerimisega monoliitne lahendus. Tänapäevases süsteemi arhitektuuris peaksid olema pigem eraldiseisvad kasutajaliidese klientrakendused (nt Angular või React rakendus), REST-põhised *API end-point*e pakkuvad mikroteenuste *backend* rakendused (nt Java platvormil) ning nende vaheline sõnumipõhine (nt RabbitMQ) suhtluse lahendus. Olemasolev lahendus on käsitsi paigaldatav, kuid tänapäevane lahendus võiks olla näiteks Kubernetes paigaldatav konteineriseeritud lahendus. Olemasolev süsteem ei vasta tänapäevase tarkvara arenduse heade praktikate kohaselt koostatud [TEHIK tarkvara arendusjuhenditele](#).

5. Vastutuse ja pädevusega seotud peamised probleemid

5.1 Andmekvaliteedi eest vastutus ei ole selgelt määratud. Varasemalt vastutas S- ja H-veebide aruandluse eest Sotsiaalministeerium, aga 09.09.2025 jõustunud määrusega "Sotsiaalhoolekandevalaste statistiliste aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord" anti vastutus üle Sotsiaalkindlustusametile. Praegu ei ole andmekvaliteedi tagamise vastutus ja protsess täpselt reguleeritud (vt ka 1.c). Siinkohal tuleb rõhutada, et andmekvaliteeti ei saa tagada aruandluse süsteemi abil, sest aruandlus on väljund, mille kvaliteet peegeldab jooksvalt töös käigus kogutavate andmete kvaliteeti. Andmekvaliteedi tagamine peab algama jooksvalt töö käigus kasutatavatest süsteemidest, näiteks STARist. Praegu SOM poliitikakujundajad ja SKA teenuseomanikud ei panusta piisavalt andmete kvaliteedi tagamisse. On vaja kahte liiki panust: esiteks osalemine STAR2 tarkvara arenduse käigus andmekoosseisu, seadistuste ja andmete kontrolli reeglite defineerimises ning teiseks süsteemis olevate andmete kvaliteedi rutiinne järelevalve.

5.2 Koolituse puudumine. Käesoleva analüüsi käigus tehtud aruannete esitajate küsitluse vastustes mainiti koolituste puudumist. Aruannete esitajad saavad infot juhenditest ja saavad küsimustega pöörduda S- ja H-veebi kasutajatoe poole. Kasutajatoe tööd teeb peamiselt SKAs S- ja H-veebide peakasutaja (vt ka 1.b). Küsimused puudutavad nii süsteemi kasutamist kui ka aruannete sisu. Koolituste puudumine suurendab kasutajatoe poole pöördumiste arvu, kusjuures sageli tuleb selgitada põhiasju. Selline

olukord tekitab aruannete esitajatele ja kasutajatoele ajakulu, mida saaks vähendada koolitusmaterjalide abil (nt õppevideo või infotunnid). Koolituse puudumine võib mõjutada ka andmekvaliteeti seeläbi, et osad aruannete esitajad ei hakka kasutajatoest küsima, vaid üritavad aruanded kuidagi ära täita.

3.5.3 Probleemide kokkuvõte

- S- ja H-veebide kaudu kogutav statistika ei võimalda analüüsida inimeste teekonda teenuselt-teenusele, ei anna infot abivajaduste analüüsi jaoks ja ei võimalda analüüsida teenuste osutamise mõju abivajadusele
- S- ja H-veebide kaudu ei saa oluliste reformide (nt hooldereform) mõju hindamise jaoks piisavalt operatiivset infot
- S- ja H-veebide kõrval tehakse palju käsitööd Exceli vms personaalse tarkvara abil ja isegi paberil nii aruannete kogumise korraldamise, aruannete esitamise jaoks andmete kogumise ja andmete analüüsi osas
- S- ja H-veebide veerandsaja aasta vanune tarkvara kasutajaliides ja tehniline lahendus on täiesti aegunud
- Koolitusi ei korraldata, nõustamise koormuse saab kasutajatugi ja andmekvaliteet võib kannatada
- andmekvaliteetide tagamise vastutus ja protsessid ei ole piisavalt korraldatud

3.6 Kogutavaid andmeid sisaldavate süsteemide kirjeldus

3.6.1 Varasemalt kaardistatud võimalikud andmeallikad

Teenuse saajate andmed

Nr	Lühinimetus	Varasemates kaardistuses märgitud võimalikud andmeallikad
2	Eluruum	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja
3	Isiklik abistaja	kõiksus vajaks analüüsi
4	Koduteenus	
5	Lastekaitse	STAR Lastekaitsejuhtumitega laste arv, juhtumite algatamise ja perest eraldatud laste arvude osas on 2023. aasta andmete osas sel aastal SKA lasteosakonnaga koostöös analüüs algatatud. Eesmärk on aruandluse mahtu veelgi vähendada või võimalusel see s-veebi aruanne ära jätta juhtumite ja perest eraldatud laste osas.
8	Transport	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja kõiksus vajaks analüüsi

9	Tugiisik	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja kõiksus vajaks analüüsi. Rahvusvaheline kaitse: STARis eraldi abinõu valik – RVK tugiisikuteenus
10	Võlanõustamine	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja kõiksus vajaks analüüsi
11	Asendushooldus	Oleks võimalik saada STARist, aga probleemideks on andmete kvaliteedi probleemid (sisestusvead). Peremajas perevanemate arvu puudub STARis
12	Erihoolekanne	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja kõiksus vajaks analüüsi
14	Turvakodu	STARi täna neid andmeid ei sisestata ja andmed ka väga kõikuva kvaliteediga.
15	Varjupaik	Osaliselt STAR
16	Üldhooldus	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja kõiksus vajaks analüüsi / viibimiskoha järgi STARist, puude andmed SKAIS st, eestkoste andmed osaliselt STARis, kas võimalik siduda (dementsuse) diagnoosi infoga TISist? Märkus: puude ja eestkoste andmeid enam aruandes ei küsita.
17	Lasteteenused	Oleks võimalik saada STARist (teenus olemas), aga andmekvaliteet ja kõiksus vajaks analüüsi.
18	Vaimne tervis	-

Teenuse osutajate andmed

Nr	Lühinimetus	Varasemates kaardistuses märgitud võimalikud andmeallikad
3	Isiklik abistaja	Andmeid võiks saada osaliselt TÖRst.
4	Koduteenus	Märkus: TÖR andmete kasutamise osas probleemid:
5	Lastekaitse	<ul style="list-style-type: none"> TÖRis kasutatava ametite klassifikaatori ja aruannetes kasutatavate teenuste liikide (isikliku abistaja teenus, koduteenus jne) vahel ei ole selget seost
9	Tugiisik	<ul style="list-style-type: none"> TÖRist ei saa koolituse ja hariduse kohta andmeid ning lastekaitse aruandes esitatavaid ettenähtud koormuse andmeid
11	Asendushooldus	Andmeid võiks saada osaliselt TÖRist, MTAst ja turvakodu korral ka
12	Erihoolekanne	MTRist
14	Turvakodu	Märkus: Erinevate teenuste osas on kaardistuses pakutud välja erinevaid andmeallikaid, kuigi aruannetes küsitav andmekoosseis on sarnane.
15	Varjupaik	
16	Üldhooldus	<p>Märkus: TÖR andmete kasutamise osas probleemid:</p> <ul style="list-style-type: none"> TÖRis kasutatava ametite klassifikaatori ei sisalda osasid aruannetes kasutatavaid ameteid või üldisi rolli kirjeldus, näiteks "kasvataja abiline", "perevanema abiline", "muud

		<p>teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad", "abihooldustöötaja", "vahetult teenust osutav töötaja"</p> <ul style="list-style-type: none"> MTRist on tegevusloaga teenuste (asendushooldus, erihoolekanne, turvakodu, üldhooldus) korral saadaval tegevuskohtade (aadresside) löikes teenust osutavate isikute andmed: nimi, tel, e-post, ametinimetus, haridus ja erialane ettevalmistus (võib olla haridustase, õppekava, täiendkoolitus, kutsetunnistus). Vaja täpsustada, mis klassifikaatori alusel esitatakse MTRis ametinimetused ja kas need vastavad aruandluses kasutatavatele. Üheski nimetatud süsteemist ei saa täitmata ametikohtade arvu (koormused) andmeid ja turvakodu ning varjupaiga aruannetes esitatavaid andmed vabatahtlike kohta <p>Märkus: Kehtivate tegevuslubade arvud MTRis: asendushooldus - 32 , erihoolekanne - 450 , turvakodu - 18, üldhooldus - 170. Märkus: STAR2-e mingites analüüsides (ohvriabi) on olnud juttu vabatahtlike andmetest, aga kas see on jäänud analüüsi tasemele?</p>
2	Eluruum	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
8	Transport	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
10	Võlanõustamine	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
17	Lasteteenused	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>
18	Vaimne tervis	<i>aruanne ei sisalda teenust osutavate isikute andmeid</i>

Kulude ja rahastamise andmed

Nr	Lühinimetus	Varasemates kaardistuses märgitud võimalikud andmeallikad
2	Eluruum	Oleks võimalik saada STARist, kuid eeldab teenuse rahastamise kulude sisestamise loogika muutmist STARis.
3	Isiklik abistaja	
4	Koduteenus	
5	Lastekaitse	<i>aruanne ei sisalda kulude ja rahastamise andmeid</i>
8	Transport	Oleks võimalik saada STARist, kuid eeldab teenuse rahastamise kulude sisestamise loogika muutmist STARis.
9	Tugiisik	
10	Võlanõustamine	
11	Asendushooldus	-
12	Erihoolekanne	Kulude info osaliselt Äriregistrist (ettevõtte majandusaasta aruanne), aga ilmselt mitte teenusepõhiselt. Märkus: kuidas oleks võimalik majandusaasta aruandest eristada rahastusallikate ja teenuse liikide põhise infot (kas on kõikidel teenuseosutajatele on kehtestatud ühetaoline kontoplaan)?
14	Turvakodu	Osaliselt STAR, aga SKA sealt hetkel pädevat infot kätte ei saa
15	Varjupaik	Kulude info osaliselt Äriregistrist (ettevõtte majandusaasta aruanne)

16	Üldhooldus	Märkus: vt 12
17	Lasteteenused	Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele
18	Vaimne tervis	

3.6.2 Teenuse saajate andmete allikad

3.6.2.1 STAR

Teenuste saajate andmete allikaks peaks olema [STAR \(sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister\)](#). STARi üheks eesmärgiks on luua eeldused statistika operatiivsemaks ja kvaliteetsemaks tootmiseks sotsiaalvaldkonnas, vähendada statistilise aruandluse mahtu ning vähendada aruannete esitajate ja aruannete kontrollijate koormust.

[Sotsiaalhoolekandeseaduse \(SHS\) §144](#) määratleb kohaliku omavalitsuse (lg 1 ja lg 3) kohustatuse kanda STARi sotsiaalteenuse taotlemise ja teenust saama suunamise otsuse andmeid ning abivajava ja hädaohus lapse juhtumiga seotud andmeid ja sotsiaalteenuse osutaja (lg 5) kohustatuse kanda STARi nende teenuste osutamise andmed. Andmekoosseis ja andmete registrisse kandmise kord on sätestatud [sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri](#) põhimääruses. SHS §144 sisust lähtudes võiks olla STARis olemas suurem osa S- ja H-veebi aruandevormide kaudu kogutavast teenuse saajaid kirjeldavast andmestikust, kuid sotsiaalhoolekandevalase teabe ja statistika kogumine STARi kaudu ei ole siiski praegu võimalik mitmel põhjusel:

- SHS §144 määratletud kohustus ei ole veel tänaseks kehtiv kogu §144 toodud ulatuses. SHS § 160 üleminekusätte punktide 31 ja 32 kohaselt on §144 lg 1 punktides 11–14 toodu osas kohustus jõustumas 2027. aastal ("Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud kandma käesoleva seaduse § 144 lõike 1 punktides 11–14 nimetatud ning 2027. aasta 1. jaanuari seisuga kehtivad andmed sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse 2027. aasta 31. detsembriks.").
- SHS §144 lg 1 punktides 1-10 toodu ja lg 3 ulatuses on kohustus kehtiv ka täna, kuid osaliselt ei ole ka selles ulatuses statistilised andmed STARist kättesaadavad, kuna registrisse sisestus ei ole kohalike omavalituste üleselt ühtne, sisestajatele jäetud paindlikkus ei taga üheselt väljavõetavaid andmeid või ei täida sotsiaalteenuse osutajad oma kohustust andmete sisestamise osas, mistõttu jäävad osad andmed registreerimata.

S- ja H-veebid võeti kasutusele 2001. aastal. S- ja H-veebid olid algselt mõeldud andmete kogumiseks olukorras, kus puudus üleriigiline sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregister. STAR võeti kasutusele 2010. aastal. Juba STARi loomisest alates on olnud üks eesmärk pakkuda

andmeid sotsiaalvaldkonnas statistika tegemiseks ja vähendada S- ja H-veebide kaudu kogutava statistilise aruandluse mahtu. S- ja H-veebide aruannete mahtu on aasta-aastalt vähendatud, kuid siiski kogutakse kõikide käesoleva analüüsi skoobis olevate sotsiaalteenuste põhinäitajaid (nt teenuse saajate arvud) S- ja H-veebi kaudu. On jäänud kehtima dubleeriv andmete esitamise kohustus: andmeid tuleb sisestada STARi ja esitada S- ja H-veebi aruandeid.

STARi andmeid ei saa kasutada statistika tegemiseks, sest kohalikud omavalitused sisestavad STARi sotsiaalteenuste osutamise andmeid ainult osaliselt. Järjepidevalt sisestatakse asendushooldusteenuse ja väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamise andmeid, sest nende teenuste korral edastatakse isiku viibimiskoht STARi kaudu Rahvastikuregistrisse, teenuste riigi poolne rahastamine toimub STARi andmete alusel (asendushooldus) või teenus on saanud viimasel ajal olulist tähelepanu (hooldereform). Muude käesoleva analüüsi skoobis olevate teenuste kohta ei sisestata aruandluse tegemise jaoks piisavalt andmeid (vt allpool põhjuste kirjeldusi). Käesoleva analüüsi käigus läbi viidud aruannete esitajate küsitluse vastuste alusel kasutab aruannete koostamiseks STARi andmeid keskmiselt ainult 27% aruannete esitajaid.

Praegu arendatakse uut STAR tarkvara. Algupärase 2010. aastal kasutusele võetud STAR tarkvara kohta kasutatakse nimetust STAR1 ja praegu arendatavat STAR tarkvara nimetakse STAR2. STAR1 tarkvara ei ole mõtet enam edasi arendada, vaid arendusressursid on mõistlik suunata STAR2 arendusesse, et see võimalikult kiirelt ja kvaliteetselt valmis saada. STAR2 menetluste funktsionaalsus on praeguse ajaks kasutusele võetud ja STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsus on praegu arenduses. Praegu arendatakse kohalike omavalitsustes kasutama hakatavat sotsiaalteenuse taotlemise andmete sisestamise ja teenusele suunamise otsuse tegemise funktsionaalsust. Selles osas on kavas alustada 2026. aasta esimeses kvartalis üldhooldusteenuse pilootkasutust. Käesoleva analüüsi skoobis olevate kõikide sotsiaalteenuste jaoks on kavas see funktsionaalsus STAR2-s valmis saada 2026. aasta lõpuks. Teiseks hakatakse arendama sotsiaalteenuste osutajate juures kasutama hakatavat teenuse osutamise andmete sisestamise funktsionaalsust. See funktsionaalsus on kavas valmis saada hiljemalt 2027. aasta lõpuks. Seega praeguse arenduse ajakava kohaselt võiksid STAR2-s sotsiaalteenuste andmed hakata tekkima kõige varem 2027. aasta kohta. Arvestades võimalikke juurutuse ajalisi viivitusi või andmekvaliteedi riske on realistlikum eeldada, et STAR2-s on statistika jaoks piisava katvusega ja kvaliteediga sotsiaalteenuste andmed alates 2028. aastast.

Kokkuvõtte:

- teenuse saajate kohta andmete saamise võimalik allikas on STAR
- STAR1-s ei ole teenuse saajate andmeid sellises ulatuses ja kvaliteediga, et saaks loobuda S- ja H-veebi kaudu andmete kogumisest

- sotsiaalteenuste funktsionaalsus on kavas järgneva 2 aasta jooksul viia üle STAR1-st STAR2-te ja STAR1-te ei ole mõistlik sellel ajal enam edasi arendada
- praeguse arenduse ajakava kohaselt hakkavad STAR2-s olema piisava katvusega ja kvaliteediga sotsiaalteenuste saajate andmed esimest korda 2028. aasta kohta

Kui praegused arenduse ajakavad jäävad kehtima, siis teenuse saajate andmete kogumine praeguse aruandluse teel peab jätkuma vähemalt 2025, 2026 ja 2027 aasta kohta ja registriandmete põhised sotsiaalteenuste saajate andmeanalüüsi saaks alustada 2028. aasta kohta. Erand on S-veebis esitatav lastekaitse aruanne ("Lastekaitse kohaliku omavalitsuse üksuses"). Selles aruandes ei küsita andmeid teenuste osutamise kohta, vaid küsitakse andmeid lastekaitse juhtumite ja laste perest eraldamiste arvu kohta. Neid andmeid võetakse STARist menetluste allsüsteemist, mis on juba kasutusel ja kuhu tehtavad lastekaitse alased täiendused peavad saama kasutusvalmis 2026. aasta esimeses pooles.

3.6.2.2 STAR1 probleemid

Selles punktis kirjeldatakse põhjuseid, miks STAR1-te ei ole sisestatud statistika jaoks piisavalt andmeid ja neid andmeid ei saa kasutada statistika tegemiseks. Nendest põhjustest arusaamine on vajalik selleks, et STAR2-s samad probleemid ei korduks.

STAR1-te sisestatakse ainult osa sotsiaalteenuste andmeid. STARi funktsionaalsus on kavandatud menetlus-süsteemina (alustatakse taotluse andmete sisestamisega, seejärel sisestatakse taotluse kohta tehtud otsus jne), kuid see funktsionaalsus ei ole piisavalt välja arendatud. STARil puudub iseteenindus. Kohalikud omavalitused ei saa STARis vormistada otsuseid korrektsete haldusaktidena. Seepärast kasutavad sotsiaaltöötajad jooksvaks tööks pigem oma asutuse infosüsteeme. Kohalikes omavalitsustes kasutatakse taotluste ja teenusele suunamise otsuste menetlemise jaoks erinevaid dokumendihalduse süsteeme. Teenuse osutamise jaoks kasutatakse erinevate spetsiaaltarkvarade baasil loodud erilahendusi. Kulude arvestuses (vt Kulude ja rahastamise andmed) kasutatakse erinevaid raamatupidamise süsteeme. Käesoleva analüüsi raames tehtud aruannete esitajate küsitluse vastustes nimetatud süsteemide ülevaade on esitatud allpool. STARi andmete sisestamine on pigem paralleelne lisategevus, mitte tööprotsessi loomulik osa. STAR ei paku asutuste siseste süsteemidega liidestamise võimalusi, vaid teenuste osutamise andmed tuleb sisestada kasutajaliidese kaudu.

STAR1-te sisestatud andmete kasutamine üleriigilise statistika tegemiseks on keeruline korrastamata alusandmete tõttu. Alusandmetena mõeldakse siin klassifikaatoreid, koode jms seadistusi, mille alusel sisestatakse jooksva töö käigus andmeid. Üleriigilise statistika tegemise jaoks peavad statistikas kasutatavad andmed olema esitatud üleriigiliselt kehtivate alusandmete alusel, aga käesoleva analüüsi skoobis olevaid teenuseid seadistab iga kohalik

omavalitsus STARis eraldi. See on põhjendatav sellega, et tegemist on kohalike omavalitsuste teenustega ja seepärast iga kohalik omavalitsus peab saama teha enda teenuskorraldusele vastavaid seadistusi. Samas tekitab see lahendus olukorra, et puuduvad üleriigilised teenuste seadistused. Selle probleemi lahendamiseks on STAR1-s mõeldud meetmete ja alammeetme (*MEASURE_TYPE* ja *MEASURE*) klassifikaatorid. Iga kohalik omavalitsus peab enda teenuste seadistused liigitama nende klassifikaatorite alusel. Kuid kumbki nendest klassifikaatoritest ei ole üheses vastavuses käesoleva analüüsi skoobis olevate teenustega. Käesoleva analüüsi skoobis olevad sotsiaalteenused on kirjeldatud SHS jaos 2 "Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused". Seega praegu ollakse kummalises olukorras, kus sotsiaalvaldkonna ühes kõige olulisemas infosüsteemis teenuste seadistamise klassifikaatorid ja sotsiaalvaldkonna kõige olulisemas seaduses nimetatud teenused ei ole vastavuses. Kokkuvõttes ei ole võimalik STAR1-s lihtsalt valida SHSis nimetud kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenust, et selle teenuse kohta andmeid saada. STAR1 klassifikaatorite analüüsi detailsem tulemus on esitatud allpool.

STAR1 ei paku piisavalt paindlikke andmete analüüsi võimalusi. STAR1-s on konkreetsete otstarvete jaoks päringuid ja perioodiliselt (kord kuus) saadetakse kohalikele omavalitsustele aruandeid, kuid paindlikke andmeanalüüsi vahendeid ei ole. Praegu on arenduses STAR andmeladu, mille üheks tuleviku eesmärgiks hakata andmeanalüüsi jaoks anda nii STAR1 vanemaid andmeid kui ka STAR2 uuemaid andmeid.

3.6.2.3 STAR2 lahendamist vajavad küsimused ja riskid

Selleks, et kohalikud omavalitsused päriselt hakkaksid STAR2-te kõikide sotsiaalteenuste andmeid sisestama, peab STAR tulevikus sobima erinevate töökorralduste jaoks nii, et andmete sisestamine on tööprotsessi orgaaniline osa, mitte paralleelne lisategevus. Praeguseks realiseeritud STAR2 funktsionaalsus vastab tööprotsessile, mille korral isiku abivajadusega pöördutakse kohaliku omavalitsusse (STAR2-s pöördumise registreerimine ja menetluse alustamine), kohalik omavalitsus hindab abivajadust (STAR2-s abivajaduse hindamine), kohalik omavalitsus teeb teenuse saamise õigustatuse ja teenusele suunamise otsused (STAR2-s otsuste vormistamine), isik läheb teenusele, teenuse osutaja registreerib STAR2-s isiku teenusele saabumise ja edasi hakkab toimuma igakuine aruandlus ning arveldamine. See on üldhooldusteenusele mineku tüüpiline stsenaarium. Kuid üldhooldusteenusele mineku protsessil on ka muid stsenaariume. Kohalik omavalitsus võib abivajaduse hindamise tulemusena otsustada, et inimesel ei ole abivajadust ja kohalik omavalitsus ei hakka maksma hoolduskulu hüvitist, aga inimene ikkagi läheb teenusele ja hakkab maksma ise teenuseosutajale kõiki kulusid omaosalusena. Inimene võib minna teenusele ka üldse ilma kohaliku omavalitsusse pöördumata. Ise teenusele läinud ja kõiki kulusid omaosalusena tasuvad inimesed ei tohiks statistikast välja jääda, sest muidu annab statistika vale pildi. Teatud teenuste (nt varjupaigateenus, turvakoduteenus) korral inimene pöördub alati esmalt teenuse

osutaja juurde ja teenuseosutajalt jõuab info kohalikku omavalitsusse. Praegu ei ole kõikide teenuste protsesside variante modelleeritud ja nende jaoks STAR2 lahendusi kavandatud. Teenuseosutajad ootavad ka elektroonilise andmevahetuse võimaluste tekkimist, et nad saaksid oma süsteemidest STAR2-te liideste kaudu edastata teenusele saabumise, peatamise, jätkamise ja lõpetamise andmeid. Praegu ei ole vastavaid tehnilisi lahendusi detailselt spetsifitseeritud. Kui STAR2-s ei hakka olema tegelike tööprotsesside jaoks sobivaid ja lihtsalt kasutatavaid lahendusi, siis ei saa oodata kvaliteetsete andmete sisestamist. Vastavad tööprotsesside analüüsid ja lahenduste kavandamine toimub STAR2 arenduse raames. Küsimus on, kas lahendused jõutakse kavandada ja 2027. aasta lõpuks ka realiseerida.

Selleks, et STAR2-te sisestatavate andmete alusel saaks hakata tegema registripõhist andmeanalüüsi ja statistikat, peavad STAR2 andmekoosseisus hakkama sisalduma andmeanalüüsi jaoks vajalikud andmed. Näiteks praegu ei ole otsust üldhooldusteenuse H-veebi aruandes nõutavate, aga küsitava väärtusega andmete STAR2-te sisestamise kohta. Need andmed on dementsuse diagnoos, teenusele saabujate arv saabumise lähtekoha järgi ja teenuselt lahkujate arv sihtkoha järgi. Ei ole selget otsust, kas neid andmeid hakkab sisestama kohalik omavalitsus või teenuse osutaja või nende andmete kasutamisest statistikas üldse loobutakse. Need andmed on hea näide, sest nende andmete küsimusest võiks tulevikus loobuda. Praegu H-veebi aruandluses kogutava dementsuse diagnoosi andmete asemel saaks hakata kasutama STAR2-s isiku abivajaduse hindamise raames RFK klassifikaatori alusel kirjeldatavaid kognitiivse võimekuse määrajaid. Lähtekoha küsimise asemel saaks STAR2 andmete alusel hakata analüüsima vähemkallite tugimeetmete rakendamist enne kõige kallimat ööpäevaringset üldhooldusteenust. Aga kui selliseid otsuseid ei tehta ja neid andmeid jätkuvalt tahetakse statistikas, siis teenuse osutajad peavad neid andmeid jätkuvalt Excelis või paberkaustas koguma ja esitama aruannetena ehk kogu registri- ja andmepõhise analüüsi jutt, kaasa arvatud käesolev kirjatöö oleks naeruväärse väärtusega. Selliste otsuste tegemises peaksid osalema ka Sotsiaalministeeriumis vastava teenuse poliitikakujundajad ja analüüsi osakonna töötajad, kes praegu teavad STAR2-st pigem üldiselt, aga ei ole kursis andmekoosseisu üksikasjadega. Remargina tasub mainida, et praeguse ajakava kohaselt plaanitakse kolme kuu pärast alustada üldhooldusteenuse pilootkasutust, kuid vastavalt eelkirjeldatule on andmekoosseis veel lõplikult otsustamata. See tekitab küsimuse arenduse ajakava realistlikkuse kohta.

Selleks, et STAR2-te sisestatavad andmed hakkaksid olema analüüsiks kasutatavad, tuleb esmalt tagada alusandmete kvaliteet. STAR2-s on kavandatud võimalus kirjeldada statistilistel eesmärkidel kasutatavaid teenuste liigituse andmeobjekte (*service* andmetabel). Seega on süsteemi kavandatud tehniline valmisolek statistika jaoks vajaliku üleriigiliselt kehtiva teenuste liigituse kirjeldamiseks. Süsteemi tehniline valmisolek üksi ei taga kvaliteetsete alusandmete tekkimist, vaid süsteem tuleb ka sisustada kvaliteetsete alusandmetega. Ei tohiks otseselt üle

kanda STAR1 teenuste liigitusi ja seadistusi, vaid STAR2-s tuleks teha uued korrastatud seadistused. Võiks mõelda kohalikes omavalitsustes tehtavate seadistuste regulaarsele ülevaatamisele, sest pigem parandada alusandmetes tekkinud vigu, mitte lahendada samu vigu hiljem andmete analüüsi käigus, kui nende vigade mõju on juba ulatuslikumalt realiseerunud. See küsimus on üks osa laiemast andmekvaliteedi eest vastutuse määramise küsimusest - kes vastutab andmekvaliteedi eest, milline hakkab olema andmekvaliteedi tagamise protsess ja mis vahendeid STAR2 peab selleks hakkama pakkuma. Andmekvaliteedi vastutus peaks olema valdkonda tundvatel spetsialistel, näiteks teenuseomanikel, sest andmetest on vaja sisuliselt aru saada. Tehniliste küsimustega tegelevad inimesed (peakasutajad, administraatorid) saaksid selles osas pakkuda tehnilist tuge, kuid neil ei ole sisulist teadmist.

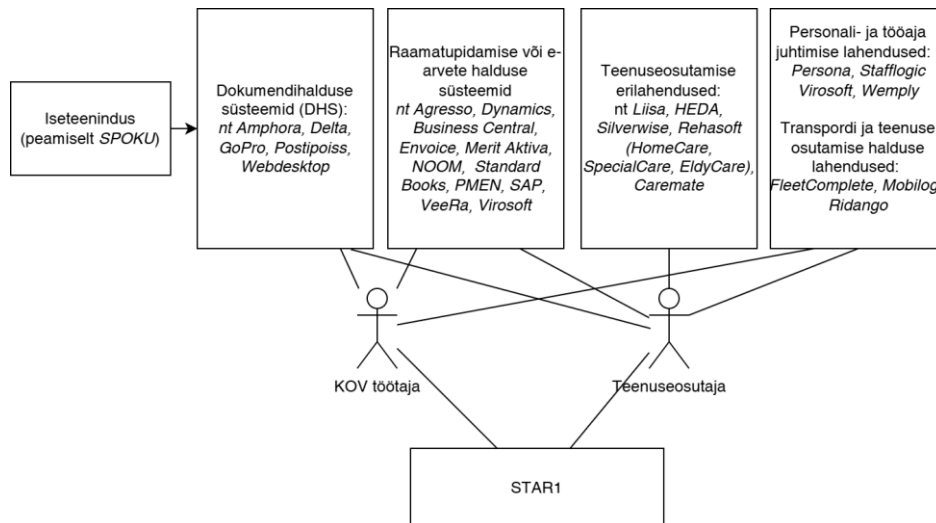
Selleks, STARi sisestatud andmeid saaks kasutada, peavad olema olema andmete analüüsiks vajalikud vahendid (*BI* tööriistad). Andmeanalüüsi vahendeid peavad saama hakata kasutama Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti, kohalike omavalitsuste ja soovitavalt ka teenuste osutajate töötajad. Andmetele ligipääs peab olema autoriseeritud ehk iga kasutaja peab saama näha ainult tema asutuse ja kasutajarolli korral lubatud andmeid. Statistika tegemiseks kasutatavad andmed ei tohi võimaldada abi saanud isikute otseselt ja kaudset tuvastamist. Otsese tuvastamine välistamine tähendab, et andmeanalüüsi keskkonnas ei tohi olla kättesaadavad abi saanud isikuid otseselt identifitseerivad andmed (isikukood ja nimi). Kaudse tuvastamise välistamine tähendab, et andmeanalüüsi keskkonnas peavad isikut kirjeldavad andmed (nt elukoha haldusüksus, vanus) olema esitatud sellise detailsuse tasemega, et nende alusel ei saaks abi saanud isikut tuvastada. Samas tuleb andmeanalüüsi keskkonna sees säilitada isikupõhine ajalugu selleks, et saaks analüüsida isiku teenuste saamise teekonda ja teenuste saamise mõju isiku abivajadusele. Andmeanalüüsi keskkond võiks hakata lõppkasutajate, näiteks poliitikakujundajate jaoks pakkuma ka võtmenäitajate (*KPI*) väärtusi kajastavaid juhtimislaudu (*dashboard*) selleks, et võtmekasutajad saaksid ise süsteemist vaadata neile esmavajalikku infot. Praegu STARi juures ei ole nendele nõuetele vastavat andmeanalüüsi keskkonda. Hiljuti on alustatud STAR andmelao projektiga, kuid hetke seisuga on see projekt algusjärgus (riigihange 293464 "Infosüsteemi STAR andmelao ja analüütika loomine").

3.6.2.4 Täiendavad materjalid

Sotsiaalteenuste jaoks kasutatavad süsteemid

Järgneval skeemil on käesoleva analüüsi raames läbi viidud küsitluse vastustes nimetatud süsteemid, mida kohalikud omavalitsused kasutavad käesoleva analüüsi skoobis olevate sotsiaalteenuste taotluse menetlemiseks ja teenustele suunamise otsuste tegemiseks ja

teenuseosutajad kasutavad teenuse osutamise korraldamiseks. Kasutatavaid süsteeme võib olla tegelikkuses rohkem, joonisel on ainult küsitluse vastustes nimetatud süsteemid.

Märkused:

- Liisa ja HEDA on haiglate infosüsteemid, mille baasil on loodud lahendused selliste sotsiaalteenuste osutamiseks, kus isik viibib püsivalt teenuseosutaja juures (nt üldhooldusteenus). Silverwise ja Rehasoft tooteperekonna lahendused on teenuste osutajatele suunatud tarkvarateenusena (SaaS) pakutavad tarkvaraplatvormid. Süsteemide peamine eesmärk on hallata hoolealustega seotud infot ja lisaks pakkuda sellega seotud tugifunktsioone, näiteks töötaja planeerimine ja arveldamine.
- Personali- või transpordi korraldamiseks mõeldud süsteemide juurde kuuluvad töötajaplaneerimise ja operatiivse juhtimise funktsionaalsused, mis hõlmavad transpordi ja töötajate liikumise planeerimist, juhtimist ja jälgimist. Eelkõige kasutatakse neid süsteeme teenuse osutaja ringi liikumisega seotud sotsiaalteenuste osutamise jaoks (nt koduteenus, sotsiaaltranspordi teenus). Kohalik omavalitsus võib ka ise olla teenuse osutaja. Mitmed kohalikud omavalitsused kasutavad neid süsteeme enda sotsiaaltöötajate planeerimiseks.
- Kohalikud omavalitsused haldavad dokumendihalduses süsteemides abivajajatega seotud dokumente (nt abivajajatelt saadud taotlused või kolmandate isiku pöördumised võimaliku abivajava isiku kohta, abivajaduse hindamise käigus kogutud dokumendid, teenuste või toetuste määramise otsused) või teenuste osutamise seotud dokumente (lepingud teenuseosutajatega). Enamik kohalike omavalitsuste dokumendihalduse süsteemidest on liidestatud iseteenindustega nii, et iseteenindustes esitatud taotlused jõuavad automatiseeritult dokumendihaldusesse (kõige rohkem kasutatava iseteeninduse platvormi SPOKU liidestuste võimaluste kirjeldus [SPOKU veebilehel](#)). Dokumendihalduse süsteeme kasutavad ka teenuseosutajad, kuid antud analüüsi

kontekstis on dokumendihalduse süsteemid väheolulised, sest aruandluse automatiseeritud koostamine jaoks vajalikud struktureeritud andmed on pigem teenuseosutamise erilahendustes.

- Kohalikud omavalitsused kasutavad peamiselt e-iseteeninduse platvormi SPOKU (ca 60 KOVi). Tallinnal on oma iseteeninduse keskkond. Analüüsi käigus vaatlesime 10 kõige suurema elanike arvuga ja veel juhuslikult valitud 4 kohaliku omavalituse e-iseteenindusi eesmärgiga saada aru, kas ja mis ulatuses saab praegu e-iseteenindustes taotleda sotsiaalteenuseid. See küsimus on huvipakkuv seepärast, et kui statistika jaoks oleks jätkuvalt vaja ütluspõhiseid andmeid, siis nende andmete kogumise üheks loomulikuks kanaliks oleks e-iseteenindus. Sotsiaalteenuseid on e-iseteenindustes pigem vähe. 7. (50%) vaadeldud kohalikus omavalitsuses ei olnud e-iseteeninduses ühegi sotsiaalteenuse taotlemise vormi või ei olnud üldse e-iseteenindust, 4 (ca 25%) kohalikus omavalitsuses on võimalik e-iseteeninduses taotleda ühte või kahte sotsiaalteenust ja 3 (ca 25%) kohalikus omavalitsuses on universaalne abi taotlemise vorm (saab tekstiliselt kirjeldada probleemi ja valida soovitava sotsiaalteenuse liiki rippvalikust või märkeruutudena).

STAR1 teenuste seadistused ja klassifikaatorid

STAR1-s teenuste meetmete ja alammeetme (*MEASURE* ja *MEASURE_TYPE*) klassifikaatorite ja käesoleva analüüsi skoobis olevate sotsiaalteenuste vastavused:

STAR1 meetmed (<i>MEASURE_TYPE</i>)	STAR1-s kohalike omavalitsuste seadistatud teenuste arv	STAR1-s üleriigiliselt seadistatud teenuste arv	Käesoleva töö skoobis olev sotsiaalteenus
Aktiveerivad teenused ja tegevused	58		Vastavust ei saa luua, klassifikaator on liiga üldine
Eluase ja majutus	224		
Hooldamine kodus	218		
Koduväline hooldus	185	5	
Muu teenus/vältimatu abi	86		
Nõustamine	225	3	
Toetavad teenused	843	3	
Transporditeenus	182		

STAR1 alam-meetmed MEASURE	STAR1-s kohalike omavalitsuste seadistatud teenuste arv	STAR1-s üleriigiliselt seadistatud teenuste arv	Käesoleva töö skoobis olev sotsiaalteenus	Märkused
Asendushooldusteenus asenduskodus	3	1	Asendushooldusteenuse osutamine perekodus ja asenduskodus ning järelhooldusteenuse osutamine samas asutuses.	4 üleriigilist teenust nimetustega "Asenduskodu", "Hoolduspere", "Perekodu", "Järelhooldusteenus teenuseosutaja juures". Lisaks KOVide kirjeldatud teenused. 1 KOV on "Asendushooldusteenuse " alla kirjeldanud teenuse nimetusega "järelhooldus". 2 KOVi kirjeldatud teenuse nimetust viitavad puudega lastele, nt "Asenduskoduteenus 3-aastasele ja vanemale puudega lapsele" (teenuse nimetuses on täpsustatud sihtrühma).
Asendushooldusteenus hoolduspere	5	1		
Asendushooldusteenus perekodus	1	1		
Asenduskoduteenus	9			
Järelhooldusteenus teenuseosutaja juures	3	1		
Eluasemeteenus kohandamata munitsipaalkorteris	1		Eluruumi tagamise teenus	Teenuseid on kirjeldanud 64 KOVi. Enamasti teenuse nimetus kinnitab sobivust sellesse liigitusse (näiteks "Sotsiaaleluruumi tagamine", "Eluruumi tagamise teenus"), kusjuures mõnedel juhtudel teenuse nimetus täpsustab sihtgruppi (näiteks "Raske ja sügava puudega lapsele kohandatud eluruumi tagamine") või teenuse osutamise kohta (teenuse nimetusesse on lisatud eluruumide asukoha nimetus). On ka sellised teenuse nimetusi, mille sobivus liigitusse on vähem või rohkem küsitav, näiteks "Kodu kohandamise teenus", "kodu remont", "Hooldusteenus - Ööpäevaringne
Eluasemeteenus kohandamata sotsiaalkorteris	4			
Eluasemeteenus kohandatud sotsiaalkorteris	1			
Eluruumi tagamine (kohandamata eluruum)	86			
	34			

			hooldusteenus hooldusasutuses", "igapäevaelu toetamise teenus".
Majutamine sotsiaalmajutusüksuses	2		Teenuste juures on haldusreformi eelsed KOVide nimetused (nt Mõniste Vallavalitsus (Rõuge valla nimel)). Teenuste nimetused: "Sotsiaal eluruum", "Majutamine sotsiaalmajutusüksuses".
	20	Erihoolekandeteenused	Sotsiaalkindlustusametile kuulub 7 teenuse kirjeldus, kusjuures kõigi nende rakendamisel on "kohalik". Teenuseid on kirjeldanud 13 KOVi. Nendest 13-st 9 juhul teenuse nimetus kinnitab sobivust sellesse liigitusse (nt "Riigieelarveväline ööpäevaringne erihooldusteenus"), kuid 4 juhul on teenuse nimetuse sobivus või sõnastus küsimusi tekitav: "Ööpäevaringne üldhooldusteenus", "Hooldusteenus", "erihoolekandeteenuse test".
Isikliku abistaja teenus	80	Isikliku abistaja teenus	Teenuseid on kirjeldanud 66 KOVi. Osad KOVid on kirjeldanud 2 või 3 teenust, et täpsustada sihtgruppi ja/või eesmärki, näiteks "Isikliku abistaja teenus raske v. sügava puudega lapsele", "Kooliabistaja teenus raske v. sügava puudega lapsele". Ühtegi liigitusega mitte sobivat teenuse nimetust ei ole. 2-l juhul jäi silma, et rahastamise allikaks on märgitud "Riik"
Koduabi	7	Koduteenus	Teenuseid on kirjeldatud 77 KOVi. Osad KOVid on kirjeldanud mitu teenust, et täpsustada
Koduteenus	190		

Koduteenus (Kord)	21		teenuse tasumistingimusi (nt "Koduteenus tasuta" "Koduteenus täishinnaga", "Koduteenus omaosalustasuga 4 eurot", "Koduteenus omaosalustasuga 2 eurot") või teenust osutavat üksust/asutust.
Sotsiaaltransporditeenus (tellimusvedu km)	119	Sotsiaaltransporditeenus	Teenuseid on kirjeldanud 71 KOVi. Osad KOVi on kirjeldanud mitu teenust, et täpsustada teenust vastavalt korraldamise viisile (nt teenuse nimetus "Tellimusvedu"), arvestuse ühikule (nt "km"), sihtgrupile (nt teenuse nimetus "Sotsiaaltransporditeenus raske ja sügava puudega lapsele") või teenus korraldamisele (nt teenuse nimetus "Sotsiaaltransport väikebuss").
Sotsiaaltransporditeenus (tellimusvedu kord)	32		
Sotsiaaltransporditeenus (tund)	4		
Sotsiaaltransport (liinivedu)	11		
Tugiisikuteenus	221	Tugiisikuteenus	Teenuseid on kirjeldanud 72 KOVi. Paljud KOVi on kirjeldanud mitu teenust, eelkõige sihtgrupi täpsustamiseks, näiteks teenuste nimetused "Tugiisikuteenus raske ja sügava puudega lapsele", "Tugiisikuteenus täisealisele inimesele", "Tugiisiku teenus leibkonnale või täiskasvanule", "Tugiisikuteenus (asenduskoduteenusel viibivale lapsele täiendav teenus)".
Eluruumi tagamine (kohandatud eluruum)	56	Turvakoduteenus	Teenuseid on kirjeldanud 36 KOVi. MTRi andmetel on praegu 18 kehtivat turvakodu tegevusluba. Enamasti on ühel KOVi kirjeldatud üks teenus. 2 KOVi on kirjeldanud mitu teenust sihtgrupipõhise eristamise jaoks

			(nt teenuse nimetus "Turvakoduteenus - laps"). Võib oletada, et mõni KOV on turvakoduteenusena kirjeldanud mingit muud teenust, näiteks varjupaigateenust või eluruumi tagamise teenust.
Ajutine majutus (vältimatu abi)	13	Varjupaigateenus	Teenuse on kirjeldanud 33 KOVi. On 2 varjupaigateenusega sobimatut teenust "Lapse perekonnas hooldamine", "Turvakodu". Osade teenuste nimetused ja kirjeldused on mitmeti tõlgendatavad, näiteks "Ajutine majutus".
Varjupaigateenus	40		
Resotsialiseerimise teenus	1		Resotsialiseerimise teenus ja riideabi on varjupaigateenuse lisateenused.
Riideabi	13		
Võlanõustamisteenus	83	Võlanõustamisteenus	Teenuseid on kirjeldatud 59 KOVi.
Ööpäevaringne üldhooldusteenus	132	Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus	Teenuseid on kirjeldanud 77 KOVi. Mõned KOVid on kirjeldanud mitu teenust, et eristada ööpäevaringset ja intervallteenust (nt "Ööpäevaringne üldhooldusteenus", "Intervallhooldusteenus"). Osade KOVide korral ei ole mitme teenuse kirjeldamise põhjus aru saadav (nt mitu teenust sama nimetusega "Hooldekodu teenus"). Kahel teenusel teenuse nimetus või kirjeldus ei sobi omavahel ja liigitusse (nt nimetus "Turvakoduteenus" kirjeldusega "Osutatakse eakatele ja puuetega inimestele, kes vajad ööpäevaringset üldhooldusteenust", nimetus "Hooldekodu üld"

			kirjeldusega "Perekonnast eraldatud laste paigutamine turvakodusse").
Päevahoiuteenus	16		Teenuseid on kirjeldanud 26 KOVi. Ei ole selge, kas osadel juhtudel sobib kirjeldatud teenus üldhooldusteenuse päevateenus liigitusse: "Raske ja sügava puudega lapse päevahoiuteenus toetamine", "Raske ja sügava puudega lastele toetusfondi vahenditest osutatav teenus.", "Päevahoiuteenust osutatakse lastele, kelle hariduse omandamine toimub põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel toimetuleku- või hooldusõppes." 2-l juhul on rahastamise allikaks märgitud "Riik".
Päevakeskuse kompleksteenuse	10		
Päevane üldhooldusteenus	12		
Annetatud toiduabi		1	
Eneseabigrupid	2		Muud teenused, mis ei ole käesoleva analüüsi skoobis
Eripedagoogi teenus	10		
ESF isikukeskne teenusmudel	42	1	
Füsioteraapia	8		
Huvitegevus	2		
Häirenuputeenus	12		
Koolitransporditeenus	16		
Koolitused	11		
Kriisinõustamine	7		
Laager	10		
Lapsehoiuteenus	136		

Logopeediteenus	30	
Majandamisnõustamine	13	
Muu teenus	6	
Muu teraapia	57	
Muu toetav teenus	145	
Omastehooldaja asendamise teenus	11	
Perelepitusteenus	17	
Pesumaja teenus	5	
Psühholoogiline nõustamine	80	
Riiklik Perelepitusteenus		3
RVK tugisikuteenus		1
Saunateenus	7	
Sotsiaalnõustamine	25	
Sotsiaalsete ja toimetulekuoskuste treening	25	
Sotsiaalvalveteenus	1	
Suhtlemise korraldamine lahuselava vanemaga	12	
Toidupakk (vältimatu abi)	44	
Toidutalong (vältimatu abi)	10	
Toitlustamine	19	

Tõlketeenus (v.a viipekeel)	5
Ujula teenus	6
Viipekeele tõlketeenus	16

3.6.3 Teenust osutavate isikute andmete allikad

3.6.3.1 Majandustegevuse register (MTR)

Asendushooldusteenuse, erihoolekandeteenuse, turvakoduteenuse ja väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamise jaoks on nõutav tegevusluba. Tegevuslubade andmed on MTRis. Tegevuslubade andmetes peavad olema esitatud vahetult teenust osutatavate isikute andmed. Seega võiks MTR olla eelnimetatud teenuste kohta H-veebis esitatavates aruannetes tabeli "Teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad" andmete allikaks.

MTR andmetest on selles kontekstis huvi pakkuvad järgmised andmed:

- tegevusloa andmed:
 - kehtivuse alguse ja lõpu kuupäev
 - tegevusala
- tegevusloa saanud isiku (asutuse, ettevõtte) andmed:
 - registrikood
- tegevusloas olevate tegevuskohtade andmed (1..n tegevuskohta ühel tegevusloal):
 - ADS-OID (aadressandmete süsteemis ADS aadressi unikaalne identifikaator vastavalt ISO-OID formaadile)
- osutatavad teenused (üldhoolduse korral täpsustab, kas on ööpäevaringne ja/või intervallhoiu teenus)
 - teenuskohtade arv (maksimaalne teenusel viibivate isikute arv)
 - teenust osutavate isikute (töötajate) andmed (1..n isikut tegevuskoha kohta)
 - isikukood
 - ameti, kutse, omandatud hariduse ja täiendkoolituse andmed

Märkused andmete kohta:

- Ühel isikul (asutusel, ettevõttel) ühel tegevusalal teenuse osutamise jaoks on üks tegevusluba. Kui teenust pakutakse mitmes kohas, siis ühes tegevusloas on mitme tegevuskoha andmed. Näiteks asendushooldusteenuse korral paistab iga füüsiline peremaja (perekodu) eraldi tegevuskohana (nt SOS Lasteküla: Vaikne tn 1-1 Keila; Vaikne tn 1-2 Keila jne). Erandina on AS Hoolekandeteenuste korral iga tegevuskoha jaoks eraldi tegevusloa kirje.
- Tegevusalad on kirjeldatud MTRis hallatava klassifikaatori alusel (MTRis on omad tähised, see ei ole EMTAK klassifikaator). MTR tegevusalade klassifikaator on käesoleva töö kontekstis sobiv, sest MTRi tegevusalade klassifikaatoris sotsiaalhoolduse alla kuuluvad

tegevusalad on üksüheselt seostavad asendushooldusteenusega, erihoolekandeteenusega, turvakoduteenusega ja väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenusega.

- Kutse ja omandatud hariduse osas MTR vahendab vastavalt Kutseregistri ja Eesti Hariduse infosüsteemi (EHIS) andmeid. Lisaks on võimalik MTRi sisestada EHISes puuduvaid hariduse andmeid. See on vajalik näiteks välismaal omandatud hariduse korral. Ameti, kutse, omandatud hariduse ja täiendkoolituse andmed on esitatud ebaühtlaselt (erinevatel tegevuslubadel erinevalt).
- Ülal esitatud huvipakkuvate andmete loetelus on esitatud ainult registrikood, isikukood ja ADS-OID ilma tekstiliste nimedeta, sest statistika jaoks ei ole tekstilised nimetused vajalikud või neid oleks õige võtta algallikast. Näiteks, kui oleks vaja võtta aadressi tekstiliselt või ka komponentideks (maakond, kohalik omavalitsus jne) tükeldatult, siis selle võiks ADS-OID alusel lugeda aadressandmete süsteemist ([ADS](#)).

MTRist tegevuslubade andmete väljastamiseks sotsiaalvaldkonna infosüsteemidele on realiseeritud MTRi juurde x-tee päringuteenus tegevusluba Sotsiaalhooldus (wsdl on kättesaadav [x-tee kataloogist](#)). X-tee päringuteenust ei võetud STARis ja SKAISis kasutusele ning seepärast ei ole seda jooksvalt täiendatud. Praeguseks on see x-tee päringuteenus nii-öelda "katki", sest täiendkoolituste arvutamine annab vea. See x-tee päringuteenus ei annaks välja eelkirjeldatud andmeid. Selle x-tee päringuteenuse väljundis on teenust osutavate isikute andmeid ainult erihoolekandeteenuse korral. Seega oleks vaja sotsiaalhoolduse tegevusalade kohta eelnevalt loetletud andmete saamiseks MTRist uut X-tee päringuteenust. Selle päringuteenuses väljundis ei ole kutse, omandatud hariduse ja täiendkoolituse andmeid. Neid andmeid ei ole praegu ka H-veebi aruannetes. Kui tulevikus soovitakse kutse, hariduse ja täiendkoolituse andmeid hakata kasutama statistikas, siis need andmed tuleks lisada päringu väljundisse. Kutse ja Eestis omandatud kutse- või kõrghariduse andmeid oleks võimalik saada ka otse algallikatest Kutseregister ja EHIS.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametis (TTJA) arendatakse uut infosüsteemi TARVIK. TARVIKu koosseisus on kavas arendada tegevuslubade jaoks uus tarkvara ja sellega lõpeb vana MTR tarkvara kasutamine. Täpset arenduse ajakava praegu pole, kuid TTJA-s MTRiga tegelevad spetsialistid mainisid vestluses eeldatava arenduse ajana 2027. aastat. Seega eelmises lõigus mainitud uut X-tee päringuteenust ei ole mõistlik hakata arendama praeguse MTRi tarkvara baasil, sest selle kasutusaeg jääks liiga lühikeseks. Uus x-tee päringuteenus on mõistlikum luua uue infosüsteemi TARVIK baasil. Praeguse info kohaselt võiks TARVIKust tegevuslubade andmete saamine alata 2028 aastal.

MTRist väljastama hakatavad andmetega saaks asendada H-veebi aruannete tabelis "Teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad" veerus "töötajate arv" arv esitatavaid andmeid.

MTRist andmete kasutamine võimaldaks hakata sotsiaalvaldkonna andmeanalüüsis kasutama senisest aruannetega kogutavast infost detailsemaid andmeid. Tegevuskohtade andmeid saaks hakata kasutama teenuste osutamise geograafilise analüüsi jaoks. Vajadusel oleks võimalik teha statistikat teenuseosutajate töötajate kutsete, omandatud hariduse ja täiendkoolituse kohta. Saaks automatiseerida ka teenuskohtade arvude saamist. Sotsiaalvaldkonna analüütikud juba praegu võtavad teenuskohtade arvusid MTRist, kuid seda tehakse käsitööna MTRi kasutajaliidese kaudu.

MTRist väljastatavate andmete kasutamine võiks tulevikus parandada andmekvaliteeti. Praegu on MTRi tegevuslubades töötajate andmetes ja H-veebi aruannetes esitatud töötajate arvus erinevused. Käesoleva analüüsi käigus kontrollisime kolme juhuslikult valitud teenuse osutaja andmeid. Saime järgmised arvud: 1. MTR tegevusloal töötajate arv: 15, H-veeb:18; 2. MTR: 50, H-veeb 32; 3. MTR: 25, H-veeb 40. Teatav erinevus võib olla põhjendatud sellega, et MTRist nägime jooksvat (okt 2025) seisuga ja H-veebi aruannete andmed olid 2024 lõpu seisuga. Kahel juhul kolmest olid erinevused loomuliku töötajate arvu muutuse jaoks pigem liiga suured.

MTRi teenust osutavate isikute andmete kasutamise võimalik takistus on H-veebist erinev ametite kajastamine.

Aruandevorm	Ametid aruandevormil	Ametid MTRis
Asendushooldus	Kasvataja, Kasvataja abiline, Perevanem, Perevanema abiline, Sotsiaaltöötaja	Kasvatustöötaja ja/või perevanem
Erihoolekandeteenus	Sotsiaaltöötaja, Hooldustöötaja, Abihooldustöötaja, Huvijuht, Tegevusjuhendaja, Õde	Tegevusjuhendaja
Turvakoduteenus	<i>ei ole ameteid, on "teenust vahetult osutav töötaja" ja "sh lapsele teenust vahetult osutav töötaja"</i>	Vahetu teenuse osutajad hulgas jääb silma erinevaid ameteid.
Üldhooldusteenus	Sotsiaaltöötaja, Hooldustöötaja, Abihooldustöötaja, Huvijuht, Tegevusjuhendaja, Õde	Peamiselt esinevad järgmised ametid: Hooldustöötaja ja Abihooldustöötaja

3.6.3.2 Töötamiste register (TÖR)

Kõik tööandjad peavad töötamised registreerima [töötamiste registris](#) (TÖR). Seega peavad TÖRis olema ka sotsiaalteenuste osutajate töötajate andmed. Seega võiks TÖR olla H-veebis esitatavate aruannete tabeli "Teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad" andmete allikaks.

TÖR andmetest on selles kontekstis huvi pakkuvad töötamiste kannetest järgmised andmed:

- tööandja registrikood
- töötaja isikukood

- [amet](#)
- [töötamise liik](#)
- tööaja määr
- töötamise alguse kuupäev
- töötamise lõpu kuupäev
- töötamise peatamise alguse kuupäev
- töötamise peatamise lõpetamise kuupäev
- adr_id (aadressandmete süsteemis ADS töötamise kohta aadressi unikaalne identifikaator)

Märkused andmete kohta:

- TÖR andmeid võib pidada suhteliselt usaldusväärseteks, sest TÖRi haldab Maksu- ja Tolliamet ja andmetel on seos tulu- ja sotsiaalmaksu deklareerimisega.
- TÖRist andmete kasutamise korral on oluline kokku leppida, mis töötamise liigid peavad statistikas arvesse minema ja mis ei pea / tohi statistikas arvesse minna. H-veebi aruannete täitmise juhendis märgitakse töölepinguid ja töövõtulepinguid, kui TÖR töötamise liikide klassifikaator sisaldab veel mitmeid töötamise liike.
- TÖRis registreeritud töötamistest pakuvad huvi nendes ametites töötamised, mis on praegu nimetatud H-veebi aruande vormidel. Siinkohal eksisteerib H-veebis kasutatavate ja TÖRst kasutatavate andmete vastavusse viimise probleem (vt allpool ametite vastavuse tabelit).
- TÖRist saab infot, et isik töötab näiteks hooldustöötajana, kuid ei saa infot, mis sotsiaalteenust ta osutab. Seega parima tulemuse annaks MTRi ja TÖRi andmete kombineerimine, sest ühest saaks parima info sotsiaalteenuste kohta ja teisest saaks täpsema info ametite kohta.
- Peatamiste kuupäevad on vajalikud selleks, et kõrvale jätta näiteks kaitseväes või vanemapuhkusel viibivad töötajad.
- Töötamise koha aadressi identifitseerimiseks väljastavad MTR ja TÖR erinevaid identifikaatoreid (adrId ja adsOid). See ei tekitaks probleemi, sest aadressandmete süsteemist (ADS) saab teha päringuid mõlema identifikaatori alusel ja seega saab adrId ning adsOid-id viia teineteisega vastavusse. Aga probleemi tekitab andmete sisestamine erineva aadressi detailsusega:
 - TÖRis esitatakse töötamist koht pigem väikekoha või liikluspinna aadressnumbri täpsusega (nt Aida tn 6, Põhula)
 - MTRis on SKA nõudnud töötajate jaotamist samal aadressnumbris asuvate hoonete või hooneosade täpsusega (nt Aida tn 6/1, Põhula; Aida tn 6/2, Põhula jne)

- Seega TÖR ja MTRis on aadressil erinev identifikaator ja seoste loomine peaks käima aadresskomponentide alusel.
- Tuleb ka arvestada, et samad inimesed töötavad sageli erinevates hoonetes ja seepärast sama töötajad on MTRis mitu korda (sama inimese andmed Aida tn 6/1, Aida tn 6/2 jne all)

TÖRil on olemas andmete saamiseks vajalikud x-tee päringuteenused (näiteks [TORRGNO](#) päring).

TÖRis esitatakse ametid Statistikaameti klassifikaatori alusel. See klassifikaator põhineb Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) hallataval klassifikaatoril ISCO-08, millest esimesed neli kohta järgivad rahvusvahelist alusklassifikaatorit ISCO-08 (International Standard Classification of Occupations, 2008) ja ülejäänud on Eesti sisene täpsustus. H-veebi aruande vormidel olevad ametid ja Statistikaameti klassifikaatori ametid on osaliselt vastavuses, kuid aruande vormidel olevat viite ametit ei ole Statistikaameti klassifikaatoris ja mõnede ametite korral leidub Statistikaameti klassifikaatoris mitu alternatiivset vastet.

Aruandevorm(id)	Amet aruandevormidel	Ametite klassifikaatoris esmane vaste	Ametite klassifikaatoris muud võimalikud vasted
Asendushooldus	Kasvataja	34120021 Asenduskodu kasvataja	
Asendushooldus	Kasvataja abiline	-	
Asendushooldus	Perevanem	34120015 Perevanem	
Asendushooldus	Perevanema abiline	- Koodi 34120015 "perevanem" all on märgitud "kaasa arvatud: perevanema abiline"	
Asendushooldus, Erihoolekandeteenus, Üldhooldusteenus	Sotsiaaltöötaja	26350009 Sotsiaaltöötaja	<ul style="list-style-type: none"> • 26350017 Sotsiaaltöö valdkonna juhtumikorraldaja • 2635 Sotsiaaltöötaja • 3412 Sotsiaaltöö keskastme spetsialistid

			<ul style="list-style-type: none"> • 34120012 Sotsiaaltöö spetsialtist
Erihoolekandeteenus, Üldhooldusteenus, Varjupaigateenus	Hooldustöötaja	3221 Hooldustöötajad	<ul style="list-style-type: none"> • 32219900 Mujal liigitamata hooldustöötajad • 53 Isikahooldustöötajad • 5321 Tervishoiu- ja hoolekandeasutuste hooldustöötajad
Erihoolekandeteenus, Üldhooldusteenus	Abihooldustöötaja	-	
Varjupaigateenus	Valvetöötaja	-	
Erihoolekandeteenus, Üldhooldusteenus	Huvijuht	23590005 Huvijuht	
Erihoolekandeteenus, Üldhooldusteenus	Tegevusjuhendaja	34120013 Tegevusjuhendaja	
Erihoolekandeteenus, Üldhooldusteenus, Varjupaigateenus	Õde	22210502 Õde	
Varjupaigateenus	Juhataja	-	Kümneid juhataja, juht, direktor koode, täpne vaste vajab kokku leppimist

Aruandevormidel on ka "Muud teenusesaajatega tegelevad põhitöötajad" ja selle juures on tekstiväli vabas vormis ametite kirjeldamiseks. Vaba tekstina sisestatavat ebamäärast sisu ei ole võimalik kuidagi viia vastavusse Statistikaameti klassifikaatoriga.

3.6.3.3 Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonid (TSD)

Maksu- ja Tolliameti tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonid (TSD) võiksid olla S-veebi aruannetes esitatava keskmise töötasu andmete allikaks.

TSD andmetest on selles kontekstis huvi pakkuvad töötamiste kannete andmetest järgmised andmed:

- tööandja registrikood
- töötaja isikukood
- [väljamakse liik](#)
- väljamakse periood
- väljamakse summa

Märkused andmete kohta:

- Käesoleva analüüsi kontekstis pakuvad huvi keskmised töötasud ametite lõikes. Isikustatud töötasude summad ei ole olulised. Samas tuleb seosed luua isikustatud andmete kaudu, sest TSD andmete hulgas ei ole ametid ja ei ole otseseid viiteid TÖR kannetele, vaid seos on tööandja registrikoodi ja töötaja isikukoodi alusel. Seega tuleb ühelt poolt võtta TSDst isiku töötasu selle tööandja juures ja teiselt poolt TÖRist võtta isiku amet selle tööandja juures. Täistööajale taandatud töötasu saamiseks on oluline arvestada ka TÖRist saadavat tööaja määra (kas TSDs esitatud töötasu saadakse näiteks täiskohaga või poole kohaga töötamise eest). TÖRis võib sama isiku ja sama tööandja kohta olla mitu samal ajal kehtivat töötamise kannet. Seda näiteks siis, kui isik töötab samal ajal mitmes ametis. Sellisel juhul tuleks TSD saadud töötasu summa jaotada proportsionaalselt TÖRist saadud tööaja määradega. Isikustatud töötajate töötasude andmeid ei tohi olla andmeanalüüsi keskkonnas säilitatud ja kättesaadavad.
- TSD andmete kasutamisel tuleb arvestada ainult teatud väljamaksete liike. Näiteks Statistikaameti palgarakendus kasutab TSD lisa 1 väljamakseliike 10, 12, 13 ja 70 ning lisa 2 väljamakseliike 120, 121, 126, 127, 144, 145, 270.
- Lahenduse alternatiivne variant on saada keskmise töötasu andmeid **Statistikaameti palgastatistika** kaudu. Statistikaameti palgastatistika kombineerib sarnaselt siin kirjeldatule TÖR ja TSD andmeid. Statistikaameti andmeid kasutades on oluline jälgida, et arvesse läheksid kõik vajalikud töötamise liigid. Näiteks Statistikaameti avalikus palgarakenduses on märgitud, et arvesse lähevad töötamise liigid „Tööleping“, „Avalik teenistus“ või „Kõrgem riigiteenija“. Seega jäävad sealt välja VÕS töövõtulepinguga töötajad ja see võib käesoleva töö kontekstis vajalikku statistikat moonutada.

3.6.3.4 Eesti hariduse infosüsteem (EHIS)

Lastekaitsetöötajate kõrghariduse kohta andmete saamise võimalik allikas on Eesti Hariduse infosüsteem (EHIS). Kuid praegusel lastekaitse aruandevormil vabas vormis sõnastatud "sotsiaaltöölaline kõrgharidus" on süsteemse andmevahetuse spetsifitseerimiseks jaoks üldsõnaline. EHISes andmete kasutamiseks tuleb vastavat aruannet üldistada (esitada lihtsalt kõrghariduse olemasolu) või vastupidi, täpsustada konkreetseid õppekavade koodid.

3.6.3.5 Kutseregister

Lastekaitsetöötajate erialase ettevalmistuse võimalik allikas on Kutseregistrist. Praegusel aruande vormil viidatud Lastekaitse seaduses §19 sõnastatud nõudele "sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumine lastekaitsele" on võimalik üheselt vastavusse seada kutsed "sotsiaaltöötaja, tase 6" ja "sotsiaaltöötaja, tase 7" koos spetsialiseerumisega "lastekaitse".

3.6.3.6 Kokkuvõte

Eelnevalt kirjeldatud andmeallikad võimaldavad saada praegu H-veebis teenuseosutajate esitatavaid teenust osutavate isikute andmeid, kuid seda mõnede mündustega.

Töötajate arvude ja koormuse (tööaja määra) võimalikud andmeallikad on MTR ja TÖR. Nende andmeallikate võrdlus on järgnevas tabelis. Töötasude andmete võimalik allikas on TSD. Otseselt EMTast TSD andmete saamise alternatiiv on kasutada Statistikaameti palgastatistikat.

	Plussid	Miinused
MTR	<ul style="list-style-type: none"> MTRist on võimalik saada andmeid sotsiaalteenuste lõikes. MTRist on võimalik saada andmeid ka töötajate kutsete, omandatud hariduse ja täiendõppe kohta. Kuid tuleb arvestada, et need andmed on ebaühtlased. 	<ul style="list-style-type: none"> MTRist ei saa andmeid varjupaigateenus kohta (pole tegevusloaga teenus). MTRi andmete ajakohasus on võrreldes TÖRiga madalam, andmete puudused ilmnevad ainult järelevalve käigus. MTRi tarkvara hakatakse uuendama, on vaja arendada uus x-tee päringuteenus. MTRist ei saa koormuseid (tööaja määra).
TÖR	<ul style="list-style-type: none"> TÖRist saab ajakohasemaid andmeid, sest TÖR andmed on seotud tulu- ja sotsiaalmaksu deklareerimisega. TÖRil on olema x-tee päringuteenused. Tehniline valmisolek andmete väljastamiseks on juba olemas, takistused võivad olla ainult õiguslikud. TÖR kasutab ametite klassifitseerimiseks Statistikaametiga sama ja rahvusvahelisel klassifikaatoril põhinevat klassifikaatorit. TÖRist saab tööaja määra (koormuse) 	<ul style="list-style-type: none"> TÖRist ei saa andmeid sotsiaalteenuste lõikes (ei ole teada, mis sotsiaalteenuseid töötaja osutab). Sellest ei oleks probleemi siis, kui iga teenuseosutaja osutaks ainult ühte sotsiaalteenust. 2024 aasta aruannete analüüs näitas, et 48 teenuse osutajat esitasid aruande vähemalt kahe teenuse kohta. Nendest 5 esitasid aruande kolme või enama teenuse kohta. Kõige levinum kombinatsioon oli erihoolekandeteenus + üldhooldusteenus, järgnesid asendushooldusteenus + turvakoduteenus ja erihoolekandeteenus + varjupaigateenus.
Mõlemast andmeallikast on võimalik saada andmeid asukohtade kohta (MTRis tegevusloale kantud tegevuskoht, TÖRis töötamise kandes olev töötamise koht).		

Mõlema andmeallika korral on vaja tegelda aruannetes kasutatavate ametite vastavusse viimisega andmeallikas kasutatavate ametitega. Detailsem ja parem vastavus on TÖRis kasutatavate ametitega.

Mõlema andmeallika andmeid saab omavahel siduda teenuseosutaja/tööandja registrikoodi, töötaja isikukood ja tegevuskoha/töötamise koha ADS identifikaatorite alusel.

Parima tulemuse annaks mõlema andmeallika kasutamine ja neist saadud andmete kombineerimine. MTR annab töötajad sotsiaalteenuste lõikes. TÖR täpsustab ameteid ja võimaldab kontrollida ajakohasust. Kombineerimine võimaldaks kontrollida ja paranda MTRis tegevuslubadel olevate töötajate andmete ajakohasust.

Varjupaigateenuse korral ei ole võimalik kasutada MTRi andmeid ja peab lähtuda ainult TÖRist saadavatest andmetest. Kui teenuseosutaja osutab ainult varjupaigateenust, siis kõik asjakohastes ametites (nt hooldustöötaja) olevad töötajad saaks lugeda varjupaigateenuse osutavateks töötajateks. Kui teenuseosutaja osutab ka mingit muud teenust, siis võib teha nii, et MTRis muude teenustega seostatud töötajad loetakse automaatselt muude teenust osutavateks töötajateks ja ülejäänud loetakse automaatselt varjupaigateenust osutavateks töötajateks. 2024 aastal esitas varjupaigateenuse kohta aruande 20 teenuseosutajat ja neist 10 (50%) esitas aruande ka mingi muu teenuse kohta. Seega sellise automaatse jagamise korral tekkiva vea mõju võib olla üsna ulatuslik ja teenuseosutaja võiks nõuda andmete aruande kujul ülevaatamist (automaatselt auranne eeltäidetakse, aga lõpliku esitamise teeb teenuseosutaja manuaalselt).

Kummastki andmeallikast ei saa infot täitmata ametikohtade arvu kohta. Täitmata ametikohtade arvu on vaja jätkuvalt aruannetega edasi koguda või loobuda üldse selle kogumisest ja saada sama eesmärgil kasutatavat info hoopis teisiti. Selle andmeelemendi sisuline eesmärk on aru saada, kas teenuseosutajatel on täitmata tööjõu vajadust. Vajaliku tööjõu arvu võiks välja arvutada osutatava teenuse mahu alusel (nt teenust saanud isikute arvu, osutatud teenuse kogus alusel), sest teatud mahus teenuse osutamise jaoks on vaja teatud koguses tööjõudu. Seega, kui võrrelda osutatud teenuste mahtu ja töötajate tööaja määra, siis ka see peaks tooma välja ebapiisava tööjõu ressursi (või on tehtud oluline tehnoloogiline innovatsioon, mis võimaldab sama tööd teha vähemate töötajatega).

Kummastki andmeallikast ei saa andmeid vabatahtlike töötajate kohta.

S-veebis kohalike omavalitsuste esitatavate teenust osutavate isikute jaoks sobivaid andmeallikaid ei ole. TÖRist oleks võimalik saada kohalikes omavalitsustes ja nende allasutustes sotsiaaltöötaja vms. ametis töötavate töötajate andmeid ja TSDst töötasude andmeid, kuid puudub igasugune info nende sidumiseks sotsiaalteenustega. Ei ole üleriigilist andmeallikat, kust oleks võimalik saada teada, mil määral sotsiaaltöötaja tegeleb otseselt kohaliku omavalitsuse sotsiaalteenuse, näiteks koduteenuste osutamisele, abivajadusele hindamisega, toetuste menetlemisega või muude toimingutega.

3.6.3.7 Kaudse tuvastamise risk

Keskliste töötasude osas vajab meelde tuletamist kaudse tuvastamise risk. Keskliste töötasu andmeid esitatakse aruannetes ametite lõikes. Tegime analüüsi 2024 aasta üldhooldusteenuse aruannete alusel (191 aruannet). Nendes aruannetes 123 juhul oli ühe teenuseosutaja juures ühes ametis ainult 1 isik. Nendel juhtudel on näitab töötasu veerg otseselt selle töötaja töötasu. Teades inimest, kes töötab selle teenuseosutaja juures selles ametis, on võimalik aruandest teada saada selle inimese töötasu). 62 juhul oli ühel teenuseosutajal ühes ametis 2 inimest. Näiteks saab üks selle teenuseosutaja juures selles ametis töötav töötaja väga lihtsalt arvutada välja samas ametis töötava kolleegi töötasu. Praegu H-veebis on see riski maandatud sellega, et teenuse osutajate detailsusega andmeid saavad kasutada ainult SOM ja SKA analüütikud ja laiemalt neid andmeid ei avaldata.

3.6.4 Kulude ja rahastamise andmete allikad

Peamise andmeallikana käsitletakse riigiraamatupidamist, kuna see võimaldab teenuse põhiselt kulusid eristada.

3.6.4.1 S ja H-veebi rahastamise kajastumine riigiraamatupidamises

Riigi raamatupidamise kontekstis saame rääkida kahest peamisest allikast: raamatupidamise kanded (Saldoandmikud) ja konto väljamaksete väljavõtted (Makseandmikud).

Saldoandmikud - Lühiülevaade riigiraamatupidamisest Riigiraha portaali kontekstis.

Portaal tarbib väljaminekute ja sissetulekute kontekstis tehingute andmeid. Tehing koosneb konto, tehingupartneri, tegevusala, allika ja rahavoo koodidest. Selle taustal töötavad asutustes kulumudelid, mis võimaldavad kulu jaotada erinevatele tegevustele. Seega näiteks sotsiaaltöötaja palgaga seotud kulud jaotatakse teatud kordajaga laiali erinevatele teenustele, mille osutamise ta on seotud. Jaotamise alus on iga omavalituse otsustada.

- **Tegevusala** - arvestusobjekt, mida kasutatakse arvestusepidamiseks ning aruandluse saamiseks rahvusvahelise valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (Classification of the Functions of Government, COFOG) lõikes. Tegevusala kood kajastab üksuse poolt täidetavaid põhifunktsioone. Antud analüüsi kontekstis on tegu teenustega.
- **Tehingupartner** - arvestusobjekt, mis näitab kõiki osapooli, kelle vahel riigis majandustehingud toimuvad ning mille alusel peetakse arvestust ja kuluarvestust konsolideerimise võimaldamiseks. Antud analüüsi kontekstis näitab tehingute osapool näiteks ühelt poolt vallavalitsust ja teiselt poolt hoolekandekeskust või füüsilist isikut.
- Siin on oluline märkida, et eraettevõtted kajastuvad kui a) Residendid, äriühingud b) Residendid, sihtasutused ja mittetulundusühingud c) Residendid, füüsilisest isikust

ettevõtjad. Sellest tulenevalt ei ole võimalik teada, kes on KOVi puhul teenusepakkuja, kui ta on mõni eraettevõtte.

- KOV allasutused on sageli konsolideeritud KOVi alla. Seega ei ole jälgitav rahade liikumine omavalitsuse ja tema allasutuste vahel, kui seda pole just otsustatud kajastada või kui allasutus pole oma tehingupartneri koodiga.
- **Konto** - arvestusobjekt eelarve kajastamiseks majandusliku sisu alusel (tulud, kulud, investeeringud ja finantseerimistehingud). Antud analüüsi kontekstis näitab milliseks otstarbeks mõeldud raha kasutati tehingus. Näiteks teenuse pakkumise käigus kasutati palgafondi raha, et sotsiaaltöötajale maksta.
- **Allikas** - Raamatupidamises liigitatakse allika koodi abil välismaist sihtfinantseerimist, sh EL erinevate struktuuritoetuste fondide jaotamist ja välisabiga seotud kodumaist kaasfinantseerimist. Kodumaiste toetuste korral kasutatakse allika koodi 60. Antud analüüsi kontekstis on näha tehingute puhul toetusi EL fondidest.
- **Rahavoog** - Rahavoo koodide abil jälgitakse mõningate kontode liikumist aruandeperioodil, sh eristades rahalisi ja mitterahalisi tehinguid rahavoogude aruande koostamiseks. Antud analüüsi kontekstis ei oma see tähtsust.

Makseandmikud - kajastavad konkreetsemaid makseid erinevatele osapooltele.

- Tegu on konkreetsete maksetega pangas. Need ei sisalda:
 - makseid füüsilistele isikutele, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtjad;
 - maksude ja muude tasude maksmist Maksu- ja Tolliametile;
 - täiendavate puhkepäevade hüvitiste maksmist Sotsiaalkindlustusameti poolt;
 - enamlaekunud või edasikantavate tulude ega laekumisel kohustistena arvele võetud summade tagasimakseid, välja arvatud võetud laenude tagasimaksed;
 - riigisaladuse all olevaid makseid;
 - makseid, mille summa on väiksem kui 100 eurot.
- Makseandmikud on kassapõhised, ehk siis need näitavad mis kuupäeval makse toimus. Kui kulutuse aluseks olnud arve oli detsembris, kuid makse toimus jaanuari alguses, siis makseandmikus kajastuks makse järgmises perioodis, kuigi raamatupidamises võetakse see ülesse detsembri seisuga. Ühe aruandekohuslase seisukohalt ei ole erinevus märkimisväärne, kuid riigiüleltselt piisavalt suur.
- Seevastu iga makseandmiku kanne sisaldab muuhulgas konkreetse tehingupartneri koodi (nt ettevõtte registrikood) ja nime. Samuti on seal olemas tegevusala ehk siis teenus.
- Makseandmike puhul on võimalik tuvastada millistele osapooltele makseid tehti, seda ka siis olukorras kus teenust sisse ostetakse. Küll aga tuleb tähelepanu juhtida, et andmete hulk on äärmiselt suur ja Rahandusministeerium on andnud suunise andmemahu optimeerimiseks "Makseandmiku optimaalse andmemahu hoidmiseks ei esitata maksete

asemel ühesuguste tunnustega kuluridu ja hoidutakse muul viisil andmebaasi koormamisest. Iga makse esitatakse võimalikult kompaktsena."

Saldoandmike puhul saab avalik kasutaja riigiraha portaalis vaadata teenustega seotud kulude kajastamist. Allolevas tabelis on toodud ära tegevusala koodi ja aruande vahelised seosed. Iga relevantse koodi juures on toodud ära arvud, mitu KOVi on seda tegevusala (teenust) kajastanud oma raamatupidamises.

Riigi raamatupidamise tegevusala nimetus	kood	Aruanne	Süsteem	Väljaminekuid 2025 8 kuud kajastanud asutusi (sh KOV)	Sissetulekuid 2025 8 kuud kajastanud asutusi (sh KOV)	2024 aruande esitanud KOV	STAR 1 teenuseid kirjeldanud KOVe
-Haigete ja puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	101						
Haigete sotsiaalne kaitse	10110						
Puuetega inimeste erihoolekandeteenus	10120	Erihoolekandeteenused Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele	H-veeb S-veeb	1 Riigiasutus (SoM) 1 Riigile kuuluv äriühing 41 KOVi 4 KOVi äriühingut	1 Riigiasutus (SoM) 1 Riigile kuuluv äriühing 9 KOVi 2 KOVi äriühingut		9 KOVi
Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	10121	Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele	S-veeb	4 Riigiasutus (SoM, MKM, HTM, RPM)) 1 Riigile kuuluv äriühing 76 KOVi 2 KOVi äriühingut	3 Riigiasutus (SoM, MKM, HTM) 1 Riigile kuuluv äriühing 67 KOVi		

						1 KOVi äriühingut		
Puudega inimese tugiisikuteenus	1012 3	Tugiisikuteenus	S-veeb	48 KOVi	1 KOVi			72 KOVi
Puudega täisealise isiku hooldus	1012 4							
Puudega inimese isikliku abistaja teenus	1012 5	Isikliku abistaja teenus	S-veeb	29 KOVi	0		43 KOVi	66 KOVi
Puudega lapse lapsehoiuteenus	1012 6	Lapsehoiuteenus Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele	H-veeb S-veeb	49 KOVi	9 KOVi			
Puudega inimese sotsiaaltransporditeenus	1012 7	Sotsiaaltransporditeenus	S-veeb	56 KOVi 1 KOVi äriühingut	1 KOVi 1 KOVi äriühingut		78 KOVi	71 KOVi
Eakate sotsiaalne kaitse	102							
Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus	1020 0	Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus Päevahoiuteenus	H-veeb	79 KOVi 24 KOVi äriühingut	18 KOVi 15 KOVi äriühingut		65 KOVi Üldhooldus s 7 KOVi Päevahoid	77 KOVi Üldhooldus 26 KOVi Päevahoid
Muu eakate sotsiaalne kaitse	1020 1							

Eakate koduteenus	1020 2	Koduteenus	S-veeb	62 KOVi 1 KOVi äriühingut	12 KOVi	78 KOVi	77 KOVi
Toitjakaotanute sotsiaalne kaitse	1030 0						
Perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	104						
Asendus- ja järelhooldus	1040 0	Asendushooldusteenuse osutamine perekodus ja asenduskodus ning järelhooldusteenuse osutamine samas asutuses	H-veeb	72 KOVi 5 KOVi äriühingut	10 KOVi 3 KOVi äriühingut		N/A
Laste ja noorte sotsiaalhoolekandeasutused	1040 1						
Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	1040 2						
Lapse tugiisikuteenus	1040 3	Tugiisikuteenus	S-veeb	50 KOVi	2 KOVi	75 KOVi	
Turvakoduteenus	1040 4	Turvakoduteenus	H-veeb	29 KOVi	2 KOVi		36 KOVi
Töötute sotsiaalne kaitse	1050 0						
Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele	1060 0	Eluruumi tagamise teenus	S-veeb	61 KOVi	11 KOVi	62 KOVi	64 KOVi

Muude sotsiaalsete riskirühmade kaitse	107						
Varjupaigategenus	1070 0	Varjupaigategenus	H-veeb	29 KOVi	1 KOVi		33 KOVi
Riiklik toimetulekutoetus	1070 1						
Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	1070 2	Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele	S-veeb	4 Riigiasutus (SoM, SiM, RaM, JustM) 1 Riigile kuuluv äriühing 53 KOVi	2 Riigiasutus (SoM, SiM) 1 Riigile kuuluv äriühing 15 KOVi		
Võlanõustamisteenus	1070 4	Võlanõustamisteenus	S-veeb	39 KOVi	0	64 KOVi	59 KOVi
Teadus- ja arendustegevus sotsiaalses kaitstes	1080 0						
Muu sotsiaalne kaitse, sh sotsiaalse kaitse haldus	1090 0						

3.6.4.2 Peamised probleemid teenuste üleselt

- Riigiraamatupidamise üldeeskirja kontoplaani kasutusjuhendis on toodud riigiraamatupidamise tegevusalade seletused. Seal on selged viited ka teenustele. Analüüsi fookuses olevate teenuste tegevusala koodide kasutamine oli vabatahtlik 2024 aastal, kohustuslikuks sai see alates aastast 2025. Analüüsis võeti aluseks 2025 aasta esimese kaheksa kuu andmed, mis olid saadaval Riigiraha portaalis. Valdav osa aruandeid oli võimalik kokku viia raamatupidamises olevate tegevusaladega. Vähemal või rohkemal määral esineb nimetustes erinevusi aruannete ja tegevusala koodide vahel.
 - Siiski esineb olukordi, kus **aruannet ei ole võimalik siduda üks ühele tegevusala koodiga**. Näiteks aruande vorm on Tugiisikuteenus, samas riigiraamatupidamises vastab sellele kaks tegevusala 1) Lapse tugiisikuteenus ja 2) Puudega inimese tugiisikuteenus.
 - "Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele" **aruanne vastab mitmele tegevusalale** ja seda pole võimalik üks ühele siduda.
- **Kõik omavalitsused ei ole igale teenusele (aruandele) vastavaid kulumudeleid kasutusele võtnud**. Eestis on 79 omavalitsust (15 linna ja 64 valda). Ainult üldhoolduse puhul on kõik 79 KOVi kulusid kajastanud. Paljude teenuste puhul kajastab kulusid vähem kui 50% KOVe. Selle põhjusena võib kaaluda järgnevaid hüpoteese:
 - Paljudel omavalitsustel ei ole nende teenustega seoses veel kulusid? Hüpoteesi vastu räägib asjaolu, et ka levinud teenuste (nt Erihoolekanne või Koduteenus) on arvestatav hulk omavalitsusi puudu. Selle hüpoteesi paikapidavust ei pea tõenäoliseks. Lisaks esineb ka ebakõlasid aastal 2024 aruandeid esitanud KOVidega. Valdavalt esitas 2024 rohkem KOVe aruande kui aastal 2025 on tegevusalaga seoses kulusid kajastanud KOVe.
 - **Teenuste kulud jaotatakse laiali teistele tegevusaladele**. Näiteks kasutatakse veel vanu tegevusala koode või lihtsustatakse raamatupidamist eelistades kasutada üldisemaid koode näiteks Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse, Muu eakate sotsiaalne kaitse jne. Siin võib ka oletada, et omavalitsused ei ole veel jõudnud oma raamatupidamist ja raporteerimist kohandada. Võrreldes aastaga 2024 kajastab oluliselt suurem hulk omavalitsusi kulutusi õigetest tegevusala koodidel. Seda hüpoteesi peame tõenäolisemaks.
 - SKA poolt on ka vestlustes juhitud tähelepanu asjaolule, et näiteks üldhoolduse kontekstis jagavad mõned KOVid raha välja toetusena isikule, et inimene saaks ise endale teenusepakkuja leida. Juhul kui see toetus seotakse tegevusala koodiga

kajastub see kulu tegevusala juures. Teisalt pole võimalik kontrollida, kui seda raha kajastati seoses mõne teise tegevusalaga.

- **Sisstulekud on ainult vähesel määral seotud teenustega (e tegevusalaga) ja neid ei kajastata.** Isegi kui sissetulekuid kajastatakse, siis ainult vähestel juhtudel on need märgitud pärinema füüsiliste isikute käest. Kättesaadavate andmete põhjal ei ole võimalik tuvastada, kuidas omaavalitsused kajastavad raamatupidamises teenuste omaosalust. Küll aga **kajastatakse seal toetusi, EL fonde, sihtfinantseerimist, omaavalituste vahelisi makseid.** Puudub kindlustunne andmete õigsuse osas.
- **Teenuseosutajad, kui tegu pole just KOViga või selle allasutusega, ei kajastu riigiraamatupidamises** vähemalt mitte saldoandmikes. Nende kohta ei ole sellise detailsusega andmeid, mida oleks vaja andmete automaatseks kogumiseks. Makseandmikes saaks infot teenuseosutajate kohta, kuid selle ühildamine saldoandmikega on keeruline.
- **KOVid kasutavad sageli konsolideerimist - asutus koos oma allasutustega kajastub ühe tehingupartnerina.** Näiteks Saarde vald on Surju Hooldekodu Videvikuga sama tehingupartneri koodiga. Konsolideeritud üksuste puhul ei ole võimalik tuvastada, kas sisse tulnud raha läks KOVi alla olevale koolile, hoolekandeesutusele või vallale endale. Olukord läheb mõneti keerulisemaks kui sama koodi all on konsolideeritud mitu asutust näiteks Pärnu linnavalitsuses on 1) Eakate Avahoolduskeskus, 2) Erivajadustega inimeste rehabilitatsioonikeskus 3) Paikuse Päevakeskus 4) Pärnu Sotsiaalkeskus 5) Vanurite Hoolekandekeskus. Juhul kui iga hoolekandeesutuse kohta tuleb aruanne eraldi esitada, siis riigiraamatupidamisest iga asutuse kulusid eraldi kätte ei saa.
- **H-veebi aruanded on tegevuskoha põhised.** See tähendab, et ühel juriidilisel isikul võib olla mitu tegevuskohta (koht, kus ta mingit teenust osutab) ja iga tegevuskoha kohta peab ta esitama aruande. Juriidiline isiku all mõistame siin nii KOVi, KOVi omanduses olevat äriühingut, kui ka teenust pakkuvat ettevõtet. Näiteks Hiiumaa vallavalitsusel on MTRis erihoolekandeteenusele väljastatud tegevusluba viies tegevuskohas. AS Südamekodud omab tegevusluba kuues tegevuskohas ja lisaks on tal täiendavas kuues kohas loodud eraldi juriidilised isikud, kellest igaüks omab ühte tegevusluba. Sellest tulenevalt on eeldus, et aruandekohuslane peaks arvestust tegevuskohtade lõikes ja nõ üldkulud jaotataks tegevuskohtade vahel kulumudeli abil. Tegevuskohtade nimekiri asub MTRis.
- **Aruannetes kajastuvad kulutuste rahastusallikad jagunevad sageli detailsemalt alamteenuste või sihtrühmade vahel.** Asendushooldusteenuse puhul on vajalik näiteks kulude jaotumine perekodu, asendushoolduse ja järelhoolduse vahel. Hetkel ei ole võimalik KOVide andmeid riigiraamatupidamises uurides tuvastada, et sellisel tasemel jaotus toimuks.

Hinnang AS-IS valmisolekule andmepõhisele aruandlusele üleminekule kulude ja rahastusallikate osas:

- KOV - kõik KOVid ei ole tegevusalasid kasutusele võtnud ja ei kajasta oma kulusid teenuste lõikes.
- Riik - hoolekandeaustus või KOV saab raha ja maksab välja. Küll aga pole võimalik kontrollida, et konkreetse teenuse kuludest mingi konkreetne osa tuli riigilt.
- Välisvahendid - Kui tegevusalasid õigesti kajastatakse, on võimalik teada, millisele teenusele raha suunati.
- Muu - kui tegevusalasid õigesti kajastatakse, siis annetusi saab tuvastataval kujul märkida.
- Omaosalus - teoreetiliselt kui seda kajastatakse sissetulekutena tegevusala kontekstis ning märgitaks allikaks füüsilised isikud, siis saaks teada. Arvestades hetkeolukorda sissetulekute kajastamisel, siis seda teha ei saa.
- Meditsiinikulud - need on KOVidel kajastatud ja seostatavad tegevusaladega, vähemalt need, mis on tasutud KOVi poolt.

Teenuseosutajate (nii eraõiguslike kui ka avaliku sektori omade) ja KOVide puhul on hetkel kõige täpsemad andmed nende asutuste raamatupidamissüsteemides. Seda asjaolu kinnitab ka küsitlus, kus vastajad tõid välja kulude osas peamiste andmeallikatena nende erinevaid raamatupidamissüsteeme.

Allikad:

[Yldeeskirja kontoplaani kasutusjuhend.pdf](#)

[Yldeeskiri_06012025.pdf](#)

[Riigiraha](#)

[Valitsussektori maksed \(Makseandmikud\)](#) ja selle [avaandmed](#)

[Saldoandmike infosüsteem](#)

3.6.5 Muude andmete allikad

Muude andmete all käsitletud eluruumide ja sotsiaaltranspordi kohta kogutavate andmete puhul kasutatakse väga erinevaid infosüsteeme ja töövahendeid – näiteks SPOKU (GoPro, Amphora integratsioon), logistikalahendusi nagu Fleet Complete ja Ridango ning asjakohaste dokumentide haldamiseks dokumendihaldussüsteeme ja kohalikke Excel- või Google Sheets'i

lahendusi. Selline süsteemide ja töövoogude killustatus muudab andmete automaatselt kogumise ebatõenäoliseks.

Eluruumi tagamise teenuse osas küsitakse aruandes andmeid selle teenuse tagamiseks kasutatavate eluruumide arvu kohta. Nende andmete saamiseks ei ole muud andmeallikat. Ehtisregistri ja Kinnistusraamatu andmete kasutamine ei annaks soovitud tulemust.

Varjupaigateenuse korral küsitakse aruandes lisateenuste olemasolu asutuses (nt riiete ja esmatarbevahendite andmine, valmistoidu pakkumine, sotsiaalnõustamine, psühholoogiline nõustamine, resotsialiseerimisteenus). Nende andmete saamiseks ei ole muud andmeallikat kui aruandlus.

Kokkuvõtlikult on TOde infosüsteemide variatiivsus liiga suur, et nende jaoks spetsiifilisi andmevahetusi ehitada. Teatud andmete kogumiseks ei ole alternatiive või need andmed ei ole seal soovitud kujul kasutatavad.

4 Sotsiaalhoolekande andmepõhise aruandluse tulevikuvision

4.1 Lahendusvariandi ettepanek ja selle põhjendus

Peatükk annab lühiülevaate Sotsiaalhoolekande andmepõhise aruandluse mudeli ettepanekust. Mitmed aspektid, mida siin on lühidalt puudutatud, on põhjalikumalt selgitatud spetsiifilisemates alapeatükkides.

4.1.1 Tulevikulahenduse ettepanek

Põhiprintsiibid

Tulevikulahenduse väljatöötamisel lähtusime mitmest põhimõttest:

- **Registripõhisus** - aruandluseks andmed kogutakse nii suures mahus kui see on võimalik ja otstarbekas riiklikest registritest ja andmekogudest.
- **Isikupõhisus** - eeldame, et Sotsiaalhoolekande teenuseid saavad inimesed on kõik STARi sisestatud ja STARis on olemas piisavalt infot:
 - teenuse saajate eristamiseks aruandluses vajalikesse liigitustesse (näiteks vanuse, soo või suure hooldusvajaduse põhjal) ja
 - teenustele suunamise, teenuste osutamise alustamise, peatamise, jätkamise ja lõpetamise kohta, et on võimalik:
 - arvutada teenuste osutamise mahtusid ja
 - analüüsida inimeste liikumist teenuste vahel.

Nendes põhimõtetest hoolimata arvestame, et on teatud andmeid, mida ei saa registritest koguda ja mingi osa aruandluses vajalikest andmetest tuleb käsitsi sisestada.

Pidades silmas eesmärki muuta sotsiaalhoolekande aruandlus andmepõhiseks, saame andmeallikad jagada üldistatult kolmeks:

- **STARis teenuse määramise ja teenuse osutamise** käigus tekkiv andmestik. Statistika jaoks kõige olulisemad on teenuseid saavaid inimesi, teenuseosutajaid ja teenuseid siduvad teenuse osutamise juhtumite andmed. Statistikas tuleks hakata kasutama ka abivajaduse hindamise käigus tekkivaid inimeste abi-, eri- ja hooldusvajadusi kirjeldavaid andmeid. Lisaks tekivad teenuseosutamise käigus teenusjuhtumitega seotud kulude andmed. Viibimiskohaga teenuste nagu näiteks üldhooldusteenust või

asenduskoduteenus korral on STARis olemas ka teenuseosutajate tegevuskohtade andmed.

- **Muudest registritest pärinevad andmed** - see info päritakse teistest registritest kokku. Info võib olla seostatud nii teenuseosutaja kui ka abivajajaga. Näiteks võib see sisaldada abivajaduse hindamise käigus muudest registritest kogutud andmed, teenuselt surma tõttu lahkumise andmed või andmeid teenuseosutajate töötajate ametite, koormuse ja erialase ettevalmistuse kohta.
- **Aruandlusesse manuaalselt sisestatavad andmed** - see on osa, mida ei ole võimalik automatiseerida registripäringutega. Näiteks andmed mitte riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest rahastatud teenuste osutamise kohta või eluruumi tagamise teenuse korral täiendavat eluruumide vajadus.

Seejuures on oluline, et STARi teenuse osutamise käigus sisestatavad andmed saavad järjestikku aasta jooksul süsteemi koguneda, kuid muud andmed tuleb statistikasse sisse kanda aruannetena pärast aruandlusperioodi lõppu. Sellest tulenevalt võime aruandlusega seoses lähtuda kahest äriprotsessist:

- Sotsiaalhoolekande teenuste osutamise protsess - tegu on tavalise Sotsiaalhoolekande tööga STARis, mille kõrvalsaadusena tekivad aruandluses kasutatavad andmed.
- Sotsiaalhoolekande aruandluse protsess - tegu on perioodilise aruandlusega, mida hetkel tehakse läbi S- ja H-veebi.

Arvestades S- ja H-veebi tehnilise lahenduse aegumist tuleb selle asemele **luua uus tarkvara** (edaspidi nimetatud "Sotsiaalvaldkonna statistika moodul", lühinimega "SVS").

Sotsiaalhoolekande teenuste osutamise protsess

Eesmärk on tuvastada inimese abivajadus ja osutada talle teenuseid, et toetada inimese iseseisvat toimetulekut, töötamist ning aktiivset osalust ühiskonnaelus, ennetades sealjuures sotsiaalsete probleemide tekkimist või süvenemist üksikisiku, perekonna ja ühiskonna tasandil ([SHS](#)).

Protsess lihtsustatult:

- **Abivajaduse hindamine:** Andmete kogumine algab abivajaduse hindamisest, mille käigus tehakse kindlaks, millist abi inimene vajab ja kas teda saab toetada teenuste abil. Hindamise käigus otsustatakse, millised teenused sobivad tema vajaduste katmiseks ning täpsustatakse erivajadused, näiteks kognitiivsed, füüsilised või psühhosotsiaalsed erivajadused. Need andmed on aluseks inimesele teenuse määramisele ja hilisemale teenuse osutamise juhtumite haldamisele STARis

- **Teenusele määramine:** Pärast abivajaduse hindamist määratakse isikule teenus KOVi sotsiaaltöötaja poolt. Statistika jaoks on oluline, et STAR-s teenuste kajastamine oleks ühtlustatud riigiülel, et näiteks oleks võimalik tuvastada, et tegu on Koduteenusega, isegi kui KOV on teinud mingeid oma seadistusi vms. Isikule määratud teenus peab olema STAR-s selgelt tuvastatav SHS-s nimetatud teenusena.
- **Teenuse osutamine:** Siin teevad teenuseosutajad inimesega tegevusi. See osa on teenuse spetsiifiline, kuid andmete kogumine peaks olema ühtlustatud KOVide üleselt, vähemalt selles osas, mis puudutab aruandluseks vajalikke andmeid. 2026-2027 peaks loodama STAR2 tarkvaras vastavad funktsionaalsused. Ühtsete aluste sätestamist kogutavate andmete osas peab juhtima selle teenuse omanik, kusjuures tuleb arvestada sotsiaalhoolekande andmepõhise aruandluse andmevajadustega.

STARis dokumenteeritakse abivajadusest alguse saanud menetlus lihtmenetlusena või juhtumimenetlusena. Menetlus algab pöördumise registreerimisega ning võib sisaldada nii kohustuslikke kui ka täiendavaid tegevusi vastavalt juhtumi eripärale. Kõik menetluse käigus tehtud tegevused märgib kohaliku omavalitsuse töötaja toimingutena menetluse juurde. Osa toimingute andmetest, näiteks lapse perest eraldamisega seotud toimingud, omavad lisaks menetluse dokumenteerimisele väärtust ka statistilises analüüsis.

Olulised põhimõtted:

- Vastavalt SHS-s sätestatule on kohalikud omavalitsused ja teenuseosutajad kohustatud kandma teenustele suunamise ja osutamise kohta käivad 2027. aasta 1. jaanuari seisuga kehtivad andmed STARi 2027. aasta 31. detsembriks. Siis peaksid kõik riigi või kohaliku omavalitsuste eelarvest rahastatavaid sotsiaalhoolekandeteenuseid saavad isikud olema kantud STARi. Ei tohi eksisteerida riigi või kohaliku omavalitsuse rahastatavad teenusjuhtumeid, mida STARis ei ole. Nende teenuse saajate ja teenusjuhtumite kohta statistiliste andmete saamise ainus allikas hakkab olema STAR ja lõpetatakse kohalike omavalitsustelt ja teenuseosutajatelt iga-aastane aruannetega andmete kogumine.
- Teenuste osutamise käik võib erinevate teenuste korral olla erinev. Ülalpool olev protsessi lihtsustatud kirjeldus kirjeldab kõige tüüpilisemat tegevuskäiku. Kuid protsessi käik võib olla ka teistsugune, näiteks inimene saabub varjupaika, võetakse seal teenusele vastu ja alles pärast seda hakatakse terviklikult hindama tema abivajadust. Kõik erinevad variandid peavad olema tulevikus STARis toetatud.
- Sotsiaalteenuste osutajatel peab olema juurdepääs STAR-i teenuse osutamise andmete sisestamiseks. Võimekamatel teenuseosutajatel on kasutusel oma infosüsteemid teenusjuhtumite haldamiseks. Selliste teenuseosutajate jaoks on vaja ehitada x-tee teenused, mille kaudu teenuseosutajad saavad teenusjuhtumeid ja nendega seotud

andmeid oma süsteemist automaatselt edastada STARi, et nad ei peaks oma infosüsteemides olevaid andmeid käsitsi sisestama STARi.

- Statistika jaoks vajalikud andmed ei teki STARi iseenesest, vaid sotsiaalteenuste osutajad peavad neid andmeid koguma ja edastama. Seepärast tuleb aruandluses kogutavate andmekoosseisude muudatused teha sellise ajavaruga, et vastavad muudatused jõutakse sisse viia teenuse osutajate infosüsteemidesse ja teenuseosutajate süsteemide ning STAR vahelistesse x-tee teenustesse.

Käesoleva analüüsi eesmärk ei ole täpsustada iga teenuse osutamise tegevusi. Käesoleva töö raames eeldame, et aruandluse jaoks vajalike andmete kogumise eeldused täidetakse STAR2 tarkvara arendustööde raames. Käesoleva analüüsi raames kogutud asjakohane info on peatükis "Hinnang võimalikele andmeallikatele" tabelis "Täpsustavad märkused STARi andmete kasutamise puuduste ja muudatusvajaduste kohta"

Sotsiaalhoolekande aruandluse protsess

Protsessi eesmärk on aruandlusperioodi kohta andmete kogumine, et selle pealt langetada tõendus põhiseid otsuseid.

Protsess lihtsustatult:

- **Aruande andmekoosseisu sätestamine ja aruandevormide loomine:** Enne uue aruandlusperioodi algust määratletakse, millist infot on vaja koguda, et teenuseosutajad teaksid ka neid andmeid aasta jooksul koondada. Seejärel tehakse valmis aruandevormid.
- **Aruande esitamise kohustuste loomine ja nendes teavitamine:** Tuginedes teenuseosutajate, tegevuskohtade ja teenuse osutamise protsessis kogunenud andmetele määratakse, mis aruandeid erinevad teenuseosutajad või kohalikud omavalitused peavad esitama. Aruannete esitajaid teavitatakse aruannete esitamise kohustusest.
- **Aruannete täitmine ja esitamine:** Teatud väljad eeltäidetakse tuginedes teenuse osutamise protsessi käigus STAR-i kogutud andmetele või muudest registritest hõivatavatele andmetele. Neid andmeid ei pea manuaalselt sisestama. Küll aga tehakse need aruannete esitajatele nähtavaks, et esitajad saaks neid valideerida. Aruannete esitajad sisestavad aruandluslahendusse andmed, mida ei saa koguda registritest.
- **Aruannete valideerimine:** Aruannete kogumist korraldavas asutuses (SKA) jälgitakse aruannete esitamist, kontrollitakse aruannete korrektsust ja koos aruannete esitajatega kõrvaldatakse ebakõlad. Aruanded märgitakse vastuvõetuks ja võetakse arvesse erinevates analüüsides.

Protsess on detailsemalt kirjeldatud peatükis Tulevane andmete kogumise, aruannete koostamise ja esitamise protsessi mudel.

Aruandevormide loomisel on oluline, et sinna sisse päritakse teenuse osutamise juhtude küljest andmed.

Lisaks STARile kasutab sotsiaalhoolekande aruandluse protsess sisendeid riiklikest registritest. Andmeallikaid on pikemalt kirjeldatud peatükis Hinnang võimalikele andmeallikatele.

Eelduseks on, et STARis peavad olema olema teenuseosutajate tegevuskohad (H-veebi mõistes toimlad) ja neil peab olema vähemalt üks isik, kes võib aruandeid esitada.

Aruannete kasutamine

Teenuste osutamise käigus kogutud andmed ja aruannetes sisalduvad andmed kogutakse STAR andmelattu, kus andmete kasutamiseks näeme mitut võimalust:

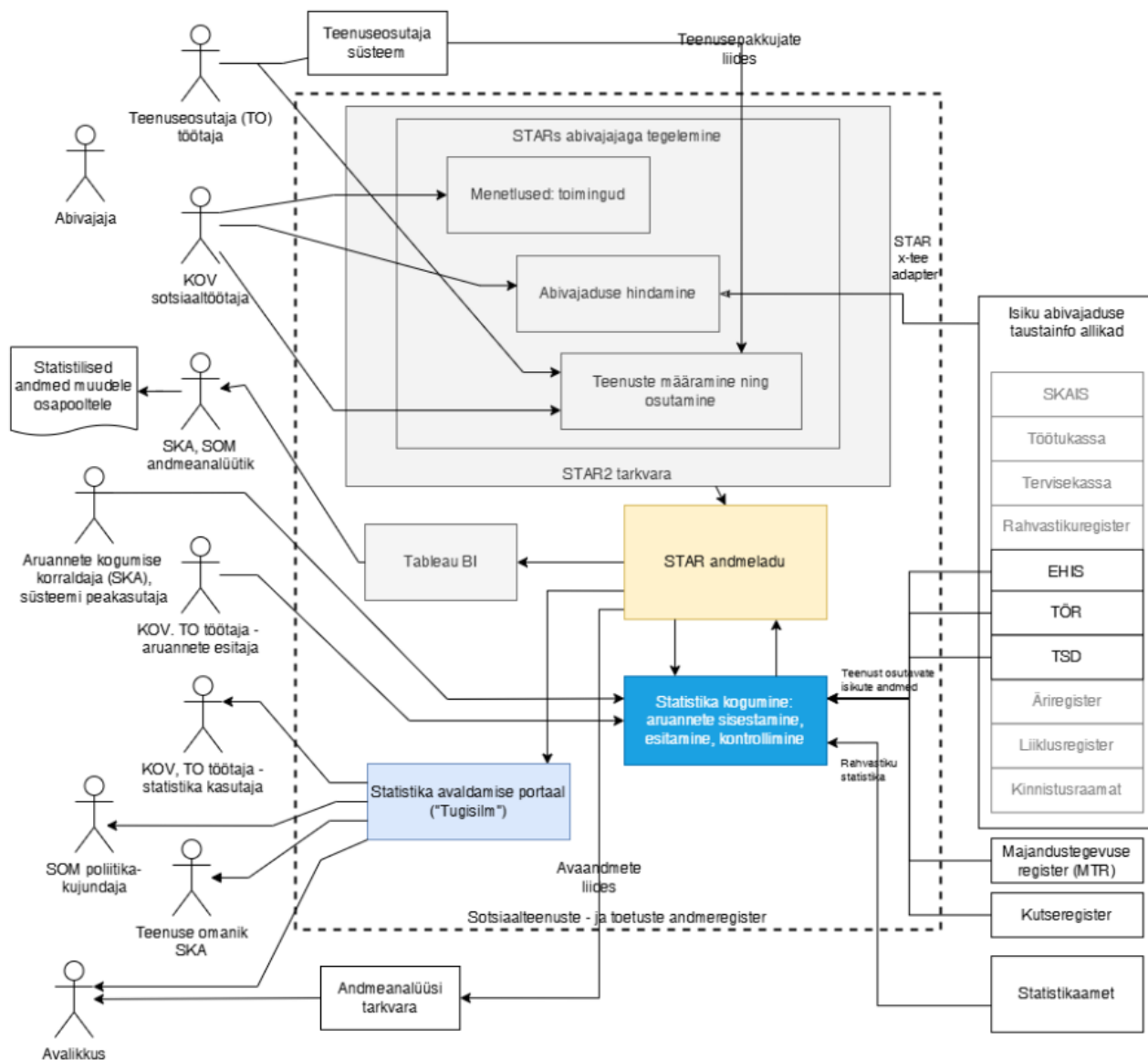
- **BI ärianalüüsi tarkvara (Tableau)** on andmelao andmete peal toimiv andmeanalüütika vahend. Selle eesmärk on võimaldada SOM ja SKA andmeanalüütikutel teha erinevatele nõuetele vastavaid analüüse. Tegu on juba olemasoleva rakendusega, kuid paralleelselt käesoleva tööga on alustatud projekti STAR andmelao uuendamiseks.
- **Statistika avaldamise portaal**, mille eesmärk on hakata pakkuma nii avalikkusele kui ka asutuste esindajatele kokkulepitud kujul sotsiaalhoolekandevalaseid statistilisi ülevaateid. SOM poliitikajuhid ja SKA teenusomanikud saavad hakata jälgima teenuse võtmenäitajaid (*KPI - key performance indicators*). KOVidel ja teenuseosutajatel tekiks võrdlusmoment üksteise ja ka kasutatavate teenuste suhtes. Avalikkus hakkab saama üldisemaid ülevaateid, kuidas on sotsiaalhoolekande korraldatud. Asutuste esindajatel on portaalile autoriseeritud ligipääs, sest nad hakkavad saama avalikkusega võrreldes detailsemat infot. Statistika avaldamise portaali kasutusulatus peab hakkama hõlmama kõiki STARi teenuseid ja toetusi, mitte ainult praegu S- ja H-veebi aruannetele vastavaid teenuseid. Praegu vastavat portaali ei eksisteeri, kuid selle loomine on väga vajalik, sest kohalikud omavalitused ja teenuseosutajad peavad STARi andmete sisestamise ja S- ja H-veebis aruannete esitamise üheks probleemiks seda, et neil endil on sisestatud andmete kasutamine keerukas ja piiratud ning sisestavad andmeid ainult neile pandud kohustuse täitmiseks. Käesolevas analüüsi järgnevates peatükkides kasutame selle portaali koha töönimetust "**Tugisilm**". Sarnased lahendused on [Haridussilm](#) ja [Statistika andmebaas](#).
- **Avaandmete liides** - on liides, mille kaudu saab avaldamisele kuuluvaid andmeid pärida masintöödeldaval kujul, et erinevad sotsiaalvaldkonna andmetega tegelevad osapooled (näiteks ülikoolid, ajakirjandus, rakenduste arendajad) saaksid ise andmeid analüüsida või

nende abil luua täiendavat väärtust loovaid võimekusi. Võrreldes teiste aruannete kasutamise võimekustega on tegu vähem prioriteetse lahendusega.

Seejuures juhime tähelepanu, et Tugisilma ja avaandmete liidest võib arendada eraldi projektina ja nende detailsem kirjeldamine ei kuulu käesoleva analüüsi skoopi. Tõime need siiski ettepaneku tervikluse eesmärgil ära.

Lahenduse üldskeem

Kavandatav lahendus hakkab olema sotsiaalteenuste ja -toetuse andmeregistri (STAR) osa. Tehnilise lahenduse variantide ja nende vahel valiku põhjendused esitatakse peatükis Tulevase süsteemi arhitektuuri visioon. Tehnilise arhitektuuri kokkuvõttena on otstarbekas realiseerida uus allsüsteem (sotsiaalvaldkonna statistika moodul), mis koos sotsiaalteenuste ja toetuse andmeregistri muude osadega moodustab kontseptuaalselt ja kasutaja vaatepunktist ühe terviku.

4.1.2 Lahenduse põhjendus

Lahenduse tepaneku väljatöötamisel olid meil aluseks AS-IS analüüsi käigus selgunud probleemid ja tehtud **järeldused**:

- Riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest rahastatavate sotsiaalteenuste osutamise andmeid hakatakse tulevikus täiel määral sisestama või elektroonselt edastama STARi.
- Aruannetes küsitakse andmeid, mida teenuseosutajatel ei ole alati alust või võimalust teada (nt dementsuse diagnoosiga inimeste arv).

- Aruannetes küsitakse ka muid andmeid, mis on riigil olemas (nt sotsiaaltöötajate andmed).
- Aruannetes küsitakse ka andmeid, mida ei ole võimalik registripõhiselt koguda, sest need pole riiklikes registrites.
- Kõik andmed ei ole üheselt tõlgendatavad aruannetesse (semantiline tähendus erineb).
- Teenuseosutajate süsteemide osas on suur varieeruvus ja osad teenuseosutajad ei kasutata infosüsteeme.
- Aruannete esitajad ehk kohalikud omavalitused ja teenuseosutajad on või hakkavad olema aktiivsed STARi kasutajad.

Kõrgeimal tasemel püstitasime **nõuded tulevasele lahendusele**. Vajadustena nägime ette, et:

- Süsteem peab olema osaks STARist.
- Süsteem peab kasutama STAR2-s jooksva töö käigus tekkivaid andmeid.
- Muudest riiklikest registritest peab toimuma andmehõive vajaduspõhiselt.
- Statistika kogumine aruannetega on teatud andmete puhul endiselt möödapääsmatu.
- Süsteem peab olema laiendatav, ehk siis kui andmed muutuvad infosüsteemidest päritavaks, siis saab neid vormipõhiselt hakata täitma ja järk-järgult vähendada manuaalset andmeesitust.

Ettepaneku **tugevused**:

- Andmeesitajate koormus väheneb iseseisva andmete kogumise mõistes.
- Andmeesitajad peavad vähem andmeid sisestama.
 - STARst osutatud teenuste küljest päritakse andmeid.
 - Muudest riiklikest registritest päritakse andmeid.
- Andmete kvaliteet paraneb.
 - Jooksva töö käigus sisestatud andmed kajastuvad jooksvalt ka aruandluses.
 - Aruandluses tuuakse välja ka andmete vastuolud.
- Aruandluse haldajal on lihtsam tuvastada aruandluskohuslasi ja ühtlasi paraneb selle täpsus.
 - STARis olevate andmete alusel saab tuvastada iga teenuseosutaja osutatavad teenused ja automatiseerida aruannete esitamise kohustuste loomine.
- Tekib ühtne keskkond nii jooksva töö kui ka aruandluse jaoks:
- Kohalikud omavalitsused ja teenusosutajad hakkavad jooksva töö ja aruannete esitamise jaoks kasutama sama keskkonda.
 - Kohalikud omavalitsused ja teenusosutajad hakkavad ka ise nägema jooksva töö käigus sisestatud andmete alusel tehtavaid aruandeid.

- Kasutajate haldamise jms tugifunktsionaalsuste jaoks ei ehitata STARi dubleerivaid tehnilisi lahendusi.
- Kasutajad ei pea õppima kasutama mitut keskkonda.
- Aruandlus on edasi arendatav - vajaduspõhiselt saab lisada uusi andmeallikaid.

Ettepaneku nõrkused:

- Manuaalne andmesisestus jääb, sest osa statistikas kasutatavatest andmetest ei ole riiklikes registrites ja andmekogudes olemas.
- Kui teenuseosutaja või KOVi andmed erinevad riiklikest registritest päritavatest andmetest, võib tekkida küsimus, et kus on tehtud viga ja kuidas see parandada.
- Tekib sõltuvus teistest registritest, nende pakutavatest andmepäringuteenustest ning nende muutumisest.

4.2 Õigusraamistiku analüüs ja võimalikud ettepanekud selle muutmiseks (piirangud ja muudatusvajadused)

Hanke tehniline kirjeldus sätestab õiguslikule analüüsile järgneva ülesande: "*Täitja hindab etapi käigus õigusraamistiku piiranguid eksperimentaallahenduse võimalikuks rakendamiseks. Täitja välja pakutud lahendus(t)e järgselt tuleb täitjal analüüsida, millised potentsiaalsed õiguslikud piirangud sellega/nendega kaasnevad.*" Ülesande puhul eeldati, et tänasel viisil teabekogumisest tuleks loobuda (kahe veebilahenduse kaudu kogutakse andmeid, st S- ja H-veeb) ehk sisuliselt on analüüsi põhiliseks lähtekohaks eesmärk vabaneda kahest veebirakendusest.

Alljärgnevalt on analüüsitud andmete kogumise õigusliku aluse sobivust kehtivas õigusruumis ja selle täiendamise vajadusi, arvestades seda, et ettepanekuna esitati aruandluse koondamine sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR).[1] Samuti esitatakse ettepanekuid, mida täiendavalt kaaluda.

Eelkõige lähtuti analüüsis järgmistele õigusaktidest:

- [Sotsiaalhoolekande seadus](#) (SHS)
- [Sotsiaalhoolekandeleaste statistiliste aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord](#) (kokkuvõtvalt statistika määrus)
- [Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus](#) (STARi põhimäärus)
- [Maksukorralduse seadus](#) (MKS)

Kaudselt on puutumus ka järgmiste õigusaktidega:

- [Isikuandmete kaitse üldmäärus](#) (IKÜM)

- [Avaliku teabe seadus](#) (AvTS)
- [Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused](#) (TKT määrus)
- [Riigi infosüsteemi haldussüsteem](#) (RIHA)
- [Küberturvalisuse seadus](#) (KüTS)

4.2.1 Õiguslike aluste sobivus statistika kogumiseks STARi

4.2.1.1 SHS-i ja selle alusel tehtavad muudatused kui peamine õigusnormistik

Sotsiaalhoolekandevaline statistika kogumine ja esitamine on reguleeritud SHS-s. Täna esitatakse andmed erineval viisil. Seaduse kohaselt esitavad:

- **kõik hoolekandetasutused** statistilised aruanded **kohaliku omavalitsuse üksusele (KOV) või Sotsiaalkindlustusametile (SKA)**. Kohustus kehtib kõigile, sõltumata nende rahastamisest riigi- või KOV eelarvest (SHS § 11 lg 1).
- **KOV esitab** statistilised aruanded **SKA-le** (SHS § 11 lg 2).
- **SKA esitab** statistilised aruanded koondaruandena **Sotsiaalministeeriumile** (SHS § 11 lg 3).

Kui andmete esitamine viiakse üle STARi, siis lähtuvalt kavandatud andmetöötuse protsessidest tuleb üle hinnata, kelle kohustuseks andmete esitamine jääb ja milliste andmete osas (SHS § 144). See võib sisaldada erinevate isikute rolle (KOV, teenuse osutaja). Valikul tuleb lähtuda kõige optimaalsemast ja mugavamast lahendusest. Nt kui KOVil lasub kohustus vaid korraldada teenus ja osutatud teenuse sisulised andmed on teenuse osutajal, on mõistlik, et andmed esitab teenuse osutaja. Eraldi tuleks hinnata, millises osas saaks seda automatiseerida või aruandluse tuletada juba STARi esitatud andmete pinnalt, saades vajadusel lisaandmeid teistest registritest.

Kui STARi soovitakse kandma teenuste osutamise andmeid sõltumata sellest, kuidas teenuste osutamist rahastatakse, **tuleb üle hinnata ka andmete esitamise kohustuse säte sisuliselt**. Nt sätestab see erisuse, et sotsiaalse rehabilitatsiooni, erihoolekandeteenuste ja abivahendite andmed kantakse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse **juhul, kui neid rahastatakse kohaliku omavalitsuse eelarvest** (SHS § 144 lg 3). Statistika määruse lisas nr 12 aga eeldati, et hoolekandetasutus esitab andmed **riigieelarv väliselt rahastatavate erihoolekandeteenuste saajate kohta** (määruse § 5 lisa 12). Ühtlustada tuleks mõisted ja määratleda selgelt, millised teenuse osutajad (või KOV) peavad edaspidi andmeid esitama.

Seega:

- **SHS § 11 kohustused on võimalik sätestada STARi andmekogu peatükis lähtuvalt sellest, milliseid andmeid tuleb isikutel (KOV, teenuse osutaja) juurde esitada.**

Viidatud statistika aruannete sisu on toodud ministri määruse lisades (SHS § 11 lg 4). Määruses on kokku 14 lisa. Edasi tuleb **kõrvutada ja võrrelda statistika määruses** nõutud andmete koosseisu ja STARi kogutavate **andmete koosseisu, mis on toodud STARi [põhimääruse lisas](#)** ja:

- hinnata, mis on STARis puudu ja **milliste andmetega tuleks põhimäärust täiendada**;
- hinnata, kas andmed, mille osas tuleb STARi põhimäärust täiendada, **mahutuvad seaduses esitatud andmekoosseisude alla või** tuleb eelnevalt **ka seadust täiendada** (SHS § 142¹);
- **lähtuvalt uutest andmekoosseisudest hinnata, kas mingis osas soovitakse muuta ka andmekogu andmestiku säilitamise tähtaegasid** (SHS § 145¹).

4.2.1.1.1 Andmekoosseisude ülevaatamine (SHS § 142¹)

Isikuandmete kontekstis on kehtiva seaduse raamistiku hindamine eriti oluline, et olla kooskõlas Eesti põhiseaduse (PS) ja IKÜM-iga. Töötlemine peab vastama üldpõhimõtetele, st olema õiguspärane ja läbipaistev (IKÜM art 5 lg 1 p-d a ja b). Kuna andmekogu töötlemisel tuginetakse IKÜM-i alustest avaliku ülesande täitmisele, siis peab see olema sätestatud liikmesriigi seaduses (IKÜM art 6 lg 1 p e ja lg 3). See tähendab omakorda, et õigusliku aluse puhul tuleb hinnata, kas seadusandja on reguleerinud olulisemad riived seaduses või mitte – ehk **kas olemasolev raamistik on piisav uueks andmekorjeks**.

IKÜM art 6 lg 3 p b sätestab, et isikuandmete töötlemise eesmärk määratakse kindlaks selles õiguslikus aluses, mis sätestab avalikes huvides oleva ülesande täitmise või vastutava töötleja avaliku võimu teostamise. Igasugust isikuandmete kogumist, säilitamist ja toodud eesmärkidel töötlemist käsitatakse eraelu puutumatusena (PS § 26). PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas PSiga ning piirang peab olema kooskõlas PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Seetõttu peavad olulised riive elemendid olema sätestatud seaduses. See on kooskõlas PS §-s 3 ja 26 sätestatud põhimõtetega, et kõige olulisemad aspektid, sealjuures riive ulatuse, sätestab seadusandja. Nt on andmesubjekti kui teenuse saaja vaatest andmete raamistik üsna lai, sisaldades viidet erivajadusele, sotsiaalsele seisundile, osutatud teenuste jne andmeid (SHS § 142¹ lg 1 p 2). **Kui statistika määruse lisade andmestike koondamisest või teistest registritest pärimisel ei teki uusi andmestikke või puudutatud isikuid, võib nimetatud andmestik olla piisav.**

Kui juurde tekivad uued andmeliigid, sh nt riigi infosüsteemi kuuluvatest andmekogudest andmeid pärides, peab samuti andmete üldise raami üle hindama. Nt on teada, et lisaks vajatakse andmeandjatena kindlasti majandustegevuse või kutseregistri andmeid. Esmalt tasub mainida, et ka ettevõtlusandmed on isikuandmed IKÜM-i mõttes, kui neist saab teha ettevõttega seotud isikute osas järeldusi. Teiseks tuleks AvTS-i alusel asutatud andmekogu üldine andmete raam igal juhul määratleda, sest see loob seadusliku aluse neid andmeid lubatud eesmärkidel SKA ülesannete täitmiseks töödelda (olgu siis ka muud andmed, mis ei ole

isikuandmed). Küll võib see muu teabe korral olla üldistatum ja mitte nii detailne, kui andmesubjekti andmekategooriate puhul.

Nt sätestab tervishoiuteenuste korraldamise seadus kui tervise infosüsteemi üldine raamistik, et kogutavateks andmeteks on nõu teenuse osutaja vaatest – nimi, tervishoiutöötaja registreerimiskood, tegevusluba, kutse või eriala ja kontaktandmed ([TTKS § 59¹](#) lg 4 p 4). Andmete reguleerituse vajadusele viitab ka [andmeladude juhise](#) – ehk kui tekib teave mida andmekogus säilitatakse, tuleb seegi reguleerida sõltumata sellest, et see ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet.[2] Seega kui tekib eraldi andmestik kui aruanne, võiks kaaluda eraldi selle andmestiku sätestamist §-s 142¹. Nii nt on ehitisregistri andmekooseisus viidatud, et registriandmeteks on ka ehitustehniliste uuringute andmed, ehitise auditi andmed ([EhS § 60](#) lg 1 p-d 6 ja 7). Sarnaselt sellele sisaldab töötukassa andmekogu nt tegevuskava andmeid ([TKindLS § 35](#) lg 4 p 5).

Seega:

- **Statistika määruse lisades toodud andmestik tuleb kaardistada ja vajadusel täpsustada seadust, samuti puudutavate andmestike osas kindlasti ka STARi põhimäärust.**

4.2.1.1.2 STARi eesmärgi täpsustamine

Kui seadust on vaja nagunii avada muude asjaolude tõttu (nt andmekategooriad või täiendada andmete esitajate kohustusi), siis **võiks kaaluda seaduses ka eesmärgi täpsustamist** – seda suurema läbipaistvuse huvides (vt all allajoonitud täiendust). Ilmselt ei ole töötamise eesmärgiks vaid kogumine, vaid kogumine on eelprotsess mingi muu eesmärgi saavutamisele. Täpsem eesmärk loob õigusliku raamistiku, et andmetöötlust andmekogus teha. Äärmisel juhul täpsustada eesmärki vähemalt STARi põhimääruses (vt järgmine punkt).

(1) Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister on riigi infosüsteemi kuuluv keskne andmekogu, mis on asutatud järgmistel eesmärkidel:

- 1) sotsiaalteenuste ja -toetuste ning muu abi osutamise menetlemine ja dokumenteerimine;*
- 2) juhtumikorralduse põhimõttel tehtava sotsiaaltöö toimingute läbiviimine ja dokumenteerimine;*
- 3) lapsendamise ja eestkoste korraldamine ja dokumenteerimine;*
- 4) sotsiaalhoolekandelase teabe ja statistika kogumine ning statistika ja aruannete koostamine (ja avaldamine?)*

Seega:

- **Tasuks kaaluda STARi eesmärgi täpsustamist seaduses.**

4.2.1.1.3 STARi põhimääruse täpsustamine

Kui aruande koostamiseks ja isikute halduskoormuse vähendamiseks on asjakohane kasutada mõne teiste riigi infosüsteemi kuuluva andmekogu andmeid, on see kooskõlas AvTS-is sätestatuga (ühekordse kogumise reegel). Andmekogude peatükk sätestab üldise reegli, et kui teatud andmed on juba põhiandmetena riigi infosüsteemi kuuluvas andmekogus olemas, võetakse need kasutusele ilma neid uuesti andmesubjektilt või juriidiliselt isikult kogumata (AvTS § 43⁶ lg 2). See on kooskõlas ka valitsuse bürokraatia vähendamise eesmärgiga.[3] Juba teadaolevalt lisanduvad majandustegevuse register ja kutseregister.

AvTS viitab, et põhimääruses tuleb tuua isikute kategooriad, kes võivad olla andmeandjateks. Samas on praktikas sätestatud andmekogude põhiäärustes konkreetne andmekogu ja sellest saadavad andmed (vt AvTS § 43⁵ lg 1).

Seega tuleb STARi põhimääruses kaaluda järgmist:

- STARi põhimääruse § 2 p 2 sätestab registri eesmärgina sotsiaalhoolekandealase teabe ja statistika kogumise. Isegi seadust täpsustamata oleks soovitus vähemalt põhimäärust täpsustada, et eesmärgiks on ka statistika ja/või aruannete koostamine;
- lisaks tuleks hinnata, kas registri ülesehitus jääb samaks (STAR põhimääruse § 3). Juhul kui sotsiaalhoolekande aruandluse rakendus luuakse eraldi (küll aga tihedalt tehnilises sõltuvuses) võib olla vajalik selle lisamine siia eraldi alampunktina nagu on tehtud andmelaoga;
- täpsustada andmeandjate kategooriad ja määratleda, kes milliseid andmeid esitab (vt STAR põhimääruse § 8 ja 13);
- lisaks tuleks hinnata, kas statistika määruses toodud lisaregulatsioon (koostamise kord ja tähtajad, ning tarkvara nõuded) on enam asjakohased eraldi määruses. Kui jah, siis võiks need integreerida andmete esitajate kohustuste hulka. Nii on võimalik statistika määrusest integreerida §-d 4 ja 5 STARi põhimäärusesse konkreetsete andmeandjate nõuete juurde. STARis on kehtestatud üldised nõuded andmete õigsuse ja tervikluse osas (vt STAR põhimäärus § 16), samuti on sätestatud andmete esitamise täpsemad tingimused (vt STAR põhimäärus § 15). Muud juhised, standardid ja asjakohased suunised saab liita andmekogu vastutava või volitatud töötaja kohustusega, kes avaldab näiteks standardid vm nõuded oma veebilehel. Nii on näiteks on teatud tähtaeg andmete esitamiseks kehtestatud [tervise infosüsteemi põhimääruses](#).

§ 5. Tervishoiuteenuse osutaja andmeandjana

...

(4) Tervishoiuteenuse osutaja peab andmete edastamisel järgima infosüsteemi kohta kehtivaid standardeid, mille on infosüsteemi volitatud töötaja avaldanud oma veebilehel.

Lähtuvalt sellest, kuidas moodustuvad aruandluse andmed edaspidi, tuleb kaaluda, kas jätkuvalt on vajalik eraldi reguleerida ka andmete esitamise tähtaeg. Kui tähtaja määratlemine mingite andmete osas on jätkuvalt vajalik, saab täiendada STARi põhimääruse § 15.

4.2.1.1.4 Säilitustähtaegade ülevaatamine (SHS § 145¹)

Kui aruanded kuuluvad andmekogu koosseisus säilitamisele kui eraldi teave, tuleks selguse huvides ja läbipaistvuse suurendamiseks see võimalus eraldi kategooriana säilitamisel määratleda. See võib olla kas seaduse või põhimääruse tasand. Nt täiendades põhimääruses sätestatavate andmete koosseisu (SHS § 145¹ lg 6):

(6) Alusandmed, ja logid ja statistilised aruanded säilitatakse vastavalt sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses sätestatule.

Õigusselguse huvides juhul, kui seadust muudetakse, võiks selle tuua seaduses. Olgugi, et lõpptulemus on statistiline, määratleb see avalikkusele säilitava teabe sisu ja loob selguse, kui kaua SKA sellist teavet riiklikus andmekogus hoiab. Andmekogu andmestiku säilimise läbipaistvus ei ole oluline vaid suure riive korral (nt isikuandmete säilitamine) vaid ka teistele isikutele (järelevalve, kohus, teadlased soovides teatud andmeid saada jne).

4.2.1.1.5 Viidete korrastus (SHS-is läbivalt)

Lisaks dubleerib seadus SHS §-le 11 viidet omakorda erinevate teenuste nõuetes (vt nt asendushooldus SHS § 45¹² lg 1 p 4, abivahendi müüjale või uurijale SHS § 55 lg 1 p 5, rehabilitatsiooniteenuse osutajale SHS § 66 p 5, erihoolekandeteenuse osutajale SHS § 83 p 12). Seega tuleks kas viidet läbivalt muuta või sellest loobuda. Teenuse osutaja teadlikkust saab tõsta ka läbi juhiste või läbi infosüsteemi tehniliste lahenduste (nt teavitab süsteem kasutajaid ise aktiivselt lähenevast aruandluskohustusest või lisateabe eitamise tähtajast, kui statistika moodustatakse STARis automaatselt alusandmete alusel vms).

Seega:

- Selleks, et hinnata, kas on vaja muuta seadust (SHS) või piisab STARi põhimääruse muudatusest, on vaja kõrvutada kogutavad andmed statistika määruse lisades ja kõrvutada neid SHS § 142¹ toodud andmete üldraamiga. Kui olemasolevate andmete alla need ei paigutu, tuleb täiendada SHS-i.
- Muuta tuleks ka seaduses toodud viide §-le 11 või loobuda topeltviitamisest (nt koostada teenuse osutajale pigem andmete esitamiseks juhendmaterjale).

- **Eraldi tuleb hinnata, millistest riigi infosüsteemi kuuluvatest registritest ja milliseid andmeid STARi juurde vajatakse ning, kas eriseadused vajaksid muutmist** (nt juurdepääsupiirangud eriseadustes kus õigustus tuleneb seadusest ja kus eriseadus võib vajada täiendamist või täpsustamist).
- **Kindlasti vajab muutmist STARi põhimäärus, kui:**
 - selles tuleb täpsustada andmekooseise lähtuvalt aruandlusvormidest ja kui neid andmeid sinna täna ei kogutud;
 - kui tekivad uued andmeandjad teiste riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude näol.

4.2.1.2 Eriseaduste ülevaatamine andmevahetuse tagamiseks (nt MKS)

Eraldi tuleb vaadelda, kas mõnes seaduses on eraldi juurdepääsupiirangud ja kas need vajaksid muutmist.

Nt Andmekaitse Inspektsiooni 2013. a koostatud ja 2016. a viimati täiendatud [andmekogude juhendis](#) selgitatakse, et mõnel juhul on seadusandja täpselt määratlenud, kes veel ja milliste ülesannete täitmiseks vastavast andmekogust andmeid püsivalt saavad. Siin tuuakse näitena just MKS-i säte § 29.[4] Viidatud säte reguleerib ammendavalt isikute juurdepääsu õiguse maksusaladust sisaldavale teabele.

MKS juba sätestab, et maksusaladust sisaldavat teavet võib avaldada SKAle ka **sotsiaalhoolekande seaduses /.../ ülesannete täitmiseks** (MKS § 29 p 12). Seega käib siia alla ka statistika korje (STARi eesmärk). Teabele juurdepääsualus on piisavalt lai ja kui SHSis tuleks teha muudatused, ei eelda see MKS-i muutmist.

Kuigi MKS § 29 sätestab juba SKAle õiguse saada teavet oma ülesannete täitmiseks ning ka järelevalve tegemiseks, kordab SHS järelevalve õigustuse lisaks järelevalve sätetes üle. SHS § 157 sätestab, et SKA-l on õigus saada järelevalve tegemiseks vajalikku informatsiooni ja kontrollida andmete õigsust maksukorralduse seaduse §-s 25¹ sätestatud töötamise registri andmete alusel (SHS § 157 lg 4). Käesoleva analüüsi käigus leiti, et MKS-i säte on piisavalt lai tuues ära erinevad SKA tegevused ning topeltnormi STARi peatükki sätestada ei ole otstarbekas. Järelevalves viidatud erisust võib põhjendada sellega, et see tähendab otsekontrolli teise registrisse ja seda järelevalve raames, mis toob kaasa täiendava riive ja kuna järelevalve eesmärki STARil sätestatud ei ole, võib see andmevahetus toimuda muu infosüsteemi vahendusel. Ehk seetõttu on selline täpsustus asjakohane, küll aga ebavajalik käesoleva andmetöötuse raames.

12) Sotsiaalkindlustusametile **sotsiaalhoolekande seaduses, riikliku pensionikindlustuse seaduses, pereküvitiste seaduses ja ohvriabi seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks, sealhulgas pensionide, toetuste, teenuste ja hüvitiste määramiseks ning järelevalve teostamiseks, samuti tervishoiuteenuste korraldamise seaduses sätestatud riigieelarve eraldise arvestamiseks ja Euroopa Liidu sotsiaalkindlustust koordineerivate õigusaktide rakendamiseks;**

Seega:

- **SKA tegevuse tagamiseks ei tule MKS-i (ega SHS-i) muuta. STARi kui andmekogu pidamine ja sellega seotud eesmärkide täitmine on üks SKA ülesannetest.**

4.2.2 Muud olulised aspektid millega arvestada

4.2.2.1 KÜTSi kohustused

STAR kui riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu on allutatud ka KÜTSi kohaldamisalasse (KÜTS § 3 lg 4 p 1), järgides kõiki olulisi nõudeid, mida AvTS-i tähenduses andmekogu vastutav töötleja peab tagama. See on omakorda üks kaitsemeede ehk STARi vastutaval töötlejal lasub kohustus hinnata andmete tundlikkust, muuta sellest lähtuvalt oma ohu riskihinnangut. Kuna SKA töötles neid andmeid ka kehtiva õigusruumi alusel võib eeldada, et SKA riskihinnangud ei muutu. Samuti on andmekogu allutatud täna KÜTSi nõuetele ja kuna selles olid juba täna tundlikud andmed, võib eeldada, et kaitsetarve[5] ei muutu. Kuna andmeid töödeldakse statistika ja aruandluse vajadusteks, ei muutu STARi põhimääruses sätestatud turvaklassid ja turbeaste (vt § 4).

Seega:

- **kuna täna kogutavad andmed oma olemuselt ei muutu ja olemasolevas andmekogus on olnud täna tundlik teave, ei eelda see eraldi mõjude hindamist ja üldine hinnang ei muutu, mis tingiks täiendavaid kaitsemeetmeid. Turvaklassid ja turbeaste ei muutu.**

4.2.2.2 Andmekaitsealane mõjuhindang

Koostada vaid siis, kui aruandlust hakatakse koostama erinevate andmete riskisutuse ja koondamise pealt. Lähtuvalt sellest, kas kogutavad andmed moodustatakse registrisse esitatud teenuse andmete pealt või säilib kaudse tuvastuse risk, tuleb kaaluda ka seda, kas esitada tuleks ka IKÜM-i kohane andmekaitsealane mõjuhindang. Kui edaspidi esitatakse jätkuvalt statistiline andmestik, milles puudub risk mõistlike vahenditega isik tuvastada, võib järeldada, et isikuandmete kontekstis ei looda töötamiseks uusi eesmärke, vaid tehakse lihtsalt teisel viisil ja töötlustoimingud ei muutu SKA ja andmete esitajate vaatest. Kui aruandlus toimub automatiseeritult ja riskisutuse tulemusena teiste andmekogude andmete alusel, võib see

tähendada teatud etappides isikuandmete töötlust (see peaks selguma tehnilisest lahendusest ja statistika määruse lisades olevatest andmetest).

Seega:

- **Andmekaitsealase mõjuhinna vajadus sõltub töötlemistoimingutest, mida on vaja statistilise aruande koostamiseks läbi viia.**

4.2.2.3 Andmete kvaliteedi tagamine

Statistika määrus ise andmekvaliteedi küsimust ei reguleeri. Teatud tegevused saab registri andmekvaliteedi osas sätestada volitatud töötlejale, seada sisse nõu ennetavaid kontrole (süsteem ei lase objektiivse ebakõla korral andmeid sisestada jms). Näiteks on tervise infosüsteemi põhimääruses sellised kohustused ja õigused volitatud töötlejale antud:

§ 9. Andmete muutmine

...

(2) Infosüsteemi volitatud töötlejal on andmekvaliteedi tagamiseks õigus kontrollida infosüsteemi edastatud dokumendi vastavust standardile. Vastutav töötleja ja volitatud töötleja ei hinda osutatud teenuse kohta esitatud andmeid sisuliselt.

(3) Kui infosüsteemi volitatud töötleja avastab infosüsteemis ebakorrektsed andmed või teda teavitatakse andmete ebaõigsusest või ebakorrektsusest, peab volitatud töötleja andmete õigsust kontrollima ning ebaõiged või ebakorrektsed andmed parandama.

(4) Infosüsteemi volitatud töötlejal on õigus teha andmeandjale järelepärimine, kui on tekkinud kahtlus andmete tõepärasuses.

(5) Käesoleva määruse tähenduses loetakse ebakorrekseteks andmeteks need infosüsteemi edastatud andmed, mis ei vasta nõutud standardile ning sellest tulenevalt ei ole võimalik edastatud andmeid infosüsteemi teenustes kasutada või need takistavad teenuste tööd.

Kuna STARi põhimäärus § 6 sätestab vastutava töötleja ülesanded, sh andmete käideldavuse ja tervikluse tagamise ja järelevalve pidamise, siis saab SKA luua andmekvaliteedi tagamiseks täiendavad meetmed või delegeerida selle soovi korral volitatud töötlejale, täiendades nt Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse kohustusi (vt § 7).

Igal juhul sätestab Eesti infoturbestandard tervikluse tagamise kohustuse. Statistilise aruandluse lisamine STARi koosseisu annab võimaluse tegeleda ka statistika aruandluse aluseks oleva andmekvaliteedi nõuete väljatöötamiseks ja rakendamiseks.

Seda toetab ka TKT määrus, millega kehtestatakse teenuste korraldamise ja teabehalduse alustena nõuded 1) teenuste korraldamisele ja arendamisele ning 2) teabehalduse korraldamisele (§ 1). Määrus kohustab asutust määrama ameti- või töökoha, millel töötavad isikud tagavad asutuse (§ 4 lg 1):

- 1) otseste avalike teenuste korraldamise ja kvaliteedi;
- 2) protsesside korraldamise ja kvaliteedi;
- 3) teabehalduse korraldamise ja kvaliteedi;
- 4) teabehalduse iga alategevuse korraldamise ja kvaliteedi.

Seega:

- **Andmekvaliteedi tagamist saab edaspidi suunata läbi standardite ja juhiste. Soovitav on täiendada STARi põhimäärust täiendavalt andmekontrolli õigusega.**
- **Ka TKT määrus suunab tegelema andmekvaliteediga asutuses tervikuna.**

4.2.2.4 RIHA täiendamine

Enne andmekogu asutamist, andmekogus kogutavate andmete koosseisu muutmist, andmekogu kasutusele võtmist või andmekogu lõpetamist kooskõlastatakse andmekogu tehniline dokumentatsioon Riigi Infosüsteemi Ametiga, Andmekaitse Inspeksiooniga ja Statistikaametiga (AvTS § 43³ lg 3).

Samaaegselt STARi põhimääruse muudatusega tuleb alustada täienduste või muudatuste tegemist ka RIHA keskkonnas. See eeldab nii koosseisude täpsustamist kui ka ilmselt andmevahetust teiste registritega. Lisaks tuleb üle vaadata X-tee liikme kohustused [infosüsteemide andmevahetuskihhi](#) määruses (nt nõuded andmeteenuusele jne).

Viited

[1] Sotsiaalkaitseministri 27.12.2017. a määrus nr 72 „[Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus](#)“.

[2] Vt juhise lk 13.

[3] Vt erinevaid [bürokraatia vähendamise ettepanekuid](#).

[4] Vt lisaks Justiits- ja digiministeeriumi analüüs. [Andmekogud ja isikuandmed: EV Põhiseadusest ja IKÜM-st tulenevad nõuded regulatsioonile](#), lk 17.

[5] Kaitsetarve on andmete ja teabe vajadus kaitsta neid kahju eest, mille võib tekitada konfidentsiaalsuse, tervikluse või käideldavuse või kõigi kolme rikkumine (vt lisaks [nõuded infoturbe halduse süsteemile](#), lk 3).

4.3 Hinnang võimalikele andmeallikatele

AS-IS kaardistuse raames tuvastatud sotsiaalhoolekandevalase registripõhise statistika võimalikke andmeallikaid on kirjeldatud peatükis Kogutavaid andmeid sisaldavate süsteemide kirjeldus. Siin punktis:

- Antakse kokkuvõtlik hinnang nende andmeallikate kasutamise võimalikkusele,
- Kirjeldatakse nende andmeallikate kasutamise võimalusi ja
- Esitatakse nende andmeallikate andmete kasutamiseks vajalike arenduste kokkuvõte.

4.3.1 Andmeallikate kasutamise võimalikkuse kokkuvõtlik hinnang

Esmalt tuleb välja tuua olulised asjaolud, et mitmete esmatähtsate andmeallikate:

- olemasolevaid tarkvarasüsteeme tuleb sotsiaalhoolekandevalase registripõhise statistika jaoks vajalike andmete saamiseks täiendada ning
- nende tarkvarasüsteemide asendamiseks on alustatud uute tarkvarasüsteemide loomist.

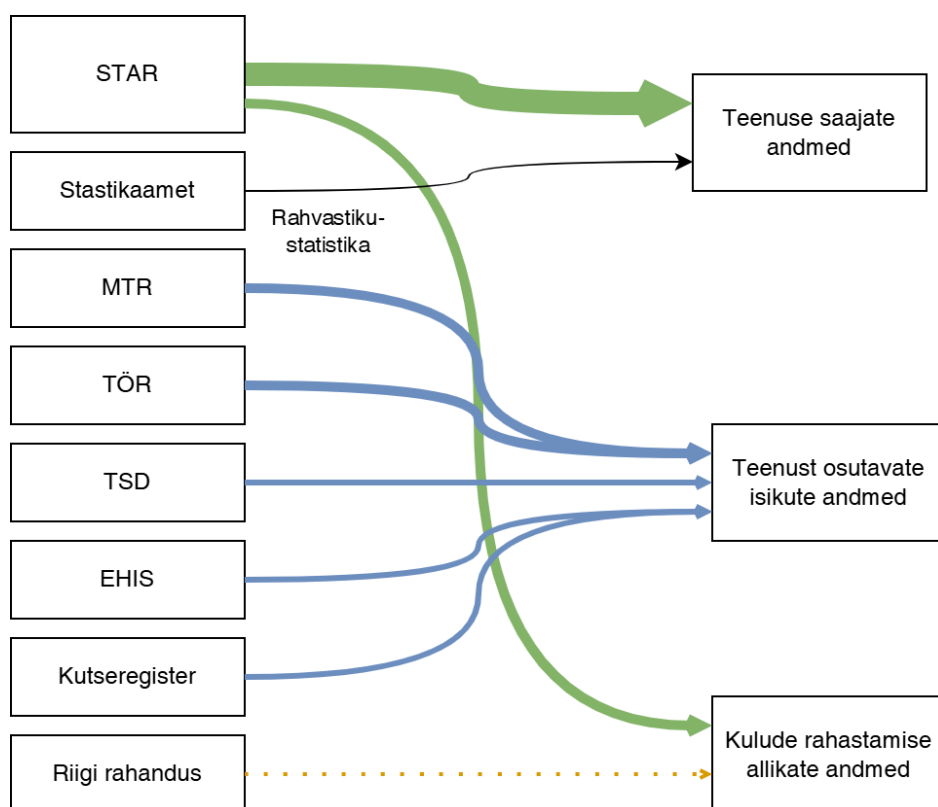
Uued tarkvarasüsteemid peaksid praeguste arenduskavade kohaselt valmima paari aasta jooksul (2027 lõpus). Ei ole mõtet hakata tegema täiendusi olemasolevatesse tarkvarasüsteemidesse, sest nende kasutusaeg piirduks ühe või mõne aastaga. Otstarbekam on suunata fookus ja arendusressurss uute tarkvarasüsteemide loomisele nii, et need hakkaksid rahuldama aruandluse vajadusi. Kuid samas see tähendab, et laialdasem registripõhisele statistikale üleminek saab hakata toimuma alates 2028. aastast. **Samas ei pea kogu arendusprotsessi selle ajani peatama, sest osad andmeallikad on ka juba praegu kasutusvalmis.**

Kõige tähtsam andmeallikas on [STAR \(sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister\)](#), sest sealt peaksid hakkama tulema kõige olulisemad ja mahukamad andmed - teenuse saajate andmed. STAR peaks olema sotsiaalvaldkonna registripõhise statistika jaoks esmatähtis andmeallikas. Praeguse STAR1 süsteemi andmed ei ole registripõhise statistika jaoks piisava kvaliteediga ja ulatusega. STAR2 tarkvara arenduse käigus toimub praegu sotsiaalteenuste funktsionaalsuse täielik uuendamine. Sotsiaalteenusete saajate kohta registripõhisele statistika tegemisele

ülemineku võimalikkus sõltub eelkõige STAR2 sotsiaalteenuste osa arenduse ja 2027 lõpus kasutusele võtmise edukusest.

4.3.2 Andmeallikate kasutamise võimalused

Järgneval skeemil on esitatud ülevaatlikult peamised andmeallikad ja nendest saadavad andmed. Andmete kasutamise võimalused on pikemalt selgitatud järgnevatel alampeatükkides.

Ülevaatlikkuse huvides on jäetud kõrvale andmeallikad, kust saadud andmed on kättesaadavad STARi kaudu. STARis kogutakse teenuse saajate abivajaduse hindamise käigus andmeid mitmetest infosüsteemidest: SKAISist puude määramise andmed, hüvitiste andmed ja abivahendite andmed, Töötukassast töövõime ekspertiisi andmed, töötuna arveloleku andmed ja töövõime- ning töötutoetuse andmed, Tervisekassast ravikindlustatuse andmed, TÖRist töötamise andmed, TSDst sissetulekute andmed, Äriregistrist ettevõtluses osalemise kohta andmed, EHISest hariduse ja õppimise andmed, Liiklusregistrist sõidukite andmed liikumisvõimaluste hindamiseks, Kinnistusraamatust kinnisvara andmed elutingimuste ja majandusliku seisuga hindamiseks. Abivajaduse mõistmise kontekstis vajalikud andmed salvestatakse menetluse dokumenteerimise jaoks STARi. Seega on isiku abivajaduse kohta taustainfot andvad tunnused kättesaadavad STARi kaudu. Skeemilt on ka ära jäetud muudest allikatest saadud andmete teisendamiseks või rikastamiseks kasutatavad andmeallikad (nt

Aadressandmete süsteem ADS aadressi erinevate identifikaatorite sidumiseks ja haldusüksuste ning geograafiliste koordinaatide saamiseks).

4.3.2.1 Teenuse saajate andmed

Tulevase lahenduse korral hakkab teenuse saajate kohta andmete saamise peamiseks allikaks olema STAR.

Statistika jaoks vajalikke andmeid hakatakse STARi sisestama jooksvalt tööprotsessi käigus, see on abivajaduse registreerimise, abivajaduse hindamise, teenuse saamise õigustatuse ja/või teenusele suunamise otsuse tegemise, teenusele saabumise registreerimise, teenuse osutamise peatamise või jätkamise või teenuselt lahkumise registreerimise käigus. **Teenuse saajate kohta perioodilise aruandlusega andmete kogumine peab lõppema.**

Statistika jaoks vajalikke andmeid hakatakse võtma ainult STARist. Jooksva tööprotsessi käigus on STARist tehtud erinevatesse riiklikesse süsteemidesse andmepäringuid, millede vastustest on välja võetud abivajaduse hindamiseks vajalikud andmeid ja need on salvestatud STARi. Selline lahendus tagab, et STARis säilib just abivajaduse hindamise ajal kehtinud taustainfo.

Eelmises kahes lõigus kirjeldatu kehtib riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest rahastatava teenuse osutamise kohta. Näiteks, kui teenuse osutamise eest maksab ainult teenuse saaja, siis SHS ei kohusta seda teenusjuhtumit STARi sisestama. Osade teenuste, näiteks üldhooldusteenuse statistikas soovitakse infot ka nende teenusjuhtumite kohta. Tuleb otsustada, kas STARi sisestamise kohustus hakkab laienema ka nendele teenusjuhtumitele või jäädakse nende teenusjuhtumite kohta andmeid koguma aruandluse teel. Esimese variandi korral tuleb muuta SHSi. Variantide vahel valik tuleb teha hiljemalt siis, kui hakatakse disainima STAR2 teenuseosutajatelt andmete kogumise liidest.

STARist hakatakse andmeid edastama andmelattu. **SOM ja SKA analüütikud saavad andmelattu edastatud andmeid hakata kasutama BI ärianalüüsi tarkvara (Tableau) abil.** Laiem ring saab andmelattu edastatud andmeid hakata kasutama statistika avaldamise portaali "Tugisilm" kaudu. Andmelattu andmete edastamine hakkab toimuma operatiivselt (vähemalt kord ööpäevas). Tänu sellele tekib võimalus saada operatiivset statistikat.

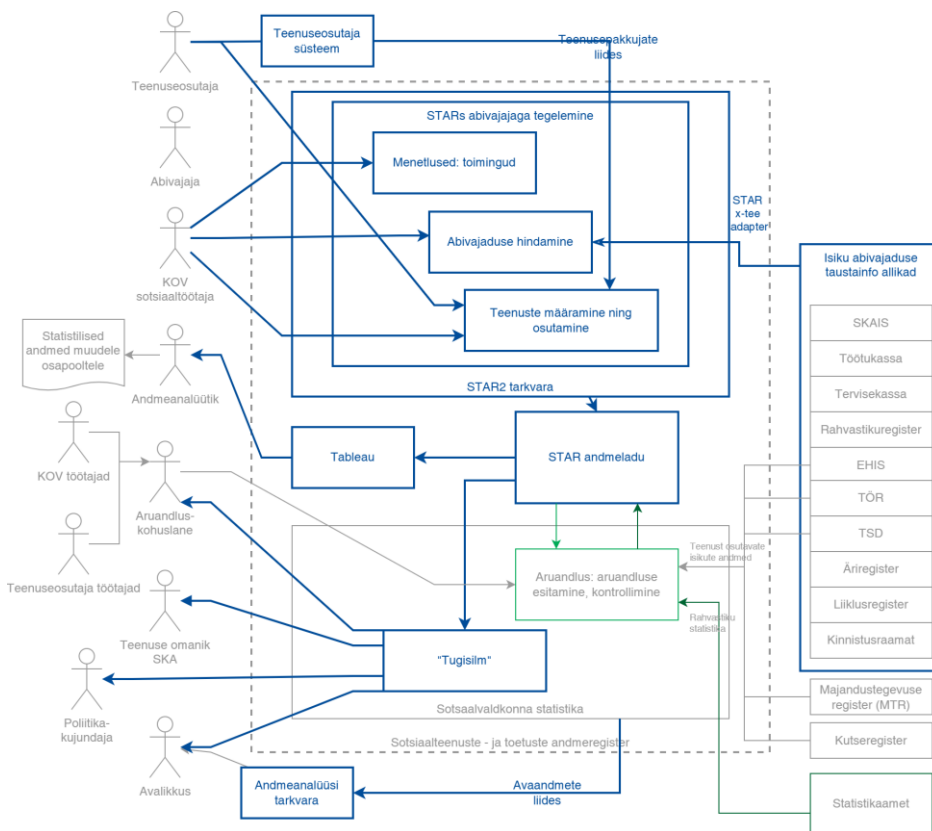
Teenuse saajate andmeid jäädakse kasutama ka perioodilise aruandluse jaoks. Aga seda tehakse vaid teenuse osutajate andmete, rahastamise allikate andmete kontekstis, selleks, et kuvada aruandluses esitatud andmete tõepärasuse hindamist toetavad suhtarvud ja aegread.

STARis olevate andmete kasutamine loob täiesti uued statistika ja andmeanalüüsi võimalused. Esiteks on võimalik hakata analüüsima inimeste sotsiaalteenuste kasutamise teekonda ja erinevate sotsiaalteenuste kombineerimist. Teiseks on võimalik omavahel siduda abivajaduse

hindamise tulemused ja sotsiaalteenuste saamise andmed ning seeläbi saada põhjalikumat infot teenuse saajate probleemide ja teenuste osutamise mõju kohta.

Selleks, et saaks analüüsida sotsiaalteenuste saajate osakaalu elanikkonnast, on soovitatav võtta STAR andmelattu sisse võtta [rahvastiku statistika](#), näiteks rahvaarv soo, vanuse ja elukoha alusel (Statistikaameti tabel [RV0240](#)). Rahvastikustatistika on kättesaadav avaandmetena.

Andmete liikumise lahenduse skeem

Täpsustavad märkused STARi andmete kasutamise puuduste ja muudatusvajaduste kohta

Andmeelement	Aruanded (sulgudes määruse lisa nr)	Märkus
Teenuse osutamise mahtudega seotud märkused		
Teenuse osutamise maht tundides	Koduteenus (4), isiklik abistaja (3), võlanõustamine (10)	Koduteenuse, isikliku abistaja teenuse ja võlanõustamisteenuse kohta küsitakse praegu teenuse osutamise mahtu tundides. Praegu enamik aruannete esitajatest tuletab mahtu kaudselt, sest sotsiaaltöötaja ei mõõda jooksva töö käigus täpset ajakulu. Usaldusväärsemate andmete saamiseks peaksid teenust osutavad töötajad hakkama jooksva töö käigus kasutama tööaja registreerimise lahendust. Alternatiiv on hakata statistikas arvestama teenuse osutamise kordade arvu.
Lastekaitse juhtumite andmed	Lastekaitse (5)	Lastekaitse aruanne erineb teistest aruannetest, sest seal ei küsita andmeid teenuste osutamise kohta, vaid juhtumite ja laste perest eraldamiste kohta. Need andmed on STARis menetluste osas, mitte teenuste osas. STAR2 lastekaitse menetluste funktsionaalsus peaks kasutusse minema 2026 aasta alguses. Tarkvara arendus on lõppemas ja andmemudeli muutusi ei ole ette näha, Andmelaos saab juurde võtta ka STAR1 andmed. Seega lastekaitse registripõhise aruandlusega saaks hakata tegelema kohe, sest see ei ole seotud STAR2 teenuste funktsionaalsuse arendusega.
Lõpetatud lastekaitse juhtumite arvud	Lastekaitse (5)	STARis jäävad lastekaitse juhtumid mõnikord pikalt avatuks, kuigi tegelikult on tegevused lõppenud. Sisuliselt on tegemist andmekvaliteedi küsimusega, mille lahendamiseks tuleb kavandada ja realiseerida vahendid andmekvaliteedi kontrolliks (näiteks päring, mis leiab STARist lastekaitse menetlused, kus teatud aeg ei ole andmeid muudetud ja kus ei ole ühtegi osutamisel olevat teenust).

Laste perest eraldamiste arvud	Lastekaitse (5)	Tulevikus STAR andmete alusel tehtavas statistikas on võimalik hakata esitama andmeid ka korduvate perest eraldamise kohta. Samas tuleb kavandada ja realiseerida vahendid andmekvaliteedi kontrolliks (näiteks päring, mis STAR2-st toob välja perest eraldamise alustamist kirjeldavad toimingud, mille korral puudub perest eraldamise lõpetamist kirjeldav toiming ja vastupidi).
Teenuse saamise eesmärgi või põhjusega seotud märkused		
Eesmärk	Isiklik abistaja (3), sotsiaaltransport (8)	Kui tulevikus soovitakse statistikas jätkuvalt saada infot isikliku abistaja teenuse ja sotsiaaltransporditeenuse osutamise eesmärkide kohta, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida nende andmete sisestamise (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab ja/või andmevahetusega edastab). Eesmärkide loetelu tuleb teenuste üleselt ühtlustada.
Pöördumiste põhjus	Turvakodu (14)	Kui tulevikus soovitakse statistikas jätkuvalt saada infot turvakodusse mineku põhjuste kohta, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida turvakodusse pöördumise põhjuse sisestamise (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus seda sisestab ja/või andmevahetusega edastab).
Makseraskuste põhjendus	Võlanõustamine (10)	Kui tulevikus soovitakse statistikas jätkuvalt saada infot makseraskuste põhjuste kohta, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses ja realiseerida võlanõustamise teenuse juures makseraskuste põhjuste sisestamise (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab ja/või andmevahetusega edastab). Seejuures tuleb arvestada, et makseraskuste tegelike põhjuste välja selgitamine on võlanõustamisteenuse sisu ja usaldusväärseid andmeid on võimalik saada pärast võlanõustamisteenuse osutamist.

		<p>Makseraskuste põhjuste uuringut teeb ka Statistikaamet (LES86). Kui tulevikus jäädakse makseraskuste põhjusi koguma ka sotsiaalvaldkonna aruandluses, siis põhjuste loend tuleb ühtlustada Statistikaametiga, et siis hakkaksid erinevate meetoditega kogutavad andmed olema omavahel võrreldavad. Alternatiiv on loobuda nende andmete kogumisest sotsiaalvaldkonna aruandluses ja kasutada Statistikaameti makseraskuste põhjuste uuringu tulemusi.</p>
<p>Teenuse saajat kirjeldavate andmetega seotud märkused</p>		
<p>Erivajadus, suur hooldusvajadus</p>	<p>Eluruum (2), isiklik abistaja (3), tugiisik (9), sotsiaaltransport (8), asendushooldus (11)</p>	<p>Tulevikus on soovitatav statistikas kasutada STAR2-s tehtava abivajaduse hindamise tulemusi. STAR2-s realiseeritud täiskasvanute abivajaduse hindamise instrumendis kasutatakse abivajava isiku funktsioneerimisvõime kirjeldamiseks RFK koode. STAR2-s realiseeritud laste abivajaduse hindamise instrumendis kasutatakse defineeritud riskitegurite kirjeldusi. Sotsiaalvaldkonna eksperdid peavad tegema detailse analüüsi hindamisinstrumentides kasutatavate RFK koodide ja riskitegurite statistikas kasutamise kohta (mis RFK koodid ja määravad näitavad erivajadusi või suurt hooldusvajadust, kas hindamisinstrumentidesse on vaja lisada täiendavaid RFK koode).</p> <p>Seejuures tuleb arvestada, et kui teenuse saaja pöördus otse teenuseosutaja poole ja kohalikku omavalitsust protsessi ei kaasata (näiteks isik läks ise üldhooldusteenusele ilma kohalikust omavalitsusest hooldekulude tasumist taotlemata), siis SHS-i kohaselt nende isikute andmeid ei pea STARi jõudma ja seega nende isikute osas abivajaduse hindamise andmed STARis puuduvad.</p>
<p>Dementsuse diagnoos</p>	<p>Üldhooldusteenus (16)</p>	<p>Tulevikus on soovitatav dementsuse diagnoosi asemel statistikas kasutada STAR2-s tehtava abivajaduse hindamise tulemustes sisalduvaid kognitiivset võimekust kirjeldavaid RFK koode. RFK</p>

		<p>koodid ei anna üksüheselt infot, kas inimene on saanud RHK koodiga kirjeldatava dementsuse diagnoosi, kuid on statistikas kasutamise jaoks samaväärsed või isegi paremad, sest RFK 4-tasemelise määra alusel oleks võimalik eristada ka inimesi, kes veel ei ole saanud dementsuse diagnoosi, aga kellel on tekkinud kognitiivsete funktsioonide kerged või mõõdukad probleemid. Sotsiaalvaldkonna eksperdid peavad defineerima, mis RFK koodid ja määrajad omavad praegu aruandes esitatava dementsuse diagnoosi andmeväljaga sama infot.</p>
Sotsiaalne seisund	Võlanõustamine (10)	<p>Kui tulevikus soovitakse jätkuvalt saada infot võlanõustamisteenuse saajate sotsiaalse seisundi kohta, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida sotsiaalse seisundi sisestamine või arvutamine. STAR2-s saaks realiseerida sotsiaalse seisundi välja arvutamise riiklikest registritest saadavate andmete alusel. Selle eeldusena peavad sotsiaalvaldkonna eksperdid sõnastama täpse reeglistiku, kusjuures reeglistik peaks olema sama toimetulekutoetuse korral kasutatava sotsiaalse seisundi määramisega.</p>
Üksi elavad, perede koosseisus elavad	Koduteenus (4), Eluruum(2)	<p>Kui tulevikus soovitakse koduteenuse ja eluruumi tagamise teenuse kohta statistikas jätkuvalt saada infot üksi elavate isikute ja perede koosseis elavate isikute lõikes, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida selle liigituse sisestamine või arvutamine. STAR2-s saaks teha selle arvutamise Rahvastikuregistrist saadavate andmete alusel. Selle eeldusena peavad sotsiaalvaldkonna eksperdid sõnastama täpse reeglistiku, kusjuures reeglistik peaks olema sama toimetulekutoetuse korral kasutatava perekonna määramisega.</p>

Kodutu	Varjupaik (15)	Kui tulevikus soovitakse varjupaigateenuse kohta statistikas jätkuvalt saada kodutute ja teiste teenuste saavate isikute lõikes, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida selle liigituse sisestamine (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab).
Teenuste saamise teekonnaga / kombineerimisega seotud märkused		
Erihoolekandeteenuse andmed	Erihoolekanne (12)	Praegu on toimub riigi eelarvest rahastatava erihoolekande teenuse abivajaduse hindamine STARis, kuid teenusele suunamise otsuste tegemine ja teenuse saamise registreerimine toimub SKAISis. Praegu on SKAs koostatud lähteülesanne STARi arendamiseks nii, et kogu erihoolekandeteenusega tegelemine hakkab toimuma SKAISi asemel STARis. Kui see lähteülesanne realiseeritakse, siis hakkavad olema STARist kättesaadavad ka riigi eelarvest rahastatava erihoolekande teenuse saajate andmed. See on oluline, sest riigi eelarvest rahastatavad teenuse saajad moodustavad teenuse saajatest põhiosa (riigi eelarvest rahastatava ja mitte rahastatava erihoolekande teenuse saajate arvu suurusjärgud on vastavalt 6000 ja 30).
Teenuse saabumise lähtekoht või teenuselt lahkumise sihtkoht, isikute liikumine	Eluruum (2), üldhooldus (19), erihoolekanne (12), turvakodu(14)	Peamine eesmärk on saada aru inimese teenuste teekonnast. Näiteks, kui suur osa üldhooldusteenust saama hakanud inimestest on eelnevalt saanud koduteenust. Teenuselt teenusele liikumise alane info peab tulevikus hakkama tulema STAR2-st. STAR2-st peab hakkama tulema info ka selle kohta, et teenuse osutamine lõppes isiku surmaga (STARis toimub isiku andmete sünkroniseerimine Rahvastikuregistriga). Kui tulevikus soovitakse jätkuvalt saada isikute liikumise kohta muud infot (näiteks, kas üldhooldusteenusele saabuti statsionaarselt tervishoiuteenuselt või õendusabiteenuselt või kas

		<p>üldhooldusteenuselt lahkuti koju elama üksi või koos perega), siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida nende andmete sisestamine või arvutamine.</p>
Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt tagatavas eluruumis viibivad teenusesaajad	Koduteenus (4)	<p>Kui tulevikus on STAR2-s olemas ka eluruumi tagamise teenuse andmeid, siis on võimalik neid andmeid saada STARist automatiseeritult. Kui STAR2-s eluruumi tagamise teenuse andmeid veel ei ole ja jätkuvalt soovitakse koduteenuse saajate hulgast eristada KOV tagatavas eluruumis viibijaid, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida koduteenuse kohta selle liigituse sisestamine (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab).</p>
Teenuse korraldamisega seotud märkused		
Eluruumi tüüp	Eluruum (2)	<p>Kui tulevikus soovitakse jätkuvalt saada infot eluruumi tagamise teenuse osutamiseks kasutatava eluruumi liikide (teenusmaja, sotsiaalmajutusüksus, teised eluruumid) kohta, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida eluruumi liigi valik (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab või kas vastav väärtus hakkab olema teenuse osutamise kohtasid kirjeldavates andmetes).</p>
Sotsiaaltranspordi osutamise viis ja liik	Sotsiaaltransport (8)	<p>Praegu aruandes küsitavad andmed ei ole seotud isikutele teenuse osutamise juhtumitega, vaid märgitakse üldiselt, kuidas kohalik omavalitsus sotsiaaltranspordi teenust korraldab. Peamine soov on teada saada, kas teenust pakub KOV ise või mõni teine teenusepakkuja, kas teenust osutatakse juhuveona või liiniveona ja kas kasutatakse kohandatud transporti.</p>
Võlanõustamisteenuse osutaja liik	Võlanõustamine (10)	<p>Kui tulevikus soovitakse võlanõustamisteenuse kohta statistikas jätkuvalt saada infot võlanõustamise teenuse osutaja liikide (nt sotsiaaltööspsialist, vastava täiendkoolituse läbinud või</p>

		<p>kutsetunnistusega sotsiaaltööspsialist, lepinguline võlanõustaja) lõikes, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida selle liigituse sisestamine (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab või kas vastav väärtus on teenuse osutajat kirjeldavates andmetes).</p>
Perekodu või asenduskodu pere liigitus kasvatajate arvu alusel	Asendushooldus (11)	<p>Kui tulevikus soovitakse asendushoolduse kohta statistikas jätkuvalt saada info perevanemate või kasvatajate arvu (perekodus 1 perevanemaga peredes, 2 perevanemaga peredes; asenduskodus kuni 3 kasvatajaga peredes, 4 või enama kasvatajaga peredes) lõikes, siis tuleb STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuses kavandada ja realiseerida selle liigituse sisestamine (sh otsustada, kes ja mis protsessisammus neid andmeid sisestab või kas vastav väärtus on teenuse osutamise kohta kirjeldavates andmetes).</p>
Teenuste liikidega seotud märkused		
Teenuse liik	Erihoolekanne (12)	<p>Praegu küsitakse aruandes teenuse saajate andmeid 11 teenuse liigi lõikes. Aruandes on andmed riigi eelarvest mitte rahastatava teenuse saajate kohta, keda oli 2024 aasta lõpuga seisuga 36. Kui nii väikse teenuse saajate arvu soovitakse statistikas jätkuvalt sellise detailsusega kajastada ja neid andmeid soovitakse koguda registripõhiselt, siis tuleb selline detailsus viia sisse STAR2 teenuste loetellu, kusjuures teenuste seadistus peab olema mitmetasemeline (erihoolekanne kui katusteenus, mille all on alamteenused). Küsimus haakub üldisema küsimusega, kas ja kuidas riigi eelarvest rahastatava erihoolekandeteenuse STAR2 arenduse käigus arvestatakse riigieelarveväliselt rahastatava erihoolekandeteenusega.</p>

Teenuse liik	Suure hooldus- ja abivajadusega lastele osutatavad teenused (17)	Hoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenused ning muud sotsiaalteenused suure hooldus- ja abivajadusega lastele ja nende peredele osutatavad teenused ei ole üleriigiliselt üheselt sätestatud sisuga sotsiaalteenused, vaid kohalikud omavalitsused kujundavad ise oma teenuseid. Kui tulevikus soovitakse nende teenuste kohta hakata saama statistikat registripõhiselt, siis tuleb need teenused STAR2 teenuste seadistustes üleriigiliselt kirjeldada.
--------------	--	---

Vajalike arenduste kokkuvõte

Selleks, et STARi andmeid saaks hakata ülalkirjeldatud viisil statistika jaoks kasutama, on vaja:

- Arendada STAR2 teenuste funktsionaalsusi nii, et need sobiks kasutamiseks jooksva tööprotsessi käigus arvestades sotsiaalteenuste osutamise erinevaid variante.
- Arendada STAR2 teenuste funktsionaalsusi nii, et nende raames sisestatakse kõik tulevikus statistika jaoks vajalikud andmed.
- Korrastada STARis kasutatav sotsiaalteenuste liigitus nii, et oleks selge vastavus [SHSis](#) nimetatud teenustega.
- Korraldada STAR2 andmekvaliteedi tagamine:
 - Organisatsiooniliselt: vastutus ja protsessid.
 - Infotehnoloogiliselt: andmete kontrollimiseks vajalikud päringud, kasutajaliidesed ja automaatsed taustaprotsessid.

NB! Kui mingeid ainult statistika jaoks vajalikke andmeid jääb esitama teenuse osutaja, siis tuleb arendused lisaks STAR2-le teha ka

- teenuse osutajate infosüsteemides
- teenuse osutajate infosüsteemide ja STAR vahelises x-tee teenuses (praegu sellist x-tee teenust ei ole, aga selle loomine tulevikus on vajalik)

4.3.2.2 Teenust osutavate isikute andmed

Teenust osutavate isikute andmete allikaid tuleb vaadata kahes osas:

1. Praegu S-veebis kogutavate aruannete andmete allikad.
2. Praegu H-veebis kogutavate aruannete andmete allikad.

sest nendes osades on erinev aruannete andmekoosseis ja andmete saamise võimalused on erinevad.

Praegu S-veebis kogutavad aruanded

Selles osas täielikult registripõhisele statistikale üleminekut võimaldavad andmeallikad puuduvad. TÖRist oleks võimalik saada andmeid kohalike omavalitsuste asutustes töötavate sotsiaaltöötajate ja lastekaitse töötajate kohta, kuid puuduvad sotsiaaltöötajate osutatavate sotsiaalteenustega sidumiseks vajalikud andmed ja erialast koolitust või ettevalmistust kirjeldavad andmed. **Kui jätkuvalt soovitakse saada teenust osutatavate töötajate**

andmeid sotsiaalteenuste lõikes ja erialase koolituse või ettevalmistus kohta, siis jääb peamiseks aruannetega andmete kogumine.

TÖRist saadavaid andmeid saaks kasutada ainult abistava infona näiteks nii, et kohalikus omavalitsuses aruande sisestajale kuvatakse kõik selles kohaliku omavalitsuses TÖRi andmetel teatud ametites (nt sotsiaaltöötaja, lastekaitse spetsialist) töötavad töötajad ja aruande sisestaja märgib iga kuvatud töötaja juures osutatavad sotsiaalteenused ja kas ta on saanud vastava teenuse alase koolituse. Lahenduse kasutusmugavust saab suurendada nii, et kui sama töötaja on olnud samas ametis töö ka eelneval aruandeperioodil, siis eelmise perioodi aruandes sisestatud andmeid saab kasutada vaikeväärtustena.

Lastekaitsetöötajate kõrghariduse ja erialase ettevalmistuse kohta saaks andmeid hakata võtma vastavalt Eesti Hariduse infosüsteemist (EHIS) ja Kutseregistrist.

Praegu H-veebis kogutavad aruanded

Selles osas saab andmeallikadena kasutada MTRi, TÖRi ja TSD andmeid. Vaja on kombineerida kõigi kolme andmeallika andmeid, sest MTR annab töötajate seosed sotsiaalteenustega, TÖR annab töötajate ametite andmed ja TSD annab töötasude andmed. Mitme allika andmete kombineerimine parandab ka andmekvaliteeti, sest toob välja andmeallikate vahelised vastuolud.

Statistika kogumine jääks toimuma perioodiliselt (näiteks kord aastas). Soovitav on osaliselt automatiseeritud lahendus, mis töötaks nii, et aruannet esitava teenuseosutaja töötaja käivitab aruandluse süsteemis aruannete koostamise, aruandluse süsteem teeb päringud andmeallikateks olevatesse süsteemidesse ja arvutab aruandesse minevad väärtused, teenuseosutaja töötaja näeb aruandluse süsteemis andmeallikatest saadud andmeid ja arvutuskäiku ning kinnitab aruande esitamise.

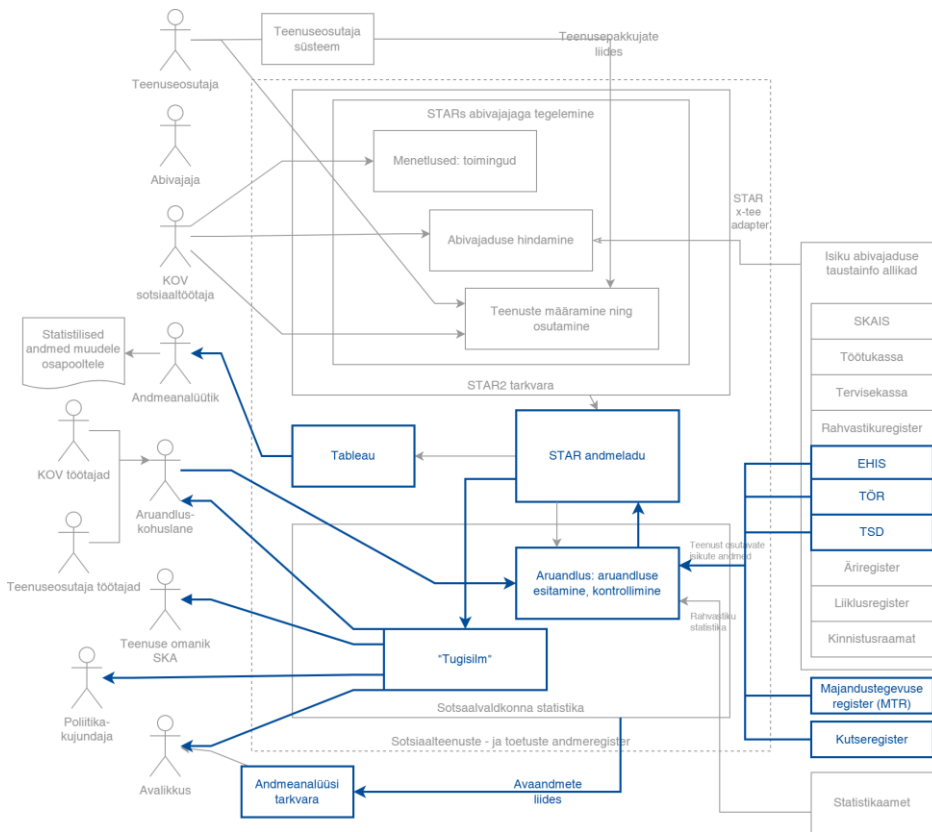
Aruandluse süsteem peaks hakkama kuvama ka andmeallikate vahelisi vastuolusid (nt töötaja on MTRis, aga ei ole TÖRis või vastupidi) ja andmete tõepärasuse hindamist toetavaid suhtarve ning aegridu. Sama infot hakkavad nägema ka aruandeid kontrollivad SKA töötajad.

Osaliselt automatiseeritud lahenduse mõte on parandada lähteandmete kvaliteeti. Andmete esitaja saab aruandluse süsteemis kuvatud vastuolude alusel hakata tegema parandusi andmete allikateks olevates süsteemides. Kui andmeallikate andmekvaliteet on muutunud piisavalt heaks, siis võib hakata üle minema täiesti automaatsele lahendusele.

Aruandluse süsteemist hakatakse andmeid edastama andmelattu. SOM ja SKA analüütikud saavad andmelattu edastatud andmeid hakata kasutama ärianalüüsi tarkvara abil. Laiem ring saab andmelattu edastatud andmeid hakata kasutama statistika avaldamise portaali "Tugisilm"

kaudu. Kuna andmete kogumine jääks toimuma perioodiliselt, siis ka andmete avaldamine jääb toimuma sama perioodiga.

Andmete liikumise lahenduse skeem

Täpsustavad märkused MTRi andmete kasutamise kohta

Andmeelement	Märkus
Amet	<p>MTRi andmete kasutamist takistab praegu see, et sotsiaalvaldkonna aruandluses kasutatakse ametinimetusi, mida ei ole Statistikaameti avaldatavas ametite klassifikaatoris (täpsemalt vt Teenust osutavate isikute andmed).</p> <p>On soovitatav H-veebi aruannetes loobuda andmeväljast "muude teenusesaajatega tegelevate põhitöötajate arv" ja selle juures olevast vaba teksti väljast, sest aruannetest on näha selle täitmise "loomingulisust" (näiteks leidub vaba teksti väljas „koristaja“, „kokk“, „abikokk“, „remondimees“, „juuksur“, „autojuht“) ja vaba teksti kujul esitatud info ei sobi automatiseeritud andmehõive ja -kasutuse kontekstis.</p>
Erialane ettevalmistus	<p>MTRi sisestatakse tegevuslubadel märgitud teenust osutavate isikute kohta täiendkoolituse ja välismaal omandatud hariduse andmeid, mida ei ole EHISes. Praegu H-veebis esitatavas statistikas neid andmeid ei</p>

	küsita. Tulevikus oleks võimalik hakata neid andmeid saama MTRist, kuid peab arvestama andmete ebaühtlase kvaliteediga.
Tegevuskohtade andmed	MTRist on võimalik hakata saama tegevuskohtade kohta täiendavaid andmeid. Esiteks on võimalik hakata saama tegevuskohas olevate teenuskohtade arvu (praegu võetakse seda MTRist käsitsi). Teiseks on võimalik hakata saama tegevuskohtade geograafilisi asukohti (MTRist saab aadressi, mille alusel ADSist saaks võtta geograafilised koordinaadid) ja seega oleks võimalik hakata tegema tegevuskohtade geograafilist analüüsi.

Täpsustavad märkused TÖRi andmete kasutamise kohta

Andmeelement	Märkus
Amet	TÖRist andmete kasutamist võib takistada erinevate ametinimetuste kasutamine, näiteks kui kohalik omavalitsus ei ole lastekaitse töötaja ametiks TÖR töötamise kandes märkinud "Lastekaitsespetsialist", vaid midagi muud.
Töötamise koht	TÖRist andmete kasutamist võib takistada töötajate vormistamine tegelikust töötamise kohast erinevasse kohta, näiteks kui kohalikul omavalitsusel on allasutused (nt mitu turvakodu), aga nendes kohtades teenust osutamas käivad töötajad on vormistatud valla- või linnavalitsusse, mitte allasutusse.
Töötamise liik	TÖRist on võimalik saada lisaks ka töötamise liigi andmeid, näiteks kas töötaja töötab tööõigusliku töölepingu või võlaõigusliku töövõtulepingu alusel. Seega saaks TÖR andmete kasutamise alustamise korral hakata kerge vaevaga tegema statistikat ka töötamise liikide kohta.
Töötajate liikumine	TÖRist kord aastas võetakse andmed ei kajasta korrektselt lühiajaliselt tunnitase alusel töötavaid isikuid. Teatud teenuseid osutavate inimeste (nt isiklike abistajate) arv võib olla lühiajalise tööjõu kasutamise tõttu väga kõikumine ja seepärast kord aastas võetakse hetkeseis võib anda moonutatud pildi. TÖRist tuleb hakata võtma kogu perioodi (aasta) töötamise kanded. Siis saab hakata statistikas näitama töötajate keskmist arvu. TÖRist järjepidevate töötamise kannete kasutamine võimaldab hakata analüüsima ka töötajate liikumist, töötamise kestust ning kogemust ja töötajate roteerumist. Selle osas on huvi tuntud eelkõige lastekaitse osas, kuid see võib pakkuda huvi ka sotsiaalteenuseid osutavate isikute osas.
Tugiisiku liik	Tugiisikuteenuse praeguses aruandevormis (9) on tugiisikute arv jagatud täiskasvanu tugiisikute, pere tugiisikute ja lapse tugiisikute arvuks. Olemasoleva olukorra kaardistuses mainiti, et aruannete täitjad teevad jagamist üsna tunnetuslikult. TÖRis kasutatava ametite klassifikaatoris on olemas eraldi amet "Lapse tugiisik", kuid muid jaotusi seal ei ole.

Ettenähtud / täitmata ametikohtade arv / koormus	Lastekaitse aruandes ja H-veebis teenuseosutajate esitavates aruannetes küsitakse andmeid ettenähtud või täitmata ametikohtade arvu või koormuse kohta (nt "Lastekaitsetööd tegevate ametnike ettenähtud koormus"). TÖRist ei ole võimalik selliseid andmeid saada. Sealt on võimalik saada andmeid tegelikult töötajatele vormistatud koormuste (TÖRi mõistest tööaja määra) kohta. Kui ettenähtud ametikohtade või koormuse andmeid ka tulevikus soovitakse statistikas koguda, siis peab jätkama nende kogumist aruandlusega. Soovitatav on nende andmete kogumisest loobuda ja lahendada sama infovajadus teiste meetoditega, näiteks kohalike omavalitsuste osas võtta sisendiks rahvastiku statistika ja analüüsida elanike arvu ja sotsiaaltöötajate arvu suhet või teenuse osutajate osas analüüsida teenuse saajate arvu või osutatud teenuse mahu ja teenust osutavate töötajate suhet. Selline kaudne meetod võib tegelikult anda isegi asjakohasemat informatsiooni.
Vabatahtlike töötajate arv	Turvakoduteenuse aruandevormis (14) küsitakse andmeid vabatahtlike töötajate kohta. Neid andmeid ei ole TÖRist võimalik saada. Kui neid andmeid ka tulevikus soovitakse statistikas koguda, siis peab jätkama nende kogumist aruandlusega.

Täpsustavad märkused EHISe andmete kasutamise kohta

Andmeelement	Märkus
Sotsiaaltööalane kõrgharidus	Lastekaitse. EHISest andmete saamise eeldusena tuleb praegu S-veebi aruandluses kasutatav "sotsiaaltööalane kõrgharidus" viia vastavusse EHISes kasutatavate õppekava koodidega või loobuda aruandluses selle liigituse kasutamisest (vt Teenust osutavate isikute andmed).

Ettepanek STAR2 partnerite alamsüsteemi arendamise osas

2022. aasta loodi STAR2-te partnerite haldamise alamsüsteem. See loodi ohvriabi vabatahtlike andmete haldamiseks. Loodud lahendus võimaldab SKA ohvriabi osakonna töötajatel hallata vabatahtlike andmebaasi, kus on näiteks vabatahtlike kontaktandmed, koolituste andmed, spetsialiseerumise suuna ja erioskuste andmed. Oli kavandatud ka teavitamise funktsionaalsus ja lahenduse kohalikele omavalitsustele kättesaadavaks tegemine, kuid ohvriabi kitsa fookusega lahenduse edasi arendamist ei peetud otstarbekaks. SKA laste heaolu osakonnas hallatakse Exceli tabelis lastekaitse töötajate andmeid. Andmeid saadakse tänu sellele, et kohalikud omavalitsused vabatahtlikult teatavad lastekaitse töötajate muutumisest. See Excel tabel on hädavajalik kontaktihalduse jaoks, näiteks koolitustele ja infopäevadele kutsumise jaoks. S-veebis küsitakse kohalikele omavalitsustelt statistikat lastekaitsetöötajate arvu kohta, sh hariduse lõikes. H-veebi aruannetes küsitakse statistikat turvakoduteenuse ja varjupaigateenuse vabatahtlike kohta. SKA ohvriabi vabatahtlike haldamise lahendus STAR2-s

võiks olla "idu", mida edasi arendada teistele valdkondadele, näiteks lastekaitse töötajate andmete haldamiseks. Käesoleva analüüsi kontekstis oleks selle arenduse võimalik kasu võimalus lõpetada lastekaitse töötajate kohta statistika kogumine S-veebi moodi aruandega.

Vajalike arenduste kokkuvõte

Selleks, et MTR ja TÖR andmeid saaks hakata kasutama, on vaja:

- Ühtlustada aruandluses kasutatavad ametid MTRis ja TÖRis kasutatava Statistikaameti ametite klassifikaatoriga.
- Teha koostööd TTJAga süsteemi TARVIK koosseisus uue MTRi lahenduse arendamise raames.
- Arendada TARVIK süsteem juurde asjakohane x-tee päring MTR andmete saamiseks.
- Täpsustada, mis ametite ja töötamise liikide andmeid TÖRist kasutada.

4.3.3 Kulude ja rahastamise andmete allikad

Kulude ja rahastamise allikate puhul vaatleme eraldi s-veebi ja h-veebi aruandlust, millest viimase korral eristame ka avaliku sektori (sh avalikule sektorile kuuluvad äriühingud) ning erasektori ettevõtete kulude kajastamist ning andmete esitamist.

4.3.3.1 S-veebi aruanded kulude ja rahastusallikate osas

S-veebi aruannete esitamise kohustus on KOVidel. Kohalike omavalitsuste raamatupidamise aruandlus jõuab saldoandmike infosüsteemi.

Saldoandmike infosüsteemist on võimalik kulude väljavõtte teha. Sellel eesmärgil on vaja võtta senisest ulatuslikumalt kasutusele **Allika atribuut saldoandmikes kannetes**. Selle atribuudi abil tuleb märkida, millisest allikast pärit vahenditega kulutus kaeti. Kulutuse allikas võib olla: kohalik omavalitsus (nö omavahendid), riik, välisvahendid, muu (nt annetused), omaosalus. Selles osas tuleb klassifikaator kokku leppida, jõustada, vastavatesse juhenditesse lisada ja ka infosüsteemidesse lisada.

Aruande vormide spetsiifilisemalt on vaja lahendada aruandega "Lapsehoiu-, rehabilitatsiooni- ja nõustamisteenuse ning muude sotsiaalteenuste osutamine suure hooldusvajadusega lastele ja nende peredele" seotud probleemid. See aruanne ei oma riigiraamatupidamises oma unikaalset tegevusala koodi. Selle aruandevormi puhul ei ole võimalik tugineda ühele tegevusala koodile, vaid see moodustub kokku teiste tegevusalade koodidest ja seda teatud proportsiooniga. Siin on kaks varianti:

- Kehtestada selle aruande jaoks oma saldoandmike tegevusala kood. Positiivse külje pealt on selle variandi puhul tugevam seos aruandega. Negatiivsem on see nö ärilises ehk

sisulises vaates, sest ei ole võimalik eristada osutatavaid teenuseid. Samuti eeldab aruande hetke vorm konkreetsete teenuste kulude detailsemat eristamist.

- Loobuda selle aruande andmete kogumisest sellisel kujul, selle teenuse kulud kajastuvad juba muude teenuste ja tegevusalade kuludes. Positiivne on see, et kaob mitmest tegevusalast koosnev aruande vorm, kuid negatiivne külg on see, et ei ole võimalik tuvastada kulusid, mis tehakse suure hooldusvajadustega laste ja perede sihtrühma suhtes.

Sotsiaaltranspordi-, Tugiisiku- ja Eluruumi tagamise teenuste puhul eeldatakse kulude detailsemat jaotamist sihtrühma või siis eluaseme tüübi järgi. Hetkel on võimalik saldoandmike süsteemist saada koondnumber. Andmete saamiseks sihtrühma või eluaseme tüübi alusel tuleks välja töötada ja juurutada klassifikaator, kus lisaks teenusele on täpsem alajaotus.

Kokkuvõttes on allika lisamisega võimalik andmepõhiselt täielikult täita kaheksast S-veebi aruandest kolm. Teenuse ja alamteenuse klassifikaatori juurutamisega on võimalik juba täita S-veebi kaheksast aruandest kuus. Andmepõhiselt aruannete saamiseks on vaja muudatusi aruandekohuslaste raamatupidamisprotsessides kui ka kasutatavates süsteemides.

4.3.3.2 H-veebi aruanded kulude ja rahastusallikate osas

H-veebi aruanded on tegevuskoha põhised. See tähendab, et ühel juriidilisel isikul võib olla mitu tegevuskohta (koht, kus ta mingit teenust osutab) ja iga tegevuskoha kohta peab ta esitama aruande. Juriidiline isiku all mõistame siin nii KOVi, KOVi omanduses olevat äriühingut, kui ka teenust pakkuvat ettevõtet. Näiteks Hiiumaa vallavalitsusel on MTRIis erihoolekandeteenusele väljastatud tegevusluba viies tegevuskohas. AS Südamekodud omab tegevusluba kuues tegevuskohas ja lisaks on tal täiendavas kuues kohas loodud eraldi juriidilised isikud, kellest igaüks omab ühte tegevusluba. Sellest tulenevalt on eeldus, et aruandekohuslane peaks arvestust tegevuskohtade lõikes ja nõ üldkulud jaotataks tegevuskohtade vahel kulumudeli abil. Andmepõhise aruandluse taksonoomias on selle olukorra lahendamiseks kaks klassifikaatorit:

- Tegevuskoht/toimla – ühe andmete esitaja (üks reg.number) erinevates asukohtades toimivate majandustehingute edastamiseks.
- Tegevusluba/litsents – andmete edastamiseks tegevuslubade litsentside lõikes.

Kui tegevuslubade kohta peetavas registris on üks tegevusluba seotud ühe tegevuskohaga, siis mõlemat ei ole vaja kasutada. Kui aga üks tegevusluba on seotud mitme tegevuskohaga, siis on mõlemat vaja. Täna sees saldoandmike süsteemis taolist jaotust küll ei ole. Seega kuna vastav aruandlusvajadus on olemas, siis tuleks tarkvarades, seoses APA juurutamisega, ka vastavad klassifikaatorid kasutusele võtta.

Teenuste koodid vajavad korrastamist. Eeldusel, et soovitakse eristada ööpäevaringne üldhooldusteenus päevahoiu teenusest, peaks sätestama päevahoiule eraldiseisva tegevusala koodi. Siin on samuti kitsaskohaks alamteenuste või sihtrühma märkimine nagu näiteks Asendushooldusteenuse puhul on vajalik kulude jaotumine perekodu, asendushoolduse ja järelhoolduse vahel. Sellest tulenevalt on vaja klassifikaatorit täiendada, näiteks: 10400 - Asendus- ja järelhooldus; 10400-1 perekodu; 10400-2 asendusteenus; 10400-3 järelhooldus.

Vormide puhul, kus on vajalikud hügieenikulud saab riigiraamatupidamisest võtta aluseks konto koodi 552200 – Meditsiini- ja hügieenitarbed. See on vaja juurutada

Samuti on vaja kasutada Allika määrangut nagu ka S-veebi puhul.

Kohalike omavalitsuste ja riigiraamatupidamisse konsolideeritud äriühingute puhul kajastuvad andmed saldoandmike lahenduses.

Eraõiguslike äriühingute puhul tähendab see ulatuslikke muudatusi nende kasutatavates raamatupidamisprogrammides ja vastavate klassifikaatorite kasutuselevõttu. Sellest tulenevalt peab olema võimalik nende raamatupidamistarkvaras neid atribuute märkida. Olenevalt raamatupidamistarkvarast on täiendavate atribuutide hulk erinev. Andmete edastamine toimub raamatupidamisprogrammist. Andmed saadetakse Maksu- ja Tolliametile käibemaksu deklareerimise käigus. Selleks kasutatakse Maksu- ja Tolliameti andmepõhise aruandluse liidest.

Võtmetähtsusega erinevus avaliku ja eraõiguslike TO-de vahel on asjaolu, et avalik sektor kajastab teenusega seotud kulusid ja kulud peaksid olema seotud rahastusallikaga. Eraõiguslikud TO-d kajastavad raha sissetulekuna, mis on juba allokeeritud teatud teenustele. Ehk siis riigiraamatupidamises kajastavad TO-d näitavad kulusid ja rahastusallikaid, kuid eraõiguslikud kajastavad sissetulekuid.

Kokkuvõtte kulude ja rahastamisallikate osas

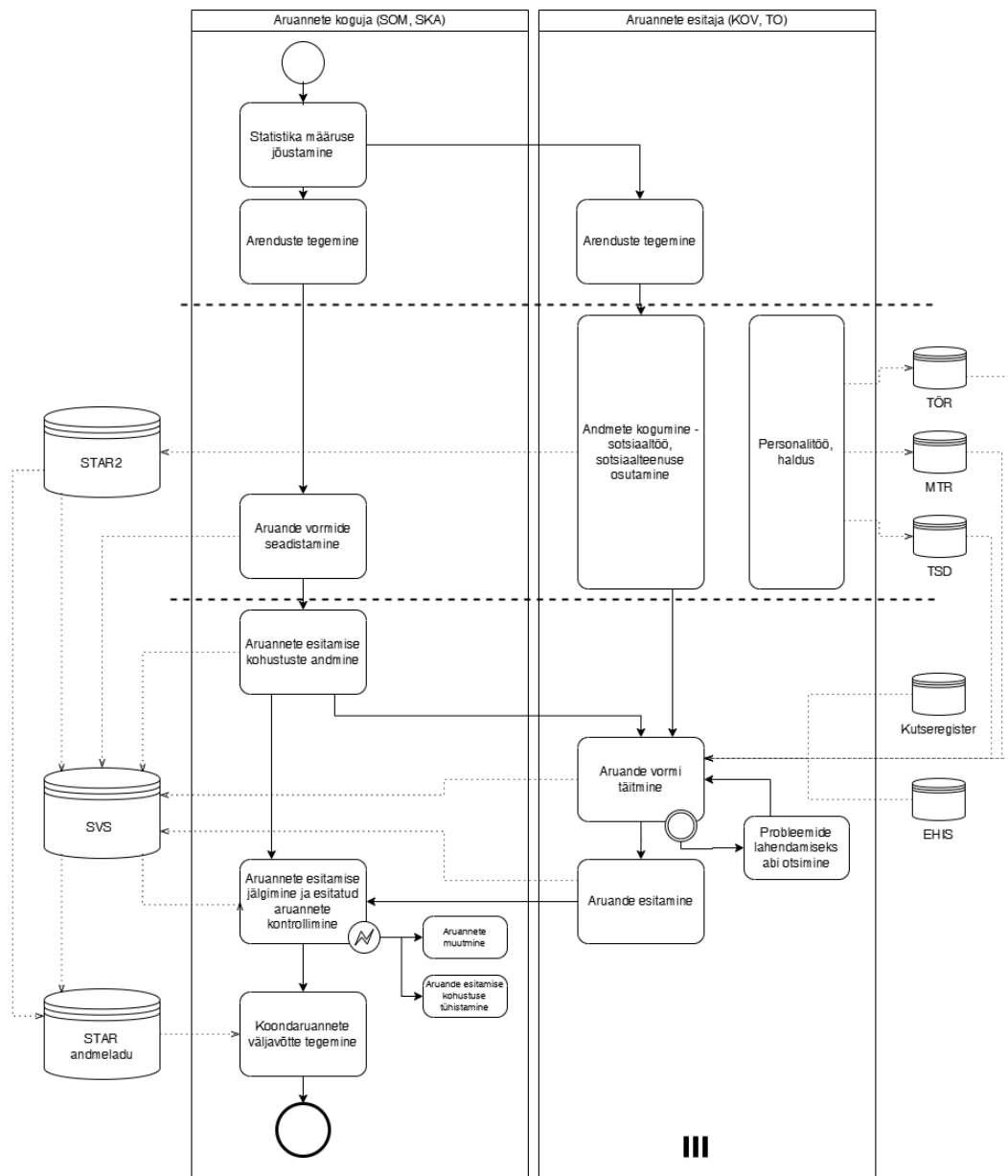
Sotsiaalhoolekande aruandluse kulude ja rahastusallikate osa viimiseks andmepõhiseks on vaja nii ärilisi kui ka tehnilisi muudatusi.

- Klassifikaatorite loomine
- Klassifikaatorite juurutamine tarkvarades
- Raamatupidamise äriprotsessi muutmine selliselt, et nõutavat infot hakatakse sisestama.
- Andmepõhise aruandluse liidese kasutuselevõtt andmete edastamiseks.
- Andmete pärimine aruandluse lahendusse saldoandmikest ja käibemaksudeklaratsioonide juurest.

Vajalikud atribuudid:

- Allikas - et teada, millisest rahastusallikast kulu sai kaetud.
- Tegevuskoht/toimla - ühe andmete esitaja (üks reg.number) erinevates asukohtades toimuvate majandustehingute edastamiseks.
- Tegevusluba/litsents - andmete edastamiseks tegevuslubade litsentside lõikes
- Tegevusala koodide täpsustamine - teenuste eraldamine selgeteks tegevusala koodideks. Alamteenuse (või sihtrühma) märkimiseks on vaja tegevusala koode laiendada täiendava klassifikaatoriga.

4.4 Tulevane andmete kogumise, aruannete koostamise ja esitamise protsessi mudel

Protsess	Lühikirjeldus	Muutuste kirjeldus
Statistika määruse muutmine	Koostatakse ja kooskõlastatakse määruse eelnõu, vormistatakse, allkirjastatakse ja avaldatakse määrus.	Statistika määruks kehtestatakse aruannete esitamise kord ja määruse lisades kirjeldatakse esitatavate aruannete sisu. Statistika määrust ja selle lisasid tuleb uuendada vastavalt lahenduse muutumisele. AS-IS kaardistuse käigus selgus vajadus parandada ka koolitust ja kommunikatsiooni. Näiteks võiks hakata läbi viima infopäevi aruandluses tehtavate muudatuste tutvustamiseks.
Arenduste tegemine	Kui muutub statistika andmete koosseis, siis tehakse arendusi nende andmete kogumise jaoks kasutatavate infosüsteemide tarkvaras.	Praeguseni on tarkvara arenduste tegemise osas silmas peetud eelkõige S- ja H-veebi aruandevormide muutmist. Registripõhise statistika korral tuleb statistikas kasutatavate andmete koosseisu muutumise korral hakata tegema arendusi andmeid andvate registrite tarkvaras. Käesoleva töö kontekstis mõeldakse siinkohal eelkõige STAR2 tarkvara, teenuseosutajate infosüsteemide ning nende vahelisi liideseid. Arenduste tegemiseks on vaja planeerida senisest rohkem aega.
Andmete kogumine	Kohalikud omavalitsused ja teenuseosutajad talletavad jooksvalt teenuse osutamisega seotud statistilisi andmeid.	Registripõhisele statistikale üleminekuga raames toimub andmete kogumise osas põhimõtteline muudatus. Praegu kogutakse statistiliste aruannete täitmise jaoks vajalikke andmeid "käsitsi" (nt Exceli tabelitesse). See on jooksvalt tehtavate põhitegevuste (inimese abivajaduse hindamise, teenusele suunamine, teenuse osutamise) kõrval tehtav lisatöö. Eesmärk on selle lisatöö mahtu vähendada. Teenuse saajate kohta käiva statistika osas on kavas registriväline andmete kogumine ja aruannete kujul statistika esitamine täielikult lõpetada. Teenuse saajate kohta statistika tegemine peab hakkama täielikult toimuma STARi jooksva töö käigus sisestatud andmete alusel.
Aruandevormide seadistamine	Statistika kogumiseks kasutatavas süsteemis tehakse uue aruandlusperioodi seadistused (nt tähtajad, teavituste ja	<i>Vahetub tarkvara, kuid põhimõttelisi sisulisi muutusi ei ole</i>

	<p>meeldetuletuste saatmise seadistused) Vt ka Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel punkt "aruandluseperioodide ja esitamiskohustuste haldamine"</p>	
<p>Aruannete esitamise kohustuste andmine</p>	<p>Statistika kogumiseks kasutatavas süsteemis luuakse aruannete esitamise kohustused (mis asutused mis aruandeid peavad esitama) Vt ka Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel punkt "aruandluseperioodide ja esitamiskohustuste haldamine"</p>	<p>Lihtsustakse aruannete esitajate struktuuri. Vabanetakse S- ja H-veebis reliktna säilinud maavalitsuste taset sisaldavat mitmetasemelisest struktuurist. Aruande esitamise kohustuste loomine automatiseeritakse STARist saadavate andmete alusel. Aruannete esitamise kohustus antakse igale kohalikule omavalitsusele või aruande sisule vastavaid sotsiaalteenuseid osutavatele või aruandeaasta jooksul osutanud sotsiaalteenuste osutajatele. Käesoleva töö skoobist väljuvad ettepanekud tegevusloakohustusega sotsiaalteenuste kohta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STAR2-s automatiseerida teenusosutajate andmete haldamine kasutades MTRist saadavaid tegevuslubade andmeid. • MTRis hakata kontrollima tegevuskohtade ja teenust osutavate isikute andmeid TÖRist saadavate andmete alusel (näiteks: kui isik TÖR andmetel enam ei tööta teenust osutavas ettevõttes või tegevuskohas, siis ta MTRis eemaldada tegevusloa juurest teenust osutavate isikute hulgast)
<p>Aruandevormide täitmine ja esitamine</p>	<p>Statistika kogumiseks kasutatavas süsteemis aruannete esitajad täidavad aruandevormid.</p>	<p>Aruandevormid hakkavad olema registritest saadud andmete põhjal täielikult või osaliselt eeltäidetud. Teenuse saajaid kirjeldavad andmeid hakkavad täielikult tulema STARist ja neid aruandevormidel enam muuta ei saa. Teenuse saajate andmeid</p>

	<p>Vt ka Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel punkt "aruannete sisestamine ja esitamine"</p>	<p>hakatakse esitama aruandevormidel ainult andmete kontrollimise jaoks. Kui andmetes on vead, siis need tuleb parandada STARis. Teenust osutavate isikute andmed hakkavad olema osaliselt eeltäidetud. Statistika kogumiseks kasutatav süsteem võimaldab andmeid koguda erinevatest registritest ja arvutada aruannete vormidesse vaikeväärtused, kuid aruande esitaja saab eeltäidetud väärtusi muuta ja lisada puuduvad andmed. Sama kehtib ka kulude (rahastamise allikate) kohta. Vt ka Hinnang võimalikele andmeallikatele Selleks, et lahendus sobiks kasutamiseks erinevate asutuste erineva töökorraldusega, hakkab statistika kogumiseks kasutatav süsteem pakkuma andmete sisestamise jaoks paindlikke võimalusi (näiteks sisestamise delegeerimine allasutusse või andmete sisestamine ühel vaatel mitme tegevuskoha kohta).</p>
<p>Probleemide lahendamiseks abi otsimine</p>	<p>Kui aruannete esitajal esineb probleeme aruandevormide täitmisel, siis ta võtab ühendust kasutajatoega ja saab sealt juhiseid. Probleemid võivad olla tehnilised (süsteemis on tõrge või ei oska süsteemi kasutada) või sisulised (ei saa aru välja sisust). Vt ka Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel punkt "kommentaari haldus (chat)".</p>	<p>Aruannete esitaja ja sisulise kasutajatoe vaheline kommunikatsioon hakkab toimuma statistika kogumiseks kasutatava süsteemi kaudu. Aruannete esitajad saavad süsteemi kaudu esitada küsimusi ja saada neile vastuseid. Eesmärk on teha vahetatud info kõigile aruande esitamisega ja kontrollimisega tegelevatele inimestele kättesaadavaks. Kogutud teadmusbaasi alusel saab hakata automatiseerima küsimustele vastamist.</p>
<p>Aruannete esitamise jälgimine ja esitatud</p>	<p>SKAs vaadatakse esitatud aruanded üle. Vajadusel saadetakse aruanne parandamiseks tagasi.</p>	<p>Eesmärk on hakata parandama andmete kvaliteeti. Selleks peaksid vastavate teenustega tegelevad ja seega teenuste sisu tundvad spetsialistid hakkama aruandeid üle vaatama. Statistika kogumiseks kasutatav süsteem hakkab selleks pakkuma tehnoloogilist tuge: arvutab</p>

<p>aruannete kontrollimine</p>	<p>SKAs jälgitakse aruande esitamise kohustuste täitmist. Vajadusel saadetakse aruannete esitajatele meeldetuletused. Vt ka Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel punkt "Aruannete haldamine ja kontrollimine".</p>	<p>välja näitajate suhtarvud ja koostab näitajate aegread ning toob esile suhtarvude jaotuses äärmustesse liigituvad või näitajate väärtuste järskude muutustega aruanded. Lõpliku hinnangu saab anda valdkonna spetsialist, kes vajadusel peab andmete esitaja käest küsima põhjendust. Näiteks võib teenuse saajate arvu järsk muutus olla põhjendatud sotsiaalteenuse osutaja tegevuse laiendamisega või kokku tõmbamisega.</p> <p>Erandjuhud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aruannetesse paranduste tegemine: Andmeid peab parandama aruande esitaja. Registripõhiselt koostatud väljundi korral tuleb parandused teha registris (nt STARis). Aruandevormile sisestatud andmete korral tuleb parandused teha aruandevormil. Erandjuhul, kui aruannete esitaja mingil põhjusel ei saa aruandevormil andmeid sisestada, siis saab andmete paranduse sisestada aruannete kogumist korraldav SKA töötaja • Esitamise kohustuse tühistamine: Kui aruande esitamine osutub täiesti võimatuks (mis iganes kujutlematu lokaalne katastroof, näiteks teenuse osutamise koht põles koos dokumentidega ära ja teenuseosutaja lõpetas tegevuse), siis aruannete kogumist korraldav SKA töötaja saab tühistada aruande esitamise kohustuse. <p>Sellised erandjuhud kantakse koos põhjendusega auditlogisse.</p>
<p>Aruannete koondamine</p>	<p>-</p>	<p>Praegu S- ja H-veebis toimuvat aruannete koondamist tulevikus enam ei tehta. Andmebaasis on esitatud aruannete üksikirjed. Aruannetes olevad andmed on seotud konkreetsete asutustega või tegevuskohtadega, millel on aadress, mis sisaldab EHAK koode. Üleriigilised, maakondade ja kohalike omavalitsusete koondväljundid saadakse üksikirjade EHAK koodide alusel grupeerimise teel.</p>

Aruannete
kasutamine

Eesmärk on teha andmete kasutamine võimalikult lihtsaks. Sellel eesmärgi saavutamiseks on kavandatud "Tugisilm" statistika avaldamise portaal. See portaal hakkab pakkuma valmis kujundatud väljundeid (infograafikuid, tabeleid) kohalikele omavalitsuste (KOV), sotsiaalteenuste osutajate (TO), SKA ja SOM töötajatele.

Aruannete esitajad (KOV ja TO töötajad) saavad hakata tegema ka registritest (eelkõige STARist) pärinevate ja koondväljundite tegemise aluseks olevate andmete üksikkirjete detailsusega andmeid enda sisestatud andmete ulatuses.

Ad hoc andmeanalüüsi hakkavad tegema SKA ja SOM analüütikud, kasutades BI vahendeid.

4.5 Tulevase süsteemi kasutajateekondade mudel

4.5.1 Sissejuhatus

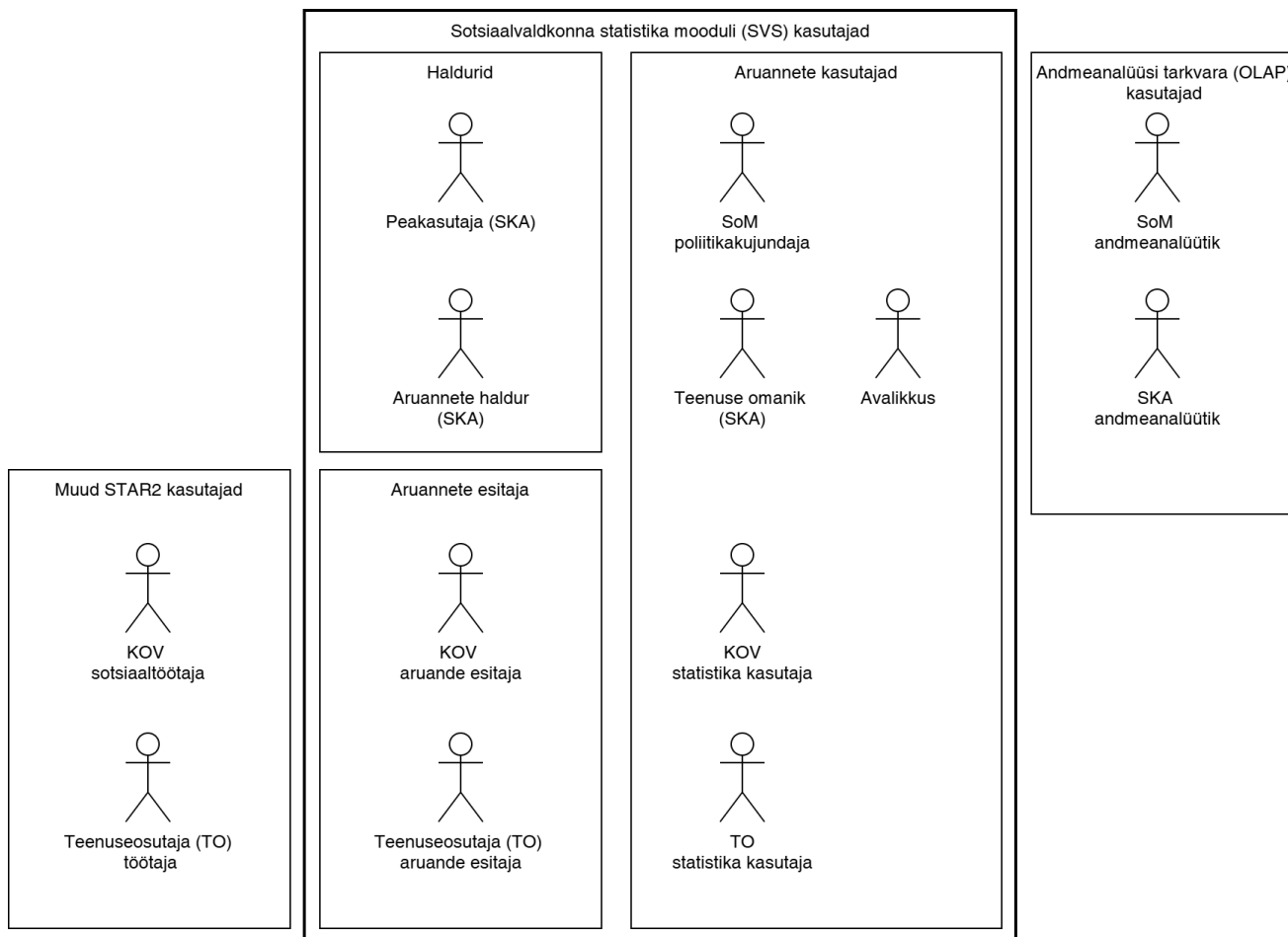
Käesolevas peatükis on antud ülevaade tulevase sotsiaalvaldkonna statistikamooduli (SVS) kasutajatest ja kasutusjuhtudest ehk tegevustest, mida kasutajad statistikamoodulis teha saavad.

Kasutusjuhtude kirjeldused keskenduvad lahendusvariandi ettepaneku üldskeemil (vt Lahendusvariandi ettepanek ja selle põhjendus) välja toodud **sotsiaalvaldkonna statistikarakendusele (SVS)**. See tähendab, et aruandlusega tihedamalt seotud STAR andmelao ja BI analüüsivahendi (Tableau) kasutajad on kasutajate nimekirjas välja toodud, kuid nende rakenduste funktsionaalsusi loetletud ei ole. Samuti ei ole loetletud funktsionaalsusi, mida tuleb parema aruandluse jaoks lisada või täiendada STAR2 rakenduses. Üldised ettepanekud siin peatükis mitte käsitletud funktsionaalsuste kohta on välja toodud andmeallikate hinnangu vastavas peatükis (vt Hinnang võimalikele andmeallikatele - STAR2 puudused ja muudatusvajadused).

Kasutusjuhud on esitatud lühikirjeldustena ja üldistatult. Näiteks on üldistatult esitatud kasutusjuhtum "Aruande sisestamine", ei ole eraldi kasutusjuhtusid 13 erineva aruandevormi sisestamise kohta. Kirjeldused tuginevad tulevase andmete kogumise, aruannete koostamise ja esitamise protsessi mudelil, rakenduse lahendusvariandi ettepanekul ning välja pakutud süsteemi arhitektuurivisioonil.

4.5.2 Süsteemi kasutajad

Kasutajate loetelus on välja toodud kõik kasutajad, kes on kirjeldatud lahendusvariandi ettepanekus, see tähendab, et lisaks otsestele aruandlusmooduli kasutajatele (haldurid, aruannete esitajad ja kontrollijad) on loetletud ja lühidalt kirjeldatud ka andmeanalüüsi tarkvara kasutajad ning muud STAR2 kasutajad ehk kasutajad, kelle töö tulemusel aruandluseks vajalikud andmed tekivad või kes sisestatud aruannete andmeid kasutavad. Analüüsis kirjeldatud kasutuslood keskenduvad SVS kasutajatele ning andmete kasutamise, andmeanalüüsimise ning teenusele määramise ja teenuse pakkumisega seotud kasutuslugusid kirjeldatud ei ole. Kasutajate kirjeldamiseks on kasutatud rollinimetusi, mis ei tarvitse üksüheselt vastata töötajate ametinimetustele. Sama töötaja võib olla mitmes rollis, näiteks kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja võib olla ka aruannete esitaja.

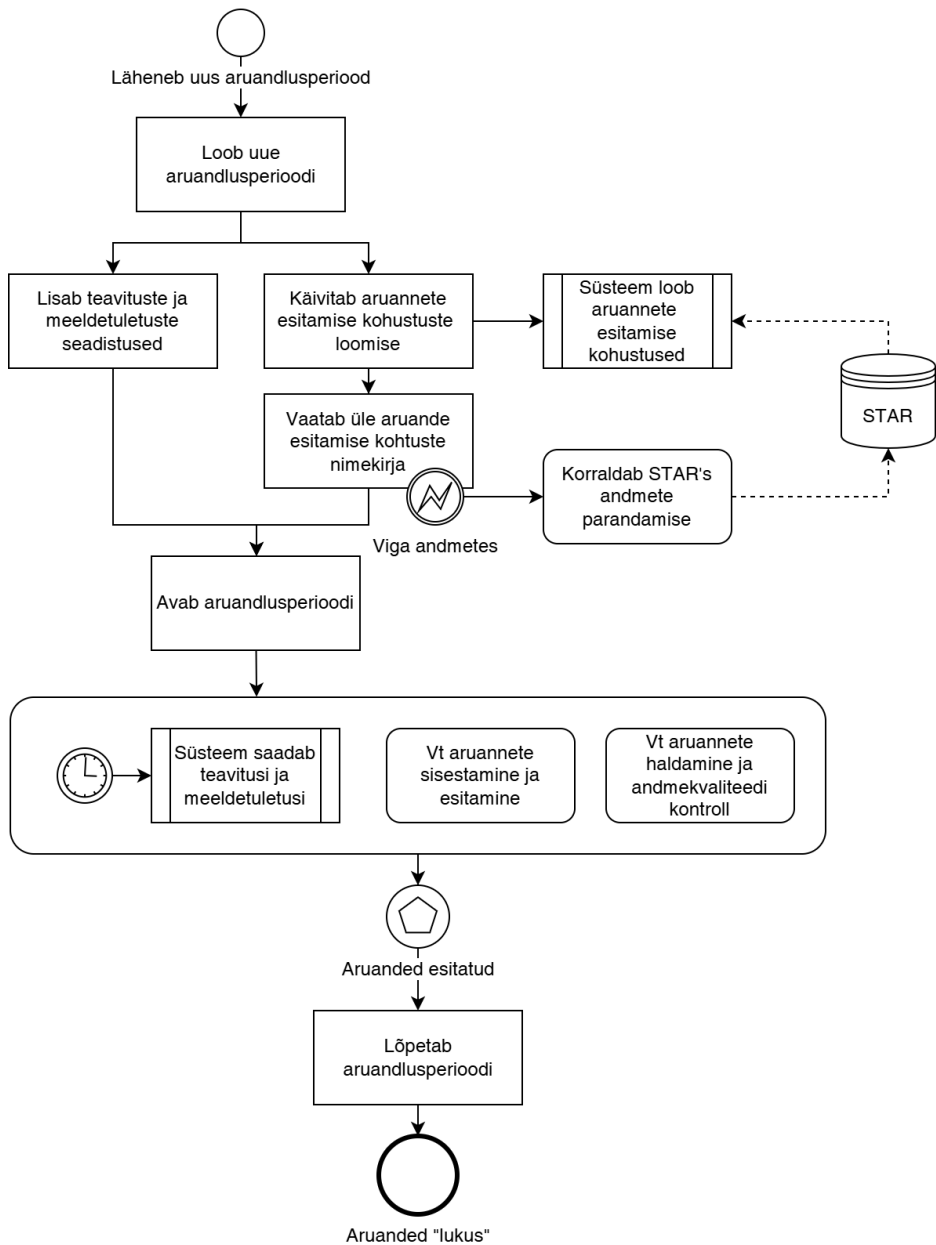
Kasutaja	Lühikirjeldus	Peamised tegevused sotsiaalvaldkonna statistika moodulis.
Haldurid		
Peakasutaja	SKA töötaja, kes seadistab statistika kogumise protsessi ja monitorib selle toimumist. Vajadusel konsulteerib aruannete esitajaid.	Tema peamiseks tegevusteks on seadistuste tegemine (nt aruandlusperioodide seadistamine, meeldetuletuste seadistamine, aruande abitekstide seadistamine), aruandekohuslaste lisamine, aruannete esitamise jälgimine ja auditlogide vaatamine. Peakasutaja saab vaadata ja hallata kommentaare selleks, et vastata aruannete esitajate küsimustele.
Aruannete haldur	SKA töötaja, kes tegeleb peamiselt aruandlusperioodi jooksul esitatud aruannete sisulise kontrollimisega.	Aruannete kontrollija peamiseks eesmärkideks aruandlusperioodi jooksul aruannete kontrollimine ja aruannete kinnitamine või

		parandamiseks tagasi saatmine. Kasutaja saab vaadata ja hallata kommentaare selleks, et vastata aruannete esitajate küsimustele ja teavitada aruannete esitajaid andmete vigadest.
Aruannete esitajad		
Kohaliku omavalitsuse (KOV) aruande esitaja	KOV töötaja, kes sisestab ja esitab aruandeid.	KOV aruande esitaja peamiseks tegevusteks on aruannete täitmine ja esitamine. Kasutaja saab vaadata ja hallata kommentaare selleks, et küsida küsimusi ja saada teada aruannetes olevatest vigadest.
Teenuseosutaja (TO) aruande esitaja	TO, kes sisestab ja esitab aruandeid.	Teenuseosutaja aruande esitaja peamiseks tegevusteks on aruannete täitmine ja esitamine. Kasutaja saab vaadata ja hallata kommentaare selleks, et küsida küsimusi ja saada teada aruannetes olevatest vigadest.
Aruannete kasutajad		
Kohaliku omavalitsuse (KOV) statistika kasutaja	KOV töötaja, kes soovib tutvuda esitatud aruannetega ja statistiliste koonditega ja ülevaadetega. Töövahendiks on statistika avaldamise portaal ehk "Tugisilm".	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.
Teenuseosutaja (TO) statistika kasutaja	Teenuseosutaja töötaja, kes soovib tutvuda esitatud aruannetega ja statistiliste koonditega ja ülevaadetega. Töövahendiks on statistika avaldamise portaal ehk "Tugisilm".	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.
Teenuse omanik (SKA)	SKA töötaja, kes soovib tutvuda esitatud aruannetega ja nendega seotud statistiliste koonditega ja ülevaadetega oma tööülesannete täitmiseks. Töövahendiks on statistika avaldamise portaal ehk "Tugisilm".	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.
SoM poliitikakujundaja	SoM töötaja, kes soovib tutvuda esitatud aruannetega	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.

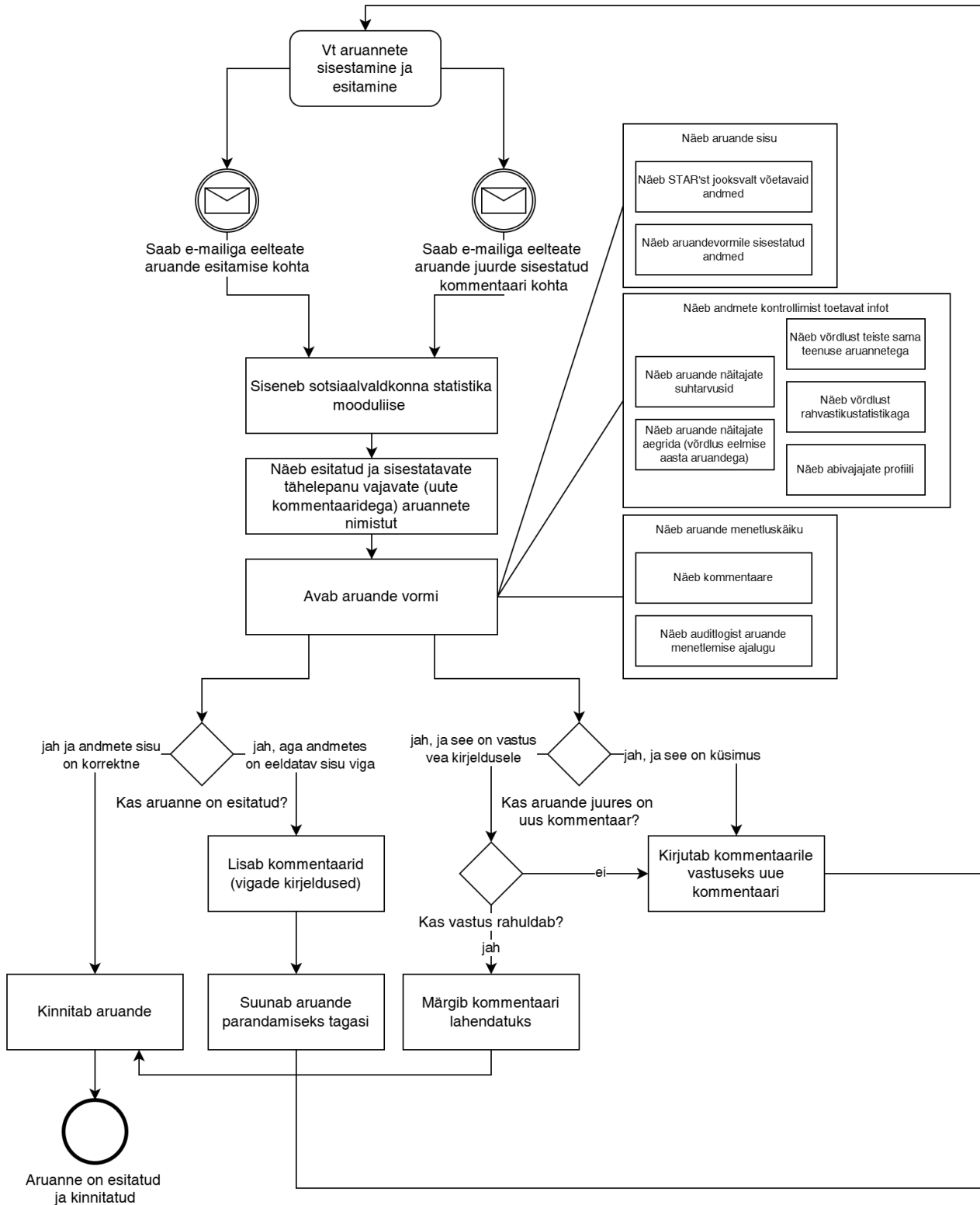
	ja nendega seotud statistiliste koonditega ja ülevaadetega oma tööülesannete täitmiseks. Töövahendiks on statistika avaldamise portaal ehk "Tugisilm".	
Avalikkus	Autentimata avalik kasutaja, kes soovib tutvuda aruannete koondandmetega. Töövahendiks on statistika avaldamise portaal ehk "Tugisilm".	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.
Andmeanalüüsi tarkvara kasutajad		
SoM andmeanalüütik	SoM töötaja, kes kasutab andmelaos olevaid andmeid ärianalüüsi tarkvaraga (Tableau) keerukamate analüüside ja aruannete tegemiseks.	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.
SKA andmeanalüütik	SKA töötaja, kes kasutab andmelaos olevaid andmeid ärianalüüsi tarkvaraga (Tableau) keerukamate analüüside ja aruannete tegemiseks.	Kasutaja tegevuseks on statistika vaatamine.
Muud STAR2 kasutajad		
KOV sotsiaaltöötaja	KOV töötaja, kes viib läbi abivajaduse hindamist, teenusele määramise ja teenuse osutamise andmete haldamist ning menetlustoimingute haldamist STAR2-s.	Ei ole aruandlusmooduli kasutaja.
Teenuseosutaja (TO) töötaja	TO töötaja, kes haldab teenuse osutamise andmeid STAR2-s.	Ei ole aruandlusmooduli kasutaja.

4.5.3 Süsteemi kasutajateekonnad

4.5.3.1 Aruandlusperioodide ja esitamiskohustuste haldamine (peakasutaja)

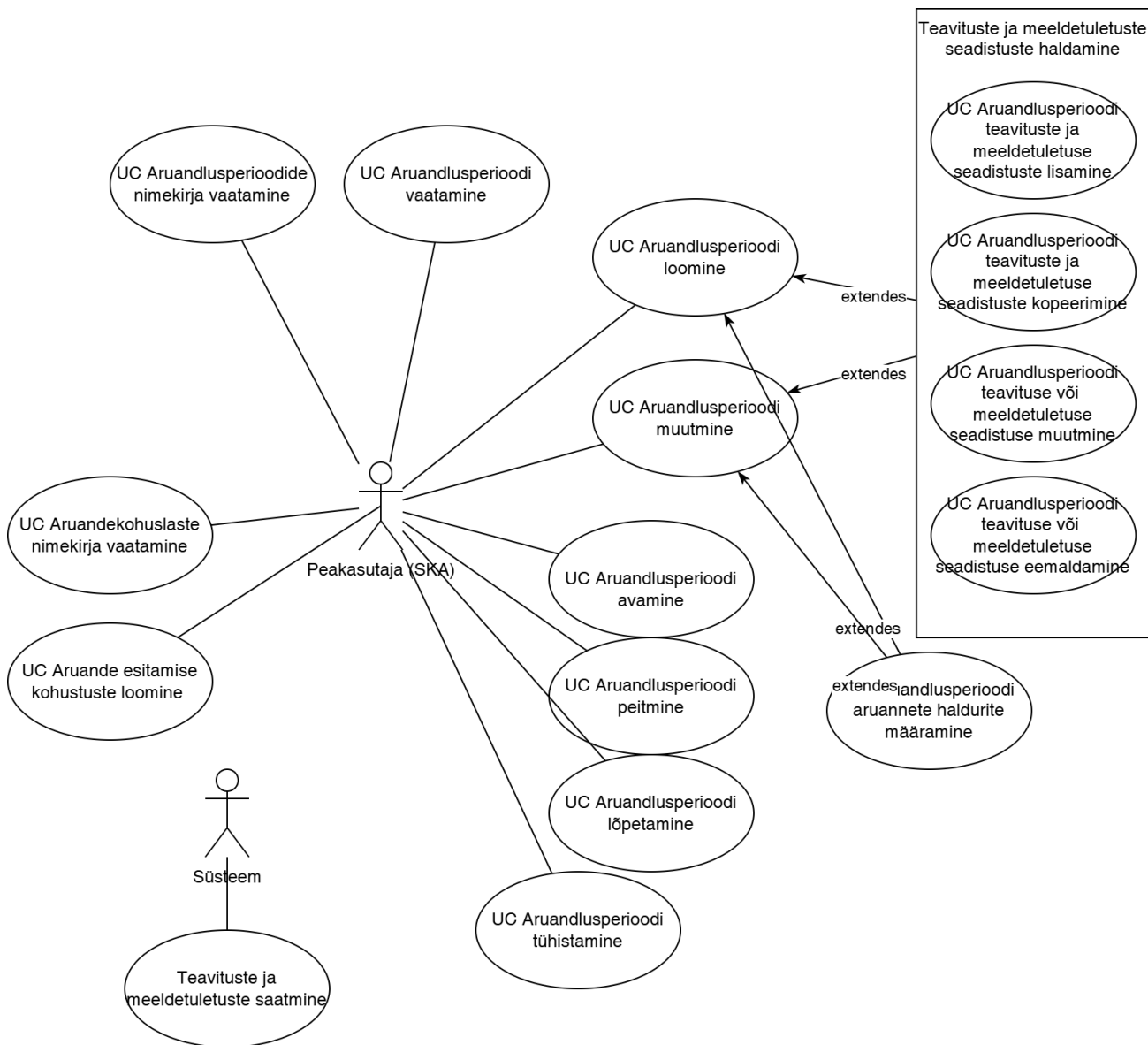

4.5.3.3 Aruannete haldamine ja kontrollimine (aruannete haldur)

4.5.4 Süsteemi kasutuslood - aruannete kogumine

4.5.4.1 Aruandlusperioodide ja esitamiskohustuste haldamine (peakasutaja)

UC Aruandlusperioodide nimekirja vaatamine

Kasutaja saab vaadata aruandlusperioodide loetelu ning filtreerida aruandlusperioode erinevate parameetrite alusel (periood/aasta, aruandlusperioodi olek).

UC Aruandlusperioodi loomine

Kasutaja saab luua uut aruandlusperioodi. Perioodi loomisel tuleb periood seadistada ehk määrata perioodi peamised parameetrid, mille alla kuuluvad perioodi aasta, perioodi avamise kuupäev, esitamise tähtaeg, seotud aruandevorm või -vormid, esitaja tüüp (KOV, TO).

UC Aruandlusperioodi vaatamine

Kasutaja saab avada konkreetse aruandlusperioodi detailvaadet, et perioodi andmetega tutvuda.

UC Aruandlusperioodi muutmine

Kasutaja saab avatud aruandlusperioodi andmeid muuta - ehk muuta perioodi aastat, perioodi avamise kuupäeva, esitamise tähtaega, seotud aruandevormi või -vorme, esitaja tüüpi (KOV, TO). Süsteem rakendab muutmisel piiranguid vastavalt aruandluseperioodi staatusel ja esitatud aruannetele (näiteks, kui aruandeid on juba esitatud, siis seotud aruandevorme enam muuta ei saa).

Aruandlusperioodi andmekoosseisu osana hallatakse ka aruandlusperioodiga seotud teavituste ja meeldetuletuste tekstilist sisu ning saatmise tingimusi (millal teavitus või meeldetuletus välja saadetakse) - need funktsionaalsused on kirjeldatud järgmistes meeldetuletuste haldamise alamkasutuslugudes.

UC Aruandlusperioodi haldurite määramine

Kasutaja saab aruandluse perioodi iga aruandevormi juurde määrata haldurid. Eesmärk on halduri kasutusõigustega kasutajad siduda aruandevormidega, et süsteem saab haldureid teavitada nende hallatavate aruannetega tegelemise vajadusest (vastavamise ootel küsimused, ülevaatamise ootel esitatud aruanded).

UC Aruandlusperioodi teavituse või meeldetuletuse seadistuse lisamine

Kasutaja saab aruandlusperioodi juurde lisada teavituste ja meeldetuletuste seadistusi. Iga teavituse või meeldetuletuse juures märgitakse mille suhtes (nt avamise kuupäev, esitamise tähtaeg), mitu päeva enne või pärast ja millise sisuga meeldetuletusi saadetakse. Näiteks: "Esitamise alguse aeg", -2 päeva, "SVS aruannete esitamine algab ülehommel. Pange vaim valmis, esitada saab www.star.ee/aruanded".

UC Aruandlusperioodi teavituste ja meeldetuletuste seadistuste kopeerimine

Kasutaja saab aruandlusperioodi juurde süsteemis kopeerida olemasoleva aruandlusperioodi teavituste ja meeldetuletuste seadistusi. See mõeldud selleks, et iga aruandlusperioodil ei peaks kõiki teavituste ja meeldetuletuste seadistusi uuest sisestama.

UC Aruandlusperioodi teavituse või meeldetuletuse seadistuse muutmine

Kasutaja saab aruandlusperioodi eelselt ja ajal aruandlusperioodi teavituste ja meeldetuletuse sisu ja saatmise parameetreid muuta.

UC Aruandlusperioodi teavituse või meeldetuletuse seadistuse eemaldamine

Kasutaja saab aruandlusperioodi eelselt ja ajal aruandlusperioodi teavituste ja meeldetuletuste seadistusi eemaldada.

UC Aruandlusperioodi meeldetuletuse saatmine

Rakendus saadab igapäevaselt välja aruandlusperioodi teavitusi ja meeldetuletusi vastavalt meeldetuletuste seadistustele. Meeldetuletused saadetakse aruandlusperioodi aruandega seotud aruandluskohuslaste e-mailidele. E-mailide aadresside andmed saadakse STARist. Meeldetuletuste saatmise käigus võetakse arvesse aruannete esitamise staatust.

UC Aruande esitamise kohustuste loomine (automaatne)

Kasutaja saab käivitada aruande esitamise kohustuste loomise protsessi. Süsteem loob aruannete esitamise kohustused automatiseeritult kasutades STAR2 asutuste andmeid. Protsessi on võimalik käivitada korduvalt selleks, et saaks arvesse võtta lähteandmetes tehtud muudatusi.

Täpsustused:

1. Kui aruande esitajaks on KOV:
 1. Kasutaja saab üldiselt või üksikute KOVide lõikes valida, kas aruande esitamise kohustus antakse KOVile tervikuna või linnaosade/osavaldade lõikes (näiteks Tallinna kohta on aruandeid kogutud linnaosade lõikes, kuid teiste kohalike omavalitsuste kohta tervikuna; süsteemi ei tohi olla see reegel sisse kirjutatud, vaid peaks olema paindlik valikuvõimalus)
 2. Kasutaja saab valida, mis asutusele aruande esitamise kohustus anda (nt STARis ei ole asutust Tallinna linnavalitsus, vaid Tallinna linna esindavad kasutajad on seotud erinevate asutustega: Tallinna Haridusamet, Tallinna Transpordiamet jne). Alternatiiv on lahendada nii, et kohaliku omavalitsuse kõik asutused saavad esitada selle kohaliku omavalitsuse aruannet.
2. Kui aruande esitajaks on teenuseosutajad, siis saavad aruande esitamise kohustuse TOd, kes on määratud perioodil teenust osutanud.
 1. Sõltuvalt aruandevormist antakse andmete esitamise kohustus teenuseid osutava ettevõtte iga tegevuskoha kohta eraldi või ettevõtte kohta tervikuna.

- Märkus: Praegu on STARis teenuseosutajate kasutajad on seotud tegevuskohtadega ja ei ole võimalik kirjeldada kasutajad ettevõtte juurde. Seega praegu tekiks takistus sellega, et ei saa luua kasutajaid, kellel oleks ettevõtte kui terviku kohta aruannete sisestaja või esitaja kasutusõigus. Praegu on kasutajate haldus STAR1-s. Kui hakatakse kasutajate haldust üle viima STAR2-te, siis võiks luua võimaluse anda kasutusõigusi a) ettevõtte kohta tervikuna b) tegevuskoha kohta.

UC Aruandekohuslaste nimekirja vaatamine

Kasutaja saab vaadata aruandekohuslaste nimekirja konkreetse aruandevormi lõikes. Käsitsi andmeid kohuslaste nimekirja lisada ega nimekirjast eemaldada ei saa.

UC Aruandlusperioodi avamine

Kasutaja saab konkreetset aruandlusperioodi avaldada ehk avada see aruandekohuslastele aruannete esitamiseks. Aruannete esitajatele muutuvad nähtavaks/esitavaks need aruanded, mille täitmise tähtaeg on saabunud ning mille periood on avatud.

UC Aruandlusperioodi peitmine

Kasutaja saab avatud aruandlusperioodi aruandekohuslaste eest peita. Peitmisel perioodi ei tühistata ning seda saab hiljem uuesti avada. Peidetud perioodile aruandeid esitada ei saa ning meeldetuletusi ei saadeta.

UC Aruandlusperioodi lõpetamine

Kasutaja saab aruandlusperioodi lõpetada ehk kinnitada. Üldiselt tehakse seda siis, kui kõik aruanded on esitatud, kontrollitud ja korras. Lõpetatud perioodi enam aruandeid esitada ei saa.

UC Aruandlusperioodi tühistamine

Kasutaja saab aruandlusperioodi tühistada. Tühistatud perioodi juures tühistatakse aruande esitamise kohustused. Tühistatud perioodile aruandeid esitada ei saa ning meeldetuletusi ei saadeta. Tühistamist kasutatakse siis, kui aruandeperioodi seadistustes tehti oluline viga.

Kasutaja saab aruande alamvormidel saab aruande iga alamvormi või sisestusvälja juures vaadata vormiga või väljaga seotud abitekste.

UC Aruandega kaasneva statistika vaatamine

Kasutaja saab aruande juures vaadata aruande sisu kontrollimist toetavat infot. Kasutaja saab näha aruandesse sisestatud andmete omavahelisi suhtarvusi ja aegridu (võrdlust varasema perioodiga). Suhtarvud võivad olla näiteks teenuse osutamise kulu ühe teenuse saaja kohta, teenuse saajate arv teenust osutava töötaja kohta jms. Esitatava statistika osaks võivad olla ka rahvastikustatistikast saadud andmed ja abi vajavate teenuse saajate üldist profiili (nt vanus) ja erivajadusi kirjeldavad andmed. Kasutaja saab näha andmete võrdlust üldise statistilise jaotusega (nt aruande andmete alusel arvutatud teenuse osutamise kulu ühe teenuse saaja kohta võrreldes keskmise teenuse osutamise kuluga ühe teenuse saaja kohta).

UC Aruande menetluskäigu vaatamine

Kasutaja saab aruande juures vaadata aruande kohta auditlogisse tehtud kandeid (vt allpool "Auditlogi vaatamine"), sisestatud kommentaare (vt allpool "Aruande kommentaaride vaatamine" ja infot aruande allasutu(ste)sse täitmiseks delegeerimise kohta.

UC Aruande sisestamine

Kasutaja saab aruande aruandlusperioodil enne aruande esitamist aruande andmeid sisestada. Sõltuvalt aruande vormist sisestab kasutaja andmeid erinevatesse alamtabelitesse (teenuse osutajad, kulud jm). Aruannete tabelid võivad olla eeltäidetud riiklikest registritest saadud andmetega. Esitamata aruanded saab kasutaja salvestada nõ mustandina.

STAR2-st automaatselt saadud andmeid kasutaja muuta ei saa. STAR2-st saadavate andmete osas perioodilise aruandlusega andmete kogumine lõppeb. STAR2-st saadud andmetel põhinevaid koondnäitajaid ja võimalikke andmevigade nimistut kuvatakse aruande sisestajale. Kui andmed vajavad parandamist, siis tuleb seda teha STAR2-s.

Aruande sisestamise käigus süsteem jooksvalt kontrollib andmeid. Kasutaja näeb sisestatud andmete kontrolli tulemusi nii, et kontrolli tulemused on talle selgelt näha, kuid vigade kuvamine ei sega andmete sisestamist (näiteks vead ja/või aruande andmete staatus on jooksvalt näha kõrvalpaneelis).

Teenuse osutajal peab saama paindlikult ja mugavalt sisestada andmeid erinevate teenuse osutamise kohtade ulatuses. Näiteks, kui ettevõtte personalitöötaja või raamatupidaja sisestab teenust osutavate isikute andmeid, siis ta saaks järjest ära sisestada kõigis tegevuskohtades tegutsevate töötajate andmed ja kui üks töötaja töötab mitmes tegevuskohas, siis selle töötaja andmeid sisestada üks kord.

UC Aruande automaatne täitmine (STAR2)

Kui kasutaja alustab aruande täitmist, siis süsteem esitab asjakohased STARist saadud andmed. Peamiselt kasutatakse STAR2-st teenuse saajate andmeid, mõningaid andmeid võetakse ka kulude aruandetabelisse. Teenuse saajate kohta STAR2-st saadavaid andmed statistika süsteemi ei salvestata, vaid esitatakse STAR2-st saadavate andmete alusel koostatud väljundvorm. Täpsemalt on aruandele võetav STAR2 andmestik kirjeldatud peatükis [Hinnang võimalikele andmeallikatele](#). Vastavalt peatükis [Tulevase süsteemi arhitektuuri visioon](#) kirjeldatule hakatakse andmeid võtma STAR andmelaost.

UC Aruande automaatne täitmine (välised süsteemid)

Kasutaja saab aruande täitmise käigus täita teatud aruande osi välistest registritest. Täpsemalt on välised süsteemid ja sealt võetavad andmed kirjeldatud peatükis [Hinnang võimalikele andmeallikatele](#). Peamised andmeallikad ja sealt täidetavad aruande osad on järgmised:

- MTR (TARVIK), TÖR, TSD, EHIS, Kutseregister - andmed teenust osutavate isikute kohta
- Riigi rahandus - andmed kulude kohta

Välistest registritest saadud andmeid on üldjuhul võimalik aruande peal vajadusel korrigeerida (vt [UC Aruande sisestamine](#)).

Lisaks võetakse Statistikaametist rahvastikustatistika andmeid selleks, et esitada teenuse saajate andmete võrdlus rahvastikustatistikaga.

UC Töötajate koormuste haldamine

Kasutaja saab teenust osutavate isikute aruande esitamisel hallata oma töötajate jaotust sotsiaalteenuste lõikes (kasutajaliidese prototüübis olev alamleht "Teenust osutavad isikud ja lastekaitse töötajad"). See funktsionaalsus on mõeldud MTRist ja TÖRist saadud andmete täiendamiseks. Kui töötaja osutab mitut sotsiaalteenust, siis saab kasutaja määrata, millise koormusega töötaja mingit sotsiaalteenust protsentuaalselt osutab.

UC Eelmise perioodi andmete ülekandmine

Kasutaja saab töötajate koormuse haldamise käigus üle kanda eelmise aruandlusperioodi andmeid.

UC Aruande laadimine failiga

Kasutaja saab aruannet üles laadida failiga. Võimalikud failiformaadid - xml, json, csv. Üles saab laadida ühte aruannet, kuid peamiselt on funktsionaalsus vajalik suurematele teenusepakkujatele ning seega peab olema võimalus üles laadida ka hulka aruandeid ühe

korraga. Failiga saab üles laadida ainult neid andmeid, mida on rakenduses võimalik sisestada, automaatselt aruannetele võetavaid andmeid failiga laadida ei saa. Kui üles laetav aruanne juba eksisteerib aruandeperioodis, siis kirjutatakse see täielikult üle. Erinevuste näitamine ja kinnitamine ei ole vajalik, kuna aruandeid ja nendel olevaid andmeid ei ole palju.

Tegemist on madalama realiseerimise prioriteediga funktsionaalsusega.

UC Aruande andmete väljavõtte tegemine

Kasutaja saab statistika koostamise aluseks olevaid andmeid üksikkirjete detailsusega vaadata ja/või faili kirjutada (nt csv faili). Aruannete esitaja saab väljastada enda asutuse kohta käiva statistika koostamise aluseks olevaid andmeid (nt STAR2-st saadavaid teenuse saajate andmeid). Teise kohaliku omavalitsuse või teenuse osutaja kohta käivaid sellise detailsusega andmeid väljastada ei saa.

Andmete väljastamine on vajalik registripõhiselt koostatud statistika korral andmevigade parandamiseks. See võimaldab üksikasjalikult kontrollida aruande koostamise aluseks olevaid andmeid, et vajadusel minna parandama registrites olevaid andmeid.

Väljavõtetes välditakse isikuid otseselt identifitseerivate andmete väljastamist (nt väljavõttes esitatakse menetluse number ja teenuse saaja profiili kirjeldavad andmed (vanus, sugu), aga ei esitata isikukoodi ja nime). See on mõeldud selleks, et isikuid identifitseerivad andmed ei satuks valedesse kättesse väljavõtte lekkimise korral (näiteks lihtne inimlik viga, saadab e-postiga valele aadressile)

UC - delegeerimine - Aruande sisestamise delegeerimine

Kasutaja saab aruande esitamise kohustust edasi suunata esitaja allüksus(t)ele (nt vallavalitsus annab sisestamise edasi oma valla hoolekandeasutustele).

UC - delegeerimine - Aruande sisestamise delegeerimise tühistamine

Kui kasutaja on aruande sisestamise delegeerinud allüksustele, siis ta saab delegeerimise tühistada

UC - delegeerimine - Aruande koondamine

Kui kasutaja on aruande sisestamise delegeerinud allüksustele, kellest igaüks on täitnud oma (alam)aruande, peab aruande esitaja (KOV) saama esitatud aruandeid kokku koondada ja vajadusel ka muuta.

UC - delegeerimine - Delegeeritud aruannete nimistu vaatamine, aruande sisestamine ja sisestamise lõpetatuks märkimine

Kasutaja (allasutuses aruannete sisestaja) näeb allasutusele sisestamiseks delegeeritud aruannete nimistu. Kasutaja valib nimistust aruande. Kasutaja sisestab andmed. Kasutaja märgib sisestamise lõpetatuks või kui soovib sisestamist jätkata, siis salvestab sisestatud andmed mustandina.

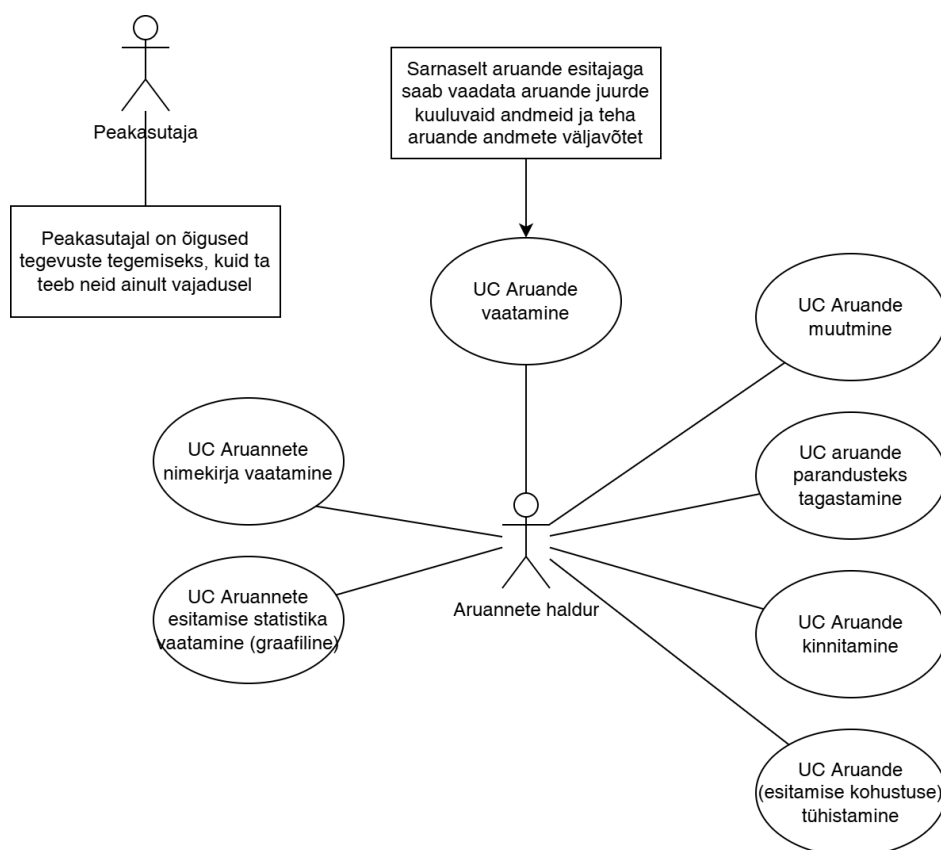
UC Aruande esitamine

Kasutaja saab sisestatud aruande esitada. Süsteem teostab andmete kontrollid ning kui kõik vajalikud andmed on korrektselt sisestatud, märgib süsteem aruande esitatuks.

UC Aruande parandamiseks tagasi võtmine

Kasutaja saab esitatud aruannet uuesti muutmiseks tagasi võtta kui aruandeperiood ei ole veel lõpetatud.

4.5.4.3 Aruannete haldamine ja kontrollimine (aruannete haldur)

UC Aruannete nimekirja vaatamine

Kasutaja saab vaadata kõigi aruandekohuslaste aruandeid loeteluna, sh aruande olekut (pooleli, esitatud jm). Kasutaja saab loetelus olevaid aruandeid soovi korral nt perioodi, aruande liigi või oleku järgi filtreerida.

UC Aruannete esitamise statistika vaatamine (graafiline)

Kasutaja saab vaadata aruannete esitamise statistikat infograafikutena. Kasutajale kuvatakse valitud perioodi aruannete esitamise progress graafiliselt kõigi aruannete üleselt ning iga aruande kohta eraldi. Kasutaja saab valitud perioodi muuta.

UC Aruande vaatamine

Kasutaja saab aruannete esitajate poolt sisestatud aruannete detailvaateid avada ning aruande sisu vaadata. Aruande sisu on sõltuvalt aruande liigist jagatud alamvormideks (nt teenuse saajad, teenuse osutajad jm) ning iga alamvormi saab eraldi vaadata.

Funktsionaalsus on sarnane aruannete esitajaga. Kasutaja saab aruandevormil näha ka aruande esitaja poolt esitatud andmete pealt arvutatud näitajate võrdlusi teiste sama liiki aruande esitajatega.

UC Aruande muutmine

Kasutaja saab muuta aruande esitaja poolt sisestatud aruande andmeid. Iga muudatuse kohta peab sisestama ka selgituse. Kasutatakse erandjuhul, kui aruande esitaja ei saa tehnilistel põhjustel ise andmeid sisestada. Pigem on mõeldud üksikute paranduste tegemiseks.

UC Aruande parandusteks tagastamine

Kasutaja saab esitatud aruannet tagastada paranduseks. Aruanne tuleb tagastada koos kommentaaridega selle kohta, mis parandamist vajab.

UC Aruande kinnitamine

Kasutaja saab esitatud aruannet märkida kontrollituks ehk seda kinnitada.

UC Aruande tühistamine

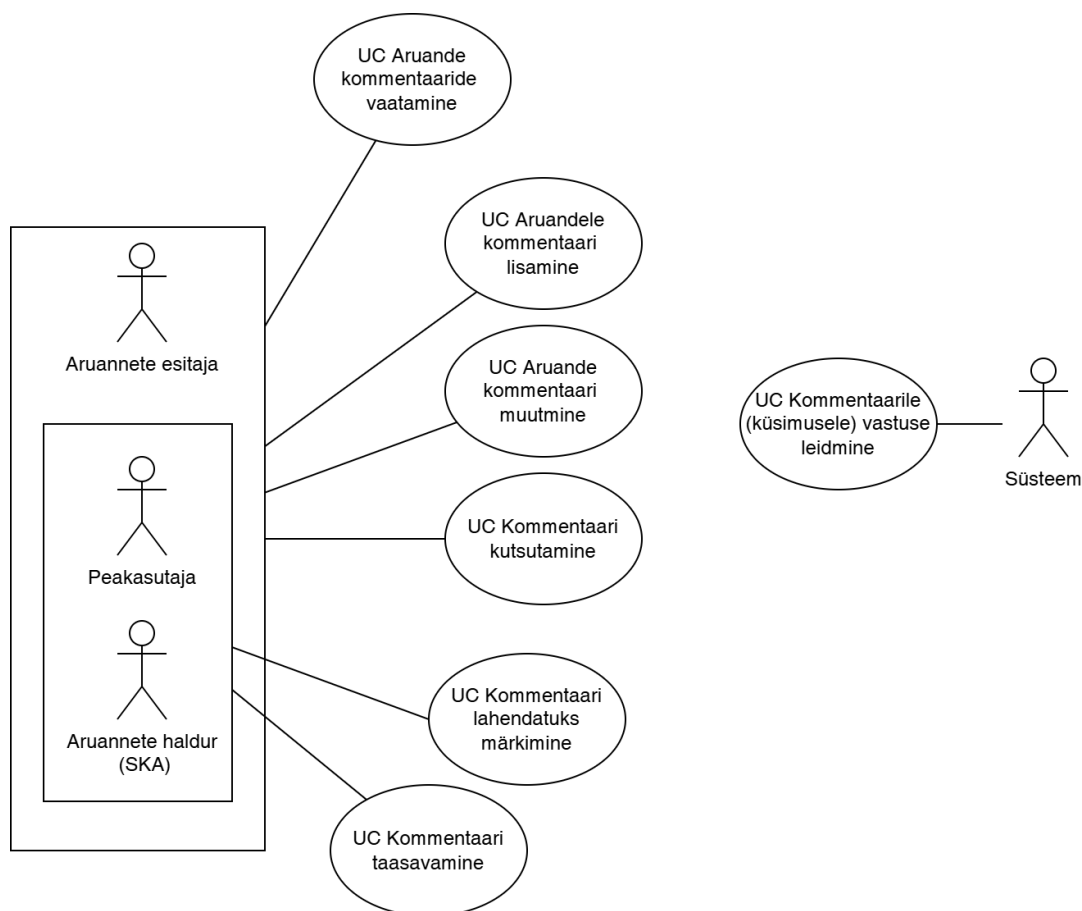
Kasutaja saab aruannet tühistada koos aruande esitamise kohustuse tühistamisega. Kasutatakse siis, kui aruande esitamise kohustuse täitmine osutub täiesti võimatuks. Näiteks on aruande esitaja tegevuse lõpetanud ja aruande koostamiseks vajalikud andmed on hävinud.

UC Staatuste muudatuste kohta teavituste saatmine (automaatne protsess)

Aruande esitajale saadetakse automaatselt e-posti teel teade aruande kinnitamise või paranduste tegemiseks tagasi lükkamise kohta.

Aruande haldurile saadetakse automaatselt e-posti teel teade aruande esitamise kohta.

4.5.4.4 Suhtlus (chat)

Selgitus: Niinimetatud kommentaare kasutatakse süsteemi kaudu suhtlemiseks haldurite ja aruannete esitajate vahel:

- aruannete esitajad saavad küsida haldurilt küsimusi ja haldurid saavad vastata esitatud küsimustele
- haldurid saavad teatada aruannetes olevatest (võimalikest) vigadest ja aruannete esitajad saavad lisada selgitusi.

Eesmärk on viia see suhtlus süsteemi selleks, et suhtluse ajalugu oleks nähtav. Teine tuleviku eesmärk on koguda teadmusbasis, mille alusel saaks hakata automatiseerima küsimustele vastamist.

UC Aruandele kommentaari lisamine

Kasutaja saab aruandevormil lisada aruandele kommentaari. Kommentaari saab lisada nii konkreetse aruande välja juurde kui ka aruandevormi ploki või kogu aruande juurde.

Kommentaari on "chat-" vormis ehk tekib eraldi jutuaknasse ning kommentaari olemasolu on näha aruandevormil.

UC Aruande kommentaari vaatamine

Kasutaja saab aruandele lisatud kommentaari aruandevormilt avada ning seda vaadata. Kommentaar on näha "chat-i" vormis ehk esitatakse eraldi jutuaknas, kus on võimalik vaadata kommentaare kogu aruande ulatuses, üle ploki ulatuses või aruande välja ulatuses.

Aruannete nimistus (UC Aruannete nimekirja vaatamine) on võimalik filtreerida aruandeid, millel on vaatamata või lõpetatuks märkimata kommentaare.

UC Aruande kommentaari muutmise

Kasutaja saab enda poolt sisestatud kommentaari vajadusel muuta.

UC Kommentaarile vastuse leidmine

Kui kasutaja sisestab kommentaari (aruannete esitaja sisestab küsimuse), siis otsib rakendus, kas samasisulist küsimust on varem küsitud ning pakub kasutajale välja valiku varasematest vastustest küsimusele.

Tegemist on tulevikus lisatava funktsionaalsusega. Funktsionaalsuse saab realiseerida siis, kui varasematest küsimustest ja vastustest on kogunenud piisav teadmusbasis.

UC Kommentaari lahendamiseks märkimine

Kasutaja saab kommentaari või jutulõime märkida lahendamiseks, kui tekkinud küsimused on vastused saanud.

UC Kommentaari taasavamine

Kasutaja saab lahendamiseks märgitud kommentaari taasavada.

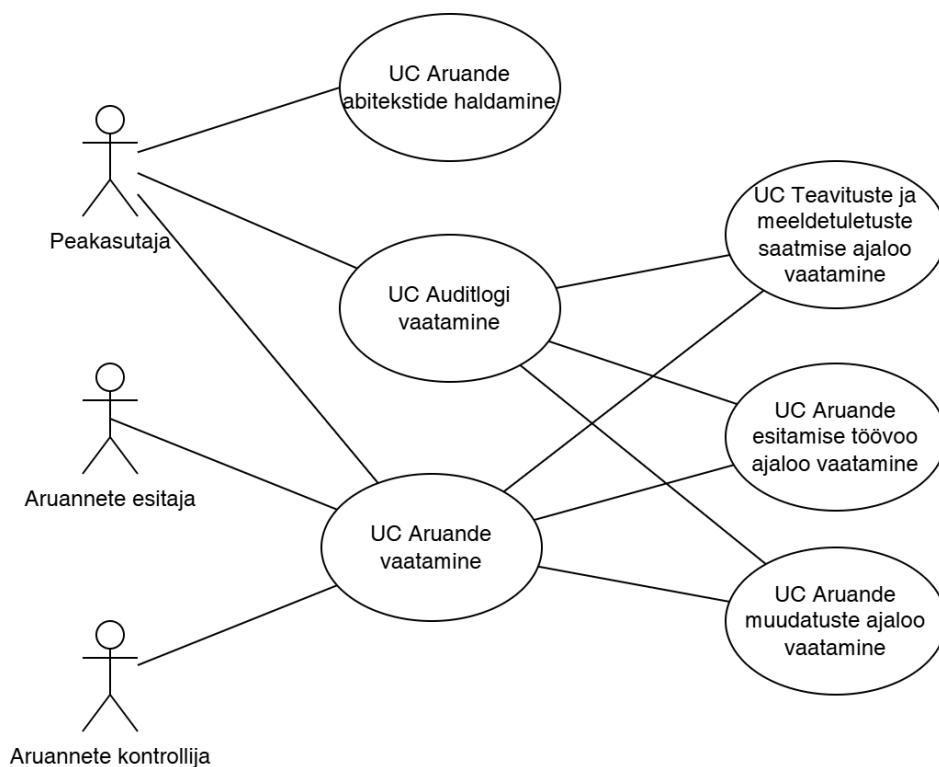
UC Kommentaari kustutamine

Kasutaja saab kustutada kommentaari, mis ei ole märgitud lahendamiseks.

UC Kommentaari kohta teavituste saatmine

Aruande esitajatele ja halduritele saadetakse automaatselt e-posti teel teavitused, et nad teaks tulla vaatama süsteemis olevaid kommentaare.

4.5.4.5 Rakenduse seaded ja toetavad funktsionaalsused

UC Aruande abitekstide haldamine

Kasutaja peab rakenduses saama hallata aruandevormidel olevaid abitekste iga sisestatava aruande välja jaoks.

Samuti peab saama aruandevormi juurde laadida faile, näiteks video aruande täitmise kohta koos selgitustega, mis on aruande eesmärk ning kuidas seda täitma peab.

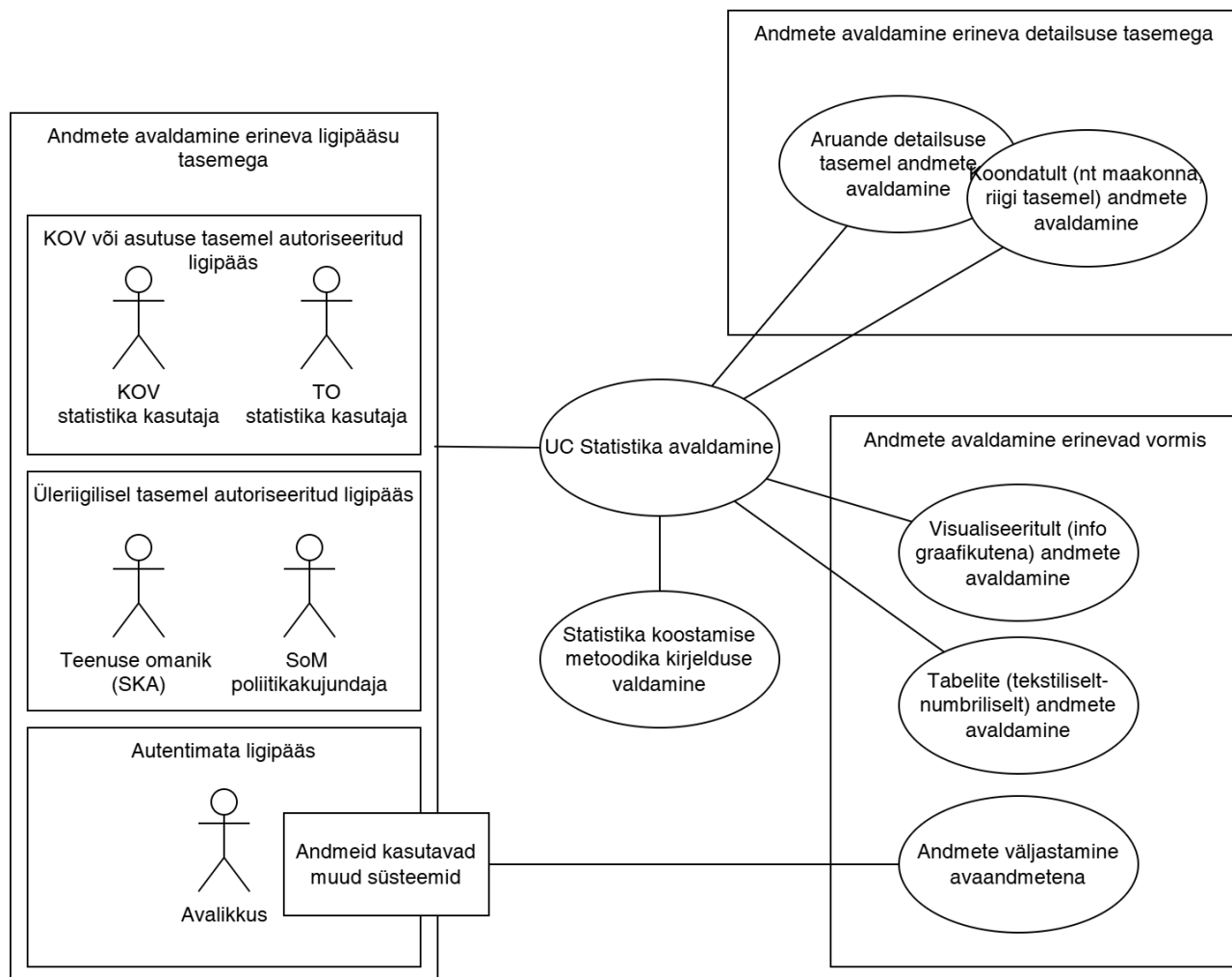
UC Auditlogi vaatamine

Kasutaja saab vaadata rakenduse auditlogi, milles on näha kõik kõikide rakenduse kasutajate poolt tehtud ja jälgimist vajavad tegevused järjekorras - auditlogi kandes on kasutaja, tegevuse liik ja lisainfo ning tegevuse aeg. Auditlogi saab filtreerida kuupäevade vahemiku, kasutaja ja tegevuse alusel.

Auditlogisse kantakse ainult need tegevused, mis vajavad jälgimist. Näiteks aruannete staatust muutvad tegevused ja aruande sisus pärast esitamist tehtud muutused (SKA peakasutaja või valdkonna vastutaja tehtud muutused). Auditlogis registreeritakse ka teavituste/meeldetuletuste saatmised.

Auditlogi kanded seotakse aruandega. Kasutajad saavad aruande vaates näha selle aruandega seotud auditlogi kandeid.

4.5.5 Süsteemi kasutuslood - statistika kasutamine ("Tugisilm")

Käesoleva töö skooopi ei kuulu statistika avaldamise funktsionaalsuse detailsem lahti kirjutamine, kuid terviklikkuse huvides on järgnevalt esitatud peamised ootused.

- Andmete avaldamine erinevatel ligipääsu tasemetel:
 - Üleriigilise ligipääsu õigustega kasutaja (SKA, SOM töötajad)
- Kohaliku omavalitsuse ligipääsu õigustega kasutaja (kohaliku omavalitsuse töötajad)
- Teenuseosutaja ligipääsu õigustega kasutaja (teenuseosutaja töötajad)
 - Avalikkus (autentimata ja autoriseerimata kasutaja)
- Andmete avaldamine erinevatel koondatuse tasemetel:
 - Kohaliku omavalitsuse tase (asutuse aruanne ilma koondamiseta)
 - Maakonna tasemel koondatuna
 - Riigiüleselt koondatuna
- Andmete avaldamine erineval kujul:

- Visualiseeritud infograafikuna kuvamine
- Tabeline kuvamine (vajalik ka WCAG nõuete täitmiseks)
- Masintöödeldaval kujul avaandmetena avaldamine
- Andmete juures on statistika koostamise meetoodika kirjeldus
- Andmetele seatakse isikute kaudset tuvastamist vältivad ligipääsu piirangud.

4.6 Kasutajaliidese prototüüp ja kasutatavuse testimised

4.6.1 Prototüüp

Sotsiaalhoolekandevalase aruandluse kasutajaliidese prototüüp käsitleb aruannete kogujate ning aruannete täitjate vaateid. Prototüüp katab statistika kogumist. Prototüüp ei hõlma statistika esitamist (statistika avaldamise portaal „Tugisilm“)

Kasutatavuse testimise tarbeks loodi vastavalt nendele rollidele ka interaktiivsed vood (*flow*). Prototüübi interaktiivsed vood on lingiga ligipäätavad, küll aga tuleb kogu Figma faili ligipääsu osas kontakteeruda TEHIK-uga.

Figma fail: <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=0-1&t=8qTYhRJYvxE2paU4-1>

Aruande esitaja voog: <https://www.figma.com/proto/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=0-1&p=f&t=8qTYhRJYvxE2paU4-0&scaling=min-zoom&content-scaling=fixed&starting-point-node-id=1029%3A141703&show-proto-sidebar=1>

Peakasutaja ja aruannete sisu ülevaataja voog:

<https://www.figma.com/proto/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=0-1&p=f&t=8qTYhRJYvxE2paU4-0&scaling=min-zoom&content-scaling=fixed&starting-point-node-id=1029%3A140168&show-proto-sidebar=1>

Kui töö käigus selgus, et realiseerimise esimese etapi sisu võiks olla lastekaitsealane statistika, siis viimistleti kasutajaliidese prototüüpi lastekaitsealase statistika kogumise osas:

- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1450-6485>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1226-67001>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1182-343>

- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1338-13639>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1325-7177>

4.6.2 Kasutatavuse testimine

Kasutatavuse testimine viidi läbi 11 osalejaga Microsoft Teams'i vahendusel. Valimisse kaasati erineva profiiliga kasutajaid. Esindatud olid peakasutaja (SKA), aruannete haldurid (SKA) ning aruannete esitajad nii KOV kui TO poolelt. Kasutatavuse testimise sessioonid salvestati ning selleks küsiti eelnevalt osalejate nõusolek.

Osalejatel paluti täita konkreetseid ülesandeid ja jagada oma mõttekäiku testi läbivijaga, kes esitas jooksvalt selgitavaid ja täpsustavaid küsimusi. Testi eesmärk oli mõista, kuidas kasutajad tajuvad pakutud aruandlusplatvormi visiooni ning millised on nende kogemused erinevate vaadete, funktsioonide ja töövoogudega.

Enne ülesannete juurde asumist esitati osalejatele alustamise küsimused, et kaardistada nende taust, roll ja varasem kogemus S- ja H-veebidega. Samuti selgitati lühidalt lähtekohta: sotsiaalhoolekande teenuste aruandluses on käimas laiem muutus, mille keskmes on STAR2 kui registri- ja isikupõhise andmestiku põhinev tulevikulahenduse visioon. Osalejatele avati taustalugu sellest, kuidas tulevikus peaksid teenuseid puudutavad andmed koonduma automaatselt erinevatest registritest ning kuidas teatud andmeosad jäävad ka edaspidi käsitsi sisestatavaks. Testi lõpus paluti osalejatel hinnata üldmuljet pakutud visioonist, selle mõjust nende tööprotsessidele ning välja tuua neile meeldinud ja muutmist vajavad aspektid.

Antud lähenemine keskendus kasutajate mõttekäikude mõistmisele, realistlike tööülesannete läbimängimisele ning platvormi loogika, navigeeritavuse ja sõnumite selguse hindamisele. Selline lähenemine võimaldas tuvastada nii toimivaid kui ka segadust tekitavaid aspekte ning võimaldas koguda sisendit kasutajaliidese kasutusmugavuse parandamiseks.

4.6.3 Kasutatavuse testimistel osalenud kasutajad:

	Osaleja nimi	Roll	Kogemus	Kuupäev	Kasutaja profiil
1.	Aarne Sügis	SKA / Analüütik / S- ja H-veebide peakasutaja	S-veeb H-veeb	02.12.2025	Peakasutaja, aruannete sisu ülevaataja
2.	Kristiina Teder	SKA / KOV nõustamistalituse teenuseomanik		08.12. 2025	Aruannete sisu ülevaataja

3.	Ketlin Lepikult	SKA / Laste heaolu osakond / Nõustamisteenuste teenuseomanik		09.12.2025	Aruannete sisu ülevaataja
4.	Juta Laimets	Tallinna LV / Protsesside arendusjuht	S-veeb	04.12.2025	Aruannete esitaja
5.	Eve Viks	Jõgeva Vallavalitsus / Sotsiaaltöö peaspetsialist	S-veeb	08.12.2025	Aruannete esitaja
6.	Tiia Laanejõe	Hiumaa Sotsiaalkeskus / Erihoolekandeteenuste juht	S-veeb	03.12.2025	Aruannete esitaja
7.	Heidi Kõmmus	Hiumaa Sotsiaalkeskus / Personali- ja dokumendihalduse spetsialist	S-veeb H-veeb	03.12.2025	Aruannete esitaja
8.	Triin Simson	Hiumaa Sotsiaalkeskus / Juhataja	S-veeb	03.12.2025	Aruannete esitaja
9.	Jaanika Luus	Iru Hooldekodu / Direktor	H-veeb	09.12.2025	Aruannete esitaja
10.	Inga Kurismann	Iru Hooldekodu / Asedirektor	H-veeb	09.12.2025	Aruannete esitaja
11.	Ene Augasmägi	MTÜ Virumaa Tugiteenused / Juhatuse liige ja teenuste juht (Vallavanem)	H-veeb	08.12.2025	Aruannete esitaja

4.6.4 Stsenaarium 1: KOV / TO töötaja (aruannete esitaja)

Osalejatel paluti end ette kujutada aruandlusperioodi alguses ning täita erinevaid ülesandeid aruande esitaja rollis. Nad kirjeldasid oma esmamuljeid, selgitasid, mida ekraanil näevad, tuues ühtlasi välja segadust tekitavad aspektid. Ülesanded hõlmasid:

- Aruandluse lehte ning teenuste loetelu (tabeli- ja graafikuvaade) ülevaatamist. Osalejatel paluti selgitada, kuidas nad aruande täitmisega alustaksid.
- Koduteenuse aruande täitmist, sh tabelite ja väljade tõlgendamist ja abiteabe leidmist, sh kommentaaride lisamist ja vaatamist.
- Tööajamäärade vaate hindamist (päring TÖRist). Osalejatel paluti kirjeldada, mida nad näevad, mis tekitab segadust ning kas nad kasutaksid sellist lahendust oma töös.

4.6.5 Stsenaarium 2: Peakasutaja ja aruannete sisu ülevaataja (aruandlusperioodil toe pakkumine, aruannete sisu kontrollimine ja esitajate motiveerimine)

Selles stsenaariumis paluti osalejatel testida lahendust peakasutaja perspektiivist, kelle ülesanded on seotud aruandlusperioodi haldamisega ning aruannete ülevaatamisega. Osalejatel paluti:

- Vaadata üle teenuste loetelu nii tabeli- kui graafikuvaates, anda esmamuljeid ning tuua välja segadust tekitavad või parandamist vajavad kohad.
- Seadistada aruandlusperiood ja hinnata vastava vaate arusaadavust.
- Avada KOVi poolt esitatud Koduteenuse aruanne ning kirjeldada: kuidas mõistetakse aruande struktuuri, mis tekitab segadust, kas toimingud on lihtsalt leitavad ja mõistetavad ning mis vajaks kohandamist.

4.6.6 Kasutatavuse testimise tulemid

Kasutajatel paluti täita prototüübis reaalse töövooga sarnaseid ülesandeid ja kirjeldada samal ajal oma mõttekäiku, samas kui läbiviija esitas täpsustavaid küsimusi. Eesmärk oli hinnata kasutajaliidese kasutusloogikat, andmete kuvamise ja sisestamise lahendusi nii aruannete esitajate, sisu ülevaatajate kui ka peakasutaja vaates. Kasutatavuse testimiste käigus koguti tähelepanekuid tabeli- ja graafikuvaadete, abi küsimise, aruandluse põhiliste toimingute ja rollipõhiste protsesside kohta, et tuvastada nii tugevused kui ka parenduskohad. Järgnevalt on esitatud testimise tulemite kokkuvõte.

Positiivsete kogemustena toodi korduvalt välja tabelites eeltäidetud vanusegrupid (lähteandmete koondumine STARist ning arvutused, mida senini tehti personaalses Excelis), aruande täitmise loogilisus, eelmise aasta andmete nähtavus (ajalugu) ning aruande sisukorra funktsionaalsus. Kasutajatele meeldis, et aruannet saab esitada igalt lehelt ning et avavaate staatused on kergesti hoomatavad. Mitmed kasutajad märkisid positiivsena, et lahendus meenutab PlanPro loogikat ning vähendab hiireklikkide arvu. Ka aruannete sisu ülevaatajad ning peakasutaja kiitsid kasutajaliidese loogilisust, kasutajasõbralikust ning visuaalset välja nägemist.

„Kiiresti saab vähese juhendamisega ka esimesel korral süsteemist aru“, aruande esitaja

Ilmnes mõistete ühtlustamise vajadus. Väljend „vajab tähelepanu“ mõjus kasutajatele liiga käskivalt ja segadust tekitavalt; sobivamaks peeti terminit „esitamise tähtaeg“. Aruande sisu ülevaatajad rõhutasid valdkondade ülese terminoloogilise puhtuse olulisust: „kohuslase“ asemel soovitati kasutada järjekindlalt mõistet „esitaja“, mida peetakse paremini mõistetavaks. Samuti toodi välja aruande tabelite kategooriate puudujääke; näiteks „üksik“, „perega“ tekitasid segadust tähenduse osas kuna koduteenuse puhul toimub hindamine isikupõhiselt. Järeldus on, et mõisted tuleb standardiseerida ning kasutajaliidese toetavalt defineerida, sh aruandetabelite terminitele lisatavate „i“-selgituste abil.

Aruandluse tabelivaates ei mõistnud üks testijatest, kuidas saab tagasi algvaatesse, kui on kasutanud „esitatud“ või „vajavad tähelepanu“ filtreid. Kasutaja oskas küll neile vajutada, et nende põhjal filtreerida, kuid ei tulnud selle peale (ka suunavaid vihjeid andes), et neile uuesti

vajutades saaks antud filtri tühjendada. Aruandluse graafikuvaate väärtus eristus rollide lõikes. Aruandeid esitavad TOd pidasid graafikuid pigem ebaoluliseks ja soovisid eelkõige sisulisi näitajaid, nagu teenuse saajate arv ja selle muutus aastate lõikes. SKA ja peakasutajad nägid samas graafikuvaates endale suurt kasu, sest need elimineerivad vajaduse paralleelsete Excelite pidamiseks ning kiirendavad „olulise ülesleidmist“.

Aruannete täitmise ja andmete sisestamise motivatsiooni osas ilmnes, et see on otseselt seotud nähtava kasuga ja andmete kogumise eesmärgi mõistmisega. Osalejad hindasid kõrgelt „tugisilma“ ideed, võimalust võrrelda oma asutuse tulemusi teistega. Samal ajal kaheldi mõne andmeelemendi kogumise vajalikkuses (näiteks töötajate haridus), mis kinnitab, et andmete kogumise eesmärk ja kasutus peaksid olema igas vaates ühe lausega selgelt sõnastatud.

Abi küsimise kommentaaride funktsionaalsus osutus kasutajate hinnangul väga kasulikuks, kuid mitte iseenesestmõistetavaks. Osalejad pidasid seda esialgu „enda märkmete“ kohaks ja alles selgituse järel mõisteti, et tegu on abi küsimise ja koostöö kanaliga. Esines ka juhtumeid, kus abi otsimisel mõeldi esmalt vanale süsteemile ning hakati otsima telefoninumbreid. Kasutajatele meeldis interaktiivne suhtlus, kuid nad soovisid näha ka kommentaarile vastamise tähtaega. Seetõttu ilmes vajadus sõnastada kommentaaride nupp suunavamalt; näiteks „esita küsimus“ või „küsi abi“ ning saata automaatkinnituse teade koos orientiiriga, millal vastust oodata (näiteks kahe tööpäeva jooksul).

Andmeallikate ja kvaliteedi osas kerkisid esile TÖR päringud ja STARist automaatselt koondatud lähteandmete põhjal eeltäidetud väljad. Testijad said aru, et TÖR andmeid kuvatakse, kuid ei mõistnud intuiivselt, et neid saab kanda otse tabelisse; nupu paigutus ja sisutekst peaksid üheselt ütleva „täida päringu põhjal“. Samuti sooviti nähtavaid arvutusvalemeid (näiteks tunnihinna kujunemine), et mõista, milliseid arve oodatakse ja kuidas summad koonduvad. Oluline on selge eristus, millised väljad on eeltäidetud ja millised sisestatavad, ning ühemõtteline teade, et valede automaatandmete korral tuleb parandused teha STARi algandmetes (aruandlusvorm eeltäidetud välju ei muuda).

Protsesside ja rollide tasandil rõhutasid TOd, et aruande kinnitaja peaks olema asutuse juht, kuid täitmise võib jagada erinevate sisestajate vahel. SKA kasutajad tõid esile vajaduse vaateks, kus on nähtav, kellele KOV kohustuse edasi on suunanud, millised kasutajad ja kontaktid on esitamise kohustusega TO / KOV vaates seotud ning mis aadressile esitamise kohustuse teavitused peaksid minema. Teavituste saatmisel sooviti nii uue kohustuse andmisel kui ka aruande parandamisele suunamisel tähtaegade määramise võimalust. Mainiti, et nupp „tühista kohustus“ ei tohiks olla prominentsel kohal, kuna kardeti selle kogemata vajutamist. Seetõttu ilmnes vajadus vahesammuna toimingute selgituse ja lisa kinnitamise lisamist, vältimaks eksimisi. Rollipõhiste toimingute mõistmiseks sooviti esilehele lühikest visuaalset ülevaadet sammudena, mis kätkeksid protsessi - alates kohustuse loomisest kuni aruande kinnitamiseni.

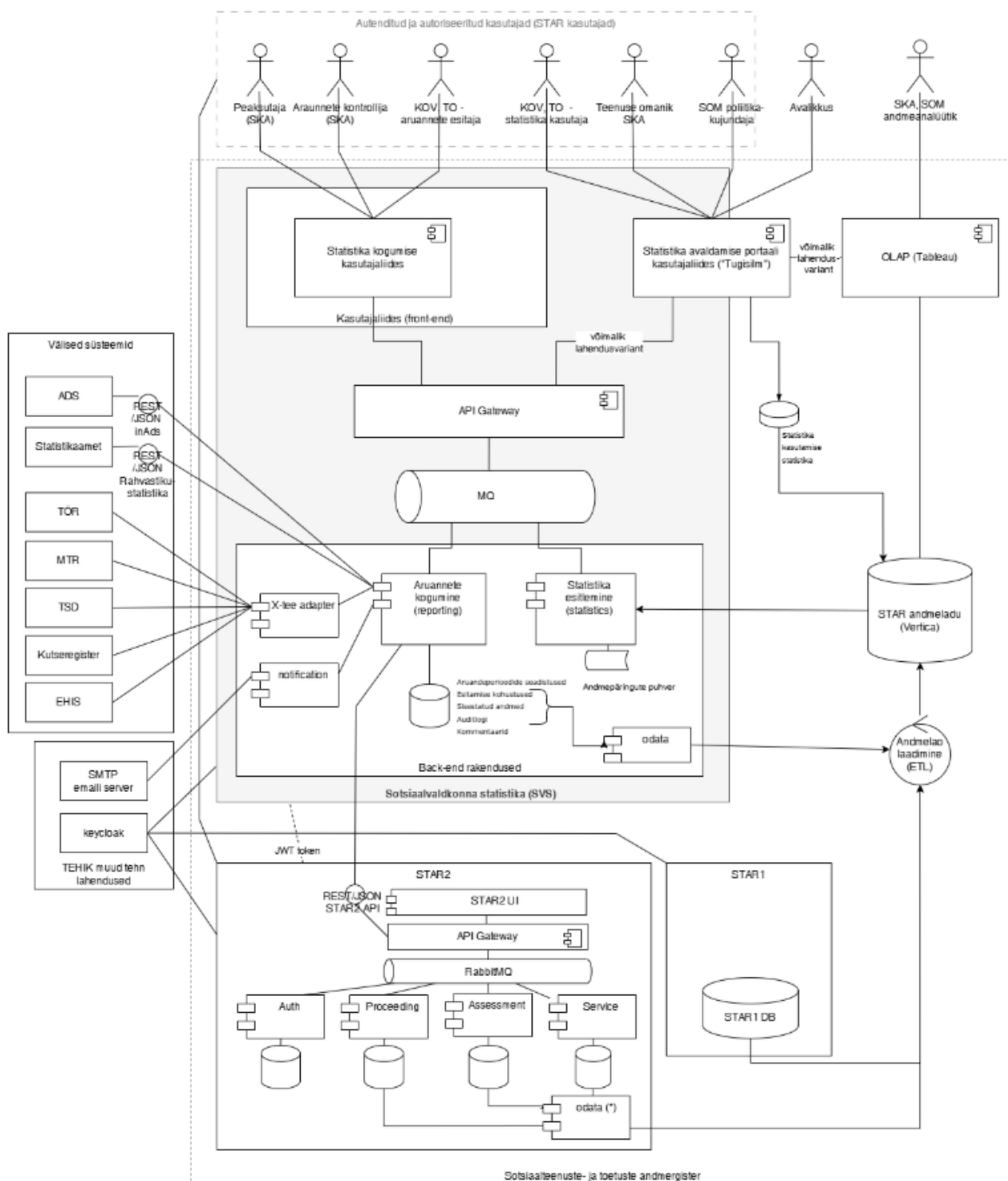
Navigeerimise ja filtrite kasutamisel ilmnas mõningaid komistuskive. Filtri väärtuste tühistamine ei olnud esimesel katsel intuiitivne; kasutajad vajavad visuaalset vihjet, et sama märgendit uuesti vajutades filter eemaldub. Graafikute rohkus eeldas lehe kerimist ja õige vaate otsimist, mis tõi esile sisukorra, otsingu või *dropdown*'i vajaduse. Samas hinnati kõrgelt avavaate interaktiivsust, „viimati muudetud“ infot ja SKA kasutajad tõid välja ka aruande tabelite ühele lehele paigutatuse mugavust ning vähenenud mure tehtud töö salvestamise osas.

Lisaks puudutati ka organisatsioonilisi ja tehnilisi nüansse. Korduvalt tõdeti, et üleminek uuele süsteemile toob paratamatult esimestel aastatel lisakoormust ja vajab tuge; nenditi et erinevate brauserite kasutamine ning väikeste ekraanide tugi tuleks läbi testida. KOVid soovisid näha mitme aasta kokkuvõtteid ja võimalust andmeid välja printida; peakasutajad soovisid koondtabeleid kohustuste ja esitamise seisu kohta ning selget ülevaadet STARist koondatud andmetest, et märgata ebakõlasid.

Kokkuvõttes kinnitas kasutatavuse testimine, et kasutajaliidese prototüüp on kasutajate jaoks loogiline ja kasutajasõbralik, kuid selle täit potentsiaali realiseerib ühtlustatud terminoloogia, selgitused andmete kasutuse eesmärgi kohta, aruannete tabelitesse lisatud selgitused ja valemid (sh lahti selgitatud kulukomponendid) ning läbimõeldud sisseelamise protsess uutele kasutajatele. Kommenteerimise funktsioon on soovitatav nimetada suunavalt "küsi abi" ning lisada kommentaari lisamisele automaatkinnitus koos orienteeruva vastuse tähtajaga. Lisaks on oluline aruannete sisu ülevaataja vaates lisada täiendav selgitus enne „tühista kohustus“ toimingu kinnitamist. Parima praktikana suunatakse aruande esitajaid tegema kõik parandused STARist koondatud andmetes algallikas. Nende täiustuste juures säilib lahenduse visioonile omane peamine tugevus: vähem käsitööd, ülevaatlikus ja motiveeriv tagasiside, mis toetab kvaliteetsemat aruandlust.

4.7 Tulevase süsteemi arhitektuuri visioon

4.7.1 Süsteemi arhitektuuri visiooni skeem

4.7.2 Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) ja STAR2 tarkvara seosed

4.7.2.1 Paigalduskeskkond

Registripõhise statistika kogumise jaoks tuleb sotsiaalteenuste- ja toetuste registri (STAR) juurde arendada Sotsiaalvaldkonna statistika moodul (esialgne lühinimetus SVS).

Sotsiaalvaldkonna statistika moodul ja jooksvalt sotsiaal- ja lastekaitsetöö käigus kasutatav STAR2 hakkavad kasutaja vaatepunktist moodustama ühtse terviku. Sisse loginud kasutaja saab visuaalselt samas kasutajaliideses kasutada mõlemat funktsionaalsust. Seda loomulikult ainult siis, kui tal on olemas mõlema funktsionaalsuse kasutamise jaoks vajalikud kasutusõigused. Tehnilise ülesehituse osas on võimalikud järgmised variandid:

1. **Eraldi paigalduskeskkond:** Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli jaoks luuakse STAR2 tarkvarast eraldiseisev paigalduskeskkond, kuhu paigaldatakse Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli funktsionaalsust teenindavad mikroteenused ning STAR2 jaoks loodud baasfunktsionaalsust pakuvad üldkasutatavad mikroteenused.
2. **Ühine paigalduskeskkond:** Sotsiaalvaldkonna statistika moodul paigaldatakse eraldiseivate mikroteenustena STAR2 tarkvaraga samasse klasterkeskkonda.

Esimest, eraldiseisva paigalduse varianti on varasemalt kasutatud sisuliselt STARi juurde kuuluva Broneeringute süsteemi korral.

Eraldiseisva paigalduse eelised:

- **arenduste suurem lahusus ja sõltumatus STAR2 teenuste arendustest:** STAR2 tarkvara arendavad mitu arendusmeeskonda. Ühise paigalduskeskkonna korral peaks järgima ühtset arendus- ja tarneprotsessi, paigaldused peavad käima sama regulaarsusega ning arendustöid peab tihedalt sünkroniseerima teiste arendusmeeskondadega.
- **ressursside lahusus:** Tehnilistele teenustele jagatud ressursse saab erinevates paigalduskeskkondades täpsemini planeerida ja jagada. Ühes paigalduskeskkonnas tekkida võib ressursipuudus ei mõjuta teises paigalduskeskkonnas asuvate tehniliste teenuste tööd.
- **turvalisus:** Sotsiaalvaldkonna statistika moodulil ei ole vaja ligipääsu enamusele STAR2 operatiivandmetele, samas ei vaja STAR2 otsest ligipääsu andmelao andmetele. Eraldiseisvates süsteemides on lihtsam tagada ja kontrollida ligipääsu vajalikele andmetele ning vältida ligipääsu mittevajalikele andmetele
- **vastutuste jagamise lihtsus:** Erinevatel süsteemidel võivad olla erinevad tooteomanikud, haldajad ning arendajad, nende arendamist on lihtsam korraldada erinevate hangete raames ning nende arenduse tsüklid saavad olla erinevaid.

Ühise paigalduse eelised:

- **andmevahetuse arendus on lihtsam:** Sotsiaalvaldkonna statistika moodul ja STAR2 vahelist andmevahetust on lihtsam arendada. Eraldi paigalduskeskkonade korral peavad need suhtlema üle spetsiaalse REST liidese. Ühtses paigalduskeskkonnas saab süsteemi kõikide osade kommunikatsioon toimuda STAR2 tavapärase mikroteenuste vahelise suhtluskanali RabbitMQ kaudu.
- **lahenduste sõltuvus:** Kasutajate autoriseerimisloogika (asutuste töötajate rollid ning nende privileegide haldus) on arendatud STARs. Selles osas igasugune muudatus STAR autoriseerimisloogikas mõjutab ka sotsiaalvaldkonna statistika moodulit. Ühes paigalduskeskkonnas on muudatuste tegemine lihtsam. Selleks, et muudatuse mõju ei ilmneks alles veana toodangu keskkonnas, on kahe paigalduskeskkonna korral vaja rohkme panustada regressioontestimisse.
- **ühe paigalduskeskkonna püsti hoidmine:** Ühe keskkonna töös hoidmine on lihtsam, kui kahe eraldi paigalduskeskkonna haldamine ja monitoorimine.

Kokkuvõttes on soovitatav luua kaks eraldi paigalduskeskkonda, sest pikas perspektiivis suuremast lahususest tulenev arenduse paindlikkuse kasu kaalub üles esialgsed andmevahetuse ja automatiseeritud regressioontestimise suurema kulu. Spetsiaalsete REST liideste loomine võib pikas perspektiivis osutada isegi eeliseks, sest selgemalt piiritletud andmevahetus aitab paremini piiritleda erinevate osade vastutusi ja vältida lubamatut andmete kasutamist.

4.7.2.2 STAR kasutajate autoriseerimine

Kasutajate haldamine, sh kasutajale rollide omistamine toimub praegu STAR1 tarkvaras. Kasutajate andmeid sünkroniseeritakse STAR1-st STAR2-te. STAR2 Auth mikroteenuses on seadistuste tabelid, kus STAR1 rollid on seatud vastavusse STAR2 rollide ja privileegidega.

STAR1, STAR2 ja tulevikus ka sotsiaalvaldkonna statistika moodul (SVS) kasutavad ühist Keycloak-i. Kasutajad logivad sisse STAR1-te ja saavad sealt edasi liikuda STAR2-te. Keycloak küsib STAR2-st kasutaja rollid/privileegid ja paneb JWTsse. Teised mikroteenused saavad kasutajat andmed JWT-st.

Sotsiaalvaldkonna statistika moodul hakkab kasutama STARi autentimise ja autoriseerimise lahendust, sest kasutajad osaliselt kattuvad, uue lahenduse tegemine oleks lisakulu ja STARi lahendus on kasutusulatuse laiendamise jaoks piisavalt paindlik. Sotsiaalvaldkonna statistika moodul hakkab kasutama STAR2-ga sama JWTd.

Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutusõigused tuleb lisada STARis olevate kasutajarollide ja privileegide juurde. STARi tuleb seadistada sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutamise jaoks uued kasutajarollid.

Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutajate hulgas hakkab olema töötajaid, kes praegu ei ole STARi kasutajad. Need kasutajad tuleb STARi lisada ja anda neile sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutajarollid.

Uued kasutusõigused täpsustatakse tarkvara arenduse käigus, aga need võivad olla näiteks "aruannete sisestamine", "aruannete esitamine", "aruannete vaatamine", "aruannete kontrollimine", "statistika peakasutaja (aruannete esitamise korraldaja)".

Tulevikus luuaks kasutajate haldamise funktsionaalsus STAR2-te ja kasutajate haldamine hakkab toimuma STAR1 asemel STAR2-s. Selle töö tegemise aega ei ole praegu teada. Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli tarkvara ei ole selle raames vaja muuta, sest eeldatavalt jääb JWT kasutamine ja seal sisalduv andmekoosseis muutumatuks.

4.7.2.3 STAR andmete kasutamine

Sotsiaalvaldkonna statistika moodul kasutab STARi andmeid kahel eesmärgil:

1. aruannetes STAR andmetel põhineva statistika väljastamiseks
2. aruannete kogumise protsessi raames jooksva töö käigus, näiteks:
 - aruannete esitajate andmete saamine selleks, et luua aruannete esitamise kohustused
 - aruannete esitajate e-posti aadresside saamine selleks, et saata teavitusi ja meeldetuletusi

STARi andmete saamiseks on kaks varianti:

1. **Andmed võetakse STAR andmelaost või**
2. **Andmed võetakse STAR2 mikroteenuste jooksva töö jaoks kasutatavast (OLTP) andmebaasist**

Statistika jaoks andmete võtmine OLTP andmebaasist ei ole hea tava. Suuremahulised statistilised päringud võivad ootamatult mõjutada jooksvaks tööks kasutatava süsteemi jõudlust. Mikroteenuste põhise arhitektuuri korral on statistikaks vajalikud andmed jaotatud mitmesse andmebaasi ja andmete saamiseks on vaja lisaks kasutada hajutatud päringute tegemist võimaldavat päringumootorit (nt [Trino](#)).

Aruannete kogumise protsessi raames jooksva töö käigus kasutatavate andmete loomulikuks allikaks on STAR2 OLTP andmebaas, sest sellised andmed (nt asutuste e-maili aadressid) ei oma andmeanalüüsi jaoks väärtust ja need võivad andmelaost puududa. STAR2 mikroteenuste andmebaasi kasutamiseks on omakorda variandid:

1. **"Pull" - online:** Sotsiaalvaldkonna statistika moodul teeb päringu STAR2-st konkreetse andmevajaduse tekkides. Näiteks teavituste/meeldetuletuste saatmise käigus küsib aruannete esitaja e-maili aadresse. Andmete saamiseks peavad STAR2-l olema konkreetsete andmevajadusi rahuldavad REST APId.
2. **"Push" - replitseerimine:** STAR2 andmebaasist kantakse vajalikke andmed regulaarselt sotsiaalvaldkonna statistika mooduli andmebaasi. Sotsiaalvaldkonna statistika moodul võtab jooksvalt vajalikke andmeid oma andmebaasist. Näiteks sünkroniseeritakse kõikide asutuste kontaktandmed STAR2-st sotsiaalvaldkonna statistika mooduli andmebaasi.

Replitseerimise lahendus vähendab süsteemi eri osade käideldavuse sõltuvust, sest kui andmeid andev süsteemi osa ei ole töökorras, siis andmeid kasutav osa saab jooksvat tööd jätkata oma andmebaasi replitseeritud andmete alusel. Replitseerimise lahenduse loomine on keerulisem võrreldes *online* päringute tegemisega, sest on vaja lahendada alglaadimine, jooksev uuendamine ja andmete sünkroonis olemise kontroll. Käesoleval juhul on soovitatav kasutada *online* päringuid, sest STARi andmeid kasutavad peakasutaja funktsionaalsus ja automaatsed protsessid, seega võimaliku käideldavuse kao mõju ulatus on piiratud ja võib piirduda lihtsama lahendusega. *Online* päringute eeliseks on ka see, et eranditult alati kasutatakse lähteandmebaasi kõige ajakohasemaid andmeid.

Soovitatav on:

- statistika väljastamiseks kasutatavad andmed võtta andmelaost, kusjuures aruannetes esitatud andmed tuleb üle kanda andmelattu
- aruannete kogumise protsessi raames jooksva töö käigus kasutatavad andmed võtta STAR2 andmebaasist ja selle jaoks luua STAR2 juurde spetsiaalsed STAR2 REST-põhised päringuteenused.

4.7.2.4 STAR2 komponentide kasutamine

Sotsiaalvaldkonna statistika moodulil hakkavad olema mõned STAR2-ga sarnased tehnoloogilised funktsioonid. Nendeks on kasutusõiguste kontroll (*gateway's*), x-tee päringute tegemine ja e-mailiga teavituste välja saatmine. Antud funktsionaalsused on STAR2-s realiseeritud erinevate taaskasutatavate mikroteenustena, mis on võimalik kasutusele võtta sotsiaalvaldkonna statistika mooduli paigalduskeskkonnas. STAR2 tarkvaras on kasutusel baasfunktsionaalsused lahendavad üldkasutatavad teegid (*common library*), nagu näiteks mikroteenuste vaheline kommunikatsioon, autentimistokenite parsimine, turvakontrollid teenuste poole pöördumisel ning utiliitmeetodid. Sotsiaalvaldkonna statistika moodul hakkab kasutama samu teeke. Positiivse asjaoluna taaskasutus vähendab tarkvara loomise töömahtu, sest juba üks kord STAR2 arenduste raames loodud programmikoodi ei ole enam vaja uuesti kirjutada. Negatiivse asjaoluna see suurendab süsteemi osade vahelist sõltuvust, sest STAR2

arenduste raames üldistes mikroteenustes ning *common library's* tehtavad muudatused hakkavad mõjutama ka sotsiaalvaldkonna statistika moodulit.

Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutajaliides peab vastama sarnaselt STAR2 kasutajaliideselega TEHIK disainisüsteemile [TEDI](#). Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutajaliidese arendamiseks kasutatakse [TEDI komponente](#).

4.7.3 Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) ja andmelaos

Sotsiaalvaldkonna statistika moodul hakkab statistika esitamiseks kasutatavaid andmeid võtma andmelaost. Need andmed on:

- STAR1 ja STAR2 andmebaasidest andmelattu kantavad andmed
- Sotsiaalvaldkonna statistikamoodulist andmelattu kantavad andmed

Sotsiaalvaldkonna statistika moodul hakkab andmelattu edastama järgmised andmeid:

- aruannete sisu,
- rahvastikustatistika (Statistikaametist saadud andmed),
- statistika kogumise ja kasutamise protsessi kohta infot andvad andmed
 - aruannete esitamise kohustused,
 - auditlogi (meeldetuletuste saatmise ajalugu, aruannete esitamise töövoos ajalugu, aruannete muutumise ajalugu).

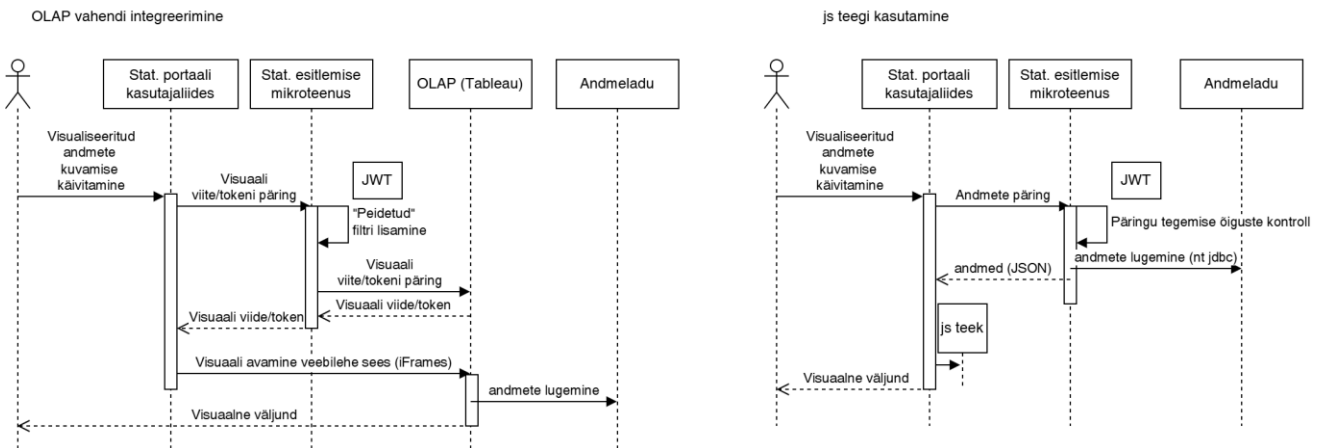
Järgnevalt kirjeldatakse andmelaos andmete kasutamise võimalikke tehnilisi lahendusi.

4.7.3.1 Andmelaost saadavate andmete visualiseerimise lahendus

Statistika visualiseerimise (graafikutena kuvamise) realiseerimise variandid:

- **BI vahendi väljundi integreerimine** statistika portaali kasutajaliidesesse (seda varianti kasutab näiteks [Haridussilm](#))
- **js visualiseerimise teegi** (nt d3, chartjs, highcharts) **kasutamine** statistika mooduli kasutajaliideses ja andmete lugemine andmelaost (seda varianti kasutab näiteks [Statistikaameti andmebaas](#))

Järgneval joonisel on selgitatud süsteemi osade koostööd mõlema variandi korral. Mistahes variandi korral peab toimuma kasutaja õiguste (esindatava asutuse ja privileegide) kontroll STAR2-st saadud JWT alusel.

BI vahendi integreerimine võimaldab Statistika portaali kasutajaliidesesse tuua BI vahendi pakutavad andmeanalüüsi vahendid. BI vahendi integreerimine on Statistika mooduli arenduse vaatepunktist keerulisem ja suuremate turvariskidega, sest arenduses osaleb rohkem osapooli (lisandub BI arendaja-andmeanalüütik) ja seega suureneb tööde koordineerimise maht. BI vahendis andmete kuvamine võib olla aeglasem. Esitatud Haridussilm ja Statistikaameti näidete korral on näha, et Haridussilm kuvab andmeid silmnähtavalt aeglasemalt kui Statistikaamet.

Teise variandi korral on andmete liikumine Statistika esitlemise mikroteenus arendajate kontrolli all. Selle variandi korral on andmete turve paremini tagatud. Teise variandi korral on omakorda variandid, kas a) statistika mooduli mikroteenus pöörduv otse andmelao andmebaasi (nt JDBC protokolliga) või b) andmeladu pakub andmeid API teenuse kaudu. Otse andmebaasi pöördumise lahendust on lihtsam realiseerida. Otse andmebaasi pöördumise lahenduse riskina võivad Statistika esitlemise mikroteenus arendusvead põhjustada andmelao liigset koormust ja sellest tulenevat jõudluse kadu. Selle riski maandamiseks saab andmeloa andmebaasis piirata Statistika esitlemise mikroteenus antavat ressursi, et Statistika esitlemise mikroteenus päringute vead ei hakkaks kahjustama teiste tarbijate jõudlust. Andmelao ei anta ligipääsu otse andmetabelitele, vaid päringute tegemine toimub andmebaasi vaadete (*view*) kaudu.

Eelnevast lähtudes on soovitatav kasutajaliideses js teegi kasutamine ja statistika *back-end* mikroteenus kaudu andmelao andmebaasist päringute tegemine näiteks JDBC protokolliga. Soovitatava lahenduse korral statistika esitlemise mikroteenus hakkab tegema päringuid andmelao andmebaasist, kusjuures kontrollib, et:

- väljastatakse ainult kasutaja esindatava asutuse ja privileegide korral lubatud andmeid
- ei väljastata isikuid otseselt identifitseerivaid andmeid (nt teenuse saaja nimi või isikukood)

- ei väljastata isikut kaudset tuvastamist võimaldavaid andmeid (nt kui väljundi aluseks on 1 või mõned kirjed ja kaudselt on võimalik tuvastada, kelle kohta need käivad, siis andmeid ei väljastata).

Soovitava lahenduse korral arendustööde peamine maht kulub Statistika portaali arenduseks. Vähemal määral on vaja teha arendustöid andmelao poolel, kus tuleb luua andmebaasi vaated (*view*) ja vajadusel keerukamate päringute optimeerimise eesmärgil teisendada ja salvestada andmeid denormaliseeritult.

4.7.4 Mikroteenused

Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli back-end rakendus luuakse mikroteenustena. Järgnevalt on esitatud mikroteenuste jaotamise ettepanek:

Nimetus	Kirjeldus
aruannete esitamise mikroteenus (reporting)	<p>See mikroteenus vastutab aruannete kogumise eest.</p> <p>See mikroteenus toetab järgmisi funktsionaalsusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aruandeperioodide seadistamine ja aruannete esitamise kohustuste haldamine • aruannete sisestamine ja esitamine • aruannete haldamine (töövoog: kinnitamine, parandamiseks suunamine jne) ja kvaliteedi kontrollid • kommentaaride haldamine <p>See mikroteenus vastutab registripõhise analüüsi jaoks muudest riiklikest registrist andmete küsimise juhtimise ja saadud andmete töötlemise eest. Päringud tehakse x-tee adapter vahendusel.</p> <p>See mikroteenus vastutab aruannete esitamise jälgimise ja teavituste ning meeldetuletuste e-mailiga saatmise eest. E-mailid saadetakse notification vahendusel.</p> <p>Mikroteenus kasutab STAR2-st saadavaid andmeid: kohalike omavalitsuste ja teenuse osutajate andmed aruannete esitamise kohustuste loomiseks ja kontaktandmed (e-posti aadressid) teavituste ja meeldetuletuste saatmiseks.</p> <p>Ülalnimetatud funktsionaalsuste raames töödeldavad andmed ja aruannete sisu salvestatakse mikroteenuse andmebaasi. Aruannete sisu liigub edasi andmelattu.</p>
statistika esitlemise mikroteenus (statistics)	<p>See mikroteenuse vastutab sotsiaalvaldkonna statistiliste andmete väljastamise eest. Nende andmete hulka võivad kuuluda STAR2 kaudu kogutud andmed, statistika mooduli kaudu kogutud andmed või tulevikus ka mingitest muudest allikatest STAR andmelattu kogutud andmed.</p>

	<p>See mikroteenus portaalis esitatavaid andmeid ise ei hoia, vaid vahendab päringuid andmelattu. Mikroteenuse ülesanne on kontrollida kasutaja ligipääsu õigust vahendatavatele andmetele.</p> <p>Mikroteenuses võiks olla puhverandmebaas andmepäringute tulemuste lühiajaliseks (nt kuni 5 minutit) hoidmiseks eesmärgiga vähendada andmelaost tehtavate päringute hulka. Näiteks, kui sama infot kuvatakse graafikuna ja tabelina, siis iga esitusviisi jaoks ei tehtaks eraldi päringut andmelaost.</p>
x-tee adapter	x-tee adapteri ülesanne on teha muudest riiklikest registritest päringuid, millega kogutakse registripõhise statistika jaoks vajalikke andmeid.
notification	notification mikroteenuse ülesanne on saata e-kirju. x-tee adapter ja notification on tehnilised tugiteenused, mille jaoks kasutatakse ära STAR2 samasuguste teenuste programmikoodi

4.7.5 Statistika avaldamise portaal („Tugisilm“)

Statistika avaldamise portaalilt oodatavad omadused:

- Pakkuda valmis kujundatud väljundeid lõppkasutajale. Olulised on andmete väljastamise kiirus ja turvalisus ning lihtsalt kasutatavad selge sisuga vaated. Avaldatud statistika peab olema varustatud selgitustega (näiteks andmete kogumise meetodika ja andmete sisu lahtikirjutus).
- Pakkuda autoriseeritud ligipääsu kohalike omavalitsuste ja teenuseosutajate kasutajatele, et nad näeksid oma asutuse kohta detailsemat infot.
- Pakkuda autoriseeritud ligipääsu SOM ja SKA lõppkasutajatele (poliitikakujundaja, teenuseomanikud), et nad näeksid „juhtimislaudadelt“ esmavajalikku infot ilma andmeanalüütiku vahenduseta.
- Pakkuda sotsiaalvaldkonna statistikat avalikkusele (näiteks ajakirjandus, poliitikud sotsiaalteadlased) valmiskujundatud vaadetena ja masintöödeldavate avaandmetena).
- Tagada parimal võimalikul moel andmeturvet välistades isikuid otseselt identifitseerivate andmete väljastamise ja minimeerides kaudse tuvastamise riski.
- Koguda statistikat statistika kasutamise kohta (mis asutused, mis rollis kasutajad, mis andmeid, millal ja kui palju on vaadanud).

Statistika avaldamise portaali realiseerimise variandid:

- realiseerimine sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) osana
- realiseerimine BI vahendi Tableau baasil

Esimese juhul realiseeritakse statistika avaldamise portaal käesolevaga kavandatava statistika mooduli arendusprojekti raames. Teisel juhul realiseeritakse statistika avaldamise portaal STAR andmelaost arendusprojekti raames.

Esimese variandi korral:

- rakendatakse sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) andmete väljastamise kiirusele ja efektiivsusele orienteeritud tehnoloogilist lahendust
- kasutatakse ära sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) arenduse raames loodavat kasutajate autoriseerimise lahendust (ei ole vaja lahendada Tableaus)
- statistika avaldamise portaal hakkab olema kasutajate jaoks koos STAR-i muude osadega disaini ja navigatsiooni aspektist ühtne tervik

Teise variandi korral:

- saab ära kasutada BI vahendi võimalusi
- arendus saab teostada statistika ja andmeanalüüsi vallas kogenud andmelao arendaja

Praeguse seisuga on SKA ja TEHIK otsustanud liikuda edasi teise variandiga ehk statistika avaldamise portaali luuakse andmelao arendusprojekti raames.

4.7.6 Tehnoloogiline platvorm ja mittefunktsionaalsed nõuded

Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli tehnoloogilisele platvormile esitatavaid nõudeid ja arendusele esitatavaid mittefunktsionaalseid nõudeid kirjeldab [TEHIK arendusjuhend](#).

Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli tehnoloogiline platvorm peab arvestama STAR tarkvara arenduse raames tehtud valikuid.

Peamised tehnoloogiad:

- Kasutajaliides: React
- Mikroteenused: Java, Spring Boot
- Andmeladu: Vertica
- OLTP andmebaasid: PostgreSQL
- Puhverandmebaasid: Redis
- Mikroteenuste vaheline sõnumivahetus: RabbitMQ
- Paigalduskeskkond: Kubernetes

5 Tulevasele lahendusele ülemineku visioon

5.1 Üldine ajakava raamistik

Tulevasele lahendusele ülemineku kavandamist mõjutab eelkõige STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuse arenduse ajakava. STAR2 sotsiaalteenuste osutamise andmete kasutamist saaks kõige varem alustada 2028. aastal. Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli tarkvara arendusi STAR2 sotsiaalteenuste osutamise andmete kasutamiseks saaks alustada 2027. aasta jooksul paralleelselt STAR2 vastava funktsionaalsuse arendamisega. Praegu toimub STAR2 üldhooldusteenuse funktsionaalsuse arendamine. Andmemudel on veel muutumises. Osade skoobis olevate sotsiaalteenuste arenduste kohta tehakse alles lähteülesandeid. Seega praegu ja eeldatavalt kogu 2026. aasta jooksul ei ole piisavalt detailset ja stabiilset alust STAR2 teenuse osutamise andmete alusel registripõhise statistika lahenduse arendamiseks.

2026. aasta esimese poolel on kavas alustada lastekaitse menetluste läbi viimist STAR1 asemel STAR2-s. Selle muudatuse raames on kavas teha ka andmete migratsioon STAR1-st STAR2-te. Migratsioon on kavas just statistika järjepidevuse tagamise eesmärgil. Tegelikult toimub juba praegu menetluste üldandmete jooksev sünkroniseerimine STAR1-st STAR2-te. 2026 aastal saaks hakata arendama STAR2 andmete alusel tehtavat registripõhist statistikat lastekaitsejuhtumite ja laste perest eraldamise kohta. Lisades siia juurde andmete hõivamise TÖRist, Kutseregistrist ja EHISest oleks võimalik hakata tegema ka registripõhist statistikat lastekaitse töötajate kohta. **Seega saaks 2026 aastal alustada arendustöid eesmärgiga luua sotsiaalvaldkonna statistika mooduli tehniline platvorm ja esimese praktilist kasu andva tulemusena lastekaitse statistika lahendus. Lastekaitse statistika lahendus oleks kavandatud kontseptsiooni toimivuse tõestus (POC - proof of concept).**

Pärast lastekaitse statistika lahenduse realiseerimist saab uue sotsiaalvaldkonna statistika mooduli kasutusulatust hakata laiendama sotsiaalteenustele. Selle eelduseks on STAR2 sotsiaalteenuste funktsionaalsuse valmimine ja kasutusele võtmine. Selle kohta on püstitatud eelnevalt mainitud tähtajad, kuid ei ole vähemalt kuu või kvartali täpsusega ajakava ja osaliselt ollakse alles lähteülesannete koostamise tasemel. Seega ei ole siin mõtet rohkem spekuloida registripõhise statistika sotsiaalteenustele laiendamise ajakava osas. Alljärgnevalt on keskendatud tähelepanu sotsiaalvaldkonna statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahenduse loomisele.

Tegevus	2026	2027	2028 ja edasi
Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahenduse loomine			
Kasutusulatuse laiendamine sotsiaalteenustele			

5.2 Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahenduse loomine

Ajakava koostamisel tuleb arvestada praeguse aruandluse aastase tsükliga. Üleminek uuele lahendusele peab olema seotud kalendriaasta vahetumisega. Ülemineku lõplik otsus peab olema tehtud hiljemalt eelmise kalendriaasta lõpus, sest muudatus tuleb sisse viia algava aasta kohta kehtima hakkavasse määrusesse "[Sotsiaalhoolekandealaste statistiliste aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord](#)".

2026. aasta kohta tehtava aruandluse osas uuele lahendusele üleminekut kavanda oleks liiga ennatlik, sest määruse muutmiseks, uue lahenduse arendamiseks ja testimiseks ning ka andmekvaliteedi kontrollimiseks ja parandamiseks ei jääks piisavalt aega. Realistlikum on kavandada üleminek 2027. aasta kohta tehtava aruandluse osas.

2026. aasta viimases kvartalis määruses "Sotsiaalhoolekandealaste statistiliste aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord" 2027. aasta aruandluse kohta muudatuste tegemise ajaks peab olema tekkinud kindel veendumus, et uue tarkvara loomine ja kasutusele võtmine õnnestuvad. **2026. aastal tehtavate arendustööde esimeses fookuses peavad olema arendused, mis:**

- on seotud sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregistri muude osadega või väliste süsteemidega liidestumisega, sest selles osas tekkivate takistuste kõrvaldamiseks on vaja teiste süsteemide arenduspartnerite tööpanust ja selle korraldamine võtab rohkem aega,
- aitavad kaasa andmekvaliteedi kontrollimisele ja parandamisele, sest iseenesestmõistetavalt ei saa statistikat hakata tegema puudulikult sisestatud andmete alusel ja sisestatud andmete kvaliteedi kontrollimisega tuleb hakata tegelema kogu aeg jooksva töö käigus.

Nendest asjaoludest lähtuvalt koostatud ajakava:

Tegevus	2026	2027	2028 ja edasi	Sisu kirjeldus
Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahenduse loomine				
Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika esmase lahenduse loomine				Vt tabeli all etapi sisu kirjeldust
Määruse muutmine		x		Siis peab olema kindel, et tarkvara saab 2027 jooksul kindlasti kasutusvalmis.
Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lõpliku lahenduse loomine				Vt tabeli all sisu kirjeldust
Andmekvaliteedi kontrollimine ja parandamine				Jätkuv, pidev töö
Esimest korda registripõhise lastekaitse statistika tegemine			x	
Kasutusulatus laiendamine sotsiaalteenustele				

Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika **esmase lahenduse** loomise etapi sisu:

- Arenduse käivitamine (nt töövoogude kokkuleppimine, ligipääsude saamine)
- Tehnilise platvormi loomine (sealhulgas STAR2 üldkasutatavate teekide kasutusele võtmine)
- Autentimine ja autoriseerimise lahenduse loomine (sealhulgas STAR2 JWT kasutamine; STAR2 ja SVS alamsüsteemide vahel liikumine)
- Aruannete esitamise kohustuste (aruandluskohtlaste) haldamise funktsionaalsuse loomine (sealhulgas STAR2-st asutuste andmete saamine)
- Rahvastikustatistika saamine Statistikaametist
- Lastekaitse juhtumite ja perest eraldamise toimingute andmepäringute realiseerimine (sealhulgas STAR2-st menetluste ja toimingute andmete päringud, eeldatavalt andmelao vahendusel)
- Lastekaitse töötajate andmepäringute tegemine: TÖRi, EHISE ja Kutseregistri andmete päringud x-tee kaudu (sealhulgas STAR2 x-tee adapteri koodi kasutusele võtmine)
- Esmaste väljundvormide funktsionaalsuse realiseerimine registritest saadud andmete alusel.
 - Väljundvormides kajastuvad kohalike omavalitsuste lõikes:

- lastekaitse juhtumite arvud ja laste perest eraldamiste arvud STAR2 andmete alusel,
- lastekaitse töötajate arvud TÖRist, EHISest ja Kutseregistrist registritest saadud andmete alusel,
- STAR2 võimalikud andmevead:
 - pikaajaliselt mitteaktiivsed lastekaitse juhtumid (pole asendushooldust ja pole pika aja jooksul tehtud ühtegi toimingut),
 - puudulikult sisestatud laste perest eraldamise toimingud (näiteks on andmed perest eraldamise lõpetamise kohta, aga ei ole andmeid perest eraldamise alustamise kohta)
- Väljundvormidele peab olema ligipääs SOM ja SKA töötajatel ning kohalike omavalitsuste töötajatel (autoriseeritud ligipääsu lahendus peab olema praktikas kasutatav näiteks nii, et iga kohalik omavalitsus saab ligi enda lastekaitse juhtumite võimalike andmevigade väljundile). Avalikkusele täielikku ligipääsu veel ei anta, kuid vastav tehniline lahendus peab olema kavandatud ja läbi proovitud.
- Vähemalt osa väljundvormidest osa peavad olema visualiseeritud graafikute kujul selleks, et andmete visualiseerimise tehniline lahendus oleks praktikas läbi proovitud.

Märkused:

- **Etapi ajakava ja sisu on kirjeldatud lähtudes eeldusest, et arendustööde administratiivsed ettevalmistused (hanke tegemine, lepingu sõlmimine) on lõpetatud hiljemalt 2026 aasta I kvartali lõpuks.**
- TÖRi, EHISe ja Kutseregistri x-tee teenuste kasutamiseks avamist võivad takistada õiguslikud küsimused. Tegelikult andmekvaliteedist aru saamiseks on vaja saada "päris" andmeid. Vastavalt peatükis "Õigusraamistiku analüüs ja võimalikud ettepanekud selle muutmiseks (piirangud ja muudatusvajadused)" kirjutatule annab Lastekaitseseadus SKA-le õigusliku aluse statistilise aruandluse kogumiseks, kuid ei ole andmekoosseisu ja andmete kogumise viisi täpsustavat määrust. Kui esmase lahenduse loomise etapis õiguslikud küsimused takistavad teenuste avamist, lükkub nende päringute realiseerimine lõpliku lahenduse loomise etappi.

Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika **lõpliku lahenduse** loomise teemad:

- Statistika kogumine:
 - Aruandlusperioodide ja esitamiskohustuste haldamise funktsionaalsuse loomine (SKA peakasutaja funktsionaalsus):

- Aruandlusperioodide seadistamine (aruandlusperioodide nimekirja vaatamine, aruandlusperioodi lisamine, vaatamine, muutmine; aruannete haldurite määramine)
- Aruandlusperioodi elutsükli juhtimine (aruandlusperioodi avamine, peitmine, lõpetamine)
- Meeldetuletuste/teavituste seadistamine (aruandlusperioodi juures meeldetuletuste/teavituste seadistuste vaatamine, lisamine, muutmine, eemaldamine)
- Aruannete sisestamise ja esitamise funktsionaalsuse loomine (aruandekohuslase KOV funktsionaalsus)
 - Aruannete nimekirja vaatamine (aruandekohuslase esitatavad või esitatud (ülevaatamise ootel aruanded, parandamiseks tagasi saadetud või kinnitatud aruanded)
 - Lastekaitse aruande sisestamine:
 - TÖRist, EHISest ja Kutseregistrist saadavate andmete kasutamine lastekaitse töötajate andmete eeltäitmiseks
 - lastekaitse töötajate andmete sisestamine (arv, tööaja määr, kõrgharidusega töötajate arv, erialane ettevalmistusega töötajate arv)
 - märkus: lastekaitse juhtumite ja laste perest eraldamise andmeid võetakse STARist, neid ei sisestata (vt allpool "Lastekaitse aruande vaade")
 - Aruande esitamise töövoos tegevused (esitamine, parandamiseks tagasi võtmine)
 - Lastekaitse aruande vaatamine:
 - Vt allpool "Lastekaitse aruande vaade"
- Aruannete haldamine ja andmekvaliteedi kontrollid (SKA lastekaitse valdkonna vastutajad)
 - Aruannete nimekirja vaatamine (ülevaatamise ootel aruanded, parandamiseks tagasi saadetud või kinnitatud aruanded)
 - Lastekaitse aruande vaatamine (ülevaatamisel ootel, parandamiseks tagasi saadetud või kinnitatud aruanne):
 - Vt allpool "Lastekaitse aruande vaade"
 - Aruande muutmine
 - Aruande esitamise töövoos tegevused (lõpetatuks märkimine ehk kinnitamine, parandamiseks tagastamine, esitamiskohustuse tühistamine)
 - Aruande staatuste muutuste kohta aruande esitajale e-posti teavituste saatmine
- Kommentaaride (küsimuste, vigade kirjelduste) haldus (*chat*)

- Aruande kommentaaride vaatamine (aruande üleselt ja andmevälja põhisealt (*thread's*); aruannete nimekirjas kommentaaride olemasolu näitamine)
- Aruande kommentaaride sisestamine (lisamine, muutmine, kustutamine); aruande üleselt ja andmevälja põhisealt
- Kommentaaride töövoo haldus (kommentaari lahendamiseks märkimine, taasavamine)
- Rakenduse seaded ja toetavad funktsionaalsused
 - Abitekstide haldus (aruannete esitajatele kuvatavad abitekstid ja aruannete kasutajale kuvatavad selgitused)
 - Auditlogi vaatamine
 - Meeldetuletuste / teavituste saatmine (sh STAR2-st asutuste kontaktandmete saamine; STAR2 notification teenuse koodi kasutusele võtmine)
 - Aruandekohustustuste kohta meeldetuletuste/teavituste saatmine
 - Kommentaaride kohta teavituste saatmine

Kasutajaliidese prototüüp:

- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1450-6485>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1226-67001>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1182-343>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1338-13639>
- <https://www.figma.com/design/WaVN6v56qTGBQy3WMq0pPA/SHK?node-id=1325-7177>
- Statistika avaldamine (statistika avaldamine portaalis "Tugisilm"):
 - Andmeid avaldamine erinevatel ligipääsu tasemetel:
 - Üleriigilise ligipääsu õigustega kasutaja (SKA, SOM töötajad)
 - Kohaliku omavalitsuse ligipääsu õigustega kasutaja (kohaliku omavalitsuse töötajad)
 - Avalikkus (autentimata ja autoriseerimata kasutaja)
 - Andmete avaldamine erinevatel koondatuse tasemetel:
 - Kohaliku omavalitsuse tase (asutuse aruanne ilma koondamiseta)
 - Maakonna tasemel koondatuna
 - Riigiüleselt koondatuna
 - Andmete avaldamine kasutaja valitava perioodi kohta:

- Lastekaitse juhtumite ja perest eraldamiste andmeid oleks võimalik STAR2-st saada mistahes detailsusega perioodi kohta, kuid statistika süsteem peab välistama liiga lühikese perioodi kohta andmete väljastamise. Ajaliselt liiga detailsete (näiteks päevade lõikes) andmete avaldamine suurendab isikute kaudse tuvastamise riski.
- Lastekaitse töötajate andmeid esitatakse aruandes kalendriaastase perioodiga. Seega minimaalne andmete avaldamise detailsus saab olla üks kalendriaasta. Lisaks ühele aastale on võimalik vaadata mitme aasta ulatuses aegrida.
- Andmed avaldatakse avaandmetena
 - Avaandmetena avaldatakse avalikkusele nähtavad andmed ilma koondamiseta (aruannetest avalikkusele kättesaadavad andmed; vt ka "Lastekaitse aruande vaade")
 - Täpne tehniline lahendus (nt päringu URL, väljundi formaat) kavandatakse realiseerimise käigus.

Tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika loomise **skoobist jäävad välja:**

- lastekaitse kontekstis mitte rakendatavad funktsionaalsused:
 - aruannete esitamise kohustuste andmine teenuseosutajatele ja teenusosutajate töötajate autoriseeritud ligipääs statistika moodulile
 - aruannete sisestamise delegeerimine KOV allasutustele ja allasutuste töötajate autoriseeritud ligipääs statistika moodulile
 - majandustegevuse registrist teenust osutavate isikute andmete saamine
 - idAds-st päringute tegemine
- automatiseeritud kommentaaridele vastamine (küsimustele vastuse leidmine), sest see eeldaks piisava hulga küsimuste ja vastuste olemasolu.

Lastekaitse aruande vaade:

Aruande vaates esitatakse:

- STAR automaatselt hõivatud andmed lastekaitse juhtumite ja laste perest eraldamise kohta
- statistika kogumise aruandevormilt sisestatud andmed lastekaitse töötajate kohta.

Aruande vaate kujundamise põhimõtted:

- Andmeid esitatakse infograafikutena, et info oleks visuaalselt hoomatav (osakaalud ja trendid oleksid hoomatavad)
- Andmete juurde kuvatakse suhtarvud (näitajate omavahelised suhtarvud ja võrdlus rahvastikustatistikast saadava laste arvuga)
- Arvestatakse STARi andmete kasutamisest tulenevaid lisavõimalusi, näiteks erinevused praegusest aruandest:
 - lisaks lõpetatud lastekaitse juhtumite arvule saab hakata esitama alustatud ja töös olevate juhtumite arvu
 - perest eraldamise osas saab hakata esitama korduvaid perest eraldamisi
 - perest eraldamise andmete esitamise osas lähtutakse STAR2 lastekaitse toimingugrupi kuuluvatest toimingutes
 - lisaks soolisele jaotusele hakatakse esitama vanuselist jaotust
 - andmeid saab hakata esitama üle aastate aegridadena

STAR2 andmete alusel esitatavad andmed:

- näitajad: lastekaitse juhtumid, laste perest eraldamised, andmekvaliteedi võimalikud vead
- dimensioonid: laste vanus, sugu (visualiseeritud graafikutena)
- aegread (visualiseeritud graafikutena)
- suhtarvud võrreldes laste arvuga kohalikus omavalituses lähtudes rahvastikustatistikast

Lastekaitse töötajate kohta sisestatud andmed:

- lastekaitse töötajate arv, tööaja määr, kõrgharidusega töötajate arv, erialase ettevalmistusega töötajate arv
- suhtarvud võrreldes laste arvuga ja lastekaitse juhtumite arvuga

Lisaks aruande esitajaks oleva kohaliku omavalitsuse kohta käivatele andmetele esitatakse võrdlus üleriigilise statistikaga.

5.3 S- ja H-veebi andmete migratsioon

S- ja H-veebi andmeid ei ole kavas uude sotsiaalvaldkonna statistika moodulisse üle kanda, sest:

- andmemudelid ja andmete kogumise viis erinevad → migreerimine oleks töömahukas ja uus lahendus peaks arvesse võtma vana süsteemi mudeleid.

- S- ja H-veebist niikuinii ei saanud üle mitme aasta ulatuvaid andmeid, vaid aastate ülene analüüs tuli teha süsteemi väliselt → seega, kui andmeid ei migreeri, siis kasutajate jaoks olukord halvemaks ei muutu.

Pärast S- ja H-veebi kaudu aruannete esitamise lõpetamist jäävad S- ja H-veebid muutumatu sisuga arhiivina tööle ja/või andmed kantakse säilitamise jaoks üle andmelattu.

6 Lisad

6.1 Lisa 1: Realisatsiooni esmane mahuhinnang

Esmalt on esitatud statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahenduse realiseerimise mahuhinnang. See mahuhinnang on tehtud kolmes osas: esmane *proof-of-concept* lahendus osa, statistika kogumise osa realiseerimine ja statistika väljastamise osa realiseerimine. Mahuhinnangus on eraldatud ka statistika mooduli üldise platvormi osa ja lastekaitse spetsiifika osa. Lastekaitse spetsiifika osa on eraldatud selleks, et saadud töömahu hinnangut laiendada teistele teenustele ja seeläbi saada eeldatav kogu töömahu hinnang.

Statistika mooduli tehnilise ja üldfunktsionaalsuste platvormi ning lastekaitse alase statistika lahenduse realiseerimise mahuhinnang

Kirjeldus	Töömah t tundide s	Eeldatav rahaline maksumu s (ilma km-ta)	Osaka l kokku mahus t	Eeldata v kestus kalendri -kuudes	Lastekaitse spetsiifika töömaht	Lastekaitse spetsiifika osakaal
Esmane <i>proof-of-concept</i> lahendus	3200	176 000 €	25%	5	1080	34%
Statistika moodulis statistika kogumise tehnilise ja üldfunktsionaalsuste platvormi ning lastekaitse statistika kogumise realiseerimine. Sealhulgas	7800	429 000 €	61%	7	2280	29%

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Statistika kogumine (päringud registrites), aruannete sisestamine ja esitamine</i> 	1710	94 050 €	13%			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Aruannete kontrollimine</i> 	630	34 650 €	5%			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Aruande väljastamine (sh visualiseerimine; suhtarvude arvutamine jms)</i> 	1560	85 800 €	12%			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Teavituste ja meeldetuletuste saatmine (sh nende seadistamine)</i> 	1230	67 650 €	10%			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Süsteemi kaudu suhtlus (küsimused-vastused, parandusettepanekud)</i> 	1350	74 250 €	11%			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Aruandlusperioodide seadistamised</i> 	900	49 500 €	7%			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Muud seadistused ja tugifunktsioonid (nt audilogi sirvimine)</i> 	420	23 100 €	3%			
Statistika moodulis statistika väljastamise tehnilise ja üldfunktsionaalsuste platvormi ning lastekaitse statistika väljastamise realiseerimine	1700	93 500 €	13%	2	840	49%
Kokku	12700	698 500 €	100%	14	8400	33%

Peamise osa arendustööde mahust võtab Sotsiaalvaldkonna statistika mooduli (SVS) arendustööd. Nende sisu on pikemalt lahti kirjutatud peatüki "Tulevasele lahendusele ülemineku visioon" punktis "Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika loomine". Lisaks tuleb teha arendustöid andmelaos: anda ligipääs aruandluse jaoks vajalikele andmetele (nt teha andmebaasi *view'd*) ja vajadusel teha andmete teisendused.

Selgitused:

- Töömahu hindamiseks jaotati kogu töö umbes 150. arendusülesandeks. Iga arendusülesannet hinnati keerukuspunktidega 1, 2, 3, 5 või 8. Keerukuspunktid teisendati töötundideks nii, et 1 keerukuspunkt = 30 töötundi (sisaldab süsteemianalüüsi, UI/UX disaini, back-end (BE) ja front-end (FE) realiseerimist koos süsteemiarhitekti tööga, testimist).
- Rahaline maksumus on arvutatud tunnihinnaga 55 eur / h (ilma käibemaksuta). Aluseks võeti STAR viimasel arendustööde hankel võitnud pakkumiste hulgast kõrgema hinnaga pakkumistele ligilähedane tunnihind.
- Tööde kestuse hindamisel on arvestatud esmase *proof-of-concept* lahenduse juures 6 liikmelise arendustiimiga (süsteemianalüütik (1), UI/UX designer (0,5), BE arendaja (2), FE arendaja (1,25), testija (1,25)) ja edasi 9 liikmelise arendustiimiga (süsteemianalüütik (1), UI/UX designer (1), BE arendaja (2,5), FE arendaja (2,5), testija (2)).

Tööde kestuse hinnang kinnitab peatükis "Tulevasele lahendusele ülemineku visioon" esitatud ajakava realistlikkust. Kui töid saab alustada 2026. aasta II kvartali alguses, siis esmane *proof-of-concept* lahendus saab valmis 2026. aasta III kvartali lõpus ja kõik tööd saavad lõpetatud 2027. aasta II kvartali jooksul. 2027. aastal jooksul saaks jooksvalt hakata avaldama lastekaitse juhtumite ja laste perest eraldamise statistikat. 2027 aasta kohta lõpliku statistika koostamine ja avaldamine toimub 2028. aasta alguses. Tarkvara valmimise ja kasutusele võtmise vahele jääb piisavalt aega koolitamiseks jms juurutustegevusteks.

Kogu töömahu hinnang

Kogu lahenduse valmis saamiseks tuleb realiseerida:

- eelnevast arendusest välja jäänud platvormi üldised funktsionaalsused:
- aruannete esitamise kohustuste andmine teenuseosutajatele ja teenuseosutajate töötajate autoriseeritud ligipääs statistika moodulile
 - aruannete esitamise kohustuste delegeerimine KOV allasutustele ja allasutuste töötajate autoriseeritud ligipääs statistika moodulile

- majandustegevuse registrist teenust osutavate isikute andmete saamine
- idAds-st päringute tegemine
- sotsiaalteenuste spetsiifiline statistika kogumine ja esitamine:
 - mahuhinnangu tegemisel võtab aluseks sotsiaalteenuste arvu: 13
 - SHS jagu 2 "Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenused" on loetletud 13 sotsiaalteenust
 - S- ja H-veebis on lastekaitse aruandele lisaks 12 aruandevormi, sest asendushooldus ja järelhooldus on samal aruande vormil
 - eeldatavalt on esimese arendatava sotsiaalteenuse statistika osas arendustööde maht sarnane lastekaitse spetsiifika arendamisega
 - eeldatavalt on järgmiste arendatavate sotsiaalteenuste statistika osas arendustööde maht vaid murdosa esmasest mahust, sest korduvkasutatakse juba eelnevalt loodud lahendusi ja töö sisuks on üksikute andmeelementide lisamine ning konkreetse sotsiaalteenuse spetsiifiliste väljundvormide loomine.

Kirjeldatud loogikast lähtudes on kogu arenduse ennustatav maht ja maksumus:

Kirjeldus	Töömaht tundides	Eeldatav rahaline maksumus (ilma km-ta)
Statistika mooduli tehnilise platvorm ja lastekaitse alase statistika lahendus	12700	698 500,00 €
Eelnevast arendusest välja jäänud platvormi üldised funktsionaalsused	2000	110 000,00 €
Sotsiaalteenuste spetsiifiline statistika kogumine ja esitamine esimesena arendatava sotsiaalteenuse osas	4200	231 000,00 €
Sotsiaalteenuste spetsiifiline statistika kogumine ja esitamine muude sotsiaalteenuste osas (13-1 = 12 sotsiaalteenust, iga sotsiaalteenuse arendustööde maht 20% esimesena arendatud sotsiaalteenuse mahust).	10100	555 500,00 €
Kokku	29000	1 595 000,00 €

NB! Kirjeldatud meetodil saadud tulemus ei ole detailsel kalkulatsioonil põhinev hinnang, vaid tegemist on kaudsel meetodil saadud suurusjärku näitava ennustusega.

Investeeringute eeldatav jaotus aastate lõikes

Siin on esitatud kaks võimalikku prognoosi:

- kiirem-optimistlikum - kehtib eeldustel: arendused algavad hiljemalt 2026 II kvartali alguses, arendused saavad vajalikul määral rahastatud ning andmeid andvate süsteemi

(eelkõige STAR2 teenuste funktsionaalsuse) arendused saavad kasutusvalmis praegu kavandatud tähtajaks

- aeglasem-pessimistlikum - eelnevalt nimetatid tingimused ei ole täidetud: arendused algavad hiljem, arendusi tuleb edasi lükata piiratud rahastamise tõttu ja/või andmeid andvate süsteemide (eelkõige STAR2 teenuste funktsionaalsuse) arendused hilinevad

Kiirem-optimistlikum kava:

Aasta	Töömaht tundides	Eeldatav rahaline maksumus (ilma km-ta)	Selgitus
2026	8000	440 000 €	Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahendus: <ul style="list-style-type: none"> • esmane <i>proof-of-concept</i> lahendus • lastekaitse statistiliste aruannete esitamise ja lastekaitse statistika väljastamise realisatsiooni mahust 50%
2027	9900	544 500 €	Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahendus: <ul style="list-style-type: none"> • lastekaitse statistiliste aruannete esitamise ja lastekaitse statistika väljastamise realisatsiooni mahust 50% Edasised realisatsioonid: <ul style="list-style-type: none"> • eelnevast arendusest välja jäänud platvormi üldised funktsionaalsused • esimesena arendatava sotsiaalteenuse osas sotsiaalteenuse spetsiifilise statistika kogumise ja esitamise lahenduse realisatsiooni mahust 75%
2028 - 2029	11100	610 500 €	Edasised realisatsioonid: <ul style="list-style-type: none"> • esimesena arendatava sotsiaalteenuse osas sotsiaalteenuse spetsiifilise statistika kogumise ja esitamise lahenduse realisatsiooni mahust 25% • muude sotsiaalteenuste osas sotsiaalteenuste spetsiifilise statistika kogumise ja esitamise lahenduse realisatsioon
Kokku	29000	1 595 000 €	

Aeglasem-pessimistlikum kava:

Aasta	Töömaht tundides	Eeldatav rahaline maksumus (ilma km-ta)	Selgitus
2026	6000	330 000 €	<p>Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahendus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>esmane proof-of-concept lahendus</i> • <i>lastekaitse statistika kogumise ja väljastamise realisatsiooni kõrgema prioriteediga tööde mahust 50%</i> <p>Kõrgema prioriteediga on otseselt statistika kogumise ja väljastamise funktsionaalsused: <i>statistika kogumine (päringud registrites), aruannete sisestamine ja esitamine, aruannete kontrollimine, aruande väljastamine (sh visualiseerimine; suhtarvude arvutamine jms)</i></p>
2027	6000	333 000 €	<p>Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahendus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>lastekaitse statistika kogumise ja väljastamise realisatsiooni kõrgema prioriteediga tööde mahust 50%</i> • <i>lastekaitse kogumise ja väljastamise realisatsiooni madalama prioriteediga tööde mahust 90%</i> <p>Madalama prioriteediga on seadistamise ja kommunikatsiooni funktsionaalsused: <i>teavituste ja meeldetuletuste saatmine (sh nende seadistamine), süsteemi kaudu suhtlus (küsimused-vastused, parandusettepanekud), aruandlusperioodide seadistamised, muud seadistused ja tugifunktsioonid (nt audilogi sirvimine). Kui puudub seadistamise funktsionaalsus, siis esimesed seadistused kannab andmebaasi tarkvara arendaja skriptidega (nt Liquibase skriptid).</i></p>
2028	6900	362 450€	<p>Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika lahendus:</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • <i>lastekaitse statistika kogumise ja väljastamise realisatsiooni madalama prioriteediga tööde mahust 10%</i> <p>Edasised realisatsioonid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>eelnevast arendusest välja jäänud platvormi üldised funktsionaalsused (nt teenusosutajatele aruannete esitamise kohustuse andmine, aruannete sisestamise delegeerimine, MTRis teenus osutavate isikute andmete saamine. aadressandmete süsteemi inAds liidesest päringute tegemine)</i> • <i>esimesena arendatava sotsiaalteenuse osas sotsiaalteenuse spetsiifilise statistika kogumise ja esitamise lahenduse</i>
2029-2030	10100	555 550 €	<p>Edasised realisatsioonid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>muude sotsiaalteenuste osas sotsiaalteenuste spetsiifilise statistika kogumise ja esitamise lahenduse realisatsioon</i>
Kokku	29000	1 595 000 €	

NB! Ka siin on tegemist suurusjärku näitava ennustusega. Tegelik realiseerumine sõltub mitmetest asjaoludest. Statistika mooduli tehnilise platvormi ja lastekaitse alase statistika realiseerimise jagunemine 2026 ja 2027 aasta vahel sõltub tööde alustamise ajast. Edasiste realisatsioonide ajakava sõltub STAR2 teenuste funktsionaalsuste arenduste ajakavast.

6.2 Lisa 2: SHK realisatsiooni mahuhinnangu arvutus

Lisa: SHK realisatsiooni hinnang.xlsx